

**ՑՈՒՑԱԿ
ՀԱՅԵՐԵՆ ՁԵՌԱԳՐԱՅ**

Ս. ՆԵՄՆԻ ՎԱՆՈՒԾ Ի ՍԵԲԱՍՏԻԱ

ՍՈՒՐԻ 1961

**KATALOG
DER
ARMENISCHEN
HANDSCHRIFTEN
DES KLOSTERS SOURB NESCHAN IN
SEBASTE**

WIEN 1961

ՅՈՒՑԱԿ
ՀԵՅԵՐԷՆ ՅԵՌԵՂԵՅ
Ս. ՆՇԱՆԻ ՎԱՆՈՒՅ Ի ՍԵՐԱՍՑԻԱ

ԿԱԶՄԵՑ
ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊ. ԳՈՒՇԱԿԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ 1961
ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

KATALOG
DER
ARMENISCHEN HANDSCHRIFTEN
DES KLOSTERS SOURB NESCHAN IN SEBASTE

VON
THORGOM ERZBISCHOF GOUSCHAKIAN

WIEN 1961
MECHITHARISTEN-BUCHDRUCKEREI

ՄԱՅՐ ՑՈՒՑԱԿ
ՀԵՅԵՐԷՆ ԶԵՆԻԳՐԵՅ
ՀՐԱՏԱՐԱԿԵԱԼ
Ի ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՍԻԱՐԱՆՈՒԹԵՆԷ Ի ՎԻԵՆՆԱ

ՀԱՅՈՐ Զ.
Տ Ա Ճ Կ Ա Ս Տ Ա Ն
ՑԵՑՐ Գ.
ՑՈՒՑԱԿ ՀԱՅԵՐԷՆ ԶԵՆԻԳՐԱՅ Ս. ՆՇԱՆԻ ՎԱՆՈՒՅ Ի ՍԵԲԱՍՏԻԱ

HAUPT-KATALOG
DER
ARMENISCHEN HANDSCHRIFTEN
HERAUSGEGEBEN VON DER
WIENER MECHITHARISTEN-CONGREGATION

BAND VI.
DIE ARMENISCHEN HANDSCHRIFTEN IN DER TÜRKEI
HEFT IV.
KATALOG DER ARMENISCHEN HANDSCHRIFTEN DES KLOSTERS SOURB NESCHAN IN SEBASTE

ՅՈՒՑԱԿ

ՏԵՅԵՐԷՆ ՏԵՄԵՐԷՑ

Ս. ՆՇԱՆԻ ՎԱՆՈՒՑ Ի ՍԵՐԱՍՑԻԱ

016:091 (= 91.99)

Գ 96

ԿԱԶՄԵՑ

ԹՈՐԳՈՄ ԱՐՔԵՊ. ԳՈՒՇԱԿԵԱՆ

ՎԻԵՆՆԱ 1961

ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ ՏՊԱՐԱՆ

11299

KATALOG

DER

ARMENISCHEN HANDSCHRIFTEN

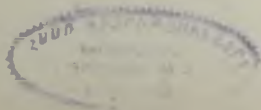
DES KLOSTERS SOURB NESCHAN IN SEBASTE

VON

THORGOM ERZBISCHOF GOUSCHAKIAN

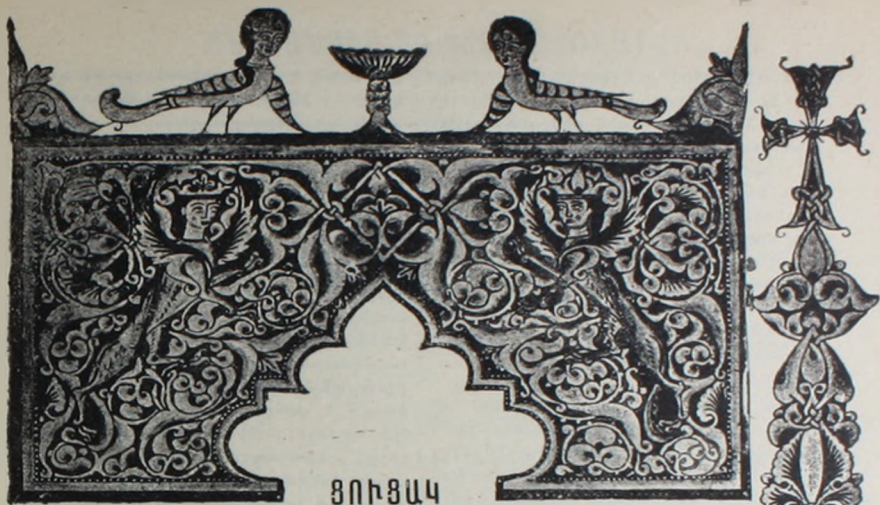
WIEN 1961

MECHITHARISTEN-BUCHDRUCKEREI

Յ Ո Ւ Յ Ե Կ

ՀԱՅԵՐԷՆ ՁԵՌԱԳՐԱՑ Ս. ՆՇԱՆԻ ՎԱՆՈՒՑ
Ի ՍԵՐԱՍՏԻԱ

ՀԱՅԵՐԶՆ ՁԵՌԱԳՐԱՅ Ս. ՆՇԱՆԻ ՎԱՆՈՒՅ Ի ՍԵՐԱՍՏԻԱ

Սիրաստիոյ հայերէն ձեռագիրներու ցուցակը շատ համառօտի տուած է առաջին անգամ Գ. Վ. Սրուանձտեանց՝ Թորոս Աղբար Ա. (Կ. Պոլիս 1879) էջ 183—200. ուր յիշատակուած է իբր 90 ձեռագրաց գոյութիւնը՝ դիտողութեամբս թէ «Սեւաստուս մէջ քաղաքիւ եւն ձեռագիրները, քայց մեկն մեր տեսածներու ցանկը եւ յիշատակներն միայն կը դնենք այստեղ»։ Ասոնց մասին ակնարկութիւն րլած է նաեւ Պ. Վ. Նարանեան՝ Տեղեկագիր րնդհանուր վիճակին Սեբաստիոյ, Կ. Պոլիս, 1877, էջ 100—106։

Բայց այն «քաղաքիւ» ձեռագիրներու խնամքով հաւաքում մը /եւ գիտական ձեւով ցուցակագրութիւն մը չէր կատարուած մինչեւ այսօր. ինչ որ կու տայ այժմ հանգուցեալ Թորգոմ արքեպիսկոպոս Գալաթեան, Սեբաստիոյ նախկին առաջնորդը։

Այս ցուցակը կազմուած է յընթացս 1908—1913 տարիներու։ Ի՛նչեւ կը կրէ այն «Ցուցակ հայերէն ձեռագրաց Ս. Նշանի վանուց ի Սեբաստիա», քայց կը պարունակէ նաեւ շրջակայ վանօրէից մէջ գտնուած ձեռագիրները. ի՛նչեւ ոչ լրիւ, որոնք ապա մասամբ տեղափոխուած են ի Ս. Նշան։

Ս. Նշանի ձեռագրաց հաւաքման մասին կը հաղորդէ Թորգոմ սրբազան հետեւեալ ծանօթութիւնները (նամակ 3 Մարտ 1922)։ «Մեծագոյն մասը գտած հմ Ս. Նշանի վանուց Մատենադարանին մէջ, գորոնք իմ հոն հասնելէն յառաջ վերջին անգամ ամփոփիր է Դպրեվանքի մեր Միաբաններէն Սեբաստացի Տ. Ոսեակ Վ. Օտաշեան, որ ասեմ իմ իմ նախորդիս Տ. Պետրոս արքեպիսկոպոսի օգնակալ էր։

թէեւ հաւաքական կազմաւելում մասին որ եւ յիշատակ չկար հոռւ, բայց կր կարծեմք թէ այդ մասին մեծ ջանք պէտք է ունեցած ըլլայ Տ. Յովհաննէս նպիսկոպոս Սեբաստացի որ առաջնորդ էր վիճակին եւ վաճառակար Ս. Նշանի, Ս. Գրիգ եւ ազգային ուսմամբ մշակուած միտք մը: Այս Հաւաքման վրայ եւ յետոյ աւելցուցի իմ մայրնորդիս Տ. Պետրոս արքեպիսկոպոս Թահմիզեանի սեփական քանի մը ձեռագիրները եւ Աղսուց գիրդի Ս. Հրեշտակապետ վանաց (Սեբաստիոյ վիճակին մէջ) եւ Սեբաստիոյ բազմաթիւ Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ մէջ պահուած ձեռագիրները:

Իմ տրամադրութեան տակ ունիմ 288 ձեռագրաց ցուցակը: Այս ձեռագիրները այժմ գոյութիւն չունին Ս. Նշանի վանքին մէջ: Անոնք 1915ի Սեբաստիոյ հայ բնակչութեան տարագրութեան ժամանակ զոտեւորան կամ ի սպառ ոչնչացան: Ինչ ինչ քննարկներ միայն — ինչպէս կը հաւաստէ իմ Պո. Սիւրենի. հասած են կ. Պոլիս, գործնք Հայ Արուեստի Տունը ձեռք բերած է մեծագին եւ այսպէս փրկած կորուստէն: Անշուշտ մաս մ'ալ անցած են օտարներու ձեռքեր, որոնք երեսն պիտի զան ապագային:

Ձեռնարկելով հրատարակել այս ցուցակը, մեր փափագն է ներկայացնել գիտութեան ձեռագիրներու գոնէ երբեմնի գոյութիւնը:

Թորգոմ Սրբազան կազմած է իւր ցուցակը իննց հատորի մէջ մեծ քաթխղճութեամբ եւ գիտական հստակացողութեամբ: Գրքերէ անփութոյ պահուած է իր նկարագրութիւնը: Հարկ համարեցանք մամբ փոփոխումներ մտնանել այն տեղեր, ուր ընդարձակ մանրամասնութիւններ հաղորդուած են ինչ ինչ ձեռագիրներու մասին, որոնք այժմ ծանօթ են այլուստ: Փոխեցինք նաեւ ձեռագրաց դասաւորութիւնը. ցուցակագիրը

կատարած է իւր աշխատասիրութիւնը այն կարգաւ, ինչպէս տեսած է ձեռագիրները. սրովհետեւ ներկայիս գոյութիւն չունի այս կարգը. լատարգոմ համարեցանք համախմբել զանոնք ըստ միւրի, ուկիզմը ընելով Աստուածաշունչէն:

Յուցակիս հրատարակութիւնը սկսած էր Հանդէս Ամսարեայի մէջ 1922 օգոստոսին. մինչեւ 1929 օգոստոս քարծրացած էր ձեռագիրներու թիւը 155ի եւ կամոց առած: Կային տակալին 128 ձեռագիրներ, որոնք տպագրութեան կը սպասէին: Այս յապաղութիւնը կ'ընծայ յէ անհամբերութիւն պատճառով է արեւիսպատիւ Թորգոմ Սրբազանին, որ 1931, յունիս 6ին ընտրուած էր պատրիարք երեսնադէմի Հայոց: Պատրիարք Հայրը 1932ին յետս պահանջեց ցուցակագրութեան պրակները, որոնք յայտեցան: Իսկ քիչ վերջ պատասխան տուաքայ. լեքէ գիտնայի թէ Ցուցակին մեծագոյն մասը տպագրուած է, պիտի չուզէի ետ պահանջել ձեռագիրն: Այս գիտակցութիւնը յայտ կը ներշնչէր, թէ Պատրիարք Հայրը պիտի վերադարձնէր ձեռագիր պրակները, որպէս զիրարար Ցուցակին հրատարակութիւնը: Զուր սպասեցինք:

Հոգեշնորհ Թորգոմ պատրիարք վախճանեցաւ 1939 փետր. 10ին: 1953ին դիմեցի երեսնադէմի պատրիարքական տեղապահին եղիշէ Սրբազանին եւ ինդըզի աղ պրակները, քաջ յստացալ պատասխան: Իմ անձնական գործածութեան համար կազմած էի համառօտ օրագին մ. ոռով ստեղծեցայ Ցուցակը հրատարակ հանեալ համար, աղ հաւառօտով լրացնել: Այս մնացած 128 ձեռագիրները գտուած են քաղաքի վրայ եւ այս պատճառով ճկարագրութեան գոյութիւնը է լեւիսք' քաղաք:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՏԱԽՏԱԿ ՁԵՌԱԳՐԱՑ

Նոր- բի:	Մեծ:	Նիւթ	Գիր	Ժամ	Գրիչ	Դպրան	Բովանդակութիւն
1	26 × 19	Թուղթ	բոլոր	163	Քարապետ	Անքառախոս	Առտուածուածեշ
2	25 × 17	Թուղթ	բոլոր	1313	Սահփանե	Անքառախոս	Առտուածուածեշ
3	23 × 16	Թուղթ	թուղթ	1380	Նաւասեան	Սահփան	Նաւասեան
			բոլոր	1309	Գանեկ	Սահփան	Պատգամ
4	25 × 17	Թուղթ	բոլոր	—	—	Աղթամար	—
5	15 × 11.5	Թուղթ	բոլոր	1505	Յովհ. Կրկն	—	Նաւթի Գործք տուած
6	19 × 15.6	Թուղթ	բոլոր	1618	Ներս. սարկ	Անքառախոս	Ն. թուղթ Կ-թղթիկեայ
7	15 × 11.3	Թուղթ	նաւթ	1621	Վարդան	Պատգամ	Չորս Գիրք Աղագածի
8	25 × 20.6	Թուղթ	բոլոր	—	—	Պատգամ	Պատգամ
9	15 × 11.6	Թուղթ	բոլոր	—	—	Պատգամ	Պատգամ
10	13 × 9.6	Թուղթ	բոլոր	—	—	—	—
11	16 × 11.6	Թուղթ	նաւթ	—	—	—	—
12	13 × 8	Թուղթ	բոլոր	1201	Ղազար	Ս. Գրիգորի	Ա. Կարապետ
13	30 × 22	Թուղթ	անձան	1201	Յովհաննէս	—	Ա. Կարապետ
14	28 × 19	Թուղթ	բոլոր	1566	Գրիգ. Կրկն	Յովհ.	Ա. Կարապետ
15	30 × 23	ժողովարար	Կրկն	1262	Յովհ. Կրկն	Նաւասեան	Ա. Կարապետ
16	17 × 13	Թուղթ	Հին բոլոր	1272	Գրիգոր	Ներս.	Ա. Կարապետ
17	25 × 17	Թուղթ	Հին բոլոր	1295	Յովհ.	Պատգամ	Ա. Կարապետ
18	24 × 17	Թուղթ	բոլոր	1302	Վարդան	Տէրաշէն ժամք	Ա. Կարապետ
19	24 × 17	Թուղթ	թուղթ	1319	Սահփան	Փառ. անտառ	Ա. Կարապետ
20	18 × 13	Թուղթ	բոլոր	1329	Ներս.	Փառ. ժամք	Ա. Կարապետ
21	—	ժողովարար	թուղթ	1309	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
22	—	ժողովարար	ժիւղ. մեծ	1205	Վարդան	—	Ա. Կարապետ
23	8 × 8	ժողովարար	բոլոր	1357	Պատգամ	Նաւասեան	Ա. Կարապետ
24	18 × 14.6	ժողովարար	բոլոր	—	—	Գրիգ.	Ա. Կարապետ
25	—	ժողովարար	—	—	—	—	Ա. Կարապետ
26	25 × 2	—	—	1695	Քառ. Թ	Ջէթան	Ա. Կարապետ
27	16 × 12.7	Թուղթ	—	1730	—	—	Ա. Կարապետ
28	18 × 14.5	Թուղթ	—	1456	Վարդան	Անքառախոս	Ա. Կարապետ
29	26.5 × 18	Թուղթ	—	1463	Սահփան	Նաւասեան	Ա. Կարապետ
30	26 × 18	բոլոր	—	1467	Վարդան	Վերջի ժամք	Ա. Կարապետ
31	29 × 19	բոլոր	—	1477	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
32	26 × 18	բոլոր	—	1479	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
33	27 × 20	Թուղթ	բոլոր	1487	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
34	18 × 14	Թուղթ	բոլոր	1487	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
35	22 × 17	Թուղթ	բոլոր	1502	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
36	27 × 19	Թուղթ	թուղթ	1543	Վարդան	—	Ա. Կարապետ
37	28 × 19	Թուղթ	թուղթ	—	—	—	Ա. Կարապետ
38	21 × 15	Թուղթ	բոլոր	1548	Վարդան	—	Ա. Կարապետ
39	28 × 18	Թուղթ	բոլոր	1222	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
40	28 × 20	Թուղթ	բոլոր	1595	Վարդան	—	Ա. Կարապետ
41	22 × 15	Թուղթ	բոլոր	1576	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
42	21 × 16	Թուղթ	բոլոր	—	—	—	Ա. Կարապետ
43	19 × 15	Թուղթ	բոլոր	1579	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
44	26 × 18	Թուղթ	բոլոր	1593	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
45	22 × 18	Թուղթ	բոլոր	1609	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
46	26 × 21	Թուղթ	թուղթ	1619	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
47	19 × 16	Թուղթ	թուղթ	1619	Սահփան	—	Ա. Կարապետ
48	26 × 21	Թուղթ	թուղթ	1635	Սահփան	—	Ա. Կարապետ

Նոր- բիւ	Լիւս	Նիւթ	Գիր	Ժամ.	Գրիչ	Փաղաւ	Բովանդակութիւն
49	20 × 14	թուղթ	խուշոր	1652	Ղազար	—	Աւետարան
50	14 × 20	թուղթ	խուշոր	1651	Պետրոս	Սեբաստիա	Աւետարան
51	22 × 15	թուղթ	խուշոր	1654	Աստուածա- տուր	Բագնիկ	Աւետարան
52	28 × 20	թուղթ	խուշոր	1655	—	Գիրգորէն զիւղ.	Աւետարան
53	21 × 15	թուղթ	խուշոր	1681	Արուսիւն	Սեբաստիա	Աւետարան
54	15 × 11	թուղթ	խուշոր	1683	—	Սորոխոն զիւղ. (ՍԵՐ.)	Աւետարան
55	22 × 16	թուղթ	խուշոր	1698	—	—	Աւետարան
56	21 × 15	թուղթ	խուշոր	—	—	—	Աւետարան
57	23 × 17	թուղթ	խուշոր	1710	—	Եկեղեցիէր զիւղ.	Աւետարան
58	19 × 14	թուղթ	անցման	1258 ^o	—	—	Աւետարան
59	15 × 10	ժաղաղութ	բուլթ	—	—	—	Աւետարան
60	24 × 17	թուղթ	խուշոր քուշ.	—	—	—	Աւետարան
61	23 × 17	ժաղաղութ	ժիշկին մեք.	—	—	—	Աւետարան
62	27 × 13	թուղթ	խուշոր.	—	—	—	Աւետարան
63	29 × 24	թուղթ	խուշոր.	—	—	—	Աւետարան
64	18 × 27	թուղթ	բուլթ	1372	Ստեփանոս	Աւաղանաղ Է Դարանաղիս	Աւետարան
65	26 × 18	թուղթ	բուլթ	1397	Միքիթար	Երզնկա.	Աւետարան
66	28 × 17	թուղթ	բուլթ	1432	Յովսէփ	Կիւրդի գնեք	Աւետարան
67	25 × 3	թուղթ	բուլթ	—	—	—	Աւետարան
68	27 × 8	թուղթ	բուլթ	—	—	—	Աւետարան
69	20 × 14	թուղթ	բուլթ	—	Պետրոս	—	Աւետարան
70	16 × 11	ժաղաղութ	բուլթ	—	—	—	Աւետարան
71	23 × 17	ժաղաղութ	բուլթ	—	—	—	Աւետարան
72	22 × 17	թուղթ	բուլթ	1344	Մկրտիչ	Կաֆա	Աւետարան
73	20 × 15	թուղթ	բուլթ	—	Աստու	—	Աւետարան
74	32 × 22	թուղթ	բուլթ	1389	Փիլիպպոս	Սեբաստիա	Ճաշոց
75	30 × 21	թուղթ	բուլթ	1387	Գեորգ	Երզնկա	Ճաշոց
76	35 × 26	թուղթ	բուլթ	—	—	—	Ճաշոց
77	27 × 18	թուղթ	բուլթ	1478	Դաւիթ	Սեբաստիա	Ճաշոց
78	27 × 18	թուղթ	բուլթ	1441	Քոսմոս	—	Ճաշոց
79	32 × 21	թուղթ	բուլթ	1644	Ստեփան	Ջաւրան զիւղ	Ճաշոց
80	31 × 21	թուղթ	—	1555	Մարտիրոս	—	Ճաշոց
81	18 × 14	թուղթ	—	—	—	—	Մաշթոց
82	18 × 14	թուղթ	—	1399	Միքիթար	—	Մաշթոց
83	17 × 12	թուղթ	բուլթ	1405	Յովհաննէս	Կոնկոկոյ	Մաշթոց
84	20 × 16	թուղթ	բուլթ	1406	Մկրտիչ	—	Մաշթոց
85	18 × 14	թուղթ	բուլթ	1474	Երեմիա	Կոնկոկոյ զիւղ	Մաշթոց
86	13 × 14	թուղթ	—	1476	Սարգիս	—	Մաշթոց
87	18 × 14	թուղթ	բուլթ	1593	Մարգարէ	Տանծիկա-գնեք	Մաշթոց
88	20 × 15	թուղթ	բուլթ	1590	Գրիգոր	—	Մաշթոց
89	18 × 14	թուղթ	—	1566	Գրիգոր	—	Մաշթոց
90	19 × 15	թուղթ	—	—	—	—	Մաշթոց
91	20 × 15	թուղթ	բուլթ	—	—	—	Մաշթոց
92	21 × 16	թուղթ	—	1596	Յովհաննէս	Տեւոցա	Մաշթոց
93	16 × 11	թուղթ	բուլթ	—	—	—	Մաշթոց
94	21 × 5	թուղթ	բուլթ	—	Ստեփանոս	—	Մաշթոց
95	20 × 14.5	թուղթ	—	1625	—	Ելուսա	Մաշթոց
96	24 × 15	թուղթ	բուլթ	—	Յովհաննէս Հոռոմոսի գնեք	—	Մաշթոց
97	15 × 10	—	—	—	—	—	—
98	22 × 15	թուղթ	—	—	—	Սեբաստիա	Մաշթոց
99	22 × 16	թուղթ	—	—	—	—	Մաշթոց
100	19 × 14	թուղթ	բուլթ	1679	—	—	Մաշթոց
101	16 × 11	թուղթ	բուլթ	—	—	—	Մաշթոց
102	15 × 10	թուղթ	բուլթ	—	—	—	Մաշթոց
103	19 × 15	թուղթ	բուլթ	—	—	—	Մաշթոց
104	22 × 17	թուղթ	նոսր	1627	—	Ս. Երեմ. ման- կաց զիւղ յնեկէլ.	Մաշթոց

Նսր- բիւ	Մեծ-	Նիւթ	Գիր	Ժամ.	Գրիչ	Քաղաք	Բովանդակութիւն
105		բոլոր	բոլոր	—	Սահակ	—	Մանթոյ
106	21 × 15	բոլոր	բոլոր	—	Պետրոս	—	Մանթոյ
107	21 × 16	բուլթ	բոլոր	1576	Ղազար	Սեբաստիա	Մանթոյ
108	22 × 15	բուլթ	բոլոր	1601	Սարգիս	Շրջակայի գիւղ	Մանթոյ
109	18 × 14	բուլթ	բոլոր	1583	Ենօփ	—	Մանթոյ
110	20 × 15	նոսր	նոսր	1655	Յովնանէն	—	Մանթոյ
111	21 × 15	բուլթ	բոլոր	1711	Ղազարոս	Շրջակայի գիւղ	Մանթոյ
112	17 × 13	բուլթ	բոլոր	1505	Միքիմար	—	Մանթոյ
113	20 × 14	բուլթ	բոլոր	1630	Սարգիս	Գահարոս	Մանթոյ
114	10 × 8	բուլթ	բոլոր	1486	—	Աւագլանք	Ժամագիրք
115	29 × 20	բուլթ	բոլոր	1664	Շամլու	Սեբաստիա	Ժամագիրք
116	8.5 × 3.5	բուլթ	բոլոր	—	—	—	Ժամագիրք
117	29 × 21	բուլթ	բոլոր	—	—	—	Ժամագիրք
118	27 × 21	բուլթ	—	1666	Խորոս	Սեբաստիա	Ժամագիրք
119	13 × 10	բուլթ	բոլոր	1634	Աստուածատուր	Քէնթաֆ	Ժամագիրք
120	12 × 8	բուլթ	բոլոր	—	—	—	Ժամագիրք
121	—	—	—	—	—	—	Ժամագիրք
122	30 × 22	բուլթ	բոլոր	—	—	—	Պատարագամատոյց
123	25 × 10	բուլթ	բոլոր	1615	Սիմոն	Կ. Պոլիս	Շարական
124	15.5 × 12	բուլթ	բոլոր	1631	Միքայէլ	Ամասիա	Շարական
125	11.5 × 8	բուլթ	բոլոր	—	—	Տիֆլիզ	Շարական
126	16 × 11	ճաղաղաթ	բոլոր	1654	Բարդամ	Նորքոպա	Շարական
127	24 × 20.4	բուլթ	բոլոր	—	—	նոր ասի Բա-	Շարական
128	13 × 9	բուլթ	բոլոր	1644	Բարդամ	Սեբաստիա	Շարական
129	14 × 10	բուլթ	բոլոր	—	—	—	Շարական
130	15 × 10	բուլթ	նոսր	—	—	—	Շարական
131	—	—	բոլոր	—	—	—	—
132	18 × 17	բուլթ	բոլոր	—	—	—	Գանձարան
133	18 × 14	բուլթ	բոլոր	—	Առաքել	Երուսաղէմ	Գանձարան
134	18 × 13	բուլթ	բոլոր	1492	Յովնանէն	Սեբաստիա	Գանձարան
135	18 × 13	բուլթ	—	—	—	—	Գանձարան
136	18.5 × 13	բուլթ	բոլոր	1421	Աստուածատուր	Ղանդալ	Գանձարան
137	19 × 14	բուլթ	—	1576	Գրիգոր	Պատու Աղբալ	Գանձարան
138	20 × 14	բուլթ	բոլոր	1581	Միքայէլ	Տոմարոս	Գանձարան
139	—	—	բոլոր	—	—	Տանձ գիւղ	Գանձարան
140	25.5 × 7	բուլթ	բոլոր	1439	Աշատուր	Սեբաստիա	Գանձարան
141	18 × 14	բուլթ	—	—	—	—	Գանձարան
142	23 × 12	բուլթ	բոլոր	1498	Երուսաղէմ	Կոփուր	Գանձարան
143	37 × 26	բուլթ	բոլոր	1487	Միքիմար	Սեբաստիա	Գանձարան
144	40 × 28	բուլթ	բոլոր	—	—	—	Յայտատուր
145	41 × 27	բուլթ	բոլոր	1636	Բարդամ	Սեբաստիա	Յայտատուր
146	31 × 22	բուլթ	բոլոր	1709	—	Սեբաստիա	Յայտատուր
147	40 × 28	բուլթ	բոլոր	1662	Ղազար	Շրջակայի գիւղ	Յայտատուր
148	36 × 26	բուլթ	բոլոր	1469	Միքայէլ	Շրջակայի գիւղ	Յայտատուր
149	39 × 25	բուլթ	բոլոր	1662	Միքայէլ	Քանդակ	Յայտատուր
150	20 × 14	բուլթ	նոսր	—	—	—	Ճառքներ
151	28 × 19	բուլթ	նոսր	—	Ղազարոս	—	Ճառքներ
152	14.5 × 11	բուլթ	նոսր	1690	Գրիգոր	—	Ճառքներ
153	25.5 × 16	բուլթ	նոսր	—	Միքիմար	—	Մեկնութիւն ընթերցանաց
154	28.5 × 20	բուլթ	նոսր	—	—	—	Տանական
155	23 × 16	բուլթ	բոլոր	—	—	—	Տանական
156	20 × 16	բուլթ	բոլոր	—	—	—	Փիքք պատճառաց
157	18 × 12	բուլթ	նոսր	1682	Շամլու	Սեբաստիա	Ժամագիրք եւ խորհրդատուր
158	18 × 13	բուլթ	բոլոր	1301	Սահակ	Անճանկէ	Ճառք Նաղբոյ
159	13 × 10	բուլթ	բոլոր	—	Սիմոն	—	Երուսաղէմ
160	29 × 21	բուլթ	նոսր	—	Մատթէոս	—	Ղառք Նաղբոյ
161	15 × 10	—	նոսր	—	—	—	Կանգաղիք

Նոր- րիւ	Մեծ.	Նիւր	Գիր.	Ժամ.	Գրիչ	Դազաւ	Բովանդակութիւն
162	28 × 19	Քուղթ	բուր	1671	—	Նաբաղաբ.	Կանոնագիրք
163	19 × 15	Քուղթ	բուր	ժԷ	—	—	Կանոնագիրք
164	25 × 18	Քուղթ	բուր	—	—	—	Կանոնագիրք
165	20 × 15	Քուղթ	բուր	1643	—	Սեբաստիա	Կանոնագիրք
166	23 × 17	Քուղթ	բուր	—	Թորոս	—	Կանոնագիրք և Դատաւարանագիրք
167	21 × 17	Քուղթ	նուր	1805	Մարտիրոս	—	ժողովանոյ Մեկնողական գրոց
168	27 × 17	Քուղթ	նուր	—	—	—	Ֆարգոյթիմայ Մկնութիւն
169	24 × 17	Քուղթ	նուր	—	—	—	Վեցորէից
170	19 × 13	Քուղթ	նուր	1747—57	Յակոբ Յարութիւն	Ներդիմա	Մատթէոսի Վեցորէից
171	23 × 13	—	—	—	—	—	Գրիգորի Տաթևացւոյ լուծմանք Առական և Երգոց Երգոյն
172	12.5 × 10	Քուղթ	նուր	—	—	—	Գր. Տաթևացւոյ Մեկն
173	21 × 15	Քուղթ	նուր	—	—	—	Թոր. Տաթևացւոյ Մեկն
174	24 × 18	Քուղթ	նուր	1826	Գարեթիւ	Սեբաստիա	Մեկն. Թորայ Գ. Աղաժախան
175	23 × 17	—	—	—	—	—	Գ. Աղաժախան Մեկն.
176	20 × 15	—	—	—	—	—	Թորայ և Սոյանութեան Առական և Երգոց Երգոյն
177	32 × 23	—	նուր	1810	Թովչ.	Սեբաստիա	Գր. Տաթևացւոյ լուծմանք
178	25.5 × 18	—	նուր	1826	Գարեթիւ	Սեբաստիա	Մեկնութիւն Երգոց Երգոյն և Գ. Աղաժախան Մեկնութիւն
179	22 × 15	—	նուր	ժԸ	—	—	Վարդանայ Մեկն. Երգոց Երգոյն և Հայեի Վարդ.
180	28 × 20	—	բուր	ժԹ	—	—	Գրիգորայ Մեկնացւոյ Մեկն.
181	22 × 15	—	նուր	17184	—	—	Երգոց Երգոյն և Գր. Տաթևացւոյ լուծմանք
182	32 × 23	—	նուր	17984	—	—	Մեկնութիւն Երգոց Երգոյն և Գր. Տաթևացւոյ լուծմանք
183	21 × 18	—	նուր	1748	Յակոբ	—	Մեկնութիւն Երգոց Երգոյն և Գր. Տաթևացւոյ լուծմանք
184	21 × 16.5	Քուղթ	նուր	1768	Յաչատուր	Երգոց Երգոյն	Մեկն. Երգոց Երգոյն և Գր. Տաթևացւոյ լուծմանք
185	20.5 × 5.5	Քուղթ	նուր	1729	Կարապետ	—	Մեկն. Մեկնութիւն
186	30 × 20.5	Քուղթ	նուր	ժԸ	—	—	Մատթէոսի Վեցորէից
187	30 × 19	Քուղթ	նուր	ժԸ	—	—	Յովչ. Անտարանի
188	20 × 16	Քուղթ	նուր	1746	Յարութիւն	—	Անտարանի Մատթէոսի Վեցորէից
189	29 × 21	Քուղթ	նուր	1681	Միքայիլ	Ներդիմա	Մատթէոսի Վեցորէից
190	30 × 20	Քուղթ	նուր	ժԸ	—	—	Կանոնագիրք Մեկն. Կաթողիկոսի
191	20 × 15	Քուղթ	նուր	ժԸ	—	—	Կանոնագիրք Մեկն. Կաթողիկոսի
192	32 × 22	Քուղթ	նուր	—	—	—	Մատթէոսի Վեցորէից
193	15 × 12	Քուղթ	նուր	—	—	—	Յովչ. Անտարանի
194	23.5 × 18	Քուղթ	նուր	1810—20	Յովչ.	Սեբաստիա	Մատթէոսի Վեցորէից
195	27 × 22	Քուղթ	նուր	—	—	—	Մատթէոսի Վեցորէից

Նոր- բիւ	Մեծ.	Նիւր	Գիր	Ժամ.	Գրիչ	Քաղաք	Բաղմեղականութիւն
196	30 × 20	Քուզը	Նուսր	1760	—	—	Աստուածաբանութիւն Սկզբի.
197	30 × 21	Քուզը	Նուսր	1754	—	—	Յակոբայ Նալիանի Մեկն Է Յարէրաց
198	20 × 15	Քուզը	Նուսր	1658	Ղազար	Եղզնէր	Դրեղորի Տաթևացւոյ Հարցմանց գիրք
199	20 × 15	Քուզը	Նուսր	—	Պատր	Սեբաստիա	Դրեղորի Տաթևացւոյ Հարցմանց գիրք
200	25 × 18	Քուզը	Բաղր	—	—	—	Դրեղորի Տաթևացւոյ Հարցմանց գիրք
201	13 × 3	Քուզը	—	ԺԸ	—	—	Աստուածաբանական գրքածք:
202	16 × 11	Քուզը	Նուսր	—	—	—	Մեթաֆիզիկա
203	37 × 23	Քուզը	Նուսր	ԺԺ	—	—	Ղուրան
204	16 × 11	Քուզը	Նուսր	1733	Յակոբ	Եւրպիս	Պրոֆիէ Եսոփոպ աստուածաբանականք
205	21 × 16	Քուզը	Նուսր	—	—	—	Պրոֆիէ Եսոփոպ աստուածաբանականք
206	16.5 × 11	Քուզը	Նուսր	1747	Կեփաս	—	Պրոֆիէ Եսոփոպ աստուածաբանականք
207	21.5 × 16	Քուզը	Բաղր Նուսր	1663—71	Քաճառ Եւ սյլք	—	Փիլիսոփայականք
208	37 × 24	Քուզը	Հղապիր	—	—	—	Դուրի Սահմանք
209	12 × 10	Քուզը	Բաղր	1672	—	Վան	Հանգստութիւն Մովսէսի
210	21 × 17	Քուզը	Նուսր	1761	Միլիթի	Թաթա	Աստուածաբանականք Սահմանաց
211	12 × 12	Քուզը	Բաղր	1635	Յակոբ	Աղբուս	Յակոբ Ներմեղի Մեկն. Տնտեսքի
212	20 × 16	—	—	—	—	—	Ստ. Հեղեղի Բանաբան
212բ	—	—	—	—	—	—	Հ. Եփրեմ Սկիւանի Եսո- փոստաբանութիւն:
213	22 × 17	—	—	—	Ասոր	—	Դիմիթրի Մեկնականութիւն
214	20 × 16	—	Նուսր	ԺԸ	—	—	Ասորայ Բեղիկաբան
215	—	—	Նուսր	1621	Ստեփանոս	Թաթա	Ժողովածու:
216	20 × 15	—	Բաղր	1642	Խաչատուր	Արաբիկ	Ժողովածու:
217	14 × 10	—	Նուսր	—	—	—	Ժողովածու:
218	25 × 17	—	Նուսր	—	—	—	Ժողովածու:
219	24 × 17	+	Նուսր	—	—	—	Ժողովածու:
220	20 × 15	—	Նուսր	—	—	—	Ժողովածու:
221	20 × 13	—	Նուսր	—	—	—	Ժողովածու:
222	15 × 11	—	Նուսր	—	Բաբայ	—	Քուզը Գր. Մաղբաբան:
223	24 × 18	—	Նուսր	—	—	—	Քուզը Գր. Մաղբաբան:
224	20 × 15	—	Բաղր	—	—	—	Քուզը Գր. Մաղբաբան:
225	25.5 × 16	—	—	1750	—	—	Համականի Յակոբ
226	—	—	—	—	—	—	Նալեանի
227	30 × 20	—	Նուսր	1825	—	Կեանքի	Դրեղորի Կ Պատմութիւն Բանաստեղծութիւնք:

Նոր- բիւ	Մեծ.	Նիւթ	Գիր	Ժամ	Գրիչ	Քաղաք	Բովանդակութիւն
228	16 × 11		Նոսր	1772	—	—	Յիւսուս որդի Ներսիսի
229	18 × 12		Նոսր	ժԸ	—	—	Ենորայւոյ Ժախթցի Սեդրայ Սաղ- մաստեան տաղաւանայ.
230	12 × 17		Նոսր	—	Սարգիս	Երուսաղէմ	Սայն կախաթիւնի Պատ- մ. թիւ Աղեղորդի
231	—		Նոսր	—	Արքայաճ	Արքայաճ	Մովսէս Նորնացոյ Պատմութիւն Հայոց Պատմութիւն Նիկիոյ եւ Եփեսոսի ժողովոց
232	32 × 23		Հղարիւր	ժԸ	—	—	Վարդ Առաքելի առաքնորդի Աւրաստիոյ
233	24.5 × 13		Նոսր	—	—	—	Գրիգոր արքեպ. Գաղատա- ցոյ առաքնորդի Արքայա- ճիւղի
234	21 × 15		Նոսր	—	Թաղար. թիւն	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
235	25 × 17		Նոսր	1821	—	Արքայաճ	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
236	21 × 16		—	1830	Մեղրոյ վրդ.	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
237	26 × 17.5		—	1892	Վրամշտպուհ	Արքայաճ	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
238	—		—	ժԺ	—	—	Յանկ. տնտրակ Յովհ. արքեպիսկոպոսի Յանկ. տնտրակ
239	24 × 9		—	—	Յովհ. եպ.	—	Յանկ. տնտրակ Յովհ. արքեպիսկոպոսի Յանկ. տնտրակ
240	—		—	—	—	—	Յանկ. տնտրակ
241	—		—	—	—	—	Հաշուեղիւրդ.
242	20 × 14.5		Նոսր	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
243	17.5 × 13.5		Բոյր	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
244	22 × 16		—	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
245	22 × 17		—	1747	—	Եղորդի	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
246	20 × 14		Բոյր	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
247	30 × 20		—	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
248	21 × 15		—	1702	Առաքնորդաց Նոսր	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
249	30 × 20		Նոսր	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
250	32 × 23		—	1797	Միւսա	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
251	21 × 15		Նոսր	1701	Առաքնորդաց Նոսր	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
252	13 × 9		Նոսր	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
253	36 × 23		Հղարիւր	ժԺ	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
254	34 × 21		Նոսր	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
255	37 × 24.5		Նոսր	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
256	23 × 17		Նոսր	—	Յարութիւն եպ.	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
257	15 × 10		—	1796	Յովհան	Արքայաճ	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
258	30 × 21		Նոսր	1796	Յարութիւն	Արքայաճ	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
259	30 × 20		—	1797	Միւսա	Արքայաճ	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց
260	20 × 15		Նոսր	—	—	—	Պատմութիւն Ս. Նշանի եւ առաքնորդաց Արքայաճիւղի Յովհ. եպ. Պատմութիւն առաքնորդաց Արքայաճիւղի Պատմ. Ս. Նշանի վանոց եւ Սիարանութեան Միակեան ժողովոց

	Մեծ.	Նիւթ	Գիր	Փամ.	Գրիչ	Քաղաք	Բովանդակութիւն
261	30 × 20		Նոսր	1799	Մարտիրոս	Սեբաստիա	Յակոբ Նալբան Գրիգ.
262	31 × 21		Նոսր	1797	Մարտիրոս		Կիրակի :
263	30 × 20			—	—		Յակոբ Նալբան, Քարազ-
264	30 × 20		—	—	—		գիրք, Քարազ-
265	21 × 15			1809	Մարոս	Թոմարզա	Գիրք
266	30 × 20			—	—	Պարխան	Պարս Աղաման, Քարազ-
267	27 × 20			—	—		Պարս Աղաման, Պարազ-
268	30 × 21			1741	—	Կ. Պոլս	Աղբիւր Բացալ :
269	30 × 21			—	—		Անտոն Նորադոյն
270	24 × 17			ԺԺ	Յովհ.		Ճառագանգ :
271	21 × 16			1773	—	Կ. Պոլս	Լուսաւորութիւն Խոստ-
272	20 × 15			—	—		ձանութիւն :
273	23 × 18			—	—		Պառլաւադ Ուրբաթա :
274	—			—	—		Գիտակ
275	23.5 × 17			—	—		Մովսէս Ջալալեց, Նյ
276	35 × 21		—	ԺԺ	Յովհ.		ւանդաւ ժողովածու
277	31 × 21		—	1900	—		Գիրք չորից զերեւոց
278	11 × 8			1653	Մարտիրոս	Սեբաստիա	Ճառագանգ :
279	13 × 10		բոլոր	—	—		Գիրք չորից զերեւոց
280	16 × 10		բոլոր	—	—		Ճառագանգ :
281	25 × 17		բոլոր	—	—		Սահայոց :
282	—		—	—	—		Սահայոց :
283	22 × 18		—	—	—		Սահայոց :

ԵժՈՒԹԻՒՆ՝ 26X19X9 մմդ. — ԹՈՒՆԴԹԻՔ
582, էջ 1163 (— 1106րդ էջը կրկնուած):
— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ Երկրին: — ՏՈՂԷ 51 սիւ-
նակը: — ՆՈՒԹ՝ մագաղաթ: — ԵԱԶԼ՝ կա-

շնկատ փայտ. առաջին կողքին վրայ խաչազօրչւ, իսկ
վերջինին ինչպէս Նաւու կուրծքի ծածկոյթին վրայ գա-
ղարուն տալուածքներ, ծարմանդ երկզններն ինկած են,
սայց իր մասն արծաթի երեք արմատներն ու երեք կոճիչ
քնէռններ: — ՀԱՆԳԱՄԱՄԷ աւ պահուած: — ՄԱՐԴԷ-
ՂԱԹԵԱՅ ՊԵՆՊԵՆԵՆ՝ սկիզբը երկու թերթ, որոնք միմե-
շոր էլին վրայ կը ներկայացուն Յիսուսի պատկերը,
իսկ միւսին երկու էջերուն վրայ կայ Մարկոսի աւետո-
ւանքին սկիզբը մինչև Ժրջ համարը, միջին մասը ուղեւան
երկաթազօրչ: Վերջը կան նմանապէս մագաղաթի երեք
թերթեր, որոնք առաջինին երկրորդ էջ ամբողջովին
զրուած է Ղուկաս աւետարանչի արձանատկերու այլ
գունաթափ նկարով. երկրորդ թերթին երկրորդ էջը
շոնկալ՝ Եովնանէս աւետարանչի պատկերով: Իսկ
երրորդ թուրթին երկու էջերուն վրայ կը կարդացուն
Յովնանու աւետարանքն Ա. 1-13 հարցումները, միջին
մասը ուղեւան երկաթազօրչ: — ԳՐՈՒ՝ փոքր քուրդգիր: —
ՄԿԶՆՈՒՆՏԷՆՈՎ Գրքերու սկիզբն ընդհանրապէս փառա-
շիր, իսկ զուգններու սկիզբն գեղեցիկ զարդատառեր:
Աւետարաններու առաջին գիրքը ճեղհելեան խոը-
նդապատկերներ են: Կն կտակարանի մէջ ամէն առն,
իսկ Նորին մէջ մէն մի համար կարմաղեղ երկաթազօր-
չով կը սկսին: — ՎԵՐՆԱԳԻՐԷ — ընդհանրապէս կարմիր
թաւազով ու յաճախ մանր երկաթագիրք եւ Երբեմն գաղ-
ղարին: — ԽՈՐԴԱՆԷ Նոր կտակարանի սկիզբը (էջ 886-
903) տասը խորաններ, որոնք իրենց զարդարունքնե-
րուն ու բովանդակած ցուցաններով են անթերի ընդ-
օրինակութիւն են 1263ին գրուած աւետարանի խո-

րաններուն (տես Նոյնը), թեւ արունտիք անհաւասար
շրջութեամբ: — ԿԻՍԵՆՈՒՆԷՆԷՔ են հետեւեալներն, Ե.
էջ 3. Իբր պահպանակ դրուած մագաղաթի երկրորդ
թերթին ա. երեսին վիղնակողմը նկարուած է մութ գոյ-
ներով կիսախորան մը. ամբողջովին միջանցիկ տեղեւա-
զարդերով. ետսխորը ծոցին վերնամասը օծացուցած է
կանայի զվար մը, որուն ներքեւ կայ ծագել փունջ մը.
շուրջը երկու կարասներով. կիսախորանին վերնուր
կան երկու սիրամարգ, ծագակերթ թաղարի մը երկու
կողմի: Բ, էջ 13. Ժմնողը զբքի ա. երեսի վերնակէտին
վրայ կայ ոսկի յատակի խառուածակարուած սիրուն
այլ տեղ տեղ թեթեւակի զունաթափուած կիսախորան
մը. վրան տարիօի մը, նշնիկի մը եւ թաղարի մը զար-
դերով, իսկ ծոցը՝ թազանման շշեղազարդով մը: Գ.
էջ 675. Մաղմուսի սկիզբը, շարախառնեալ շուշանա-
ծեւեր կազմուած գունազօղ կիսախորան մը, վրան
երկու երկայնատուտով թռչուններով: Դ, էջ 907. Մարտի.
աւետարանին սկիզբը, շարախառնեալ ոտամածեւեր եւ
երկու մաղաղաւմ առիւծներ կազմուած կիսախորան
մը, Ի ծոցին ընթացող թեւաւոր ցու մը, առաջակողմի
մէկ ոտքովը աւետարան մը ըսած: Զ, էջ 983. Յովն.
աւետարանին սկիզբը, շարախառնեալ խաչանեւեր
կազմուած կիսախորան մը, Ի ծոցին ունենալով թուղ
առիւծ մը՝ կտուցով աւետարան մը ըսած: Է. էջ 1032.
պարզ կիսախորան մը շողմայեցող թուղթին սկիզբը:
Ը, էջ 1105. Նոյնպիսի մը Գոթք արաքերէրի սկիզբը,
վրան՝ որսական մը կը խաճատէ քարայք մը, մօտը կայ
երկիւղահար ուրիշ զազան մը. կիսախորանին ծայրն
կայ Նոյնպէս սրբուն քարայք մը: Թ, էջ 1153. վերջին
պահպանակի մագաղաթին վրայ Յովն. աւետարանի
սկզբնաւորական կիսախորան մը, 3րդ էջին վրայ
զրուածին համանման, մեւու եւ արունաաղ: — ԼՈՒԻ-
ՍԵՆՏԵՆՏԷՆՈՎ՝ շքեղ են ժմնողը զբքի սկիզբը, ինչպէս
Նաւու չորս աւետարաններէ իւրաքանչիւրին, Գոթքի
առաջնիւկան թուղթերու խուրճին եւ Գոթք արաքե-
րէրն սկիզբը նկարաւաններ. մանր քայք սիրուն
լուսանցազարդեր կան մէն մի աստուածաշուկան զբքի
աղջեւ. ինչպէս Նաւու ամբողջ՝ Մաղմուսի քուրդ զուր-
ներուն, Սիրայի տապաններուն, Նապի մարգարէու-
թեան, Դաւիթի եւ Իզեկիւրի մարգարէութեանց
զուգններէն շատիւ աղջեւ նկարաւաններ: Նոր կտա-
կարանի մէջ միւսին աւետարաններն են որ մէն մի

Հին և Նոր կտակարանաց Թրդ հանգիս
Կ հանգիստանի մեջ զհանգիստ Գրիգորի
Սահակոսի և Բարսեղի Գրիգորի

10. Ա. Թագաւորութիւնք (էջ 258—288)։ Այս գործիէ՝ նախագրութեան յառաջ «Գաւառացիների նախախնայող Թագաւորութեան» վասն ի ներկուս գիրք առ ի Հերթացուցող զգաւորութիւնի բաժանելոյ, (Հմտ. Հ. Ա. Վարդանեանի Հրատարակութիւնք Վրէժնէ 1920)։

տալեղեղ քրքումներն է, եւ ոչ թէ իմ եւ որդւոց
յորդիս յիշատակ է ըստ իւրաքանչիւրոյ իմ տա-
լորեացն է, թէ աշխատանք կոմանէ, զոր Տէր
Մատուած իւրաքանչիւրոյ վարձահատուց լիցի որ-
պէս եւ իւրն զիւն առնէ:

Մարք եղիւ յիշգրն գրչոյ թուին (Հայոց) ՈՒՅ
(1636) ձեւամբ Բարդաղմ Մահմադի Սեբաստաց-
ւոյ ի դուռն Ս. Սարգիս եւ Ս. Մատուածներն Եկե-
ղեցոյ ի քաղաքի Սեբաստիոս եւ կառարուած
սուրբ գրչոյն եղեւ թուին ՈՒՅ: Եւ եղաւ կամաք
ամենայն ժողովոյն եւսն յիշատակ ի դուռն Նորա-
շէն Ս. Սարգիս Եկեղեցոյ ի Հայրապետութեան եւ
ի կաթողիկոսութեան տէր Գրիգորիոսի ի սուրբ
սովորն Լճամբանոյ, եւ տէր Սիմեոն կաթողիկոսն
ի յիշխոյն, եւ յաւարեւ կաթողիկոսաց՝ Անդրեաս
կաթողիկոսի որ յաթոս Ս. Նշարի եւ Յովհաննէս
կաթողիկոսի որ յաթոս Ս. Անապատի եւ Նիկո-
ղոս կաթողիկոսի որ յաթոս Ս. Հրեհայեայնացն
եւ Սիւրբիշ կաթողիկոսի որ յաթոս սուրբ Կեօր-
գեայ [Տեւեկեայ վանքի] եւ ի Հայրապետութեան
աշխատեալ մերոյ Անդրեանոս երկուս ի դուռն
Լոյսգրկատար սուրբ Մատուած ամենին:

Արդ եւ եւ անպիտան Ներսէս Վարդապետ
կաթողիկոս աղանձ զեղջ Հանդիսոյդ սուրբ տառիս
իմէ աւրինակելով, իմէ ընթեմելով, իմէ տե-
ւածներն վայելելով յիշեցէր ի մարտափառ ա-
ղանձն ձեռ զիս զմարտ որ եւ զմարտ իմ վարդա-
պետ եւ Մատուած իւրաքանչիւրն եւ զերայրն իմ
Մատուած տէր Մատուածսուրբ Նորոքնոյ քա-
հանայն եւ փորին զաւակն եւ զամենայն արեան
մարման որն իմ, զկենդանին եւ զհամագոյնացն
եւ զորդացն աշխարհաւ մանկուն իմ զտէր
Նուրբ բանի սպասունքն, իսպառուս սարկուացն,
այլ եւ զշինող եւ աշխատել ի վերայ մարդաշին
կառարպետ Մահմադի Մատուածի եւ զԵօփանէս
որդ գիրն իմ եւ զիս Վարդապետ եւ զուց յիշեալ
յիշխարս եւ ի Հանդերբանոց, առաջին Տեւան
Մատուոյ մերոյ ամեն:

Ընդ որդին եւ զանպիտան եւ զմիջամած մա-
տալս ձեռ զիւրաղմ սուտանոցն զրիշ յիշեցէր
եւ մեղաց իմոց թողութիւն իմ յիշեցէր որ չէի ար-
ժանի ձեռնարկել ի դիր յայտ, անարհեստ գրոյս
գրել եւ յաւարեւ Հասանի տիրն, այլ ազնւական
ամբարն Մատուոյ եւ յաւարեւ թեմար թաղ
մարտուն եւ Երմիակ Հայր մերոս Ներսէս քաղ-
բարանապետ ձեռնարկել եւ գրելով զոր տէր Մա-
տուած բարեւոյ վայելից տալ թող երկուսն սուրբ
եւ յետ առանցն երանելոյ փր վարդապետացն
զառուցն զառակել եւ պատկերիլ արտաք զիւրն
եւ զինքնեանս իւր անդրս յաւանքն ամեն:

Արդ ի թփին Հայոց ՈՒՅ: Թաքարտ Բաժ-
կոց սովորն Մատուած եւ ի Սեբաստիոս գեալ ի
Պարս ի պատերազմ. կամալն Մատուոյ Հրաման
եղաւ Նորոք եւ զԵկեղեցիս սուրբ Սարգիս, որ ի վա-
րոց Տեմէ Հնոցեայ եւ խաթարող էր. եւ երանա-

շնորհ Հայր մեր Ներսէս Վարդապետ վերաբառն
մարդապետին մերոյ Սեբաստիոս թոյնալ զամե-
նայն Հոգս մարմնական եւ միայն Հոգեւորն բուռն
Հարեալ եւ վառեալ ի սէր Բերկառի ձեռն ալկ ի
շինուի Ս. Եկեղեցեաց, եւ բարձր ձեղութիւն
կերեալ ի յանաբնաց, որպէս ի հնումն Ջորա-
բաղէ քահանայ ամբ, որ քալում եւ շատ աշխա-
տանս կրեաց Հաստով եւ յառով եւ միմի-
միով յինաց բարձր մտախի, եւ Նորոքեաց ողոր-
մութեանն Մատուոյ եւ յաւարեալ պայմանա-
ցոյց զվարդ եւ զիրանս եկեղեցականաց որ յան-
գարեալ էր ի թալարմի իմ եւ ծոյլ առաջնորդալ,
եւ յետ այս յաւել եւս Նորոք եւ զՍ. Մատուած-
նին եկեղեցի մեր, եւ ոչ յայտ միայն շատեցալ,
այլ եւ զԱյսթար (ԳԱՄ Եօրիկ) զեկեղեցին Թուրք-
ազգին, որ ի վարդոց Տեմէ խախտեալ եւ կործանեալ
էր, եւ Նորա անմիջիմար մնացալ ոչ ունելով
ձեռնաւ ի Հոգեւոր եւ ի մարմնաւ կարեաց. վառն
որդ յայտ ի Մատուած եղեալ ձեռն ալկ, ի Տեմէ
Նոր Նորոքեաց եւ ուրախացոյց եւս զնոս, զոր Տէր
Մատուած իւր աշխատանքի փոխարին Հաստացն
արտաք Հարկապատանին ստե եւ ի Հանդերբանոց
շառպատմ ուրախութիւն պարգեւեացն անդրս
յաւանքն. եւ զարեւել առաջաւ զս. զիր գոս-
տանաւ արեւոյն զայս անմաշխի թ լցնում, որ եղեւ իւր
ձեռնարն շինել զմարդապետ, քերէր եւ պարտա-
տէր զտեսար, առ ի դիրս թիւն յինելոյ իմ առ-
վարձ գրչիս եւ բարձրն զմզ միւրիմարէ ի մար-
մնաւոր եւ ի Հոգեւոր կոյմանէ. որ թեկեալ մի-
անարժան էր զգրչոյս տարիկ, սակայն սատարու-
թեամբ աղանձից թաղմարման Հաստ մերոս բա-
րեւարն Մատուած ոչ ըստ մեղաց իմոց տարւ եւ ոչ
ըստ անաբնութեան իմոս Հնոցոյ իմ, այլ ըստ
իւր մարդապետութեանն ողորմեաց մեզ եւ զմար-
ցեալ փրկեաց յամենայն փորձանաց Հոգւոյ եւ մար-
մնոյ. փան որդ Հայոցն յանկարաւ փրկէն մարմն
միմա՞ն Բերկառն, որ փոխարին այսմ գրի որ
զիշխատակն գրեցաք գրեցէ Տէր ի գիրն կենաց եւ
նաւ փառք յաւանքն. ամեն... Վարդապետ
գիրս եւ մարդկս եւ յիշատակարանս թուին Հայոց
ՈՒՅ: Եւ քառասուն իմ, սուր շարաւթ. ի փառս
Մատուոյ:

Գիրս այս սիրելի, թուղմ անմաշխի, Ներսէս
անգրեւոր, արեւանք մի իմալոցի, Մատուած
ողորմի Անդրեաս Պարս Տիրն եւ իւր ծնողացն որ
եղ ի գիրն Մատուածաշունչ գրչոյ ի զը. Մատուած
յաւաստէր զիւր Հոգին:

Մատուած ողորմի Մահմադի Պաղատապարն եւ
կողացոյն իւր Սնդիքն որ ետուն ի գիրն Մատուած
շունչ գրչոյս սուր մի, Լէ զրչի Մատուած յաւա-
նալեղեղ:

2. ԷՃ 285 եւ 889 եւ 889. փառք... Ով
մանկունք Նոր Սիւնի քաղցմամբ, եւ քառարհեստ
գրչիս Բարդաղմ եւ զգրչոյ եւ զմալկոյ ուրին աղա-
շնմ յիշել միով Մատուած ողորմի զմզ եւ քա-

սուղիւն մեր. եւ Աստուած զձեզ յիշէ յիւր միւսանցած գայլաւու. ամէն:

3. Էջ 1031. Սկսայ ի սկսմանէ մասնին, որ առաջի կոյի ի գրութիւն սորա, առաւելեալ ձեւրունի, եւ աւարտեցի զանկա սորին. յորում եւ քահանայի վերաբերեցի զգրացուցանողին զիս Թեառի Զրիստոսի Աստուծոյն իմոյ յախտանաւ. ամէն:

4. Էջ 1147. Իմփին ՌՁԸ. սեպտեմբերի ԻԸ. աւել շաբաթ, եղևաւ աւարտ աստուածային սուրբ գրացոյ:

ԹՇԱՆԱԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. 1. Էջ 1153.

Աստուածայնէն զերբ քովելի.
Բազում բանիք լեզվով գրէի
Դոպիկ է անթառամնի
Եւ ի հասուն մարդիք մայի.
Այ է սոյ համով ի ին
Երբ բնթեւնուս համեմոցի.

Կրեցաւ հեւամբ անարժան տաւալ եւ ակար չնշին եւ տպիրաւ ծառայից ծառայ եւ հոգոյ հաւասար յանձնէ իմ արքայու Թառութիւնիս իմ. ՍՃԴԳ. առաւտուս լուսուն ամէն:

Նախ քան զգոյլ քա թերական
Ըզնաշն առա թեզ յինարան
Ձի մի ուսուն զիտական
Ասիթ լիցի թեզ քաջաբան: Ամէն.

2. Էջ 1153. Ձայս աստուածաշունչս Շիմշիտան մահանի Թաւորիս եւ եղբոր Դորին մահանի Սարգսբին եւ Աղարիկային հանչեցաւ ի տունս Վ տարի վրնաւ ոչ եղևաւ որքուն ազոթ ուլքը եղանք. երկդիւխան Կ անգամ Գ. անգամին մահանի Սարգիս վէ Աղարիկան բոյր տարի աշխատեցաւ փրկչին իմ ըն ՌՁԿԻ. ին արգունբըն հայաւ չորս հազար ԱՅ ԴՂՂ:

3. Էջ 1157. Էլմանեց մահանի Պապադաս զայս աստուածայնէն զերբ լիովին բնթեցաւ...

Եւ քաղաքէն Սերաստիւս, սանց փաշի կախան եւ հոգ, յանուն Մանուկ սորայ զրոյ 1839. Եւ անարժան յիշգրեցի, եւ ի Սերաստիւս զայս սուրբ քիթըն ետին:

4. Էջ 1160.

Մանուկ բառ մտառեալ կոչեալ
Սուրբ Սարգսբին յասարք կոչեալ
Մի առ կեցեալ յետոյ ի բաց կանալ հիմալ.
Իտեմ ի ՌԲՁԵ. նին:

5. Տէր Եղիազարեան արքայու Սիւլայէնի եղև ջհհհհհհ իր Ժն ամ յետոյ եղևաւ սարկաւագ ի ՌՇԸ:

6. Լուսարար արքայու Թաւորս մեղապարտապատար արքայ տանարիս սուրբ Սարգսբին եկեղեցւոյն: Թաւորս մեղապարտ, յշտ որդիւնիս, երբեք մանկավարժ ի սուրբ Սարգիս. նաեւ ջահեկեալ սրբոյ տանարիս, եղևաւ անանբարյժ տանաւ ինչ տարիս:

Այս Թաւոր լուսարարն յետ քանն ինն ամաց եղևաւ քահանայ թվ էւ կոչեցաւ թեր Եղիազար. ի ՌՇԵ:

7. Էջ 8 Սոյն մեղապարժեալ Աստուածաշունչ սուրբ մահանաւ ոք ժպրհի վաճառել, քաղաքայ եւ կամ ի Ս. Աթոսոյս արաւոյս հանել, անիմեալ նորովեալ եւ բանագրեալ եղիցի առհմիքն եւ պաշտպանիցին:

3 Թանվոր 1881

Ի վան Ս. Ղաշաւայ Սերաստիւս:

Առաջնորդ Սերաստիւս:

Տ. Կ.

(Պատրաստեալ Եղիազարեան)

8. Էջ 8 եւ 1152. Սոյն մեղապարժեալ տանաւ առաւաչունչ Ս. Մանանաւ սեպհակունթին է Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ Սերաստիւս քաղաքի:

10 Ապրիլ 1904

Ս. Ղաշաւ վանք Սերաստիւս:

Առաջնորդ Սերաստիւս Եղիազար:

Տ. Կ.

(Պատրաստեալ Եղիազարեան)

ՏԵՂԵԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. Չեւադիրս ի ձկնքան կրպահուն էր քաղաքի Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ մէջ իտալական Սոյն Ղաթեւ կաթողիկոսի (Յիւստակարանի) վրայ, ուր տաւրկայ եղան իւր օրհատարեւոր. երկիւղածութեան. Ղաթեւ քաղաք տաւրարգն հանգստեցեալ Պատրաստեալ քահանայիս խորհրդով որ մի քույրէն ձեւագրեալ վանդով մի պատահի այս կերպով, քայլ կը փոխադրէ Ս. Ղաշաւ վանք քահանային:

գհմեաւ յարաւու դարս ասացող զհամարեակու թիւնն եւ ամամբ անմամբ զրեկի զսարի տառս եւ լծի զփափուր անմին իմոյ։ Արդ զքեզս աս ի թուականն թիւեանս Հայոց 2 երրորդի։ Ա երրորդի եւ յերկրորդի։ Ի հոյակապ եւ յակամեաւ որ մայրացադուրս Սեբաստիոյ։ աս զուրս սրբոյ ասածարիս սուրբ Փրկիչ Գլխեցեայ։ որ Է հանդէպ վկայանելն զերաւ հոյակ եւ սերտագործ արեամբ ներկեալ վկայիցն սրբոց Բառանիցն մէկ ի կաթողիկէ եկեղեցոյն որ զանէն աստուածային նշխարհչս արբոցն անդ կան ի պահեաթի։ եւ ճիւն զրաս սորա... Ի Հայրապետութեան Տեառն Արատանդեալ եւ ի թագաւորութեան Բարեպաշտն։ Աջեայ եւ յեպիսկոպատութեան մերոյ աս հանդիւն Տեառն Ստեփանոսի։ արդ զրեցաւ աս ի զատն եւ ի զժուտարէն եւ յանրաթի ժամանակին զոր յոյժ նեղիմք յամաբնիւոյ ի յարաարին չար գողանաց եւ ոչ նուազ հասանեն նե-

ղութիւնք... որք պատահիք սուրբ տառիս այս ընթերցման կամ զպափաւրի։ յիշման արժանի վարկէք։

1. Էջ 603. Տըբէր իշխէ։ «Չձգընն կազմեց սուրբ անկարանայս զիկրեղ սրբազան կրօնաւոր եւ բունի պապսոր։ յիշեցիք աղօթիք։ եւ Աստուած զեղեց յիշէ յիւր ողորմութեան։»

8. Էջ 606. Տըբէր իշխէ։ «Ի թուական Հայոց յինն հարիւր եւ յԲ (1453) ի դատն եւ զժնեայ ժամանակիս։ յորում տարաբերալ ծփիմք պանդխտութեամբ։ պատահալ մեր ի գաւառս Սեբաստիոյ ի սուրբ անապատս սրբոց հրեշտակապետաց եւ նաւաստ... տեմեալ զաստածաշունչ զիւր զայս։ հնացի... եւ անփոյթ ընկեալ։ եւ կազմել ետան աշակերտն իմոյ իկրեղ սրբոյն կրօնաւորի։ արդ աշտըմք պատահեալոյ յիշել... ար եւ ձեզ յեղե ժամն Բարեպաշտ։»

3.

ԵՍՍՅԻ ԵՒ ԹՈՒՂԹԶ ՊԱՒՂՈՍԻ

ՊԻԹ — 1380 և. 2ԻՄԸ — 1309.

ԹՈՒՂԹՐ 355. — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ 23X16. — ԳՈՒՇԷԼԻՆ ժողովուն։ — ՏՈՒՂ 20։ — Նիւթ թուղթ։ — ՎԵՋՄ Փայտ զաշնուտ։ — Ս ՈՒՂԷԼԻՆԵՆԸ. ՊԵՇՊԵՆԵՆԸ աղինը երկու թիւրք միջին մետրոպոլիս զուրթեամբ Եւստարսնի նաւորած։ ՀԵՆԴԵԼԻՄԸ թու։ — ԳՈՒՂ թուղթ թողորդի։ — ՎԵՐԵԼԻՆԻՄ կարմիր թանաքով ՍԵՋՈՒՆԸՍԵՆԸ եւ ԼՈՒՍԵՆԸՆԵԼԻՆԻՄԸ միկակ նորու թիւում։ — ՄԵՇԵԼԻՄ ՊԻՄ — 1380 եւ 2ԻՄ — 1309։ — ԳՈՒՂ նաւապոս եւ Գոմիկ։ — ՍՏԻՃԻՄ Տրապուս եւ Կրկոր։ — ՏԵՂԻ Սոկաց գաւառ Ս. Սոսան վանք եւ Լոյկեամար կղզի։ — ՏԵՂԵՎՈՒԹԻՒՆ՝ Սեփականութիւն Ս. Նշանի վանոց։

Մասեանս Է երկու հասար ի մի կազմեալ իւրեղ ժողովուն (էջ 3—235), ընդ ամենը չոր զըրկս, Եւթաղեան տրահութեամբ։ Ի հասարից կը պարունակէ Պաշտոնի Ժողովունը (էջ 235—250)։

1. Բառաշարան Պաշտոնի առարկայ նախակարգ եղեալ ի զըրկս գորցաւ ընդ ուսումնասիր եւ ընդ փոյթմ (վ.) ժառանգաւորս (էջ 239—250)։

2. Ղկայութիւնը Պաշտոնի առարկայն Սոսանի կայսերի Հոռովայեցոց... (վ.) զժամանակս վկայութեան Պաշտոնի (էջ 220—261)։

3. Պաշտակութիւնը, ընթերցում անոց եւ որոց նոցա զուրիւր եւ վկայութիւնը ըստ իւրաքանչիւր թիւղթն առարկայն եւ որաւի իւրաքանչիւր ի նոցանէ տունը իցեն (էջ 261—297)։

Ընդարձակ եւ հետաքրքրական ցուցակ մ'է, որ նշանակուած է թէ մէն մի քանի լատին ընթերցում ունի, քանի վկայութիւն էին կրօնականէ, քանի զըրկս, քանի տուն եւ յետոյ մանրամասնաւոր, յառաջ կը բերուին իւրաքանչիւր վկայութեանց անոն ու կարգը, երկրորդ եւ ասելի ընդարձակ ցուցակով մը։ Ըստ այս ցուցակի Պաշտոնան իւր թուղթեան ունին ընթերցումներ ԼՍ. Պարտի ճիւղի, վկայութիւնը ճիւղի, Տունը ԲՄՁ, իւրաքանչիւր թիւղթի տոջն ալ զրուած է Գլխացակը։

Թիւղթերու կարգն է (էջ 299—701)։ 1. Թուղթ մա Հոռովայեցիս, 2. առ կորնթացիս Լ., 3. առ կորնթացիս Բ., 4. առ Գաղատացիս, 5. առ Եփեսացիս, 6. առ Փիլիպեցիս, 7. առ կորնթացիս, 8—9. առ Թեսաղոնիկեցիս Լ—Բ., 10. առ Երուսալեցիս, 11—12. առ Տիմոթէոս Լ—Բ., 13. առ Տիմոս, 14. առ Փիլիմոս։

ՅԻՇԵԼԵԼԻՆԵՆԸ. 1. Լ. հասարին վերջը (էջ 238) «Փառք... Գրեցաւ աստածաբան մարդարեւութիւնս Խաչեալ ի սուրբ եւ յրեւութի տարեանէ, ի գաւառս Մոկաց, ի վանս որ կոչի սուրբ Կոնստ. ընդ հովանեաւ սուրբ Խաչիւն, ձեռամբ յաշնամեղ եւ անպիտան եւ փոյնը գրէր նա հայեալ, ի թիւականն Հայոց ՊԻԹի։

Արդ, յիշեցիք ի Քրիստոս Յիսուս գաւառը։

[illegible]

ԿՂՈՋՈՒՆՏԻ յԱՂ ԺՂՎՍՈՐՈՒ ՎՉ ԿԵՐՈՉ

[illegible]

Գրաւոր մը
 տաւան՝ ոչ լռեցեմէ վաղաքորդ, զի քն իւրովք մէկեւեղաբար
 ոչ, զինքն խաղցմ մ ոչն ոչ զուսմէ զշտառուս առա-
 խախտ, զի Երեւանի, զքրտնեղոր խաղաւոր՝ զտեսնաւոր
 Ժողովք լրջմ իւն, իւնեցեալի մտաւ աշխատեալ թո՛ղ-
 ւտես խաղցիւր ուղղցմ, ի ծն՝ զխնայ զմեզ ոչ զին
 ի տեսնաւոր զնկն զքրտնեղ զմտաւ, զմտաւ ոչ
 իւղղցմ լրջմ մ զն՝ իւղղցմ զմտաւ ոչ իւղղցմ զն
 իւն ծնէ իտառաւոր ոչ իւղղցմ զմտաւ զտառաւոր
 զի Իսպան Ժողովորտիւտաւ տեսնաւ զմտաւ ոչ իւն
 յօտի զաշխատեալ իւղղցմ զմտաւ յօտի զաշխատեալ
 զտառաւոր լրջմ մ զն՝ իւն ոչ իւնեցեալ իւղղցմ մտաւ ծնէ

5.

Գ Ի Ր Ք Ս Ո Ղ Ո Մ Ո Ն Ի

ՌԿԶ. = 1617.

ԹՈՒՂԹԵՐ 179: — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 15X11.5: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ միասին: — ՏՈՂԻ 15: — ՆՈՒԹ՝ ԹՈՂԹ: — ԿԱՋՄ՝ կաշի փայտի վրայ: — ՄԱԳԱՂԱԹԵՍԱՅ ԳԼԷՊԱՆԱՆՆԵՐ լուսնի: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՔ՝ մզուտած, ցեցակեր: — ԳԻՄ՝ հին քուրճագիր: — ԺԱՄԱՆԱՆ՝ հին գրություններն անձանց, նորինք 1617: — ԳՐԻՉԻ՝ անձանց: — ՏԵՂԻ՝ անձանց: — ՏԵՂ՝ այժման՝ Ս. Հրեշտակապետի վանքը: — ԲԻՇԱՍԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ ԹՂ. 357:

Սատեան և Սողոմոնի Աւագ, Իսա-

առնել, Ժաշիւն և Երեմիայի գրքերը, և հասարակ մէջ. սկիզբէն միայն կը պահպանէ քանի մը թերթ:

ԲԻՇԱՍԱՆԱԳՐԱՆ՝ "Փառք... Ի թաւախան Զաւրի Ռիւք. ամէն. Նորագոյն առակս Սողոմոնի... ձեռագիրն աւարտան... բարեկամս աւարտան... յերկրի... միւր ընդ հախանաւ (կորստան է):

6.

Ս Ո Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ՋԻՄԻ = 1505.

ԹՈՒՂԹԵՐ 211: — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 19X16.6: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ միասին: — ՏՈՂԻ 27: — ՆՈՒԹ՝ ԹՈՂԹ: ԿԱՋՄ՝ կողմը փայտի: — ՄԱԳԱՂԱԹԵՍԱՅ ԳԼԷՊԱՆԱՆՆԵՐ վերջը ԹԵՐԹ մը: — ՀԱՆԳԱՄԱՆ՝ քուրճագիր կնիքոտած և մաշած: — ԺԱՄԱՆԱՆ՝ ԶԺԴ (1505): — ԳՐԻՉ՝ մոգանակն երկը: — ՏԵՂԻ՝ Սեպատիա: — ՏԵՂԻ՝ անձանց: — ԲԻՇԱՍԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹՂ. 211ա և 211բ: — ՏԵՂԻՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ սեփականութիւն Ս. Նշանի:

Սատեան և Սալուս Դաւիթ, ամբողջ վերջը դրուած են "Տէր ամենակալ, աղօթիք Կառնաւի, և Շնորհալուս" Հաւատով ըլլի:

ԲԻՇԱՍԱՆԱԳՐԱՆ՝ Փառք ի Սինի քաղաքի աւարտան կնիքով, և զեմիտի աւարտան: Արդ գրեցաւ և աւարտեցաւ երգս սուրբ մար-

գարէն Դաւթի. որ կոչի Սաղմոսարան ի լուսն և բնութիւն աւարտան, որ կոչի Գառնեցի, ձեռագիր քաղմոսարան և աւարտեցաւ գրքի, առաւել Բաժնանէն երկոյն: Արդ աղաչեմ, որք հանդիպէր ամա տեղանքով կամ աւարտանքով, յիշեցէր զանարժան և զանպիտան ծառայող Բաժնանէն, և զամենայն աւարտան մեծաւորս իմ, և որք յիշէր յիշեալ լիկի ի քրիստոսէ Լատուս, ծոյ մերոյ, ամէն, եղիցի և եղիցի, Գրեցաւ և զաւարտան Սեպատիայ, ի զարմառ Լատուս, որքին և այլ քաղմոսարան սուրբ շնորհարարցի ի թաւի ՋԻՄԻ: Արեւն աղաչեմ անձագիր լեւոսք սխալանաց և պահպանութեանց գրոցս, զի կար մեր այս էր և այս շաւի գրեցաւ:

7.

Ս Ո Ղ Մ Ո Ս Ա Ր Ա Ն

ՌԿԷ = 1618.

ԹՈՒՂԹԵՐ 134: — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 15X11.3: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ միասին: — ՏՈՂԻ 38: — ՆՈՒԹ՝ ԹՈՂԹ: — ԿԱՋՄ՝ երբեմն կաշեպատ փայտ, արդ փնջացած: — ՀԱՆԳԱՄԱՆ՝ աղտոտած գործածութիւն: — ԳԻՄ՝ նստալուսք: — ԼՈՒՍԱՆԱԳՐԱՄԱՆ՝ անարժէք ըստք: — ԺԱՄԱՆԱՆ ՌԿԷ (1618): — ԳՐԻՉ՝ Ներսէս Սարգսաւագ: — ԺԱՄԱՆ՝ Մեկսիսի Մոկոցի: — ՏԵՂԻ՝ Բերիա: — ԲԻՇԱՍԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԹՂ. 260: — ՏԵՂԻՎՈՒԹԻՒՆՆԵՐ սեփականութիւն Ս. Նշանի:

Սատեան և Սալուս Դաւիթ, ամբողջ թղթեր թափած ըլլալով ձեռագիրը կը սկսի...

"Կարձիցի այսօր և աւելոր իմ ի կատարեալ գործի ի նստաւ առնէն:

ԲԻՇԱՍԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝ յէջ 260 կալ հանեալք. "Փառք համառոյ, ևն... Արդ եղեւ գրաւ սարս ի մարգարեպետի Բերիայ, ի յերկրին Արարեմ, ի վիճակս Սալուս, ի հայրապետութեան անուն Տէր Բաժնանէն կամ զիկոսի և առաւել Նորգոյն Երբ Խաչատուր Երաժիշտ աւարտեցաւ և զարեւակ սարս շնորհոյն, բնդ հախանաւ Ս. Լատուսանին և սուրբ քառա-

Եւ Յոն-Յոյն եւ Անտիոն-Յոյն եւ Կարգաւորութիւն եւ Տրահայե տերութեան տնօրէն, զոր երեւալ եւ սահմանելու է սրբայն Սահակոյ Տայապետի (Եջ 337—377)։ Որ սկիւննդեան Աօրեն եւ կը վերջնայ Էրդ կիրակնն որ յայտնութեան պահքն Տանդիպիւր Բնայոյ իրաւտ իւղաբերից աւետարանեալուն եւ մեծերիներու ցուցերի։

ԵՐԱՆԻԱԿԱՆՆԵՆ. Փառք, քեզ... կիսադնդին եւ Գեմարի Արարիչ ամեն... տունկս այս Տոգիարորոյն բուստտան սաղարթ Երթիք յոգնաւորոյ։ Տոյլ բարեբանութեանք բեղմնաբերալ, մանաւանդ քնարս այս բազմալսարար եւ բազմալսողաւ, զգորշուրք երկնայ որին Տարիներն եկեղեցւոյ։ Տան երապիւրս տիեզերաբնդ որորտաւաւալ անմահականագործ լցեալ զօրութեանք։ Զոր ամենասուրբ Տոգին սատարի ի բարեանց ի շրթունս թեւադրեալ մարգարէն, մանգամայն եւ թագաւորին բոլոր բովանդական կապուտ անկողնապիւր, յարապաշտաւ մշտապարթ կատարածանաւ։ Իսկ ի կողմն փառաւորութեան անուան նորաւ սարգիսարան որ է Նոյն իւրեք օրհնութեանց երգարան բառ որում բազմապէս "օրհնեղէր զտէր օրհնութիւն ի նոր"։ Վասն զի սարգիս անդակին Տոգւոց, զպիսակ մտաց, տանուէն խորհրդոց, զարգայուն Սարմելոյ, աւարտ Տասակի զօրութեան անդամոյ։ Սարմալ զին պատմաբանց, վաճառականութիւն տնոյնինց, ներգականից յաղճողաց, սուսեր անթերի, փանուէն թշնամաց, հեքուէն Տակաւակաց, հէն հատուածեցոյ։ Սաղմոս պահպանութիւն ամաց, ծանապարհ ուղեղնացից, օժանդակ փառականց, նաւահանգիստ նաւելոց, առագաստ սարտուցեցոց, գլխակ զարհուրելոց, տէր մարդելոց։ Սաղմոս ահարկու զիւաց, սարսուէն բանաւորութիւն, պապանծուէն օգեաւ ժողովրդոցն, բնդ իմական Տակաւակորդին յանդգնութեանց։ Սաղմոս քանծարան փարթմանց, ծիսութիւն աղքատաց, ապաշխարութիւն զղճեցեցոց, ապաշխաւ մարդելոց, ապաշխաւ յուսացեցոց, ապաշխաւ փառաւորոց։ Սաղմոս եկեղեցւոյ զարդ, փարդապետ զպարթութիւն, քաջանայական պարուն անծախական սեղան, թագաւորաց գովանաւ, զօրաց շահապետ, մանկանց դաստիարակ, ծերաց փառք, երիտասարդաց զգաւորութիւն, կուսացեց պսակ, առկարգեց զուպ, Տնապարհեց Տանբերութիւն, Ռեւելոց պատան, վշտացեցոց սոխփառք, առհասառաշխալ Տանդերեկեցոց եւ յոյս յարութեան կենաց։ Սաղմոս խօսք բնդ Աստուծոյ, Տամարմալութիւն կենաց, պայծառութիւն տանից, բերկրուէն ժողովրդոց, քաղաքին ամարաշխալութեան, քանդուէն հերձուածողաց, քաղքայուն անդաւորաց, պարտար օգեւոր, պիկցանք թով, անուակ կենաց մերոյ ի տոյտս անկայունս (ՏԵՒ. ՎՍՄՆ)

զի երգ սաղմոսաց աղեկալ Տոգիւ շարք եւ բոց առ Աստուած սրբոյն, եւ շէ միայն այս այլ եւ ի քառասունակ սրբոյն արտաւոր աղաթալ թարալոյցանէ։ ԶՏիւ անդալութիւն, թէկէ, իրոց զանկութեան յիշուցանէ, գլխակալութիւն գնաւորանէ, զորտանութիւն մեռուցանէ, յիշէ զնախան, նահալքէ զիւրգուս, խոնարհեցուցանէ զանարարան անութիւն, աւրիացուցանէ զփառաւորութիւն, յօրհան որն կարգ զանձնիւնութիւն աւետարանական քաղաքապետութեանք։ Ի զինչ կայ Տանս սաղմոս, աղեկաւ տէր։ Զի ահա ամենայն կենաց մեր սովաւ աւարտի, թէ խաշ օրհնել, թէ եկեղեցի, թէ սեղան, թէ աւագան, թէ ժամաճար թէ նոր գիրք, թէ մեռուն, թէ քահանայ օժանդ, թէ Տայապետ, թէ եպիսկոպոս ձեռնադրին, թէ թագաւոր օժանդ, թէ պատկին, թէ հաղորդին, թէ մեռական եւ, թէ ապրին, առաջ սայմոն ոչ աւարտին։ Ի ամենայն տուրք տերութեան եւ թովանդակ բաշխեալութեանց անտեսութեան Որդ, ոյն Աստուծոյ եւ տուն սրբոց մարգարէիցն, ապաշխալ եւ մարտիրոսաց եւ ամենայն սրբոց բնութեց երկնաւորաց եւ երկնաւորաց սրբոցն Աստուծոյ, ի ձեռն սաղմոսիւ աւարտին եւ կատարին եւ ամենայն կարգ քահանայական եւ ժողովրդական Տանդերեկ սաղմոսիւ որ եւ օրհնութեան լրանան եւ կատարին կամեց եւ հրամանաւ արարին եւ ողորմութեան նորին օրհնելույն յաւիտեանս ամեն։ Ի սրբոյն բերեալ կարեկանգուն կացուցանել զգովաւորութիւն սրբին, այլ որ սրբ ի սրբոյն սրբին, ուս միայն գիտել զճաշակ քաղցրութեան սարաւ։ Զի բովանդակ զկենսա մեր պայծառացուցանէ ի քրիստոս Բնուս ի տէր մեր որ է օրհնեալ յաւիտեանս յաւիտեանց ամեն։ Իսկ եւ անարժան եւ անպիտան եւ յեւտեալս ի մարդկանէ Տոյս եւ միւրս եւ մահաւայս ծառայիցք Աստուծոյ փղուն եւ անարժան եւ անարժան գրիշտ... պիտակ անուն վարդան անուն զբշխ Ժեստ որ անարժան ի կարմիր փնջ որ է յանուն Ս. Կարապետին եւ Ս. Նշանին եւ Ս. Սարգիս զարմարին եւ որոշ Նորա Սարգիսին եւ միարան եղարցոյ փունջ եպիսկոպոսին եւ Աստուածատու եպիսկոպոսին եւ Ժիւ. ամեն կրօնաւորս որ կան ի յորդ քառածաւա անապատարս որ է օրհնեալ յաւիտեանս ամեն։ Բնաւորս եպիսկոպոսին եւ Տօրն անապատին եւ Ժօրն... եւ եղարցն, են որ կեղծաւոր եւ են որ նշնեցարք ի քրիստոս։ Ի վարդան քառաղ ծառայ արհի եպիսկոպոսին Ս. Պետրոսին քառալ ամառապատեց զբերի զՍ. Կիրիլ ի քրիստոս ժամանակի զի Ս. երեսին, զբերն Ժ. անգամ ի սեղանց Տանին անմոլորդի լբուրք գրաց եւ սխալանաց սարս զի ձեռն ի գիրք, է զարմեալ ի փայտս եւ ի քարն։ Ի

կարմարգիր: — ԿԻՍՄԱՌՈՐԼՆՔ կան շորս Սետարան-
նեքու սկզբը: — ԼՈՒՍՆՑԱՋՈՐԴՈՒՔ՝ պարզ: — ԺԱՄ-
ՆԻՆՑ 1203: — ԳՐԻՉ՝ Ղազար վրդ: — ԺԱՄԶԱՐ, ԵՒ ԿԱԶ-
ՄՈՂ՝ անմտնթ: — ՏԵՄԻՍ, Ս. Գրիգորի վանդ ի Դա-
րսանդիս: — ՏԵՄ՝ գրիչը: — ՅԻՇԱՍԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆՔ՝
տնս վարը: — ՏՅԻՆԿՈՒԹԻՒՆԻՆՔ՝ Սեփականութիւն
Ս. Նշանը:

Մատենան է՝ Ա-Ե-Բ-Բ-Բ, ուր գրուած են
կարգ առ շորս աւետարանները:

ՅԻՇԱՍԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆՔ: Բուն գրքն՝
«Քրիստոս Աստուած զյառ սուրբ աւետարանս առ-
քեզ միջնդ, եւ բարեխաւս ունիմ, ողորմեա ինձ
անպիտան ծառայիս քում Ղազարաւ ի քեզ յառ-
այեցելոյ եւ եղբար մերոյ Աստուածաբարոյ եւ ծնաւ-
ցաղ մերոյ եւ դարմից եւ ամենայն Տաւառացեացոյ
ի քեզ կենդանեաց եւ մեռելոյ. ամեն. եւ քեզ
ընդ Հօր եւն»:

Բուն գրքն՝ «Տէր իմ եւ Աստուած Թիսուս
Քրիստոս զքո աստուածային զթու թիւնդ առ քեզ
բարեխաւս ունիմք եւ զճմարտիս մարդեղութիւն
քո. եւ զիբոյ անՏաւանելի եւ սոկալի շարքարա-
նաց քոց եւ դաստուածախաւ եւ զկենսատու
աւետարկի կտակ քո. վասն այսք ամենայն ողորմեա
մեղապարտիս Ղազարաւ գրէի՝ ի քեզ յառայեցելոյ,
եւ եղբար իմոյ Աստուածաբարոյ, եւ ծնաւցաղ եւ
զարմից մերոց եւ ամենայն Տաւառացեացոյ: Եւ որ
կարդաք եւ ընդգրկեալէք անմտաց յիշեալնդ՝
Բուն գրքն՝ «Քրիստոս Աստուած իմ, դաւա-
րութիւն իմ եւ ազնութիւն, ապրեցոցիշ իմ եւ
Փրկիշ. յոյս իմ եւ ապաւն. զքեզ աղաչեմ եւ ի
քեն Տայեցեմ, եւ զքո ինչեան զաստուածախաւս
եւ զաւետարանդ կտակդ առ քո Տեղութիւնդ միջ-
նորդ եւ բարեխաւս ունիմ, ողորմեա եղիկել եւ
բալամեղ անէին իմոյ գրէի. եւ ազատեա զիս ի
յանցեաց մեղաց իմոց, եւ դաշխատութիւն իմ
Տամայեց ի փրկութիւն ողջ անպատուութիւն: Եւ ինչ
Տէր իմ զթիւ եւ զեղբայր իմ զԱստուածատուր
ազնեա եւ փրկեալ ի փորձութենէ. նաեւ ամենից
ողորմեա Տէր եւ քեզ փառք յառիտեանս»:

Բուն գրքն՝ «Ղազարաւ մեղապարտ գրէի
ողորմեացի Քրիստոս Աստուած եւ Աստուածաբար
եղբար Տարապատի եւ ամենայն Տաւառացեացոյ,
կենդանեաց եւ մեռելոց»:

Բուն գրքն՝ «Փառք... Եւսմի վեցՏաբեր-
եորդի յիսնեորդի թուականութեան Հայոց, ի
Քաւառիս Կարապետացեալ, ի լեւոտն որդոյ Լուսաւոր-
շին մերոյ մեծին Գրիգորի. մերձ ի յայլս արքայա-
ւոյն Սաւակի, ի ստորեւ ի խնարքս, առաջի Տան-
գրատարանաց նոցին. յանապատիս որ կոչի որդոյն
Կրիգորի. ընդ Տոբանեան Նարին զբեցաւ ամենա-
բով եւ Տաշակելի, զիտակատար եւ զբարակամե,
զիտակամե՞մ եւ յոքանեանդ, յուսեցեմ եւ աս-
տուածապատուս սուրբ աւետարանս... փառաւո-
րելով զՏամաքոյ Ներսիսութիւնն այժմ եւ յառի-
տեանս»:

Եւրդ այսմ աստուածապատուս եւ Քրիս-
տոսեանց կտակին ցունկադդ եղէ եւ աստաւա-
պեալ եւ անարան որդիս Եկեղեցոյ Ղազար: Եւ
մեծաւ փառաշանաւ, եւ սրտաշն յառիտարու-
թեամբ, բաղում աշխատութեամբ եւ յորնատանջ
երկաւր. քաջաճատ յուսով եւ Քրիստոսաւեր
բազմաւաք, գրեցի զսուրբ աւետարանս յոյս ի
փրկութիւն կենաց ինձ եւ եղբար իմոյ Աստուածա-
բարոյ. եւ ի յաւաւորութիւն Տեղաց մերոց, գանձ
յառիտեանեան եւ անկապուտ ծախութիւն, յիշա-
տակ մեզ եւ ծնաւցաղ մերոց եւ ամենայն զարմից,
ի պայծառութիւն սրբոյ Եկեղեցոյ եւ յուրախու-
թիւն Ուխտի մանկանց նուագելի զարմից Նոր Սնուն-
իւ, զբեցաւ առ յորտի եւ յարդգ աւրիւակէ. աս-
մենայն տաճարեան իւ եւ պատարուն. բան եւ
անՏաւ. Տրաման եւ ստորաւ. միջնակտուր եւ վեր-
նակտուր: Եւ զբեցաւ սա փորձապոյն Տաւառաց,
վասն զի բարարմիկ ինչեւ ի շըմապապոյն եւ ի
խողաւեր ժամանակիս եւ ի դաւան գիպող աւուրցս
բերմանց: Եւ արդ աղաչեմ զաստուածային դաս
քաճանալութեանցդ, զքո ընթեանդ եւ յառ-
այեցելոյ եւ փառթամանայք անթափելի ծախու-
թեամբ յայսմ Տրաշապոյնս եւ յաստուածային
մատենէ յիշեալի ի գերամարուր եւ յերկնաթոռիշ
աղաւթս ձեր առաջի զենչիդ Քրիստոսի գանձա-
մեզ Ղազար գրէի. եւ զեղբայր իմ զԱստուածա-
տուր քաճանալ, որ միշտ սպասուողէ մերում տկա-
րութեան, եւ զծնաւցանս. Եւ ինչեւ ի Քրիս-
տոս զգիտեանեան եւ զարդեանակն վարդապետ մեր
զԿատանդ, որ եղի մեզ վաստաւ եւ Տաւառացիշ,
եւ պատառու այսմ իրազորութեան. զոր ար-
ժանի արասցէ Քրիստոս ընդ Երջանիկ սուր վար-
դապետի վերադասել ի խորանն յուսոյ, Եւ ինչեւ
եւ զտէր Յակոբոս եւ զՏայր Արիստակեան եւ զԱռե-
փանոս միտնակեց եւ զԵփորոս Նարեկ ապաստու-
ր. զՏայր Աստուածատուր եւ զՂապանեան. որոց ողոր-
մացի Քրիստոս Աստուած:

Եւ ինչեւ եւ զվարդապետս մեր. զԱռե-
փան, զՍտարաբ, զԿատապան, զԵփորանեան
Եւ զՏարաբ, զԵփորան, եւ զԵրայր իմ զՄարգին
եւ զմոյրն իմ Քրիստոսաւեր, նա եւ զամենեան,
որք Տեղավով միարանեալ են ընդ մեզ, զկենդանիս
եւ զմեռելոց:

Այդ որ ետեղ եւ ամենայն ի դուստրութեամբ
զմիշտ քաճանալ յիշեցելովք արժանաւորեալ քոյն սուրբ
արքայութեանդ եւ քեզ փառք ընդ Տաւր եւն: Այդ
եւ որք ընդարեանեցեալ, աղաչեմ յիշեալիք միով
Տէր արքայաւոր եւ զիս տեսնել ի Տէրն յիշատակի,
Բուն գրքն. «Ի թագաւորութեան մերոյ
ապինս բարեպաշտ արքային Լեւանի, ի Նաճանգին
Կրիգորի»:

ՅԵՂԵՄԻՈՒԹԻՒՆԻՆՔ: Կրթագիր մեծ եւ մատա-
նաշարանի Տաղաշներէն. — Թիւրաթապոյններն
յետոյ գրուած եւ «Աւետարանացոյց բոս Տրամանի
գրոցդ, որ եւ ցուցան ընթեքցումս աւետարանի»:

ի աւելանքն աւելաւ. դժբախտաբար ձնեգ. Երազայեցիք որեւէ վնաս չոր կերակրի ժամանակաւ չըջանինր կայ՝ յաշորոգ մաքր պատահած բոլորով:

Գրաւորքին սկիզբի կողմի պահպանակին բազմաթիւն է և կարծես թէ ինչպէս ի Լեզաթաթեղաւն եւ կիւրդի կշաւսն Բնեայն թեւէն:

13.

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

ՈՒՆ = 1201:

Յոնիկութիւն 217: - Մոնոնիթիւն 30×22×6.
Գրոնիթիւն՝ երկսիւն: - ՏՈՂԷ 24: - Նիւթ թուղթ:
- ԿԼԶՄ՝ կաշնպատ փայտ: - ՄԱԳԵԼԵԹԵՆԹ ԳԼԵ-
ԳԼԵՆԱՎ՝ սկիզբն ու վերջը մէկ մէկ թիւն: - ՀԱՆԳԵ-
ՄԱՆԷՔ՝ քայքայուած, մգտած: - ԳՈՐ՝ անցում գիր:
- ԿԻՍԱՆՈՐԱՄԱՆԷՔ շրջա անտարաններուն առջեւը. պարզ
այսց՝ սիրուն: - ԺԱՄԱՆԵՆ՝ 1201: - ԳՐԻԷՔ՝ Յովնանէս:
ԺԱՆԿՈՂ՝ Սարգիս: - ՏԵՂԻ՝ Ս. Գրիգոր ի Դարանապետ:
ՏԵՂ՝ Ղազար փարզապետ: - ՅԻՇԱՆԵԼԵԳՐՈՒԹԻՒՆԷՔ
տե՛նս վարք: - ՏԵՂԵՆՈՒԹԻՒՆԷՔ՝ Երեմն Սեփականու-
թիւն Ս. Հրեշտակապետի, այժմ Ս. Նշանի:

Մատենան է՝ Ա-Ե-Գ-Ե:

ԹԻՇԱՆԵԼԵԳՐՈՒԹԻՒՆԷՔ. Իւրաքանչիւր
աւետարանի վերջը կան յիշատակարաններ, որոնք
բոլորովին նշին են թիւ 21 գրաւորի յիշատակա-
րաններուն հետ, հազիւ մէկ կամ երկու անուան
տարբերութեամբ. մասն զի ինչպէս վերեւի մանրա-

մասնութիւններէն կը հետեւի, երկու գրաւորները
նշին տեղեղ՝ նշին ժամանակի եւ նշին ստացողի կը
վերաբերին: 118րդ էջին վրայ միայն կ'երբորդուի
հետեւեալը, որ չկայ միւսին մէջ. «Եայտ վարդի
աղանձ յիշեալից զխաւաղաւոր որ բազում սէր
եցոյց առ ձեզ»:

Նշանակէ 195թդ էջը կայ. «Եայտ վարդի
եկն ձերունի միայնակեացն Մարտիրոս եւ երբ
մեզ տուք բաղարը ի պատճառս սիրոյ, հաստուցե
նմա Տէր»:

Էջ 426. «Եովհաննիս մեղուպարտ գրչի
սցորմնացի քերական Ստուած, եւ ծնաւորաց իւրոց
եւ եղարց եւ համաւրէն հաւատացեալը կենդա-
նեաց եւ մեռալոց, Բուն յիշատակարանը գրեթէ
թ. 12 ի բովանդակութիւն ունի, ուստի զանց
կ'աւանդուի:

14.

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

ՈՒՆ = 1566:

Յոնիկութիւն 170: - Մոնոնիթիւն 28×19×6.
Գրոնիթիւն՝ երկսիւն: - ՏՈՂԷ 26: - Նիւթ թուղթ:
- ՄԱԳԵԼԵԹԵՆԹ ԳԼԵԳԵՆԱՎ՝ լուսնի: - ՀԱՆԳԵԼԵԹԵՆ
քողորովին մասնուած: - ՆԵՆԻՐՔ՝ անաբժիք: - ԺԱՄԱՆԷՔ
ՈՒՆ = 1566: - ԳՐԻԷՔ՝ Գրիգոր Երեց: - ԺԱՆԿՈՂ
գրիչը: - ՏԵՂԻ՝ Յամոս գիւղ: - ՏԵՂ՝ գրիչը: - ՅԻՇԱՆԷ-
ԼԵԳՐՈՒԹԻՒՆԷՔ էջ 239:

Մատենան է՝ Ա-Ե-Գ-Ե:

ԹԻՇԱՆԵԼԵԳՐՈՒԹԻՒՆԷՔ. էջ 239. բուն
գրչէն. «Պատգ եղանի անճառ երկու... Արդ ի վեր-
ջին աւելաւ յետեւայ ժամանակս, ի թուականու-

թեան Հայոց Ռեւ. ի բունակարութեան Սալմիան
Սուրբանի եւ կաթողիկոսութեան Տէր Խաւա-
տաւրին, ի յերկրն ի Մեղիւնի ի գիւղն Եամոս
ի գունն սուր Գրիչին եւ սուր Ստուածածնի եւ
սուր Սարգիս գրեցաւ սուրբ անտարանս ձեռամբ
անպիտան հոգեկո Գրիգոր երեցիս՝ ի յիշատակ եւ
հաւան Միլանի Բաղատին եւ մաւր Խանդուտին եւ
որդեղն թորոսին, Մարտիրոսին եւ եղբարն Մուղա-
մին եւ կնոջն Մարային եւ ինձ անաբժան Գրիգոր
գրչի, որ գրեցի եւ ծաղկեցի եւ կապեցի (... Երեւն
դարձաւ լուսնի, յիշատակուեալ ի թուականու-
թեան Հայոց Ռեւ.):

15.

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

2ԺԱ = 1262:

Յոնիկութիւն 390 (էջ 780): - Մոնոնիթիւն
30×23×10: - Գրոնիթիւն՝ երկսիւն: - ՏՈՂԷ 17:
Նիւթ Մազապետ: - ԿԼԶՄ՝ կաշնպատ փայտ: -

ՄԱԳԵԼԵԹԵՆԹ ԳԼԵԳԵՆԱՎ՝ ունի սկիզբն ու վերջը Սե-
սեթիսի Կիկեղեցական պատմութեան կտորներէն, նը-
կաթազգիր. - ՀԱՆԳԵԼԵԹԵՆ՝ լատ պարուած: - ԳՐԻ՝

ի աւելանի աւելաւ. զժառանգար ծնեզ. Երա-
զայւցի օրէն մինչեւ. Նոր կիրակի ժամանակա-
յըջանինը կայ. յաջորդ մասը պատահած բլլայով:

Գրադարիս սկիզբի կողմի պահպանելն բո-
վանգ անթիւնն է Լէր-թանգ եղանկն եւ կիրքի
կշառքն բնծայութեանն:

13.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ՈՒՆ = 1201:

ԹՈՒՆԹԻՔ՝ 217: - ՄՆԺՈՒԹԻՒՆ՝ 30X22X6.
- ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին: - ՏՈՂԻՔ՝ 24: - ՆԻԽԹ՝ թուղթ:
- ԿԵԱՍՄ՝ կաշնպատ փայտ: - ՄԵԳԱԼԵԱՅ ԵՆԵՑ ՊԵՆ-
ՊԵՆԵՆ՝ սկիզբն ու վերջն մէկ մէկ թնդթ: - ՀԵՆԳԵՆ-
ՄԵՆԵՑ՝ քայքայուած. մկուտած: - ԳԻՐ՝ անցումն զիր:
- ԿԻՄԵՐՈՒՄԵՐ՝ շորս ասեռարաններուն աղջկը. պարզ
քայք. սիրուն: - ԺԱՄԵՆԻ՝ 1201: - ԳՐԻՔ՝ Յովսէփն:
ԺԱՄԵՆԻ՝ Սարգիս: - ՏԵՆԻ՝ Ս. Գրիգոր Ի Պարանայիս:
- ՏԵՆԻ՝ Կազար վարդապետ: - ՅԵՆԵՆԵԱԿՐՈՒԹԻՒՆ՝
տեւս վաղը: - ՏԵՆԵՆԻՒԹԻՒՆ՝ Երբեմն Սեփակմանու-
թիւն Ս. Հրեշտակապետի, այժմ Ս. Նշանի:

Մատենան է՝ Ա-Ե-Գ-Ե-Ն:

ԹԻՇԵՆԵԱԿՐՈՒԹԻՒՆ՝ Իւրաքանչիւր
աւետարանի վերջը կան յիշատակարաններ, որոնք
բոլորովին նշին են Թիւ 21 զրադարի յիշատակա-
րաններուն հետ, հազիւ մէկ կամ երկու անգամ
տարբերութեամբ. վասն զի ինչպէս վերեւի մանրա-

մասնութիւններն կը հետեւի, երկու զրադարները
նշին տեղայ՝ նշին ժամանակի եւ նշին ստացողի կը
վերաբերին. 118րդ էջին վրայ միայն կ'երբորդուի
հետեւեալը, որ չկայ միւսին մէջ. «Եայսմ վարդի
աղաչեմ յիշեմք զսաշուղթայր որ բազում սէր
եցոյց առ մեզ»:

Նշնպէս 195րդ էջը կայ. «Եայսմ վարդի
եկն ծերունի միայնակեացն Մարտիրոս եւ երբ
մեզ տաք բազարջ է պատճառս սիրոյ, հաստացե-
նամ Տէր»:

Էջ 426. «Եովհաննիսի մեղապարտ զրէի
օգորմարի քրիստոս Աստուած, եւ ծնաւ զաղ իւրոց
եւ եղբարց եւ համաբէն հաւատացեալոց կենդա-
նեաց եւ մեռելոց, Բուն յիշատակարանը զրթե-
թ. 12 ի բովանդակութիւն ունի, ուստի զանց
կ'առնուի:

14.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ՈՒՆ = 1566:

ԹՈՒՆԹԻՔ՝ 170: - ՄՆԺՈՒԹԻՒՆ՝ 28X19X6.
- ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին: - ՏՈՂԻՔ՝ 26: - ՆԻԽԹ՝ թուղթ:
- ՄԵԳԱԼԵԱՅ ԵՆԵՑ ՊԵՆՊԵՆԵՆ՝ բուն: - ՀԵՆԳԵՆ-
ՄԵՆԵՑ՝ քայքայուած: - ՆԿԵՐԺ՝ անարժէք: - ՃԵՄԵՆ-
ԵՆԵՑ՝ Ռժն = 1566: - ԳՐԻՔ՝ Գրիգոր երկը: - ԺԱՄԵՆԻ՝
գրիշ: - ՏԵՆԻ՝ Յամուս գիւղ: - ՏԵՆԻ՝ գրիշ: - ՅԵՆԵՆ-
ԵՆԵԱԿՐՈՒԹԻՒՆ՝ էջ 239:

Մատենան է՝ Ա-Ե-Գ-Ե-Ն:

ԹԻՇԵՆԵԱԿՐՈՒԹԻՒՆ՝ Էջ 239. բուն
գրիշն. «Փառք եղակ անճառ ելայ... Երգ ի վեր-
ջին աւելաւ յետեւեալ ժամանակն, ի թուականու-

թեան Հայոց Ռժն. ի բռնակալութեան Սալման
Սալմանին եւ կաթողիկոսութեան Տէր խաչա-
տաբէն, ի յերկիրն ի Մեթիսի ի գիւղն Եմանի
ի դուռն սուրբ Փրկչին եւ սուրբ Աստուածածնի եւ
սուրբ Սարգիսի զրեցաւ սուրբ աստուարանս ձեռամբ
անպիտան հողիկս Գրիգոր երեցիս՝ ի յիշատակ եւ
հաւան Մարտիրոս փայտին եւ մասր խաչադուռնին
որդեղն թորասին, Մարտիրոսին եւ երրորդն Մուշա-
փին եւ կնոջն Ստեփաննի եւ ինձ անարժան Գրիգոր
զրէի, որ գրեցի եւ ծաղկեցի եւ կապմեցի (... Երբեք չե-
լաւ ինչ լեւելի, յիշատարարն էլ չեալ թեքի):

15.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԶԻՆ = 1262:

ԹՈՒՆԹԻՔ՝ 390 (էջ 790): - ՄՆԺՈՒԹԻՒՆ՝
30X21X10: - ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին: - ՏՈՂԻՔ՝ 17:
ԵԿԹԹ՝ Մազապի: - ԿԵԱՍՄ՝ կաշնպատ փայտ: -

ՄԵԳԱԼԵԱՅ ԵՆԵՑ ՊԵՆՊԵՆԵՆ՝ ունի սկիզբն ու վերջն եւ-
սեքիոսի Կեղեկական պատմութեան կտորներն, եր-
կաթագիր: - ՀԵՆԳԵՆՄԵՆ՝ Կ. Լուս պատմած: - ԳԻՐ՝

մի Գոնով արծիւի մը, երկու կողմերը կան եւ ինքեակն արագիւններ, որոնք իրարու պղծը կը կտցահարեն, Գ. մասին մէջ, որ Նոյնպիսի շըռտնակ մ'է՛, Նոյնպիսի ատամնազարդով մը եղբւրւած, կ'երեւի զագաթը գերծուած՝ կարմիրի բնականակաճանցերմ ձեռնունի մը, որուն կարմրագիծ լուսապսակին երկու կողմը կը կարգացուի՝ Եւսեմբի, երկու ձեռքերովը բունածէ մագաղթի գալարաթելերմ մը, որուն վրայ Նոյնպէս կը կարդացուի. "Եւսեմբա Կարպիանոսի եղբւր" — Զուգահեռաձեւին յատակի գեւառազարդը կը ճանցի երկու սիւներու վրայ, որոնք Նոյնպէս կը կանգնեն յատակի տեքնազարդ գերանի մը վրայ, որուն զուրս ելած երկու ծայրերուն վերայ կան Նոյնպէս երկու ստաքանց ծառեր, ծաղկազեղ կատարնուն վրայ թեւաքաց մէյմէ կարմիր արծիւներով։ Աս սիւներուն ալ զլուսններուն վրայ իրեն խոյակազարդ նկարուած են երկու զոյգ փշապալման առուներ, Հոպիտ Նայուածովը դէմքին իրարու դարձուցած։ Աիւներն անըպետեղ միջոյն մէջ միջին մտրպանն անարատառ Նշանագիրներով կը կարդացուի՝ Հետեւեալը

"Եւսեմբի Կարպիանոսի եղբւր որդոյն, Ամուլին Աղեքսանդրացոյ բագում աշխատութեամբ եւ Ճշգրտիւ փոյթի մէջ առեալ զառի չորիցն եթող մեզ զաւտարան Մատթեան աւետարանին զճամբարարարու ալլոց աւետարանացն զգրուակն եղեալ առթիւն, որպէս զի ի Հարկէ յիպետալ շարի կարգի երկոյն եւս պակսանել որչաք ըստ միայր ընթերցուածոյն։ Արդ զի որդանդամ եւ զալլոցն եւս զընան զմարմնոյն եւ զշարի ունիցիս գիտել զանցիւրանն ըստ իւրաքանչիւր աւետարանի ի տեղիս յորս Նոյնմիջածան ասել ճշմարտասիրութեամբ ի յաշխատասիրութենէ յառաջ ասացելոյ առնն առեալ պատճառս ըստ ալլում գումարութեան, կանոնս ծածկովը գրոյնցի զեզ Ներքնակարգեալս, որոց առաջինն ունի զթիւս յորս զճանգոյն միմեանց ասացին չորերկու. Մատթեոս, Մարկոս, Լուկաս, Թոմասնէ։ Երկրորդը յորս Գ. Մատթեոս, Դուկ, Երրորդն յորս Գ. Մատ, Դուկ, Թոմէ։ Չորրորդն յորս Գ. Մատ, Մարկ, Թոմէ։ Էնիցերորդն յորս Բ. Մատթեոս, Դուկաս, Վեցերորդն յորս Բ. Մատթ, Մարկ, Եւսեմբի յորս Բ. Մատթ, Թոմէ։ Ուեցերորդն

յորս Բ. Դուկ, Մարկ, Իններորդն յորս Բ. Դուկ, Թոմէ։ Տասներորդն յորս Իւրաքանչիւր որ ի Նոյննէ մասն իրիւր ինչ առանձինն գրեալս։

Բ. Խաւառիւրը (էջ 7)։ Բիշ տարբերութեամբ համանման է առաջինի, կազմութեամբ՝ ծաւալով եւ գոյներով։ Ասոր զուգահեռաձեւն երրորդ մասին մէջ գծուած է ճաղատա ճակատով սեւահեր մարդու մը դէմքը, որուն լուսապսակին շուրջը կայ "Կարպիանոս"։ Ստորտին երկու սիւներու միջոցն մէջ գրուել է. "արդ, այս է ի Ներքոյ կարգելոց կանոնաց պատճառ, եւ յայտնագոյն պատմութիւն Նոյնն եւ այսպէս. ի վերայ իւրաքանչիւր չորիցունց աւետարանացն թիւն ինչ առնթիւնակալ ըստ իւրաքանչիւր մասին. սկսեալ յառաջինէն ապա յերրորդէն եւ յերրորդէն եւ յառաջ կարգաւ խաղաքեալ ընդ ընտ միւնէն զհատարած գրոցն։ Եւ ըստ իւրաքանչիւր թիւոյ որ զոցանէ թէ յորում տասնեցունց կանոնացն կայցէ թիւն. այսգիս ինչ. եթէ առաջինն. յայտ է որպէս թէ յառաջնունն. եթէ երկրորդն. յերկրորդունն. եւ այնպէս մինչեւ ցտասնեմն։ Արդ թէ քայքայ զմի չորից աւետարանացն յոր վերայ եւ կամիցիս կայ, յորում ճառագրիկ կամիցիս գիտել եթէ որք են զորս հանգոյն միմեանց ասացին եւ զանցնիւրան յիւրաքանչիւր տեղիս գտանել յորս ընդ Նոսին անան, Զոր ճառագրուիս եւ ունիցիս առեալ զյառաջակալ թիւն, ինչորեացն զնա ի ճակատ կանոնին ընդ որ կարմրագծովն Ներքեալ գրուած ինոյնցն իցն, եւ հասցեն դիւրաւ ի վերայ՝ եւ յառաջագոյն գրելոցն ի ճակատ կանոնին թէ քաներորդք եւ որք իցն ասացեալ եւ յալլոց աւետարանացն որք ի կանոնին իցնն։ Զոր թիւն եւ ունիցիս առնթիւնեակացն, ինչորեացն զնա ի Ներքոյ յանցնիւրան յիւրաքանչիւր աւետարանի եւ տեղիս զճանգոյն ասացեալս Նոյնն եւ գտցեն. որը լեր։

Գ. Խաւառիւրը (էջ 10) գրուած է աւելորդ էրը. զիստաւար՝ ոսկեպս՝ կապոյտ եւ սպիտակ գոյներու թաղարութեամբ, ոչ պարան թարդ ալլ թաւական սիրուն նկար մ'է՛ Նշտրաւն. տեքնազարդերու շարահիւսութեամբ կազմուած. միջուկն է եռանկիւնաձեւ, մը, որուն վերի ծայրի կ'ընդհատուի կիսաշրջանակով մը, իսկ

միս երկու ծայրերը՝ քառորդ շրջանակի աղեղ-
ներով, կենդրոնն է՝ ամպանման եռանկյուններուն
ծայրը պոռած և և վերի բոլորին վրայ գլծերով
նազառած ոսկեգած գունդ մը, որուն ստորին
մասը թիբրատի գլխամասին ներքեի չորի-
ղանդիկ, խաչանախշուն երկաթ գրանէն, եր-
կուսեօք կան երկու մեծ մանդղներ, երկու ոս-
կեգած աշտանակներու վրայ, որոնց մէջքի մեծ
գտնձեւին վրայ կանգնած են մէյմէկ կարմրակը-
տուց սև թռչուններ՝ անկհատուց զէպի բոցը
մոծորուն: Գլխամասին վերեւքը կ'երեւի ջրաման
մը, երկու կողմը երկու արագիլներով, որոնց մին
խոշոր ձուկ մը կրողաճարած չամած է անկէ, իսկ
միւսը կտուցը միսած է մէջը, կայծին ի խնդրի
ձկնաց: Գլխամասին երկու վերին անկիւնածայ-
րերը կան մէյմէկ խոշոր տերեւաղտորներ:

Ստորուր կաղնած է վէտվէտուն խո-
յանքի և տերև անե խարիւններ ունեցող
երկր սիւնակներէ, որոնք միեւեւ անընդունելուն
մէջ չամարայաթի երկու կանուստատակները
կան: — Երկու կողմերը կան մէյմէկ ծառեր,
որոնց տերեւաղտիւն վրայ կեցած են մէյմէկ
կայմարանջ երկարակտուց պոյստիւրներ և
ծիւղերուն ծայրերը՝ մէյմէկ փայլ թռչուններ:

Գ. խաւնալ-բը (էջ 10) չամանման է
երրորդին, միայն գլխամասին վերեւը, երկու ա-
րագիլներուն մէջ, փոխանակ ձկնալի ջրամանի,
կայ սեղան մը, ոսկեճոռ գոգնեցով և վրան
աշխարհագունդի նմանող զարդածիւով մը՝
կարմիր շղարշի տակ առնուած:

Ստորնամասի կրկնակ անջրգետներուն մէջ
եւս, փոխանակ չորսի, հրեքական սիւնակներով՝
երկու կանուստատակներ կան:

Ե. խաւնալ-բը կը պրան 14րդ էջն ամ-
բողջութիւն: Գլխամասն է՝ բազմապատուց զո-
րարներով նախաւորուած չորիղանդիկ գետ-
նի մը վրայ չաստատուած զուգահեռածեւ մը,
հրեք կողմերը խաչանախշուն շրջնիւղով, եւ
վերի երկու անկիւնածայրեր՝ ոսկի յատակի վրայ
շուշանանեւ զարդարանով, Միջուկն երեք չա-
մակներուն կիսաշրջանակներէն առաջինն մէջ,
կարմիր յատակի վրայ նկարուած են եւթն խա-
չաղաղներ, երրորդին մէջ՝ կ'երեւին երկուստեք
երկւ թաղարներէ հեղձ ծաղկածառեր՝ ոսկի
յատակի վրայ, իսկ երրորդին մէջ, Նշնպէս ոսկի
յատակի վրայ նկարուած է առողջ ծիրանի մը

զէմբը, որուն ծոծրակին կողմը կը կարդացուի
«Եսայի»... իսկ ձեռքի սպիտակ տախտակին վրայ՝
«Ես» կ'այ յղացի և և ձեռքի երկու և կոյ, —
Գլխամասին վերեւը կը տնտալի ոսկեճոց ջրա-
ման մը, որուն շրթունքին վրայ շուր կ'ըմպէ խա-
տահաւ մը, Նշնպէս երկու կողմերը երկերկու
խայտահաւ երկ, որոնք զէպի ջրամանը կը վազն-
աշխարհը, թռչնաղտիս եւ սատանայազգիստ
մարդու մը բոնած ոստին վրայ կը կանգնի խոշոր
թռչուն մը, իսկ ձախակողմը՝ պանաններէ լա-
նաաներեւ զարդածեւի մը ծայրը լայնակտուց
մոծորացոյն թռչուն մը:

Ստորնամասը կաղնած է պորփրաւնման
կանաւ բուներ, արծուակերտ խողակներ և վէտ-
վէտուն կապոյտ խարիւններ, ունեցող երեք
սիւններէ, որոնց երկու անջրգետներուն մէջ կան
նաաի նակ երկու կանուստակներ, իսկ եր-
կու կողմերը, երկու արմաւենիներու վրայ մէյմէկ
բուներ:

Զ. խաւնալ-բը (էջ 15) ընդհանուր առ-
մամբ, նման է Նախը, միայն՝ գլխամասի գու-
գահեռածեւը տարբեր ուժով պերճ զարդարանք
մ'է, ոսկի յատակի վրայ, եւ միջուկն կենդրոնա-
կան բոլորին մէջ ունենալով տիրապէմ երի-
տասարդի մը պատկերը, որուն ծոծրակի կողմը
կը կարդացուի «Եսայի»... իսկ ձեռքի տախտա-
կին վրայ՝ «Զայ» գուճեց ի չոճայ ող, —
Գլխամասին վերեւի կողմը, շուր շուր խայտա-
հաւ երկու կ'ըմպեն առի ծաղկած շատու անէ
մը երկուստեք չոսած երկու ասաղաններուն
մէջն: Նշնպէս, ստորնամասի երկու կողմի եր-
կու արմաւենիներուն վրայ, փոխանակ բուներուն,
կեցած են երկու արծիւներ:

Է. խաւնալ-բը (18 էջ) նախորդներէն
տարբեր ուժով կը պարզէ Գլխամասի գուճահե-
ռածեւը ամբողջութիւն ոսկի յատակի վրայ բոնուած
զարդարանք մ'է բաւական գեղեցիկ, առույտա-
լարդ շրջնիւղով: Միջուկն կենդրոնը կը փտուի
բւտաղէմ կերպարանքի մը շատագին, ծանե-
կաւոր շրջագիծի մը մէջ պարուրուած. սղն կեն-
դրունքն զէպի երկու կողմերը եւ զէպի վեր կ'ար-
ձակուին միմադրէ ճնք շատառիւններ. գոյն-
ագոյն և ծայրնալ ծապաւ են մը բողբոջաբար
միջանցուած: Ըստառիւններու եւ ծապաւենի այս
միջանցուածքով գոյացած մեծ ու փայլ ութ
յաղածեւ խորշամասերէն շուր վերինները ըն-

ցուած են ծաղկազարդերով (երկուսին մը կ'ենալով նոսնակ մէջ մէկ խաչաձև էր)։ Իսկ չորս ստորիններուն մէջ կան մէկմէկ փայտ թուղուններ։ — Գլխամասի վերեւի կողմին վրայ կայ կարմրամէջ ջրաման մը, որուն մէջ դրուած է ոսկեղան սրուակ մը՝ ծալքը վարդերով, ջրամանին երկու կողմը կան զմայելի կնիդանութեամբ նշարուած երկու աշաղաղներ, իրարու հետ կուտկու պատրաստութեամբ մէջ, իսկ զուգահեռաձևներն երկու կողմերը կան մէկմէկ ծաղկաձուներ, վրանին մէջ մէկ թուղուններով։

Ստորնամասը կը բաղկանայ երեք սիւներէ, որոնց բուններն են գորշագոյն պորփրանեման, խողաները մարդագլուխ-առնեմաներու ու խարիւհները կապուտագոյն։ Երկու անջուպաներուն մէջ քառասունակ երկու կանոն-տախտակներով երկու կողմերը մէկմէկ սիւրուն նուններով։ Որոշ վրայ կեցած են մէկմէկ էջ սրտամարգեր։

Բ. Խաչաձև-ը (1897 է.) համանման է նախորդին, քիչ տարբերութեամբ, այսպէս ստորնամասի երկու անջուպաներուն մէջ կան կրկնասունակ երկու-տախտակներ։ Իսկ գլխամասի երկու վերին մէծ խորշամաներուն մէջ, փխխիսակ խաչաձևներն են, կան երկու կարմիր-փայլ զէկներ, որոնց զիւտեւ ծաղկազարդ ծաղկաձևէ շրջագծի յօրինուածքն առած են։ Իսկ ստորնամասի երկու կողմերուն նուններն որոշ վրայ կեցած են մէկմէկ արու սրտամարգեր։

Ծ. Խաչաձև-ը կը գրուէ 2297 էջն ամբողջով։ Գլխամասն է պուգահեռաձև մը, որուն շէտեւեւ մասերը, նույն կարմրագոյն կէս-խաչակար շրջերիզ մը ոսկի յատակի վրայ կարմիր-կապուտ են թուղի կիտուածակար վարդաւոր մը, մէկ սանդիւղ լուխով լեղակագոյն եւ խիտ կիտուածակար կիսաշրջանակ մը, որուն շրջը կայ Նոյնիսի գորշ կիսաշրջանակ մը, իսկ վերջնոյ ծոցը՝ ոսկեղծ յատակի վրայ նկարուած է մոտաօրէն զէմր մը, ձեռքի մազաղա թիւն վրայ շշանակուած ըլլալով անընթեռնի խար մը։ Ղերբը կայ պատուանդանաւոր արիւնք մը, վրան տարածուած է խորշը վարազաձուկ մը, զոր երկուսերը կը ծալեն կտրահարել կանաչաւ։ Գոյն երկու վիշապաձուկեր, յարկու կողմերը, մէկմէկ սիւրուն սափարներէ մէջ բարձրացող պայր ստիւններով վրայ կը ջանան կնիդ առնուլ մէկմէկ թեւարաց կարմիր թուղուններ։

Ստորնամասը կը բաղկանայ երեք սիւներէ, լեղակագոյն պորփրանեման բուններով, աղեւեւ, ձեւ խղաներով եւ ներս ամբողջութեամբ փայտ խարիւհներով։ Երկու անջուպաներուն առաջին ունին կրկնասունակ եւ երկուորը քառասունակ մէկմէկ կանոն-տախտակներ, յարկու կողմի ծաղկաձուներուն վրայ կան մէկմէկ հնչակահաւեր, որոնց մէկ թեւը ծաղուած է եւ միւսն բացուած։

Ծ. Խաչաձև-ը (2397 է.) համանման է նախորդին, հետեւեալ տարբերութիւններով միայն։ Գլխամասի վերեւի ընդունարանին վրայ կեցած է կարմրաթեւ ոսկեղան առնեւ մը, երկու կողմն ունենալով՝ էջ սրտամարգ մը եւ առիւծագլուխ ջալամ մը։ Նոյնպէս, գլխամասին երկու կողմերը կան մէկմէկ ծաղկաձուներ գարգեր, որոնց վրայ կը թառնին մէկմէկ աղաւնիներ։ Մէջին կնիդանական շրջանակներ մը (որ սեղանուած է կանաչագոյն խիտ կիտուածաւեւայ կիսաշրջանակի ծոցը), ոսկի յատակի վրայ նկարուած է սրտամարգ մը, որուն երկու ձեռքով բռնած մազաղաթի պարփայլ վրայ կը կարգացուի «Ն հա թաղաւոր քո...»։

Նոյնպէս, ստորնամասի երկու անջուպաներուն մէջ գրուած են քառասունակ երկու կանոն-տախտակներ, իսկ երկու կողմերու ծաղկաձուներուն վրայ կան մէկմէկ արիւնիներ, որոնք մէկ թեւերն են միայն պարզած են, ձախակողմանին կորուած ոստին վրայ կայ փայլիկ թուղուն մը։

Ծ. Խաչաձև-ը կը գրուէ 2697 էջն ամբողջով։ Գլխամասն է զուգահեռաձև մը՝ առիւծագոյն շրջերիզով։ Միւսին է մեծ բոլորակ մը, որուն մէջ ոսկի յատակի վրայ, նկարուած է հնչական տերեւածակաւոր մը, որուն ձառագայթներէն եւ չորս թեւերէն ծաղկաձուներով ամբողջ բոլորակը կը լեցնէ տերեւներու եւ ծաղկներուն շաղկապանեալ զարդարանք մը։ Բոլորովին դուրս, երկու կողմերու պարպները կը լեցնեն, նոյնպէս կան երկու կարմիր ամաղթեղիկներ, որոնք հինգ ծաղկազարդ մեծ զարձակ ոսկի յատակի վրայ։ Գլխամասին վերեւը կայ պատուանդանաւոր սեւ արիւնք մը՝ միւլափող, որուն երկու կողմը կը կանգնեն սմառայ երկու արագիւղներ, իսկ գլխամասին երկու կողմերը, ոսկեղան երկու թաղաւորներ։

թագիք II. Ա. Խառարանս ուսպհանան ի խնն է
II. Աստուածածին եկեղեցւոյ Սեբաստիոյ ֆաշարին:

20) ապրիլ 1904 Առաջնորդ Արքատիոյ
II. Դուռն վանքի ղեկարար
II. Երաստիոյ Եպս. Սերոտովոյ
1879

Էջ 260 (—իւշն էլ—իւ—թէր) Ընդ մասնա-
նիցն զնոցի համագանս Բրիտանոյ զՏէր Աստուան-
ցին կամօղորդուս եւ գեղարարդին իւր Թորոս յառ-
հանալ առաջոց աստուածահաս ալոս մօտենի-
ամեն:

Էջ 399 (—իւշն էլ—իւ—թէր) Ստացողի
սորս Թորոսի քահանայի ողորմա Բրիտանոյ:

Էջ 593 (—իւշն էլ—իւ—թէր) ՁԱստուա-
նապատին Տէր Աստուանցին կամօղորդուս Հայոց եւ
գեղարարդին իւր Թորոս քահանայ որ եւ ասա-
ցոյ յաւաքարդին յիշեալին ի Բրիտանոյ Բիտուս:

Էջ 597 (—իւշն էլ—իւ—թէր) ԶԵՐԵԱՆ ԲՏ-
նի զԱմփանուս երէն յիշեցիք յաղած ձեռն ով
եղբարք աղաչեմ:

Էջ 722 (—իւշն էլ—իւ—թէր) Փաշ Բեդ
Շնորհի Տեառն սկսեալ է արժանի լինամ շորին
յանց երեւոյ աւարտեցաւ մօտեան աստուածու-
խաս. աստուածունակ, երկրպագ եկի եւ պարսկե-
սուրբ աւետարանս յեթմէ շարի եւ մատուան-
կարդի մով թաւարարութիւնս Հայոց, քաղաք-
համաս յաթմասն էս ամբար, ընդ հովանեան աս-
տուածաբանս աստուարացաւ որ յանուն սուրբ Փրկչին,
սրբոյ Առասն ամանին եւ սուրբ Լուսաս արշին մերոյ,
եւ այլոց եւս քաղմահասարք սրբոյ: Ի մանանակս
աստուածաւոր եւ քարկապառ արքային մերոյ Լեւոն-
մոյ եւ ի հայրապետութիւնս Տեառն Առասնոցեալ
կամօղորդուս, որ սրբազան վարդիք իւրովք առ-
հասարակ պարմադոյ դանէր գարարմս մինչ զի եւ
յարտաբնոցն առաւ եւ ընդ ունէր վկայութիւն զան-
համար փարոյցն իւրոց մարտութեան: Լեւոն էր
եւ ողորմած եւ քաղմահ քարութեանց լինէր օրի-
նակս ուստի եւ երարարդին իւր Թորոս քահանայս
ի նմանեւ ասեալ լինէր քարակէր եւ աստուածաւոր,
զմասն ամենայ թէ ամենայն որ ինչ յերկէր ըն-
դայալ շիւթոյ ընդ ունէր կողմեւ Լեւոն: Եւ որ
յալաւան մնալ ըստ Տեառն է. վասն այսորիկ
եւ ամբողջաբար սրբով աստուար լուսեանս աստուածու-
անցն իւր ի Տէր եւ ի նոր կտակարարունոյ: Եւ զամենայն
գոյս իւր եւ զարար, զողջէր եթէ Լեւոնոյ զնէ ի
վերան ինցաւ եւ այլ եւս պարզուց արքայ եկեղեցւոյ,
վասն զի յոյժ տառաւաճ էր այնն այն եւ պաշնա-
տացունցէր եկեղեցւոյնակ կարգայ, ընկն իրի ստա-
նալոյ կրկին անգամ զմասնակ սրբոյ աւետարանին
թիմով անարժանութեան Թեմի Թորոսէ մակունտն Ռուս-
ին կողմեցելու եւ որ ըստ կարի իմուս յանց հանի
Առասնով զՏրաման Նորա: Եղանակս զարգարեալ
ստեւով սրբով եւ երանգնալոց զանազան Ներքայ
եւ արտաքայ ընդ երկու կեանք քարարար պատուակա-

նաւ: Եւ Ի Կրեկի անեկ իստ մանդանց եկեղեց-
ւոյ, վասն որոյ աղաչեմ զձեզ ով աստուածաւոր
որք հանդիպելու անս եւ որք մասանդէր զաս: Ին-
չեկ աղոթիք ի Տէր գարմանա որս ամենայն քա-
րեաց յիշատակի զորեկապառ արքային Լեւոնմ եւ
գարար հոգի Թորոսն հին իւր Զապէլ գոտար Լեւոնի
արշային, եւ աստուածով զորիս սոցա զարարն
Լեւոն եւ զպարտն Թորոս եւ ամենայն նախին
ի բնանց, որք եւ անուանին Ռուսրինանց: Եկեղե-
աղաչեմ եւ զթագաւարս հայրն պարտն Առասնոցին,
աստեղարք եւ զստեղարք եւ ամենայն զորեկոյ:
Եկեղեցւոյ եւ զերմանիկ հայրապետն Հայոց Տէր
Առասնոցին եւ զհայր իւր Սահարմ եւ զհայր իւր
Զուշիկ եւ զհայրսն իւր զԻւրզ եւ զԻւրզորք եւ
զպարկեալուս Տէր զորսն իւր Զուշիկ եւ Առանին
Աղաչեմ յ'չեկ եւ զստեղարտն քահանային
Թորոս պատալոց Տեառն մատենին եւ զհայր իւր
Դորք քահանայ եւ զմարին իւր զՄիկի եւ զնորարն
գաստուածապատիւ եկեղեցւոյս զՏէր Առանիւսն եւ
զԻւրզորք իւր Նորին Քարապառ եւ զհայր իւր Զուշիկ
եւ զստեղարք իւր Միկի եւ Զուշիկ, եւ զմար սոցա
Տաթիմ կանուս ի միմանեկոյ զկենցալս եւ զհաւ-
որ պարարդին իւր զԻւրզորք եւ զՍահարմսն եւ
զԹորոս եւ զամենայն աղային իմ: Եկեղե-
ւնմ եւ զարար յառաւիժ արդին իւր Պարտն Առ-
անիւս ի իշտանակս պատուով զնուսեալ ի գրան
արքային եւ զամանին զԻւրզին Աղայ ի մեծ տոհմ
եւ զուստար սոցա եւ զգարար Սոցա առ հասարակ
յիշեկեալս առ հասարակ Բրիտանոյ Առասն ան ըն-
ցելոյն հանգիստ եւ ողորմութիւն պարգեւեաց եւ
զկեղեցւոյն անին ով իսպաղար լինամ պահեցե-
ամեն: Երեւն անկեալ քաղմանց իմարտաբ-
գրին աղաչեմ ինչեկ եւ զիմ անարժանութիւն եւ
զմանազն իմ եւ զամենայն բարի աստուցին իմ Աս-
տուած զձեզ ինչեաց իւրում արքայութեանն
եւ ի փառս ամեն:

Էջ 777 (—իւշն էլ—իւ—թէր) Կաղաք
սուրբ աւետարանի ի թվին (11-է) Ի քաղաքն Սե-
բաստիոյ, ի գոտն սուրբ Առասն ամանին, ձեռ-
նարք սուստանն մեղք լինել Մեկտիւրեկ զպիւր
եւ զուստեղին իմ զՄեկտիւրեկ վարդապետն որ
հանգուցեալ է ի Բրիտանոյ, որ բարոյս աշխատեցաւ
ընդ իս եւ սոցա զարհեստս զայս Ով իմ ընդ
քահանայի, աղաչեմ զձեզ իւր մեկ հայրապետին
մի ինչեկ զմեզ աղաչեմ աղաչեմ:

Էջ 778 (—իւշն էլ—իւ—թէր) ՁԱստա-
ք զաստապարտեալ կաղմոց սորս զԱռային հնազան-
դեւն եւ զմանազն իմ եւ զհարապետն իմ զԻւրզ
սարի եւ զուստեղին իմ զՍարգիս քահանայ զհան-
գուցեալսն ի Բրիտանոյ աղաչեմ ինչեկ Լեւոն:

Էջ 778 (—իւշն էլ—իւ—թէր) ԶԱստա-
ք բաղմանայ Թորոս ի թուին Լեւոն Եւստ քուր
Աւետարանի սուրբ ուխտն Արքապետն ինչեկեալ
ի ձեռն Տէր Առանի եպիսկոպոսի, եւ ինչեկեկ ի
նման զի ի յիշատակն նախկալոյն զպատարարց

իմ՝ ձեռագրեցեալ հաջորդոր Տիր-Քնե եւ ինձ մատուցեալն զինչ յայնչ աւուր պատարագ մատուցանի, եւ որք զինչդուանն մեր կատարեն Քրիստոս Աստուած զիրենանցն կատարեցեւ: Զասհմանս զայս միարեւն եղբայրութիւնն յառնեալ եւս, եւ որք զինի մեր գան, կատարեցեն զայս:

ՅԱՂԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆՔ: Զնապօքի Ս. Նշան վանուցս գանձարանք փոխադրուած է նախորդ առաջն. հանգ. Պետրոս առքնպիսկոպոսի միջոցաւ քաղաքի Ս. Աստուածածին Մայր-Եկեղեցւոյ պատահանէն, ուր կը մտար ի սկզբունն անտի: Տեղոյս ժողովուրդին մէջ առհասարակ տարածուած է զոչոյց մը թէ իբր 40 աւարիներ առաջ, նախկին Առաջնորդ Արարպեան եպիսկոպոսի կենտրոնային տանն, իւրապա տարուեցաւ վաճառուած է Զնապօքի

առաջին կողքին տաւարքին երեսին վրայ դառնաւ անխաշին կնիցքնական մէծ տէր, որ ստոյղ զոչոյցս է եղեր, եւս սահղը ազատցուած է յետոյ այժմեան սաստիկը (կը կարեմ թէ անհիմն բլուրդ այս զոչոյցս, զի յիշատակարանին մէջ այդքան թանկագին քարք մը պնդարկութիւն չբլլար): Գայտնի է որ ձեռագիրս իբրեւ մայր-որինակ ծառայած է անիցքին ի վեր քաղաքին եւ շրջակայից համար, վասնոյցս Մատենադարանին թիւ 2 ձեռագիրս աստուածաշունչին նոր կտակարանի մասը ինչպէս նաեւ թիւ 3 ձեռագիր Աւետարանը եւ սուրբներ, ինչպէս նաեւ Եւնի-Լստին ձեռագիր մաղաղաթեայ աւետարանաւանդին հաւանականութեամբ տակ բնորոշանկուած են, ինչպէս կը ցուցնեն պատկերներս: Թարաններու եւ լուսանցազարդ երու նմանութիւնները:

16.

Ա Ռ Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1272:

ԹՈՒՆՂԹՔ՝ 226 (էջ 552): — ՄՆԵՈՒԹԻՒՆ՝ 17×13-7: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂՔ՝ 17: — ՆԻԹ՝ թուղթ: — ԿԱՂՄ՝ կաշին ինկած: — ՄԱԳԱՒԱՒԵՒԱՅ ՊԵՂՊԵՆԱՅ՝ միայն վերջը երկու թերթ կայ: — ՎՆԻՄԱՒԱՆՔ՝ քողոքովին մզկուտով: — ԳԻՐ՝ ինչ քողոքագիր: — ԽՈՐԱԳԻՐ՝ լիւան: — ԶՐԴՈՒՄԻՐՔ՝ անշուն: — ՓԱՄՆԱՆ՝ ջրու: — ԳՐԻՄ՝ Գրիգոր: — ՍՏԱՅԱՂՎ՝ Սրն: — ՏԾՂԻ՝ ծիլգա: — ՅԻՇԷՍԱՅԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ էջ 545, 546: — ՏՆՂԱՆՈՒԹԻՒՆ՝ Ա. Երնշուկակալութի վանուց կը վերաբերի:

Մատենան է Ա-Ե-Գ-Բ, ուր կան մովսէղաւ կուած՝ էջ 1—150 Մատթէոս. էջ 153—250 Մարկոս. էջ 253—425 Լուկաս. էջ 427—548 Յովհաննէս: Վերջին երեքին սկիզբները կը պատկերեն:

ՅԵՇԱՅԱՅԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ: Էջ 548. Բռն իբրէ. "Տեղեկոյ Գրիգոր յիշեցէք ի Քրիստոս Աստուծոյ ի Տէր մեր:

Էջ 550 Բռն իբրէ. "Շնորհիւ Տեառն սկսայ եւ ողորմութեամբ նորին կատարեցէ զուրբ անասնաբան ի թուանդին Լայոց ԶԻԱ: Եւ Սիւն կուսակրան քահանայ, առաջոյ գաւ ինձ գաւակ ի Սիւն եւ բնանի յերուտաղեմ. յիշատակ ինձ եւ

ձեռագր իմոյ եւ եղբայր իմոյ ի Քրիստոս կատարելոյ որ անհատ ի սուր. որոնց Քրիստոս Աստուած ողորմացի ի գայտնան իւրում: Այդ եւ Կրիգոր աստարապետհի զուրկ զբեցի բառ իմում կարի ի վանն Երեզղա) զի դրան սուր Աստուածանիցն, ընդ հովանանս սուրբ Լուսաւորին ի յատմաբարութեան եւ ի հայրութեան Կրիգոր, որք Քրիստոս Աստուած վարձաբարի հաստնացէ ձեռն եւս այլ եղբայրաց հաստար, որք ապագակարգ եղեն մեզ ի յամենայն ինչ եւ իցէ. որք ինչորդ եղեն բանիցս Քրիստոսի ահա մաղաքորեա անգիւնի: զոր աննաեկի, տանն թէ փառք բեց են, եւ որ չեն կամ այդպէս առին կամ այնպէս. Քրիստոս Աստուած վարձա տացէ Աւետին եւ եղբայր բոլր ամեն, որ գարեհնդեա ետուն, որ է սա ի սեռ բնութի յարեհնակէ. եւ որ բնեայն եւ ի Քրիստոս, յիշեալից ցմից ի Քրիստոս Աստուծոյ Այդ գրեալ եղեւ սա ի գաւառ Երեզղա յորդըն Եկեղեցւոյ գաւառ, ի հայրապետութեան Տէր Սարգիս, ի: Եւսանկարութեան ողբոյ նորա Պարան Յահայի, որ է ի ժամանակը սոցա խաղաղութիւն Քրիստոնէից, զորս Քրիստոս Աստուած երկարակեցտա տրուցէ ամեն:

17.

Ա Ռ Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1295:

ԹՈՒՆՂԹՔ՝ 304 (էջ 608): — ՄՆԵՈՒԹԻՒՆ՝ 26×17: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկուս: — ՆԻԹ՝ թուղթ: — ՏՈՂՔ՝ 20: — ԿԱՂՄ՝ կաշեպատ: — ՄԱՒԱՂԱՒԵՒԱՅ

ՊԵՂՊԵՆԱՅ՝ երկու կողով երկ երկու թերթ: — ՎՆԻՄԱՒԱՆՔ՝ քաղաքում: — ԳԻՐ՝ ինչ քողոքագիր: — ԽՈՐԱԳԻՐ՝ պարզ: — ԽՈՐԱՅԻՐ՝ անշուն: — ԽՈՐԱՆՔ՝

գրադարձեան Լոյսը Արեւի ի ստանպոստս արհու-
նեալ, ընդ հոգեմտեան Արեւոյդիկայնքն և Ա. Արեւ-
միտ, ի խնդրոյ պատասխանեալ եւ քննադատեց իւր
հանոյց Պոպոսի, վասն զի բացով փոփոխութեան
ի յիշատի արեւի, եւ զսա զգնել եւ նկարագրեալ ի
քրիստոսի իւր եւ ծնողաց իւրոյ, Արդ աղանձ
զամենեանս որ ընթեանալու գտաւ, յիշեալից, զի
բոլորքս իւր յաշնայն. յիշեալից Տէր ոգորմայիւ եւ
նկենցեալսն արար զաշնեք Նայրի իւր եւ զմայր, եւ
զՄանթրեղ արեւի ի Գիրիգոր եւ զԿարսոս եւ զԵմփ-
ռէկ եւ զԱւսիւր եւ զամենայն նմեցեալս արար-
Անիւշէրդ աղանձ եւ զմանկագոյն յոս հոգնող զԵմփ-
հաննէ, որ աշխատեալսն ի կոկնժ թիվոյնս՝ Նա,
յիշեալից արանձ զամենայն իւրեկէլոս արար Նա-
տիս Փռոյ զյոհանայն եւ զկրանաւորսն՝ որք
զով եւն եւ որք նմեցեալսն եւն եւ որք զինք զա-
լոյն եւն, եւ զյիշատ. զքն արար Ներչեղոյն եւ Ուն-
տիս եւ զմիւրանեալսն ի սա։ Վերջոյ ամենիցն
թիվ բարեպաշտի, աղանձ բարեկեցելք եւ ինք զիւրան
յիշեալով զամենայն նկուս ինքն եւնող արմախ։ զիւրեալ
զստացաւ շարեւր, զԱստփաննոս զբաւշ արար եւ
զԿրանիշ Նայրեթիւ եւ զմայր եւ զհասնեղաբարսիւ, եւ
զամենայն ազգային Նա զինքդ անիւր եւ զհասնե-
ղաւորս։ Որ զընդի զսա յոյս կորացեալ հոգւով
եւ խաւարեալ իւրհրդով եւ պղծեալ ցնորս,
աղանդեալ ի դործս, թիւրեալ ունեւով զամեն-
այնքովսն զինք շարեւր ի նորին Կաման, զիւրեալ
թիւք ձեր եւ ոգորմաւթեալ իւրով ոգորացել զսա
Տէր, ալլ եւ յոյժ ձեռնաստ. թիւին եւ ազթիք եղ-
բարցոյ յայտաբազ էան, որ շունէի սպն։ Արդ
անկողորմ եւ անարդարամարտ Աստուած. Եղբ-
մեացի ձեզ որ յիւէթդ զմեզ եւ Աստուած ոգորմի-
տեալք, եւ մեզ որ յիւէթք ի ձեկն, եւ անաշխ-
տաւանեցելս ի դէր յայր եւ ի ապստամբս թիւն
մեր եւ զբողի արբեանկիւս եւ ամենայն յաւանեցի-
լոց իւրեզ, եւ նմա փառք յաւանեալ յաւանեցի-
լոց քրեցաւ սա յաւանեալովս թեմա վանից Արեւ

[illegible][illegible]

Գ. (էջ 172). Նաեւ ապա աշխատողի
ծաղկելու որո Միտիթաբոյ եւ իրացն ամենայնի
ողորմացի Տէր եւ որ դամնեանն:

[illegible]

20.

ԱՒԷՏԱՐԱՆ

1329.

ՌԻՍԻՆԻՔ 327 (ԸՊ 654): - ԼՐԵՈՒՌԻՔԻՆ
18 X 13 - ԳՐԻՌԻՔԻ ՆԵՐՍԷՆ: - ՆԻՒՌՔ ՄԱՐԿԸ:
- ՏՈՂԱՔ 21: - ԿԷՅՄ ԳԱՆԶԱԿԱՆ ՓԱՅՄ: - ԷՆԻՆԼԻՄԷ
ՔԱՆԱԿԱՆ ԼԱՆ - ԳՐԻ ՔՐԻՍՏՈՍԻՆ: - ԼՐԵՈՒՐԻՔԻՆ
ԷՆԳՆԵՆԻՆՆԵՐ ԿՐԻՍՏՈՍԻՆԻ - ԺԷՄԻՆԻՆԵ ՆԷԸ (- 778
+ 556 - 1329): - ԳՐԻՉ ՆՆՈՒՆ: - ԺԷՄԻՆԻՆ ԿՐԻՉ:
ԼՐԻՉ ԼԻՍԵՅԱՆ ՔԱՆԱԿԱՆ: - ՏԵՂԻ ՓՈՒ ՔԱՆԱԿ: - ԹԵՆԷ-
ՏՆԵՆԻՆԻՆԵՆԻՆԵՐ ԸՆԴՅՈՒՆ - ՅԵՂԵՆԻՆԻՆԵՐ ՍԵՓԱԳԱՆ-
ՆԵՐՔԻՆ ԳՐԱԽԱՆՈՒՄ: Լ. ԲԱՆՈՒՄՅԱՆԻ ՄԱՅԻ ՆԵՐՔԻՆ:

Մատենան է Ա-Է-Դ-Դ, ուր էջ 7—649
 զբաղւած է Նորո Աւետարանների:

[illegible]

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

ԹՈՒՂԹԻՔ 272 (ԼՂ 543)։ — ԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿ-
սին։ — ՏՈՂԻՔ 21։ — ՆԻԽԹ՝ մագաղաթ։ — ԿԵՋՄ՝
կաշեպատ փայտ։ — ԸՆԴՊՈՄՄԵՆԸ լաւ, միայն մի քանի
թուղթ ինկած։ — ԳԻՒՐ՝ միջին մետրական։ — ՋԵՐԴԻՆ-
ԳԻՒՐ՝ ոսկեգոծ փայտագրեր։ — ԽՈՒՐՄԵՆԸ ՆԻ ԿԻՍԵՆՍԻ-
ՐԱՆԸ չկան։ — ԼՈՒՍՄԵՆՍԵՋԱՐԻՔ ոսկեղող կապույտ
քողորակներ։ — ԳԻՒՐԸ Կողման։ — ԺԼՄՄԵՆԸ՝ ան-
ծանոթ։ — ՏԵՒԻ՝ անյայտ։ — ՏԵՐ՝ վարդան կրօնաւոր։
— ՅԵՇԱՍԵՅԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԼՂ 156, 543

Մատենան է Ա-Ե-Գ-Ր-ՆԻ մամուլական
(ԼՂ 1—543), միայն կը պահպին ահաբարուն-
թեան թամարը Գուկասի մէջ. շնացանկ կնկան
պատմութիւնը Եղիշանեւսի մէջ եւ Մարկոսի
վերջաւորութիւնը։

ԵՇԱՍԵՅԱԿՐՈՒԹԻՒՆԻՔ ԼՂ 156. «Բերե-
տաւ Աստուած անասանեկ որհնէա յախտեան
զպարսն Սմբատ եւ զտիկին իւր Անիգա, որ եւ տա-
ցաւ զուրբ Աւետարանս յարգար զտառաբն
խրեանց ի յիշատակ հոգւոյ իւրեանց, աղաշեմ յի-
շեանիւր առաջի Բերեառնի Աստուծոյ մերոյ ամեն.
Չմեղապարտ քահանայ զնորունի աղաշեմ յիշեւ
ի աբեր».

Բ-ՆԻ ԷՐ ԴԵՒ ԼԵՐԸ, Բ-ՆԻ ԲԵՐԼԻ՝ անշան ԲԵՐԼԻ
ԲԵՐԵՆԻՔ ԵՇԻԵՆԵԼԸ. «Չմեղապարտ զբիշո զկողմա
աղաշեմ յիշեւ».

ԼՂ 543. Բ-ԼԸ. — Ե-Ե-Գ-Ր-ՆԻ ԼԵՐԸ, Բ-ՆԻ ԲԵՐԸ-

ԼԸ, Ե-ՆԻ ԶԵՐԻՔ ԴԵՒԻՔ ԴԵՐԵՂԵՆ ԴԵՐԵՐԸ. «Փառ-
բարբարութիւն Աստուծոյ».

Եւ Նուառ քահանայ եւ կրօնաւորս վար-
դան զփառաբանութեամբ իւրիւր եւ զիշատակ հոգւոյ
իմոյ ետաւ զբնի զուրբ աւետարանս իմով աշխա-
տութեամբ եւ որդեանքի ծաղիկ նկարով եւ
առիւթով զարգեալ ի յիշատակ հոգւոյ իմոյ եւ ծն-
ւաց իմոց հար իմոյ Դասթի եւ մար իմոյ Խա-
ղաւ հիկի եւս առանել հարեղար իմոյ Գրիգորի,
որոյ ողորմացի ՏԵՐ Բերեառնս եւ հանգուցեղ զհո-
գիւն նոցա ի դասս արդարաց, եւ ես անի ունեղով
յորդորածն Աստուած, զի բնիկացի քաղաւ Նուէր
իմ որպէս զուսմայ զարդի աղաշեմ եւ բարե-
խառնութեամբ սուրբ աւետարանաւս, հասուցել
ինչ եւ իմոց յիւր առաւ պարգեւացե զտառ եւ
զարգեալութիւն եւ Բերեառնի Աստուծոյ մերոյ փառ-
յախտեան։ Եւ որ իմոց յիշեւ աղաշեմ զամենեանս
յիշեանիւր զմեզ առաջի Բերեառնի, զի եւ զուր բն-
կալիքի ի նմանել զմարն բարեաց զպաղատ շնոր-
հալից պատանեակ եւ հարազատ որդեակ իմ յի-
շեանիւր ի Բերեառնս։ ... Ընթերցիւ Աստուծոյ ոկոյ
եւ ողորմութեամբ նորին կտառաբնի կնիւնտարեւ
սուրբ աւետարանս ի ճշմարիտ եւ փառաւոր արեւ-
նակի, որոյ մակնանկն կարան (... Իտրեւն ի յո-
ւնիք ԼԵՒԿԱՆ, որոյ լիւր էր անշան լուսնալուսնի
ԵՇԻԵՆԵԼԸ ԵՇԻԵՆԵԼԸ ԵՇԻԵՆԵԼԸ)։

23.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1357.

ԹՈՒՂԹԻՔ 255 (— 610 ԼՂ)։ — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ
8X6։ — ԳՐՈՒԹԻՒՆ միասին։ — ՏՈՂԻՔ 19։ — ՆԻԽԹ՝
մագաղաթ։ — ԿԵՋՄ՝ կաշեպատ իւտապարտ։ — ԸՆԴ-
ՊՈՄՄԵՆԸ լաւ։ — ԳԻՒՐ՝ մանր քողորակներ։ — ՋԵՐԴԻՆ-
ԳԻՒՐ՝ իւրացանչիւր անտարան կը սկսի ոսկեգոծ
նկարն խորհողապատկեր վարդապատով։ — ԽՈՒՐՄԵՆԸ
չկան։ — ԽՈՒՍԵՆՍԻՐԱՐԸ ոսկեգոծ նկարն շորս ատ։ —
ԼՈՒՍՄԵՆՍԵՋԱՐԻՔ փորթիկ, ոսկեգոծ։ — ՆԿԱՐԱՆԸ
չկան։ — ԺԼՄՄԵՆԸ՝ ԳՁ (1367)։ — ԳԻՒՐԸ Գաւազան
քահանայ։ — ԺԼՄԿՈՂ ԵՒ ԿԵՋՄՈՂ՝ անծանոթ։ —
ՏԵՐԻ՝ Նորաւիտ զիւղ։ — ԵՇԱՍԵՅԱԿՐՈՒԹԻՒՆ
ԼՂ 156, 247, 504։ — ՏԵՐԱԿՈՒԹԻՒՆ՝ Աւետարանս
փորթիկ է. կարծես զրպանի համար շինուած։ Երշտա-
կագործ մագաղաթի սակաւութեան կը վերսպել փոր-
կութիւնը։

Մատենան է Ա-Ե-Գ-Ր-ՆԻ, ԼՂ 1—155 ըստ
Մատթեոսի, ԼՂ 157—247 ըստ Մարկոսի,

ԼՂ 249—399 ըստ Գուկասի, ԼՂ 401—504
ըստ Եղիշանի։

ԵՇԱՍԵՅԱԿՐՈՒԹԻՒՆԻՔ ԼՂ 155. «Չտա-
ցոյց սուրբ աւետարանի զգեղեցկաւթթեան ա-
ռաւածաւոր զՃԵՐԵՆ ԵՇԻԵՆԵԼԸ ԵՇԻԵՆԵԼԸ յաղթ-
յիշեանիւր».

ԼՂ 347. «Չանարեմ զեղօք Գաւազան յի-
շեմ մաղթեմն».

ԼՂ 504. «Փառս... Դաւթամբ բանին Ա-
ստուծոյ ի յանկեղծեան ծոցս, Հօր անտահմանե-
լոյ, կամք եւ զարեանցութեամբ փառակցի իւրոյ
հրաշակեղեցիկ սուրբ Հօգւոյ, ի վերաբարդութե
եղեմալ բնութեան մարգկոյնոյ, ի նախկին Եղիշ-
անաւանցեղոյ զոր անեակ պտարկուք շարին,
ծառայեալքս կորսալին կամք հին Թշեմալոյն».

տառադրեցով յարարէն ազգ մարդիպոլին և ծանանէ ինչ զիսկաւորս շնորհս ստեղծողին, զոր ի նախաւորին առկին եւեղ ի գրաւորս զհամոյն տաքին: Թիւն, և զամենին նաւանդոյ Թիւն, նայ և քան ինչ գրանց զեղեցիկս կարաւայ քան Թիւն, ի նմա չափաւորս զղղայ Թիւն լիանի զմարմնէն Տգուով ի մարմնի վարկեցին և նախարարեցաւ զ ի մարմնի, մասացած զպարարած աշխարհի: Բարե Թեպ տաքին մարմնանքն կենտոյս զգարին: Չուարարեալ զհետ պարարածս կենտոյս բանին և ի վերայ տարմ Տասանոր Թիւն յիմի մարմնոյն Յիսուայս, աւելնալովմբայ այս չարեցին կամ, աւելնալով: Խառնեմ, Խորոյն, Կուսկն, Յովհաննիսին: Ի յորս յայտ յերբացու թիւնն քաղմայն Տանգին, այլ են փոյգ արեգեցիւրս ճատաւիկնիւն, մասակարարս պարարեց զամեն ինչն: Աղէն, աւելնալով Տանակցին զպարարածս վերս զպարարեց և յաւանանքն փայլմանս ի յոյժ զամանեցին զգործն խաւարն: Աշտանակս եղին ի մէջ աշխարհի: Երեւելով յիւրեանս զյոյս և Թիւնդին: Կանգնել զընձուկն արեգոյ Սիւնի: Ի սէրն անվախեան և անտառեւն, արց են և յետին ի բնաւից մեղաւման: Թիւն ծառայոս պարարածս իբր քաղաքոյ վէարս քաղազմ քաղաքեանց զանկոյնոյ Տեւանի Տնտոյն: Եւ զի տաւ և անդնդն օւտեթ զպարարեցին բարուն, և Տանապոյ զարարոյ զեւթ զպարարեթ զիս ի զուգաց ճոցին և բնաւին յետեցին ի շնորհս ոչ կարէն զպղպղել: Դասն այս, յաւով և Տասանով տարան զտարս աւանորածս, լիեցով մարթն տեսան ինքն իր քրոնորին զարմուն և եւ պարէն զնստաւ, նայէ Երեւեթ զի, արց այս: Ինքնով ի նաւով զՏարարեց

շարա գրով եւ անգիր ի յօժանդակութիւն ինձ
ի հոգեւոր, եւ ի պաշտպանութիւն հոգեպէս եւ մար-
մէնդ պարբերապարտութեան յառնալոյն շար պատա-
հարաց. նոյն եւ յետ աստի կենդաց յիշատակ հոգե-
ւոր իմն եւ ծննդոց իմոց. հոր իմն Աթաշէրին եւ
մոր իմն Էստան հո:

Արդ աղաչեմ զամենեւեան ռբբ հանդիպիլ
այսմ առաւանակին աւետեաց երգարանին: յօր-
նակէ կամ յընթեռնու կամ ի լուել: յիշեմք
բարի կամօք զմեզ եւ զվերապաշտ մեր ծնողս ի
մաքսութի աղօթմ մեր եւ Առաւանակ յիշողացդ եւ յի-
շեցեցողս առ հաւաքական յորդմացի ամէն:

Դուրս եւ եւ մեղաւարտութեան Գաւառացի
պիտակ անուամբ քառասուն փութակ եւ փութը
գրեւէր զպատմութեանց սուր անտարաքանի իշխե-
լուքաբեմ արտիւի մեղաւարտախառնութեան ցանկ
գրեւէր, եւ զպատմութեան փութակաւորութեան, եւ
Տէր եղբոր ընդ ձեռք եւ ընդ ձեռք անէր. եւ իրա-
ւան եւ խառնութեանն անմեղապի լեւոր, զի
այսպէս էր կար մեղ, եւ նուազ եւ խիտ գրեցաւ
փութակ արեւ անտարաքանի լեւոր:

Արդ գրեցաւ առ թաւականութեան Հայոց
Պ. Ջ. ի գաւառաւ լրկելու, ի գիշոր Եւրոպեի
ընդ Հովանեան սարբ Գրիգորիս, ի խնդր քրի-
ստոսանք եւ զպաշտօնական պարուն Զէւարին. որ
տառաւ զրա ի Հայաւ աղօթեալ ի բարեմուն յեր-
կար եւ խաղաղ ճեմնայ ի բոց, եւ ի սխառակ վե-
րգրեալ շննջելոց ի բոց, զորս ի տալոյն եւ
նախիւ օրինակ չբառցիցեալ. զոր ՏԻ ԲԱՐՍԷ
վայելեալ տաղն լրկելի կնիտ եւս եւր.,

24.

ԱՒԷՏԱՐԱՆ

?

ՔՈՒՂԱՅԻՐ 247 (էջ 554). – ՄԻԽՈՒՄԵՐԻ
19 X 14 թ. ԳՐՈՒԹԵՐԻՆԻ մթափին. – ՏՈՂԵՐ 26:
– ԼԻԽԻԹ մազադար. – ՎԵՏՄՐԻ Կաշկապտ փայտ, կր
ուժի արծաթափայլ հուռ: թ զարդեր. – ՀԵՆԵՍ ՄԻՄԻՔ
սա. – ԳԻՐ թողադար. – ՉԼԻՐԱԶՐՈՒՄ սփրին: –
ԽՈՒՄԵՐ ԷՔ 4 – 21 կար 10 խորամանկ ցուցանվորը.
– ԳԻՍԽԱՌԻՐԵՔ աճէ անտառանի ծառային էջի
վրայ: – ԼՈՒՍԻՇԱԶԱՐԻՐՔ զոնգեղե՛ աճէ զգետ
աղբի: – ԴՈՒՄԻՆԱԶԱՐԻՐՔ Ուժի խորով 234 կար, ընդ-
անդամապէս լաւ: – ԴԻԼԻՍԻՐ ԷՔ 669 – 656. – ԺԱՄԸ-
ՆԵՆ անձանթ. – ԳԻՐԶ Նկրկադար. – ԺԱՂԱՂԻ ԼԻ
ՎԵՏՄՐՈՒ անձանթ. – ՏՐԻՄ անձանթ. – ԿԻՄ ԺԻՄ
սի անտառանի սղեղն ու վերջը Զեղարու ծախսի
պոսի կնքեր. – ՅՈՒՇ.ՅԵՂԵԼԱՌԻՐԻՐԻՔԻՆԵՔ ճմլա. Կար-
ՏՐԻՄԻՍԻՒՄԻՐԻՐԻՔ ար կարծեմ թէ գրամակ Ռոմ-
անուն պատժողիքն աստըՄԵՐԻՔ օրով զմոսն ույս:

Մատենան է Աւետարան, ուր կարգաւ
դրուած են՝ էջ 29—547 շորս աւետարանները:

Իսկ էջ 4—21-ին խորանք եւ համեմատական
տարբերակք:

ՅԵՂԵՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. ԽԶ 553. «Յիշու-
մի է սուրբ առեւտրութիւն արծաթէն Բօշառ Սարգսի.
կնոջը, Սարգսի (ինչ), Հօրն Մարգարէ, Վօրն Մարգար-
էն, որպէս յոյն Սիմեօնն եւ Սահակն, եղբորն Պետ-
րոսն. եթէ ոչ յիշէ զնաւան լիով հայր Վարդի, յի-
շեալ լիցի առաւել Բարեկամս առնէ. »

Ե՛ր շ՛էշ. «**Ո՛ՏԵՐ Ի՛Ն ԲՆՈՒՄ ՔՐԺԱՄԱՍ, յՈՐ-
ԺԱՄ ՆՈՒՄԻՆ ԵՄԻՆՈՒ ՊԱՏՈՅԻՄՆԵՐ ՏՄԱՌԱԳՆՈՒՆԵԼ
ՆԱԳԻՐԵՐ ԻՆՔՐԱՆՅՈՒՆ ԴՊՈՐԺՈՒ ԻՆ ՊԶՄԻՆՊԵՆԱՅ Ի
ԴՄԱՌԱՅԻՄՆԱՅ ԶԱՆԵՐ ԳՆԵՐԱՅԻՆ ԻՆՏԱՆԿ ԲՈՎ ԳՆԻՔԻՆ
ԻՆՏ՝ ԳՐԻՆ, ՊՐ ԻՆՏԱՆԵՆԱՅ ԵՄ ՎՃԻՆ ՄԱՍԻՆ ԴՄԱՅ
ԻՆՏ, ԲՈՒ ՄԵՆԱՆՈՒՅ ԻՆ ՆԱԳՐԱՄԱՆԵՐԶ ԳՆ ԲՆԶՈՒՆԵ-
ՐԻՆ ԳՐԱՐԱՄԱՆ ԹԻՆԱՅ:**»

25.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

?

ԹԻՒՆՎԹԵՐ 252 (— է՛ 504): — ՄԵՓՈՒԹԻՒՆ 15.5X10 5: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ միասին: — ՏՈՂԵ 23: — ՆԻՆԻՍ: մագաղաթ եւ թուղթ: — ՄԱԳԱԼԱԿԵԼՆԻ ՊԱՆԴԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ ԳԼԽԱՎՈՐ, ՎԵՐԵԼ ՄԷԿ ԹԵՐԹ ԵՐԿԱՅԱԳԻՐ ՆԱՄԱՌՆԵՐ ԱՆԵՄԱՐԱՆԷՆ: — ՀԵՆՐԻԿՄԵՆՍԿԻ ՐԱՆ ԱԿԱՆՈՒԹ: — ԳԻՐ՝ անցման զիւր: — ՆՈՐԱՆԵՔ ՂԿԱՆ: ԿԻՍԱՆՈՐԱՆԵՔ ՂԿԱՆ: — ԳՐԻՉ, ՓԵՆԿՈՂ ՆԻ ԿԱՏՄՈՂ, ԽԱՆՈՒՆԵՐ: — ՏԵՆԻՍ՝ անծանօթ: — ՆԻՆԻՍ՝ ակազոր զորոյնման է Պետրոս Եպիսկոպոսի կնիքը: — ՍԵՆՍԵՆ՝ ԳՐՈՒԹԻՒՆԵՔ՝ հմտութիւն, վարք:

Մառանս է Ա-Ե-Բ-Ե, է՛ 9—503
զրուած են շորս աւետարանք:

Հետաքրքրական են լուսանցքներուն մէջ
երեւցած եւ մանրագոյն մատուցան երկաթա-
գրով զրուած տարբեր ընթերցուածի պէս-
պիսոյթները, զորս ամբողջովին յառաջ կը բե-
րեմ հոս:

Լուսանցքին վրայ

1. Ուսեր եւ ուսեր Ե-Գ. ԲԻՆԻ
2. Եւ արգարացաւ իմաստութիւն յորդանան ԲԻՆԻ
3. Եւ զիւսուսեալ հեթանոսաց պատմութեւն Ե-Գ. ԲԻՆԻ
4. ԴՆԻՍՆԻ հարաւոյ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
5. Երգոր նորա Ե-Գ. ԲԻՆԻ
6. Եւ խոսեց զբանն Աստուծոյ վասն ձերայ աւանդութեանն Ե-Գ. ԲԻՆԻ
7. Մարգարեացաւ ի վերայ ձեր Ե-Գ. ԲԻՆԻ
8. Թագաւորաց արդար յաւանդութեանն զհարկն Ե-Գ. ԲԻՆԻ
9. Մատուցաւ առ նա պարտադան մի բերս քան Ե-Գ. ԲԻՆԻ
10. Օրհնութիւն յորդանան Ե-Գ. ԲԻՆԻ
11. ... արդար եւ արդարեայ կատարեցեր զորհուրութիւն Ե-Գ. ԲԻՆԻ
12. Կոչել ի մարգարէ Ռաբբի Ռաբբի Ե-Գ. ԲԻՆԻ
13. Երբեմն ժամուս տէրն ձեր Ե-Գ. ԲԻՆԻ
14. Որ զհինգ քանքարն առ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
15. Մատուցաւ առ յորդանան քանքարն առեալ էր, առ Ե-Գ. ԲԻՆԻ

Լուսանցքին վրայ

16. Եւ կը՝ եցին նմա երեսուն արծաթի Ե-Գ. ԲԻՆԻ
17. Սրով անկանիցին Ե-Գ. ԲԻՆԻ
18. զերկրաւորստան զուեցս հրեշտակաց Ե-Գ. ԲԻՆԻ
19. Ու է արժան ընդունիլ զայդ ի կորսանն Ե-Գ. ԲԻՆԻ
20. Եւ առ զիւսեմ արգարայ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
21. Եւ զիւսեմ էր արգարայ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
22. Եւ զիւսեմ լուսեցին եւ մի իմացին Ե-Գ. ԲԻՆԻ
23. Զիւսեմ հարաւոյ կորսանն Ե-Գ. ԲԻՆԻ
24. Ստանալ զայդ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
25. Ուստի զիւսեմ եւ առ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
26. Եւ զիւսեմ է հարաւոյ կայսեր Ե-Գ. ԲԻՆԻ
27. Ու զիւսեմ է լուսեցին Ե-Գ. ԲԻՆԻ
28. Ստանալ զիւսեմ թափեցին Ե-Գ. ԲԻՆԻ
29. Եւ զիւսեմ զիւսեմ կայս Ե-Գ. ԲԻՆԻ
30. Որուստեմ էր լուսեցին Ե-Գ. ԲԻՆԻ
31. Եւ զիւսեմ առ նա առ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
32. Ստանալ զիւսեմ զիւսեմ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
33. Եւ զիւսեմ զիւսեմ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
34. Եւ զիւսեմ էր լուսեցին Ե-Գ. ԲԻՆԻ
35. Եւ զիւսեմ զիւսեմ զիւսեմ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
36. Փառաւորաց զիւսեմ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
37. Եւ զիւսեմ զիւսեմ զիւսեմ Ե-Գ. ԲԻՆԻ
38. Եւ զիւսեմ զիւսեմ զիւսեմ Ե-Գ. ԲԻՆԻ

1. Մարգ Ժ, 9—20, երկրորդականն
զկայ ի Հեռագրին:

2. Ղուկ ԻԲ, 43—44. ահաբանութեան
երկու համարներն ամբողջովին կը պահսին եւ
լուսանցքին մէջ յետոյ աւելցուած են:

3. Թովհ, Ե, 4, համարն ամբողջ կը պահսին:

4. Ղիշա այն անգը, որ պիտի ըլլար նաեւ
շնացեալ կնոյ պատմութիւնը, մագաղաթի թերթ

պատուած ըլլալով ի ձեռագրիս, հետք չէ որոշել թէ նախնական վիճակին մէջ ձեռագիրս ունէր զայն թէ ոչ: Բայց որովհետեւ Յովհ. Ե. 38—Ը. 12—15, հասուածն ալ կը պակսի, պատուած թերթն արդէն կը պարունակէր այդ 19 համարներն միայն, որով և նախնականին մէջ ալ չկար շնացեալ կնոջ պատմութիւնը, ինչ որ ցոյցանշանական պակասում է արդարեւ: Եւ որ հին գրչապահ համար:

5. Մատթ. ԻԿ. 14, համարի վայր կը պակսի ի ձեռագրիս:

6. Մարկ. ԺԱ. 24, համարն եւս չկայ ի ձեռագրիս:

ԵԺՇԵՏԱԿԸԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. Սկիզբի բամպակային թուղթերուն վրայ (էջք 1—4) գրուած է

վերջին ժամանակաց յիշատակարանն մը: «... աստուածային սուրբ աւետարանս որ միշտ բուրգ զհոտանէ շնորհիւ յորդանկան որդւոց մարգկան լինի կենաց ի կենան: ամեն: Սուրմ ցանկացաղ ի կեանքս սրբասէր եւ պատուեի Մուսկան ի գեղջեն վարտաշէն եւ ետ գնեաց զսուրբ աւետարանս հայալ յարգեանց իւրոց եւ ետ յիշատակ ի գուռն սուրբ Սարգսին: Աստուածատուրքն եւ Պապոսին եւ ամեն զարմիցն եւ զաստկացն որ զամենեանն ասէր ամեն, երեսն անկեալ աղաշնոր զձեզ զասք յուսերամից մանկունք վերին սիննի որք հանդիպէր ամա վայելմամբ յիշեցէր ի մեղաց թողութիւն: Ինչոքեցէր զսուրբսացաղ Մուսկան որ շատ աշխատեց կրեալ զսուրբ աւետարանին գնեցն որ ի յայլասեան ից ձեռացն զատեաց եւ որ յիշէ յիշեալ լեցի ի Բերիտասէ Աստուծոյ մերոյ ամեն, հայր մեր: 887 էջին վրայ կայ Պետրոս եպիսկոպոս Նոյն վագիր յիշատակարանը, 1890 Սեպտ. 1 թուականով:

26.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1695.

ԹՈՒՆԼԹՔ 290 (580 էջ): — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԿԱՐԻՆ: — ՅՈՂՔ 20: — ՆԻԻԹՔ ցամակնայ թուղթ: — ԿԵԶՄՐ Թաւաղապատ փայտի վրայ անցուած ոսկեթրամ արծաթ ծածկողներ, Գաւալարմումս գործ: Ընդի կողմի կայ յարութիւն Զրիստոսի, իսկ Եսեւ ի յաշնութիւն: — ԸՆՏԳԱՄԱՆՔ Լաւ պահուած: — ԳԻՐ քողովագիր: — ԶԻՐԵՆԻՐՔ Լաւ խորհրդատուներ: — ԿԵԶՄԱՆԻՐՆԱՔ պարզ եւ անարուեստ իւրաքանչիւր անտարանի առաջին էջին վրայ: — ԼՈՒԽԱՆԵՆԵԶՄԱՆՔ չորս անտարաններու առաջին էջերու վրայ, կան մէն մի տծեւ իւսուցիցսգարգոր: — ՆԿԱՐՔ չորս անտարանիները, շատ անարուեստ: — ԴԱՏԱՐԿ չկայ: — ԺԱՄԱՆԿԱ ՌՃԻՒՆ (1695): — ՏԵՐ գրիչը: — ԳԻՒՉ ՏԵՐ Դաւիթ: — ՏԵՆԻՉ ԶԼԹՈՆ — ԵԻՇԵՏԱԿԸԳՐՈՒԹԻՒՆՔ տնս վարը:

Մատենա է Ա-Ե-Բ-Դ, Ե, Բ կան էջք 1—164 Մատթեոս, էջք 165—167 Մարկոս, էջք 268—459 Ղաւկաս, էջք 460—580 Եովհաննէս:

ԵԺՇԵՏԱԿԸԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. ԷՋ 273. «Ի վերջին աւուրսի ՌՄՆՈՋ թուին ի ձեռանէ ոմանց զարչեկաց ասեալ Եովհաննէս եւ Վարդապետ Ռաբուէիքն, զսուրբ աւետարանս ետուն, յիշատակ ի գուռն

սրբոյ Նշանի: ուստի եթէ որ հասցե կամ գոյացի զուսի սուրբ Գ—Տ—Է, անինեալ լեցի յԱստուծոյ, եւ ասացան հրեշտակն եւ մարդիկը եղեցի եղեցի: ԷՋ 463. «Ճատ ազայթ փառայն եւ լոյս անշինջանիք Տէր իմ Եւտան ողորմաւ ահաջ զաստուանի մեղացն եւ անարժան նշատու Պաթի որ է վարեցեալ ի մեղայ միջին եւ կոխան ամենայնի, Իւյոյց գրեցաւ: եւ ի աղկեցաւ ձեռամբ Նորին, յիշեցէր զհայր իմ ՂԱԵԽԵՐ, եւ յմայրս իմ ՊՄԱՐԳԱՐԻՒՆ եւ զհորեղբայրը իմ ՂԱՄԵՐԻԱՆՈՎ վարդապետ զԵՈՎՀԱՆՆԵՍ վարդապետ որ ամ Աստուած փոխեցաւ, եւ յմեծ պապն իմ զՆՅԱՆ ԵՐԵՅ, եւ զմեծ մայրս իմ ՊՄԱՐԳԱՐԻՒՆ եւ զամենայն արխիւաներն աղգակնըս իմ յիշեցէր ի Բերիտաս եւ ողորմի ասացէր եւ ձեզ ողորմեցի ի միւսանգամ զայստեան իւրոյ: ամեն: Հայր մեր: Գրեցաւ սայ ի ԶԷԹՈՆ թիվին ՌՃԻՒՆ, ԷՋ 464. «Ի ժամանակս հայմանաբոյ թեան վիճակիս Սերաստիոյ եւ պապաւորութեան որբոյ Նշանի փախեց եկուց Հոգեւոր եղբայրը հարազատաց, Եովհաննէս եւ Վարդապետ աստուածաբան Բաբուէնաց եղաւ յիշատակ ի գուռն սրբոյ Նշանի Տեառն ի ՌՄՆՈՋ թիվին հայոցն:

27.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1730.

ԹՈՒՆԼԹՔ 260 (520 էջք): — ՄՆԾՈՒԹԻՒՆ 16X12.7: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿԱՐԻՆ: — ՅՈՂՔ 22: — ՆԻԻԹՔ մազաղած: — ԿԵԶՄՐ Լամակ արծաթապատ:

Է. երեսն վրայ, խաշնութիւն Թիւսիսի երկուսանց Ս. Վոյսն եւ Յովհ. անտարանի, ոտքին ցով գնացն Աղոսայ, վրան Ս. Հոգին, արն եւ լուսին, շուրջա-

նակի՝ շորս խորհրդապատկերք, շորս անտարանիչք, շորս գլուխներ, և և նրկու յերեսանդնք Բ. կողմց, Ս. կողմց մանուկն ի գրկի. մերմեր նրկու թագակեր յերեսանդնք. Ս. Հոգին, նրկու կանթկոյնքն. — ՀԱՆԳԱՄԻՆՔ Լաւ. — ԳԻՐ՝ բոլորագիր. — ՀԱՆԳԱՄԻՆՔ քաւականալի սիրուն. — ԿԻՍԱՆՈՐԱՆՔ մէն մի անտարանի սիրգրք. — ԼՈՒՍԱՆՈՐԱՆՔ մէն մի անտարանի սիրգրք. Լաւ. — ՆԿԱՐՔ ընան. — ԴԱՍԱՐՎ Թղ 145 + 146. 236 + 236, 238 + 239, 393 + 396, 517 + 518. — ԺԱՄԱՆԻՍ 1730 — ԳՐԻՃ անանթոք. — ՏԵՂԻ՝ լի յիշուիք. — ԾՆԵՂԱՆԻՍԿԱՐՈՒԹԻՒՆՔ ԷՋ 512 նւն:

Մասնաւն է ԱՆԿԵՐՆԵՐ, ուր կան էջ 1 — 114 Մատթէոս. էջ 147 — 234 Մարկոս էջ 239 — 394 Ղուկաս էջ 396 — 515 Թով. Տաննէս:

ԵԿԵՆԱՆԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԷՋ 520 (բուն յիշատակութեան, զի գրչին գիրն է յայտնապէս). ԵԿԵՆԱՆԿ է սուրբ աւետարանա ջաշուեցի Իսահակի որդի Պետրոս վարդապետ թմրին ԵՔԷՔԻ, յաւնջար Ա.:

28.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1455.

ԹՈՒԼԱՐՔ 271 (էջ 542). — ԹԵՐՈՒԹԻՒՆՔ 18 X 145. — ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ նրկսին. — ՏՈՂՔ 19. — ԶԻՔ Թուղթ. — ԿԱՋԱՐ կանքիայտ, գնաղորդ. — ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ կնդտոտով և մասամբ քայքայուել. — ԳԻՐ՝ բոլորագիր. — ԿԱՐԻԳԻՐՔ կարմրագիր. ԻՍՐԱՆՔ ընան. — ԿԻՍԱՆՈՐԱՆՔ շորս նաւ. պարզ քան. — ԼՈՒՍԱՆՈՐԱՆՔ սովորական քանք. — ՄԱՆՐԱՆՆԱՐՔ շորս անտարանիչք. — ԺԱՄԱՆԻՍ 247 (1455). — ԳՐԻՃ Կարպան. — ՍԱՆՏՈՂ Դշխոյ տիկին. — ՏԵՂԻ՝ Լսապատու. — ԵԿԵՆԱՆԿԱՐՈՒԹԻՒՆՔ ԷՋ 540. — ՏԵՂԵՆՈՒԹԻՒՆՔ սեպականու. Թին Ս. Սարգսի:

Մասնաւն է ԱՆԿԵՐՆԵՐ, էջ 1 — 157 Մատթէոս. էջ 158 — 257 Մարկոս էջ 258 — 419 Ղուկաս. էջ 420 — 539 Թով. Տաննէս:

ԵԿԵՆԱՆԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԷՋ 540. — Արգ գրեցաւ սուրբ և լուսանագծ և կննտակիր սուրբ աստուածաւեց. աստուածաբան սուրբ անտարանա ի Թուականին ԳԻՐ, ձեռագր իմով անարժան և անպատշաճ փանաքի և անարժեք գրչի կարանպետի, որ անուշ բարի ունիւմ և գործ խաւարի, և անգործ Տոգոյ յոյժ բարձրանալ և անծաւ աշխատ:

աստիճամբ գնաղորդի զոյժ ի լուսաւորութիւն սուրբ Եկեղեցոյ. Արգ, յերեսանկեալ աղանձմանաւեց զդաս ջաշանայից որք բնթեռնչար զսուրբ անտարանա ի անգրաքաւիչ և ի սուրբ աղանձման ձեռ զստացող սրին զարժնութեանց արժանաւորն և զարժանին զՏաւատարիմ և զՏաւատարիմին ԳԻՐԵՆՆԵՐ, որ աստացաւ զսուրբ անտարանա ի Տաւոյ բշէց իւրոց, յիշատակ Տոգոյ իւրոց և աւան իւրում պարան պապին և Տաւոն առջ պարանին, և զաւակաց իւրոց փոխեցելոցն ի Քրիստոս, և Տաւոնին և մարն Շաւմբաւ. Թաւին և Տաւին պարան պապին և այլն ամենայն արեան անբնաւ արացն կնդդանեաց և անընդեցեց. Եւ ետ յիշատակ ի գեղոյ որ կտիւ ապաւնաւ, ի գաւաւն սուրբ Եկեղեցոյ, որ յաւան Ամենափրկին, որոյն Սահմանորի և որոյն Սարգսի զարաւորան և սուրբ Եկեղեցին Արգ յերեսանկեալ աղանձման զՏանգիտոյոց այժմ սուրբ անտարանին, յիշան աւանք արժանի զԵկեղեցոյն ի մոյց, Աստուած որորդ անկողն Երախաւ արացն ի մոյց և ձեզ յիշուցց և ան յիշեցեց որորդ. Անյի Քրիստոս Աստուած ի միասնեցամ զպատեանն իւրում. ամեն:

29.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1463.

ԹՈՒԼԱՐՔ 284 (էջ 568). — ՄԵՐՈՒԹԻՒՆՔ 265 + 18. — ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ նրկսին. — ՏՈՂՔ 21. — ՆԻԹԻՔ Թուղթ. — ԿԱՋԱՐ կանքիայտ. — ՄԻԳԱՆԵՐԱՆՔ ՊԱՆԳԱՆԱՆԿ ընան. — ՀԱՆԳԱՄԱՆՔ քաւական Լաւ. — ԳԻՐ՝ բոլորագիր. — ԿԱՐԻԳԻՐՔ կարմիր քանք. — ԿԻՍԱՆՈՐԱՆՔ շորս անտարանիչք սիրգրք մէլմէլ նաւ. — ԼՈՒՍԱՆՈՐԱՆՔ քաւական սիրուն. — ԺԱՄԱՆԻՍ 247 (1463). — ԳՐԻՃ Լսապատու և նրկ. — ՏԵՂԻ՝ Երկրկիւ. — ՏԵՂԻ Պ. Կոստանդին. —

ԵԿԵՆԱՆԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԷՋ 562, 567 — ՏԵՂԵՆՈՒԹԻՒՆՔ սեպականու. Եւ Սարգսի նկնդեցալ:

Մասնաւն է ԱՆԿԵՐՆԵՐ, էջ 2 — 159 Մատթէոս էջ 160 — 162 Մարկոս էջ 264 — 495 Ղուկաս. էջ 436 — 561 Թով. Տաննէս:

ԵԿԵՆԱՆԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԷՋ 562. — Արգ

31.

ԱՌԵՏԱՐԱՆ

1467.

ԹՈՒՆԴՐ. 267: — ՄԼՈՒՈՒԹԻՒՆ՝ 29×19×7 — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԵՐԼՍԻՆ: — ՏՈՂՔ՝ մէկ սինակը 23: — ՆԻՒԹ՝ ԹՈՂԹ: — ԿԷՂՐՄ՝ կաշկապտ փայտ: — ՀԷՆԳԷ, ՄԼՆԴ՝ սկիզբը քրքրուած, ընդամենըս լայն: — ՄԼ՝ ԳԼԷՂԻԹԷՍ ԳՈՂԳԷՆԱՆ՝ չուսի: — ՎԵՐՆԳԻՐՔ՝ կարմիր թմամբ: — ԳԻՐ՝ ցորդգիր: — ՍԿՃՈՒՆՏԷՆՈՒՐ, միակ զարդաստանը: — ԼՈՒՄԱՆՑՄԱՅԷՐԳԻՐ՝ Նոյակէս: — ՄԼՆՐԼՆԻԿԷՐՔ՝ իւրացած շերտ աւետարանի սկիզբը կան խոշորագիծ գեղանկարներ: — ԽՈՐՈՒՆՔ՝ աղեւնը կան 9 շամարաբառ աղիտակի խորաններ շոյն ոճով: — ԿԻՄԱՍՈՐԱՆՔ՝ իւրացած շերտ աւետարանի աղեւն մէջմէկ հատ: — ՍՏԱՅՈՒՆ՝ Թովանէն քահանայ: — ԳՐԻՉ՝ կարակտ: — ԻՆԿԵՂՈՂ՝ Գրիգոր քահանայ: — ՏԵՆԻՍ՝ խոտան: — ԹՈՒՆԷՆԱՆ՝ Ժժժ (916 + 551) — 1467: — ՅԵՇԷԳԷՆԻՍԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ էջք 523—534: — ՏԵՆԷՆԻՍԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ Սեպանանուծին Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ ի Սեպաստիոն:

ՄԱՐԵԱՆ Ե ԱՒԻԿԱՆ, էջք 1—9 ՀԱՄԱՐԱՐԱՆ ԱՂԵՍԱԿՆԵՐ. 13—160 ՄԱՐԹԵՆՈՒ ԱՆԵԱՊԱՆ. 161—248 ՄԱՐԿՈՒՍ ԱՆԵԱՊԱՆ. 251—408 ՂԱԿԱՍԱՆ ԱՆԵԱՊԱՆ. 411—523 ԹՈՎՏԱՆԵԱՆ ԱՆԵԱՊԱՆ:

ԵՇԷՍԷՍԵՆԻՍԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. «Փայտ... պատուական քահանայ Թովանէն ցանկացող եղեայ այս առաւօտաբառ Ս. Աւետարանի եւ գծագրել զսա ի հայկա՛ն եւ քրեանան վաստակել իւրոց յիշատակ քարի հոգեյն իւրոյ եւ ծնողացն իւր, հօրն իւրեմային, մօրն Մանան եւ կենակցին փոխեցեալքն ի քա՛ն Նշխանին եւ որդոյն Սարգիս քահանային եւ զաւակացն նորին եւ կենակցին Սուլամանին, եւ աղայացն Յովնթիարին եւ խնամին հօրեղորն Թովանէնին, որդոյն Թաթարին եւ աղայացն Թովանէնին եւ Սիւնանին, Պապին Մարտիրոսին եւ Նշմօր Ղարեպին, երօրն Յանգիսին եւ քրեան խաչին, մօրքոյն Ստային. սանեւ որդեյն Թովանէնին, որդոյն Առաւմաւորոյն, զստեարացն Սողոմոնայոյն, որդոյն Խորոսին, հօրքոյն Զարեպէրին եւ զաւակացն Սիւնանին, Թահմանին եւ Թովանին եւ այլ ամենայն արեւան մարմանորացն եւ ամենայն ազգականացն իւր կենդանեացն եւ հանդուցեցոյն ի քրեան եւ ստացաւ զսա քարի յիշատակ աշխջիւն ի խաչ աղայանոյն զի հրձու եղբիւն սփաւ անկեղծ Ս. Եկեղեցւոյ... եւ աղք. եւ կարին ի գրչացն եւ անսփաւ ի կարգաւորաց սուսանուն քահանայ Սարգիս աւանի պէր եւ ցիւփաց զպատուական քահանային Թովանէնին եւ զորդոյն զՍարգիս քահանային զոր ունէին առ հոգեան որն ի խաչ իւր կարս թեմամբ եւ անարժանութեամբ ի յանձն առնին եւ ամենաւ կարգեւ զորութեամբ Առաւմաւոր կառաւարդի զսա

միջոաման մատամբ իմոյ ի մայրաքաղաքս ի Ստան, ի գրուն Ս. Առաւմաւորներն քարի, որ եւ ծովահայեաց բնոց հովանեաւ սորին եւ Ս. Ստեփանոսի նախակկոյնքն ի հայապետութեան տեսուն Յ. Ստեփանոսի եւ ի Թաւակներն Հայոց ի Վիժ, ամեն, զոր եւ իմ անբնդունակ զոյով ի յարսեաւս գրքութեան, եւ քաղով մեղացն զնորիւր պաշաւեայ, այլ քստ կարի իմում զոր շնորհեաց մարդաներ Հոգին Առաւմաւ, քաղով մայրապետնոր եւ անարժան, ձեռնար զմագրեցի զսա ի սոյոյք եւ յորտիւր օրինակէ կենդ, տառապանք եւ քաղով տրամաւթեամբ ի գտուն եւ վառայից ժամանակին որք կամք ի ձեռս այլապեղեացն ի հաւայութիւն եւ ի խեղով թեան, ո՛չ, Լեղ որք ճաշակեցէ յատառաւմային քուրասանէ եւ յաճանալիւ սեղանոյն եւ որք հանդիպէր Ս. Աւետարանին տեսութեամբ կամ բնթերցմամբ, աղաւելք զնոց յիշեցէր ի սուր ազգութն ներ... (Նշխանութեամբ քահայց կրկնուին վերի անունները Բ. էջ 531) եւ որք հանդիպէր այս սուրբ աւետարանին յիշեցէր ի մարտափայլ յազգութն ներ եւ յիշատար քերականով եւ ուղիղ սրտիւ եւ ամբողջ խորհրդով Առաւմաւ որդիւն ստացէր Գրիգոր սուսանուն քահանային եւ ծնողկոյն եւ կազմողին եւ ծնողաց իմոց Ստեփանոս քահանային եւ Միւնայ խաչանին եւ այլ ամենայն ազգականացն կենդանեաց եւ հանդուցեցոյն եւ որք զԱռաւմաւ որդմին անէ իւր որդարմ քրեառաւ Առաւմաւ. ամեն, Այլ եւ զին զանարժան սուսանուն Գրիգոր քահանայ որ զանունս ունիմ եւ գործու ոչ, որ ծնողկոյն եւ կազմողին զսա ի գտուն եւ ի կեղծայի ժամանակին, յորում գնաց Յհանայն ի վերայ Աղայ եւ կատարեցաւ եւ այն անիծեալ խաչանէրն երկն եւ թայան արար զերկիր Ռչտունեաց, յաւուր տեղի Երեւանէ քրեառաւ, զոր անէ անեաւան երկն արթուն կացէր եւ յամենայն ժամ ազգութն արարէր զի մի լիցի փոխու անէ ներ ի մեւրանին եւ մի յաւուր շարթեմում Չոր եղեւ վասն ծովահայեաց մեղաց մարդ, եւ մեղ փոխանցեալ զսաւ սրտիւր եւ յաւուր աշօք, նիւնաթեմաւս եւ վառապանք անկեալ ի յաւուր երկիր ի անդիւս տեղիս: Այսպիսի կրկնէ յայսմ ամի պատահեցաւ ազգիս հայոց եւ խաթանեցան եկեղեցիք եւ վառապետք ի յազգութն եւ ի պատարագաց: Բայցմ շար ժամանակիս ստացաւ զԱ. Աւետարան Թովանէն քահանայ քարի յիշատակ հոգա իւր եւ ծնողաց իւր որ եւ ի վառապետար ուր Սարգիս քահանային եւ իւր զսա կացն զի Տէր Առաւմաւ պահեցէ զստային բնոց երկոյն մօք յառաջ թեմանով եւ որդար հոգով միւնչեւ ի խորին ձերս թիւն պահեցէ Տէր Առաւմաւ հոգով եւ ուրախ սրտով,

35.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

?

ԹՈՒՂԹԸ՝ 281 (էջ 562): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 22X17X6: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԿՈՒՆ: — ՏՈՂԸ՝ սինսկը՝ 21: — ՆԻՒԹ՝ ԹՈՒԹ: — ՎԼՁՄ՝ կաշեփայտ: — ԷՆՆ՝ ԳԵՄԵՆՆԵՐ լուս: — ՄԵՐԱՎԵՐՈՒՆԻՑ ԳԵՐԱՎԵՐՈՒՆՆԵՐ՝ չունի: — ՎԵՐԱՆԳՈՒՆՆԵՐ՝ կարմիր Թանաքով: — ԳԻՐ՝ բոլորգիր: — ՍՎՋՐԱՆՆԱՆՈՒՆ ԵՆ ԼՈՒՍԻՆՆԱՆՆԱՆՆԵՐԸ՝ քաղաքի սիրուն: — ԽՈՐԱՆՆԵՐ լուս: — ՆԻՍՈՒՆՈՐԱՆՆԵՐ՝ չորս հատ: — ՄԵՐԱՆՆԱՆՆԱՆՆԵՐ չորս Աստուածայիններունը — ԳՐԻԶ, ՍՏՆՈՂ, ՏԵՂԻ, ՓԵՄԵՆՆԵՐ՝ անյայտ — ՍԵՐԱՎԵՐՈՒՆՆԵՐՆԵՐ Ս. Սարգիս Նիկողոսյո:

ՍՄԱՆԵԱՆՆԵՐ Է ԱՒԵՐԵՐՆԻ, ԷՋԵ 3—152
ՍՄԱՆԹԵԱՆ. ԷՋԵ 157—260 ՍՄԱՐԿՈՒՆ. ԷՋԵ 261
— 426 ՂԱԿԱՍ. ԷՋԵ 429—558 ԵՐՎՏԱՆԵԱՆ.

ԳԼԵՏԱՆԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ. ԷՋ 558: «Փառք անկեցանք ևս սկիզբն ամենայնի, անեղինք և գոյազույցինք քնախից: արհեստ թիւն, զոհոթիւն, փառասիրին, զթաժին, ողորմածին ևս բարեբարքին Աստուծոյ. Զարին երկնաստորին որդւոյն միանին ևս Զարդոյն ճարտարի. այժմ ևս յաւիտեան ամեն, Գիգ, տեղունան Ս. ետարանի տեսան միայն Թիսուսի Քրիստոսի, աստուածանկալ ի շարից աստուածաշուքոյ. բառ պատուոյն յառաջեան տոնաւոյն. հայր, որդի, հօգի սուրբ ի քառանկոյն նստեալ յաթոռ ի քառաթիւն անմարմնոյն գովեալ. քառանկոն ևս ազառ անուանեալ ևս աստին ևս էտեմ. Զմեծին Եղեկիէի տեսին ասմ. քանզի տեսանէր ի հիւսնոյն քառանկոն կենդանիս. զուարկ ևս մարտ, առիւծ ևս արծաթ անիս քառանկեալ, զերկիրոյն ունելով զահեղ ևս զսուրբ անունն: Էս նշանակէ մարդն զՍՄԱՆԹԵԱՆ, ի մարդոյ

ևս յորդոյ մարդոյ սկսեալ զաստուածան իւր, իսկ Մարկոս զաստուածին, որ լինել ասէ ընդ զազանս իւր մկրտութիւն: Իսկ ՂԱԿԱՍ զգոյարանին, յաղաքս զի նման պատարարքին, յառաջ անասակ բարդոյն: Իսկ Երվանդան յարձուին բարձրաթոխը ևս ի բարձունց պարեալ. ևս ի վերին խորոյն սկսեալ. պատմել զանկեցանք ևս զանկեցանք Զեռնոյ ի հօրէ...»

ԷՋ 254. «Դոսայադատի որ կուտին, շարտեսն հանա տեսաք, թվ. ԶՆԼ. Փեռ: Ի. որն եշ. տաճկաց Պարսաւ է Կ. որն: Զայոց ազգին բուն բարեկենդան ևս Զոտումն յարկով մի տառի բանից զպարն թէ ծառ զարգաբն Զատիկ է. տեսնանք թէ լուսն լեռնին կնիւն զան ալ զրկեք: բաւ է: Ազգիւ Զ Զոտումն զատիկ արաւ թէ լուս կ'ենէ. շէր եկեր նոցա Զանապաղ, Երվանդան, մինչ Կ. ի թիւնին տաճկաց տառին որ զգերեցմանին դառն զի մահերի, թէ շարժախով միթէ բուն յառաջ տանէր. Աստուած ողորմած էր Զայոց ազգիս. լուսն որդին սուր աղթելիք յաճեթ արար զայլազգիքն. ապիւ թիւ ելաւ Զայոց ազգին: Տաճիկն ամեն վկայեալ թէ Զայոն ելաւ լուսն: Մեր հոգոս վապաղ շէնք տներ: Բաւ է իմաստնոյն:

ԷՋ 1. «ԶԵՐԵՂԻՆ ԿՐԵՄ՝ տուրդ տուր աստուածին զմեզ: Զմեք ի մարքարովի յաղթած ձեր զմահեթն Պաղտատարն ևս իւր որդին զՄԵՆՈՒՆՆԵՐ, որ աս Քրիստոս է վոնեալ...»

ԶԵՐԵՂԻՆ հօգ, զանարժան զերկոյ, զտեր կուրպան կարգող, աղաշմ գեղեց կորաբը, լիչկն ի հեր. ամենի:

36.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

152.

ԹՈՒՂԹԸ՝ 248 (էջ 496): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 27X19X7 մոտ: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԿՈՒՆ: — ՏՈՂԸ՝ մէն սինսկը 22: — ՆԻՒԹ՝ ԹՈՒԹ: — ՎԼՁՄ՝ կաշեփայտ միայն: — ԷՆՆ՝ ԳԵՄԵՆՆԵՐ լուս: — ՄԵՐԱՎԵՐՈՒՆՆԵՐ ԳԵՐԱՎԵՐՈՒՆՆԵՐ՝ երկ Երկուն թիւթ: — ՎԵՐԱՆԳՈՒՆՆԵՐ՝ կարմիր Թանաքով: — ԳԻՐ՝ խոշոր բոլորգիր: — ՍՎՋՐԱՆՆԱՆՈՒՆ ԵՆ ԼՈՒՍԻՆՆԱՆՆԱՆՆԵՐԸ՝ քաղաքի սիրուն: — ԽՈՐԱՆՆԵՐ լուս: — ՆԻՍՈՒՆՈՐԱՆՆԵՐ՝ չորս հատ: — ՄԵՐԱՆՆԱՆՆԱՆՆԵՐ չորս Աստուածայիններունը ևս սկիզբն, ինչպէս նաեւ ամեն զերի հանդէպ կան քաղաքի սիրուն գունազոյ գարդն: — ՄԵՐԱՆՆԱՆՆԱՆՆԵՐ չորս աստուածայիններունը իւրաքանչիւր աստուածային տաճին, խոշոր արտեստով: — ԽՈՐԱՆՆԵՐ լուս: — ՆԻՍՈՒՆՈՐԱՆՆԵՐ՝ մէն մի աստուածային

տաճին կան մէյն լուս միջակ գեղեցիկեմամբ: — ԳՐԻԶ Մարտոկ: — ՏԵՂԻ՝ Թիւն զիւղ, Թերզակի մոտ: — ՍՏՆՈՂ՝ Աստուածայնոր ևս մայրն Միս Խաթուն: — ՎԼՁՄՈՂ՝ անյայտ: — ՓԵՄԵՆՆԵՐ՝ չունի (951+551) — 1502: — ԲԵՐԱՆՈՂ՝ անմասն: — ՆԻՒԹ՝ լուս: — ԵՐԱՎԵՐՈՒՆՆԱՆՆԱՆՆԵՐ ԷՋ 438—493: — ՍԵՐԱՎԵՐՈՒՆՆԵՐՆԵՐ Ս. Սարգիս:

ՍՄԱՆԵԱՆՆԵՐ Է ԱՒԵՐԵՐՆԻ, ԷՋԵ 1—4 մադաղթեալ պահպանեալ. 6—7 երկու թերի ցանկեր. 9—138 ՍՄԱՆԹԵԱՆ. 141—224 ՍՄԱՐԿՈՒՆ. 227—373 ՂԱԿԱՍ. 375—491 ԵՐՎՏԱՆԵԱՆ. 497—500 մադաղթեալ պահպանեալ:

5°

39.

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

1252.

ԹՈՒՂԹՔ 241 (Էջ 482): — ՄԹԹՈՒԹԻՆՆ՝
28×10×6 մետ.: — ԳՐՈՒԹԻՆՆ՝ նրկսին: — ՏՈՂԹ
մէն մի սինակն 22: — ՆԻԻԹ՝ ԹՈՒՂԹ: — ԿԼՁՄ՝ կաշեփայտ:
— ՀԼՆԳԼԵՄԼՆԵՔ (լա): — ՄԼԵԳԼԵԹԵԹԵԼԵՑ ՊԼԵԳԼԵԼՆԵ
յունիք: — ՎԵՐԿԼԵԹԻՔ՝ կարմիր թանաք: — ԳԻՐ՝ քո-
լորգիր: — ՍԳՋՐԵՏԵՆՈՒՑ՝ միջակ գեղեցիկ թմալք, այն-
պէս միայն ասեալաբաններուն սկիզբները: — ԼՈՒՍԼԵՑԼԵ-
ՋԼԻՐԻՎ՝ նոյնպէս: — ՍԼԵՐԵՆՈՒՑ՝ միայն ասեալաբան-
ներուն սկիզբները կան, չստանալու են: — ԿԻՍԼԵՆՈՒ-
ՐՆԵՔ՝ նոյնպէս: — ԽՈՐԵՆԵՔ՝ չկան: — ԳՐԻՃ՝ խաչա-
տուք: — ԵԼԻԻ՝ անորոշ: — ՍՏԵՑՈՂ՝ սիրական կրո-
նատուք: — ԺՍՄԵՆԵՐ՝ ՉԼ (1252): — ԵԻՏԵՏԵԼԵԳՐՈՒ-
ԹԻՆՆԵՔ ԷՋ 135, 222, 376, 482: — ՏԵՂԵԼՈՒԹԻՆՆ
կը վերադիր Ս. Սարգսի ի Սեքաստիկ:

ՄԹԱՅՈՒՆ ԵՒ ԼԵՒԵՐԵՆ, ԷՋ 5—135
ՄԹԱՅԵՆ, ԷՋ 139—221 ՄԹԿԼՈՒ, ԷՋ 225
— 376 ՂԱԿԱՍ, ԷՋ 379—481 ԵՐԶԱՆԵՔ:

ԵԻՏԵՏԵԼԵԳՐՈՒԹԻՆՆԵՔ ԷՋ 135: ԲԵՐԻ-
տուս ԼԵՄԱՆԻՍ՝ թուստի շարչարանացի բարեխառ-
մեամբ ողորմեալ գործին եւ ողորմեալ Պարսե
— սիրայ եւ իւր գաւակին Տիւ. խորագրանշին եւ իւր
մերն, քաջանայի եւ Դաւիթի, ամէն, եւ իւրն, քա-
ջանայի ողորմի որ զաւետարանն օրինակ խնդրեց
նա երեքդ:

ԷՋ 376. «ԲԵՐԻՏՈՒՍ ԼԵՄԱՆԻՍ՝ թուստի
աւետարանից բարեխառմեամբ ողորմեալ Երզնա-

նիսի քաջանայի, եւ Դաւիթ Կարբնի եւ Եսու-
կանի Փիլոն:

ԷՋ 222. «ՉԼՆԵՐ՝ եւ զանաբնեալ գրիչ եւ
զղեւորս որ զայս սակաւ զԼԵՄԱՆՆԵՐ շնորհեաց յի-
շեմի ի ԲԵՐԻՏՈՒՍ՝»

ԷՋ 482. «Չուտանուն գրիչ յիշեալ որ
շնորհէ, Տեառն սկսայ եւ ձեռնառու թեմամբ Նո-
րին կատարեցի զաստուածաբանութիւնս որոց,
յուսաւորացն Մատթեոսի, Մարկոսի, Ղուկասոս
եւ Եօփճանոս, ի թուականութեան Հայոց 22Լ.
Ի թագաւորութեան ԲԵՐԻՏՈՒՍԱՅԱԿԱԿԻՆ ԷՆԹԻՄԵՐ
եւ ի Հայրապետութեան Տեառն Լուստանցնայ,
գրեցաւ սա ձեռամբ իմով նուաստի խաչատուր ի
խնդրոյ արքանեայ կրօնաւորի Կիրակոսի եւ ստա-
ցաւ զսա ի յարգար վաստակոյ յիշատակ իւր եւ
Ինտղայ իւրոց եւ քնտանեակ ի վերինն երբ ասդէ՛
Արդ որք ասագործի ի սմանէ յիշեմիք ի ԲԵՐԻՏՈՒՍ.
Գիրակոս որ հեռեւոյ եւ Լուստանային գանձոյս
եւ զՀայոց իւր գրաբանմանի եւ զմարտի իւր զԳԵՂ-
արացանն եւ զՀամարնն ազգականն զկենդանին եւ
զմեռեալսն եւ զիւր զմարդկայաք զգրիչ եւ զձեռնոյն
իմ եւ զուր յիշեմ յիշեմ ասալի ասեց ասեմին
ԲԵՐԻՏՈՒՍԻ ՏԵՐ ԵՍԻՍԻՍ՝ ողորմի Սեւեփանոս քաջա-
նայի եւ որդւոյ իւրոց Լուստանցնայ եւ Գորգ քա-
ջանայի:

40.

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

1595.

ԹՈՒՂԹՔ 244 (Էջ 488): — ՄԹԹՈՒԹԻՆՆ՝
28×20×6 մետ.: — ԳՐՈՒԹԻՆՆ՝ նրկսին: — ՏՈՂԹ
մէն մի սինակն 23 տող: — ՆԻԻԹ՝ ԹՈՒՂԹ: — ԿԼՁՄ՝ կա-
շեփայտ: — ՀԼՆԳԼԵՄԼՆԵՔ թայլալաւ: — ՄԼԵ-
ԳԼԵԹԵԹԵԼԵՑ մէկ սկիզբ ու վերջն նրկոյ
թերթ մազալաւ, ընտիր փոքր մնորդական տպերով,
ժողովրդի մը յատուածներ: — ԳԻՐ՝ քորգիր մեծ
ՍԳՋՐԵՏԵՆՈՒՑ անարժէք: — ԼՈՒՍԼԵՑԼԵՐՈՒՑ՝ նոյն-
պէս: — ՍԼԵՐԵՆՈՒՑ՝ յոյժ անձնալ: — ԽՈՐԵՆԵՔ՝
նախագրութեանն չստանալու են: — ԿԻՍԼԵՆՈՒՐՆԵՔ՝
4 մետ.: — ԳՐԻՃ՝ ձեր Կարապետ: — ՍՏԵՑՈՂ՝
Տիւրքիայի Ուղլանիս: — ԺՍՄԵՆԵՐ՝ Ուիտի (— 1695):
— ԵԼԻ՝ մանկոյ գիւղ Սեքաստիկ: — ԵԻՏԵՏԵԼԵԳՐՈՒ-
ԹԻՆՆԵՔ ԷՋ 486:

ՄԹԱՅՈՒՆ ԵՒ ԼԵՒԵՐԵՆ, ԷՋ 17—134
ՄԹԱՅԵՆ, ԷՋ 137—217 ՄԹԿԼՈՒ, ԷՋ 219
— 366 ՂԱԿԱՍ, ԷՋ 369—485 ԵՐԶԱՆԵՔ:

ԵԻՏԵՏԵԼԵԳՐՈՒԹԻՆՆԵՔ. «Փառք: արց

գրեցաւ սուրբ աւետարանն ձեռամբ... ՏԵՐ Կարա-
պետի, ի զատուի Սեւեփանոս, ի քեանց որ կոչի
Քանձի, ի գրուին սուրբ առաքելոյն Պաւղոսի, եւ
սրբոյն Եփրայի, ամէն, ի թուականի Հայոց 1Ի եւ
1Ի Դ. Եսուքս ամսոյ 1Ի. ասին, զՂ. ի յինն ժա-
ման... յիշեցէք ի յապալմս ձեր զմեղապարտ
գրիչ սորա, եւ զմեալսն մեր, եւ զեղարար իմ
զնալեկին... յիշեցէք ի մաքրափայլ յաղաթմ
ձեր զստացալ տառիս աստուածային Հայ առաքիմ
ձառայն զՏԻՎԻԼԵԿԵՐ ԵՐԶԱՆԵՔԻ եւ զիւր ողորմ
Կրիզօրն եւ կենակիցն, որ փափայտոյ եղեալ աս-
տուածունակ կառկոյ, տիրաւանդ զանձին, կեն-
սարք աւետարանի... Արդ յիշատակ եւ սուրբ
աւետարան Տիվերիկի խոնայ Երզնանէսին եւ իւր
ողորմ Կրիզօրն եւ կենակիցն Ղուստարութի, եւ
միւս կողակցուն Պաւլոսի, որ փոխեալ եւ առ
ԲԵՐԻՏՈՒՍ, եւ Հարսին Տիվարութի:

41.

Ա Ի Ե Տ Ս Ր Ա Ն

1576.

ԹՈՒՆԴԹԸ 276 (ԼԶ 530): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ 22X15X8 մետ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԿԱՆԸ: — ՏՈՂԸ 21 տող մէջ մի սխնակը: — ՆՈՒԹ՝ թուղթ: — ԿԱՋՄ՝ կաշնկալու փայտ: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԸ ըստական լաւ: — ՄԱԳԱՂԱԹԵԼԵՑ ՊԷՆՊԷՆԻՆԵՐ միմյն սկզբը կայ երկու թերթ: — ՎԵՐԱԿԱՅԻՐԸ չկան: — ԳԻՐ՝ թուղթեր: — ՍԿԱՐԱՆԻՍԵՆԻՔ՝ անարժէք: — ԽՈՐԱՆԸ տասն խորանշերն սկզբի: — ԿԻՍԵՆՈՐԱՆԸ կիսով պատտառած: — ԳՐԻՉ՝ Սարսիրոս: — ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստոյ: — ԿԱՋՄՈՂ՝ Միսաս սարկաւագ: — ԺԱՄԱՆԵՆ ՌԻՆ (—1026+551—1576): — ՏԵՂԻ՝ Սըրաստիա, ընդ Նովոմնա Ս. Աստուածածին. Ս. Կարապետ, Ս. Լուսաւորիչ եւ Ս. Զատաստեղից նկեղեցեաց: — ԵԻԵՏԱՅԱՎԳՐՈՒԹԻՒՆԸ՝ էջ 527:

Մատենաւ եւ Եւփոսոս, էջք 17—156
Մատթէոս, էջք 157—247 Մարկոս, էջք 249—406 Ղուկաս, էջք 407—527 Եովհաննէս,

ԵԻԵՏԱՅԱՎԳՐՈՒԹԻՒՆԸ. Էջ 527 (Բ—Է ԴԵՆԷ): «Փառք... արդ քրիշտոս սուրբ աւետարանս ձեռաւոր մեղաքը տկար եւ ջրուամիտ խորհրդակորոյն եւ անխմատ Մարտիրոս քրիշի քաղաքին Սեբաստիա, բնդ հովանեաւ սուրբ Աստուածածինն եւ սուրբ Լուսաւորիչն եւ սուրբ Կարապետին եւ սրբոյ Բատառիչին, թվին Ռ. եւ ինչ արդ աղաշմ զամենեանս որք հանդիպիլ սեմ, կարգալով կամ աւերնակելով, յիշեցէր ի մաքրափայլ յաղաթս

ձեր զգժող սորա եւ զծնաւ զն մեր եւ զսուտ թկան մեր եւ զսակաւ աշխատաւոր զՄիսաս սարկաւագս եւ զուր յիշեալ լինէր ի սրբոյ ամէն:

Դարձեալ աղաշմ զձեզ, որք հանդիպիք սեմ յիշեցէք յաղաթս ձեր զստացող տառիս, աստուածային հաստարմ ծառայ Տեառն հոգեաւոր Աստուծոյ եւ բարեւէր. զվերին խորհրդով, զորպէսն եւ զիարքն, ծնաւեցեալ զստարակայիս, փափաքող եղեալ աստուածային կտակիս եւ տիրաւոր զանձին, կենսամեր սերերիս, եւ լուսաւորող սովբերիս, եւ աստուածաբաւ զի աղբերիս, որ եւ ծառայ Աստուծոյ փանահ եւ խաւալկէն, զմտաւածեալ զհամայնեան ի սրբոյ թէ երանի որ ունիցի զսակ ի Սինն եւ ընտանեակ երուսաղէմ, առեալ զսա յիշատակ Հոգւոյն Պապերին, որ փոխեալ է տաքիստոս. ապա ինեալ ի քրիստոսաւոր անեաւորանիչքն ունեւով զստաբարեւեաւ Սեղ. որք հանդիպիք այսմ աստուածային կտակիս, յիշեալք ի մաքրափայլ աղաւ ձեր զվերականն եւ զԱւաղն եւ զՍուրբն եւ զամենայն արեան մերմակայն նորա. եւ զնախնի ծնաւ իւրեանց զհայրն զԹորոսն, զԵղիսն զՀաւարձն, եւ Ս. Անտ. ժամանակց վերնդանին եւ զհանգուցեալն... (—բնդ ԴԵՆԷ, էջ 527) Եւ է սա ի զիւրս կտակայ. յիշատակ ի զսուրբ սրբոյն Սարգիս զարաւորին եւ սրբոյ նորա Մարտիրոսին:

42.

Ա Ի Ե Տ Ս Ր Ա Ն

?

ԹՈՒՆԴԹԸ 266 (ԼԶ 532): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ 24X16X6 մետ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԿԱՆԸ: — ՏՈՂԸ 19 — ՆՈՒԹ՝ թուղթ: — ԿԱՋՄ՝ կաշնկալու: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԸ լաւ: — ՄԱԳԱՂԱԹԵԼԵՑ ՊԷՆՊԷՆԻՆԵՐ չկան: — ՎԵՐԱԿԱՅԻՐԸ կարմիր: — ԳԻՐ՝ թուղթեր: — ԳՐԻՉ՝ Սարգիս: — ՍՏԱՅՈՂ՝ Ստոյ: — ԺԱՄԱՆԵՆ մայրայ: — ՏԵՂԻ՝ Սըրաստիա: — ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆԸ Սեպհակաւնութիւն Ս. Սարգիս:

Մատենաւ եւ Եւփոսոս, էջք 1—158
Մատթէոս, էջք 159—260 Մարկոս, էջք 261—418 Ղուկաս, էջք 419—531 Եովհաննէս,

ԵԻԵՏԱՅԱՎԳՐՈՒԹԻՒՆԸ. «Փառք... որ ետ կարողութիւն տկար եւ տարաժամ անձին իմոյ եւ սուտեաւոր Սարգիս որ զայս սուրբ փոխաւետարան պակասեք զրեցի եւ աւարտեցի, եւ որ յիշէ յիշեալ լինի իւր տաքայութիւնն: Զսուրբոց եղեալ սրբաւոր եւ մաքրափայլ խորան որ ասէ թէ ես ունիցի զսակ... եւ զնկ աստուածախմաս սուրբ աւետարանս յիշատակ իւր հոգւոյն խորանին զորաւրն սաստկակէ (?) իւր կողակցին Նովոնին, հարն Սարսիրին եւ մայրն Լուսաւորիչն եւ ամենայն արեան մերմաւորաց կարգադրող եւ լուսաւոր եւ սրբաբն սաստկաց, որ զամենեանս ասէր ամէն հայր մեր:

բազմացեալ են եւ խիստ անասելի շարքաբանաւք եւ հարկապահանջութեամբ կու. շեղանքն զազգս քրիստոնէից: Արդ աղայեմ զնից զամենեանս որք հանդիպէք սուրբ աւետարանիս, կարգարով կամ աւրինակելով անմեղադիր լեւուրէ գրիս խնորու- թեան, եւ իմ աղայանաց զի կար իմ այս շափ էր: Այլ յիշեցէր, յաղայեմ ձեռ զիս զբազմամեղ գորիս զՄարտիրոս երէցս եւ զհայր իմ եւ զմայր, որ հան- գուցեալ են առ Քրիստոս, յիշեցէք յաղայեմ ձեռ զպարսն որդիս իմ զխաշատուրն, եւ զՊլանկան եւ զայլ ամենայն: Մերանալքս զհենդանիքս եւ զհան- գուցեալքս յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասացէք. Տէր որ առասն է ի սուրս պարգեւաց ողորմեցի ձեզ յիշողացդ եւ մեզ յիշեցելոցս. ամեն:

Այլ եւ յիշեցէք ի մաքրափայլ աղայեմ ձեռ զտաքացլ սուրբ աւետարանիս, զպարսն Բա- ասարս եւ զկողակիցն իւր զՏովմաթն որ ետ եռա- փափաք սրբուհի գրեւ յիշատակ իւր եւ իւր նշն- ցելոցն. Նորեն սարկաւագին, աղբարն, Վարդ- նին, Գուրգէն Ազկուլէ, որ հանգուցեալ են առ Քրիստոս յոյսն ամենեցուն. Բաղտասարին զստերն Նախաշին, Զուրաբն Մանանգին, հարն Պահա- տուրին եւ մարն Մարթաւմին, որ հանգուցեալ են առ Քրիստոս. յիշեցէք եւ Աստուած ողորմի ասա- ցէք այս պարսն Բաղտասարին եւ իւր բոլոր նշն- ցելոցն (եւ դեռ ելիւ— ինչեւ) այդիւ լիլիւհա- ն—նիւնէր):

45.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1609.

ԹՈՒՂԹԹ 362. — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 22X18X9: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ Երկրիւն: — ՏՈՂԹ՝ սինակը 17: — ՆԻՒԹ՝ Թուղթ: — ԿԱՅՄ՝ կաշեփայտ: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԷ՝ լաւ: — ՎԵՐԱՆԳՐԱՐԷ՝ կարմիր թանաքով: — ԳԻՐ՝ բոլորգիր: — ՍԵՋՐԱՆՍԵՒՆԷ՝ ԵՒ ԼՈՒՍԵՆՑԱԶԱՐԷ՝ միշկալ: — ՄԱՐԱՆԿԱՆԷՐ ԵՒ ՆՈՐԱՆԷ՝ զկան: — ԿԻՍԼԱՆՈՐԱՆԷ՝ չորս հատ: — ԳՐԻԶ՝ կարապետ երէց: — ՏԵՂԻ՝ Տուր- նաշայ: — ԺԱՄԱՆԷ՝ ԻժԵՐ (— 1058+661) — 1609: — ՍՏԱՆԹՐ՝ Տիրասուր: — ԵՒ ՏԱՆԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ էջ 208, 682:

Մատենա եւ Եւթարաւ:

ԳՆԱՆԱՆԱԿԱՆԻՒՆԷ՝ Ա. (682). «... ի մերում ժամանակս որ աւետեցեալ զուրբ մա- տենան, շարունակի ամբ ՌԵՐԷ՝ ... փափաքեալ ցանկեցաւ իւր եւ սուրբ աւետարանիս Տիրատուրն եւ իւր ծնաղն Ապրուսն. Վարդուհին, Կուրխա- նին, Սաղային, Նոր պարսկոն, Տէրիկին, Մանու- կին, Պետրոսին, Խաչատուրին, Մայրամին, Գուհա- րին, կողակիցին Մանուկին. Սեծի եւ փքուս առ-

հասարակ ամենայն նշեցելոց, աւետարանագիրն, իւրը հոգւոյն յիշատակ ի ձեռն տէր Խաչատու- րին, ի գիղն Տուրնաշային, որ եզ սուրբ աւետա- րանս յիշատակ ի գիղն Տուրնաշային:

Արդ զուս առա ձեռամբ անպիտան հողոյս կարապետ անաթան էրեցուս խաղաղոյց, անար- ժան գրիւն, ուրեքս եւ քոյքոյքեալ յամենայն բարի գործաց առապեալ հոգիս, ստուերս: Արդ յիշէք ծննաղս իմ, եւ կողակիցս մեր, որ առ Ա- տուած փախցանք:

Բ. (683). «... փափաքեալ ցանկեցաւ իւր եւ սուրբ Աւետարանիս Խաչատուրին գեղէն խաչա- տարն եւ գեղեւ ի Տուրնաշայերցի Տիրատուրն իր հայալ բիշոյն եւ ապրաւորսն Ժ. զուրուշ... Աստուած ողորմի իւր ծնողացն հոգւոյն պապուն Գրիգորին, հարն Պետրոսին, մարն հոգւոյքին, Աստուած եւ խաչատարին, եւ իւր հաւասար նշե- ցելոցն...»:

46.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1619.

ԹՈՒՂԹԹ 208 (էջ 416): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 26X21X6 մմ.: — ՏՈՂԹ՝ մշ մի սինակը 23 տողք: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ Երկրիւն: — ՆԻՒԹ՝ Թուղթ: — ԿԱՅՄ՝ կաշեփայտ փայտ: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԷ՝ խոնաւութեմ քա- յանան վատսած: — ՄԱՐԱՆԿԱՆԷ՝ զԱԶԿԱՆԷ՝ սկիզբն ու վերջն երկնքիւն թեւթ: — ԳԻՐ՝ խոշոր բո- լորգիր չափայր: — ՍԵՋՐԱՆՍԵՒՆԷ՝ ամառաբաններուն նկարն չեղագիր: — ԼՈՒՍԵՆՑԱԶԱՐԷ՝ ընդհանա- պէս պարզ: — ՄԱՐԱՆԿԱՆԷ՝ միայն Մարկոսի եւ Եով-

հանուս պատկերները կան, շմտ անմաշակ եւ տղեղ: — ԿԻՍԼԱՆՈՐԱՆԷ՝ մշ մի ամառաբան սկիզբն մշմէն հատ: — ԳՐԻԶ՝ կարապետ երէց: — ՍՏԱՆԹՐ՝ Եմա- զասու: — ԺԱՄԱՆԷ՝ ԻժԵՐ (+661) — 1619): — ՏԵՂԻ՝ Ծանոթ զիւր Սեբաստիոյ:

Մատենա եւ Եւթարաւ, էջ 1—121
Մատենա, էջ 123—198 Մարտոս, էջ 199
—323 Ղուկաս, էջ 325—413 Եովհաննէս:

ԹԻՎԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԵՐ. ԷՆ 419 (Բաւ
 քրքւել. Փօսթը. . . Արք. քրքեցաւ ուր որ քառասուն
 ի դասաւ եւ Բարաստիւ ի դիւղը որ կոչի Կոնստանտին
 քրքուն արքեւն Պարսիսի քրքեցաւ. եւ այլ քաղաւ-
 Նաթ արքեւն աւան. ի խա. եւ յրժիթս արիւնակէ,
 ձեռաւ տարածաւ եւ մեղաց լցեալ Լաւարսեան
 երկիցոյ. որ քաղաւ գորհաւորս եւ Նալմառես
 կրեցի ի յայտաբոյզ գնաւ ձիացեալ մեղաց մերցւ
 ի թիւաբանեցաւ Լաւայ ի եւ ՎԷ, ի Փեթաւ. որ ի Լա-
 ւաւ, եւ ի. Թ. ժամ. . . Աղաշմալ գնեց յիշեցեց
 ի ուր որ յաղաւ. եւ զմեղաց որ քրքեց զԼաւարսեան
 երեցւ. եւ դուռնաւորս ի զծնունդն զԼաւ Եւ դիւ

բիցկինն մեր և. զամենայն արեան մերձաւորս մեր և զուր յիշեալ ինկիւրը ի սորոցն ահէր. Այլ և. աղաւթն զմէկ յիշեցէր ի սուրբ և ի մաքրեալու առաջ թա ձեր զտաղաւոր տառիս. զամենամեծսր և զարեւմտեալ կինս զԷւստատիոս որ զմեզ զաս ի նշաւս ընչինի իւրեզ զ. իշխաւակ իբր ծնաւորսն Նօգոչոյն. Նաւր Տառուրին և մասր Կիւնէյար. զին և. եղբորսն Մուրաթին և. քաղաքն Պալին. տարին և. մամուրն Մելիքին և. իւր որդւոյն Ողոյւ. Պալէ և. ամենայն արեան մերձաւորացն սորոս որ եղին իշխաւակս ի բռնեզ Նօգոչոյն զուրս արեւտաւ. բարս

47.

ԱԻԵՏԱՐԱՆ

1619.

ԹՈՒԿԱԹ 298: — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԻՆ՝ Բ X 16 X 5
— ԳՐԴՈՒՆԻ՝ ԵՐԿԱԼԱՆ: — ՏՈՂԷ ԱձԻ ԲԻ ԲԻՆԱԿԱ 19 տարեկան
— ՆԻՔԻՔԻ ԹՈՒՂԻՔ: — ՆԷՋՈՐ ԿԱԶԵԿԱՆ ԿՄԱՅԱ: — ՇԼՆ՝
ԳԵԼՄԱՆԷ ԲԱՄԱԿԱՆ ԼԱՎ: — ՈՐԵԳԱՆԻԹԵԼԵՑ ՊԵԼՉՊԵ-
ԼԱՆԻ ԴՄԱՅԱ ՆԿԻՔՈՐԷ՝ ԵՐԿՈՒ ԹԵՐԵՔԻ ՍԱՆՍԱՐԱՊ: — ԳԻՐԻ
ՍՈՐՈՐԴԵՔԻ: — ՆԷՋՈՐ ՆԻՔՈՐԷ: — ՍՏՆԵՂԷ ԸՆԴԵՂԱՆ ԼԵ
ԿՆԻՆ ԽՈՐ ԹԱԽԹԱԾ: — ՆԱՋՈՐՈՒ՝ ՉԱՐՊԵՐԵՐ ԳԱՊՈՏԱՍԱՐ:
ՇԵԼՄԱՆՍԻ՝ ԻՆԿԷ (= 1068 + 551 = 1619): — ՑԻՒՆԻ՝ ՀՈՐԶ-
ՍԱԿԱԿԱՆԻ ՎԱՆԵ ՍՃԵՃԱՆԿՈՒՄ:

Մասեանն է Ա-Է-Դ-Դ, էջ 8 ա Մաս/ժէոս.
էջ 87 ա Մարկոս. էջ 137 ա Ղուկաս. էջ 229 ա
Թովհանէս:

ՅԵՇԵՆԱԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. ԷՆ 298ր (Բաշ
1955). Պատմականության հարե որդւոյ...
Լրդ գրեցաւ ուրբ աւետարանս ի թուարեւո-
թեան ՌԿԸ, ձեռամբ յղանամից եւ եղկեյի տու-

ստանան ինկզուս արեղայի բ գաւառն Սերաստիոյ
բ լծան սուրբ Հրեշտակայանս եւ յառանձնորդոս
Քիւսն տես Միւրեղեք վարդապետին, զոր տես Յի-
սուս պահեցոց զնայ յերկար ամառք ամէն: Եւ
զիցանց սա եւ զտուն եւ ի նեղ ժամանակին եւ լծա-
յալ որդեկ լծան տաճկաց ի ժամանակն սուլման
Օսմանի, զի ժամանակն շար եւ Դար-
ձնայ ինչնայն ի քաջաբազմ յարգին ձեռն զորս
ցոյ սուրբ աւետարանին զմահտեան Երեւան, եւ
զՎարդն իւր զՎարդանն եւ զմիջոյ զյուստանն եւ
զմիջոյն իւր զՎարդանն Սարգիստեան, որ փո-
խելայ եւ առ քրիստոս, եւ զամուսինն զմայրամն,
որ ստացայ զորստ աւետարանն զայս սրբուն ին-
չաւորսն ի դուռն սուրբ Վարդապետն եւ դուռն զի-
վապայ, ապաքն ի ձեռն տեր Եւստորին եւ տեր Եւե-
տարին

43.

ԱՒԷՏԱՐԱՆ

1635.

[illegible]

ԹԻՒՆԸ՝ էջ 263, 448 եւ 596-598: — ՏԵՂԵԿՈՒ-
ԹՈՒՆ՝ ԿԸ վերաբերի Ս. Սարգսի ի Սեբաստիա:

Մատենա է Ե-խորան, էջք 1—160
 Մատթեոս. էջք 161—263 Մարկոս. էջք 265
 —447 Ղուկաս, էջք 451—596 Թովմայեն

ՅԻՇԱՏԱԿԱԿՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. ԷՆ ԾԱԾ. Գրառ. ք
ամանատաբեր երրորդութեան... քրքրեալ աւետա-
բանաւ այս ի յեկեղիս 17 Վանից ի գոր(ւ)ւա Դի-
շակոյ ի գեաւադս քր կոշի ընդ Զոմանեան
Ս. Աստուածամկան եւ Ս. Կուսէի գործարար Ս.
տուռնոյ մերոյ ամպեղէ: Մտանաւոր հարազատ Ս.

Աւետարանիս, Գաւալն որ ստացաւ զսա հալալ
ընչիքն իւր. զիշխաւանի իւր եւ ծնողացն իւրոց
հայրն իմ Պողոսի եւ մայրն իմ Խանուսի եւ հո-
գեւոր որդին իմոյ խարաշնագեւտ սրբաւէր եւ քա-
րեմիտ Սիմեոն քահանային եւ միւս հոգեւոր որդին
իմոյ Խարուսին որ էր փեսայ եւ դուստր իմ Մարիա-
մին, Թամարին եւ Հանուսին եւ միւս զուստր իմ
Խանուսին որ հանգեաւ ի Քրիստոս. ձեռամբ Սե-
քիսեք իրիցին եւ հոգեւոր եղբոր իմ միաշունչ հե-
ղա հոգի Երեմիայ քահանային որ միատեղ սկսաք եւ
աւարտեցաք Ս. Աստուածախօսս ի փառս Ի. ԹՎ.
ՌՁԳ. իշխանութեան Հաստատուն, որ էր Թա-
ղաւորեայ ի Է. ամի. ի այն ժամանակն գրուեցաւ
որ Ռատամախանն գնաց ի Վրաց տուն, քահանայ շա-
նախըն գործեաց, եկն դարձաւ զնաց ի Վան քա-
ղաքի վերա. ոչինչ չկարաց անել Գարեւալ ասեմ
Չեզ, ով հանդիպողք տան կարող կամ օրինա-
կելոյ, իշխեցէք ի մարտափայլ աղբթ Զեր ի փառս
Քրիստոսի. Ինչ մարդ որ այս յիշատակարանս

կտրել կամ ձեռն տայ Եթէ Հայրապետացն նզով
իւրն ար.

Էջ 448. «Զատարդի Ս. Աւետարանիս
գրուեցաւ ինչ, հայրն իւր Պողոսին եւ մայրն իւր Խա-
նուսին եւ դստերն իմոյ Մարիամին, Թամարին,
Հանուսին, Խանուսին, որ հանգուցեալ էր ի Քրիս-
տոս. մահուանը յիշատակարանս գրորդ որ է Պաղ-
տասար Սարկաւազի գպրի իշխեցէք ի մարտափայլ
աղբթ Զեր եւ զուր իշխեալ իշխեցէք ի Քրիստոս
առաւ որդիութեան փառք յաւիտեանս ամեն.
Ի ԹՎին Հայոց ՌՁԳ.

Էջ 263. «Զատարդի Ս. Աւետարանիս Գա-
ղաւն եւ իւր դստերն Մարիամին, Թամարին եւ
միւս զուստր Խանուսին որ հանգուցեալ էր ի Քրիս-
տոս, այս յիշատակարանս ինչ մարդ որ կտրել կամ
հեղձել ծաւառաբնոյ իմ. մարդարեւից ՀԻ. աշա-
կեացաւ, արեւմտին երկուց մարտիրոսաց եւ եր-
ջանին Ս. Կուսանացն, խոտաւարակ ճգնաւորացն
անիծած կենայ, նզոված իւրին.

49.

Ա Ի Ե Տ Ր Ա Ն

1632.

ԹՈՐՈՒԹԻՒՆ 307 (էջ 602): — ՄԾԹՈՒԹԻՒՆ
20 X 14 X 7 սնու: — ԳՐԻՐԹԻՒՆՆԵՐ ԵՐԵՐԱՆ: — ՏՈՒՐ
մէն միսին 22 տող: — ՆՈՒՐՈՒՆՆԵՐ: — ՆԵՐՍԵՍ Կա-
նչպատ փայտ: — ՎԵՐԵՐԱՄԵՆ քաւական ատ: — ԳՐԻ
քոլոյդի: — ՍԵՐԱՍԵՐԱՆԵՐ, ԼՈՒՍԱՆԵՐԱՆԵՐ ԵՆ
ՄԱՆՐԱՆԵՐԱՆԵՐ անարժեք: — ԳՐԻՐ Դագար: — ԺԼԻ
ՄԱՆԵՐ ՌՁԳ (— 1081 + 551) — 1632: — ԵՐԵՐԱՆԵՐ
ԳՐԻՐԹԻՒՆՆԵՐ էջ 166, 167 նմ:

Մատենա է Ա-Բ-Գ-Դ, էջ 3—165
Մատթեոս. էջ 169—291 Մարկոս. էջ 293
— 460 Դուքաս. էջ 462—597 Եփեսեան.

ԵՐԵՐԱՆԵՐ ԳՐԻՐԹԻՒՆՆԵՐ. Էջ 166 (Երե-
րէ-Է). «Որ եմ ես անարժան իւր Վարդապետ
Երեմիայ գաւառէն, որ է Երեմիայ. որդի ու մեծ
այրի Բեռ, ի մանկութենէ եկի առ Առաքել առ-
աւարտաբան վարդապետան, ի նմանէ ուսայ զիւր հին
եւ նոր կտակարանաց ըստ կարեաց իմոյ. ԹՎին
ՌՁԳ, սարկաւազ եղալ, յարեցալ, ՌՁԳին
Երեմիի ի ԺԻԻ զԵՆԱԿԱՆՈՒՄ: Իշխանութիւն
վարդապետութեանի ի մեծաշնչակ վանքն սուրբ
Նշանու ի Սերատարի. քաւ էն.

Էջ 167. «Որ եմ ես անարժան իւր անարժան ծա-
ւայ Աստուծոյ եմ յերկրէն Ալեքսի ի գուղէն Առ-
բեկապոյ եկալ սուրբ Նշան ԹՎին ՌՁԳին Երե-
մի ամայ ժեհն, ԹՎին ՌՁԳին Մարտի ամայ
ԻԼԻն, ձեռնադրեցալ սարկաւաքութենէ իւր ա-
րեւոյ, ձեռամբ հեղափոխ արհի եւ պտնծալի

պետապետին մերում եւ Հոգեւոր հայր Առաքել
վարդապետին. առաւած իւր մէկ օրն հազար անէ
եւ վարձք ի Քրիստոսեւ առնու. ամեն.

Էջ 291. «Երեւոյթի է սուրբ Աւետարանս ի
դուռն արեգակ սուրբ Նշանին, որ է Սերատարիս կա-
ռուցեան ձեռամբ Երեմիայեաց Սէնէքերիմ Թա-
ւառեին որ կայ մինչեւ ցայսօր. առաւած հաստատ
պահեցէ մինչեւ ի գաւառսն Քրիստոսին. ամեն.
Գրեցաւ զիւր ԹՎին ՌՁԳ. ձեռամբ անարժան
իւր Մեղսեւթ արեւոյթին.

Էջ 461. «Առաւած որդիմ տէր Մահառան
հոգոյն եւ իւր ծնողացն Կոստակոն եւ Ստեփանն
հոգին եւ երկն մեջն Կոստակին, որ շատ աշխատե-
ցան որ զայս այրած առեւարանն որդեգրին իւրեանց
հոգուն համար. ԹՎին ՌՁԳ.

Էջ 598. «Փառս... արք գրեցաւ սուրբ առե-
ւարանս ի Թեմակոն Հայոց ՌՁԳ Երեմի ամայն
ի ԺԼ. ի առաջնորդութեան տէր Միստ Կամրի-
կոսին, որ Աւետարանիս գրեն առ Առաւած փա-
խեցաւ: Արք ով սուրբ Հայր եւ ճշմարտաց
կրտսնաւորք եւ առաքելագուստ գաւառ քահա-
նային իշխեցէ զգրեցալ իմ զվարդապետ արեւոյթին.
որ Աւետարանիս գրեն առ Առաւած փախեցաւ.
ի իրարանով Առաւած որդիսն ստացէր իմ վարդա-
պետի տէր Ստեփանն որ քաղում աշխատեցաւ. զին
յուսման առեւել գրոյս, ոչ վայելեցաք ցաւարձոյ,
բայց ի վերին արքայութեան արժանի առնէր
զուր եւ մեղքը ձմիւ եւ ցնեալգո իմ Սիմեոնն

աստացի կոչով, ի գեղջն որ է Բօքնի. բա-
րեաց թափուր եմ եղեկի... ի թվականին Հայոց
Ռ. ամ ճԿ. սկսեալ քոր ամ. ի Հոկտեմբերի.

յաւոր է եան յաւառ տեալ որ ՀԻ եան այո
բանս սուր ակտանով, որ յորըջն տեա-
րան...

52.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1655.

ԹՈՒՂԱԿ 232 (էջ 464). — ՄԾԹՈՒԹԻՒՆ
28X20X6 ստ. — ԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿԻՆ: — ՏՈՂԱ
մէն մի սինակը 23 տողը: — ՆԻԻԹ Թուղթ — ՀԱՆ-
ԳԱՄԱՆԹ քաւակուն լաւ: — ՎԵՂՄԻ կաշեպատ փայտ
— ՎԵՐԱՄԻՐԹ զկան: — ԳԻՐ քորոգիւր: — ՀՈՒՄԱՆ-
ՑԱՅԱՐԹԻՒՆ պարզ: — ԿԻՍԵՐՈՒՄԱՆԹ մէն մի անտա-
րանի սկիզբը պարզ: — ՍՏԱՅՈՂԻ մասնայի Միշաս
ճընդի. ապա Պետրոսի Սիման: — ԺԱՄԱՆԻՆ ՌԺԻ
(— 1104+651 — 1655): — ՏԵՂԻ Գիրգորէ գիւղ (ՍԵ-
քաւոյոյոյ): — ԹԻԵՍԱՍԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ էջ 143, 462.

Մատենան է Ա-Ե-Դ-Ե, էջ 11 Գ-Գ.
Թէն. էջ 147 Մարկոս. էջ 237 Ղուկաս. էջ
377 Թովմանէ:

ԹԵՍԱՍԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ. էջ 462 Բ-Ե
ԻՐԱՆ. — Փառք ամենայն քան իմաստ չար բա-
րեարի... այժմ է անպատ յախանան ամեն.
Եւ արդ, աստեանային ՍԻՆԵՆ փառեալ աստա-
նան է բարեպաշտ, բարեմիտ եւ բարեխորհ Տե-
ղապոյի մահացի Միխան զանկարող եղեալ այս-
Տոգեթ եւ աստեանային գանձող սուրբ աւե-
տարանի եւ աստացաւ զաւ չաւալ յընդի եւ
աստացանց, անհնել եւ յախանանկան յիշատակ

իւրն. որ մականուն չընդի Միշաս ասեն. եւ կեղծ
Ղուկասին եւ գտեան Ղուկասին, եւ ամենայն ազ-
գայնոց իւր կենդանեացն եւ մեռելոց եւ ետ յիշա-
տակ ի գիւղն Գիրգորէ ի սուրբ Եակոբ Եկեղեցին.
եւ աղաքմ զՀանդիպողոց միով չար անգղային յի-
շել զաստացաւ զ սորին, զՄիշաս մահացին եւ զԿի-
զակիցն իւր զՂուկասին եւ զգտեան իւր զՂուկասին,
եւ Աստուած ողորմի տեղի. ի Թաւականին Հայոց
Ռ. Ճ. եւ Դ. Օրոշուոյի ժեռն:

էջ 143 (Ա-Ե-Դ-Ե Գ-Դ-Ե ԻՐԱՆ). — Թիշատակ
է անեատարանք Պետրոսի Սիմանին, որ աստացաւ
զաւ յարգար բնէից իւրոց, վասն իւր ծնաւ զայն
Աստուած արարի եւ մարն Սուլեմանին, եւ իւր կո-
ղիւն: Սուլեմանին, եղբարցն Աստուծոյ, Փանահին,
Յունանին, եւ ամենայն արեան զարմիցն անբաւո-
րացն, եւ եղ յիշատակ ի գիւղն Պետրոսի ի սուրբ
աստեանային Եկեղեցին, Աստուած յաւանորէ
զիր բնաց չողին... 26-ն որ իշխանութիւն,
ի թաւատարց Հանել ի յիշող եւ յաւատարց Հանել ի
գրանէս սուրբ Աստուածանայ եւ կամ զբաւ ել...
Թովման Ռ. ՃԿ-Ա ինքաւ յիշատակ, որ է արեւելեան
յախանան ամեն:

53.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1681.

ԹՈՒՂԱԿ 260 (էջ 500). — ՄԾԹՈՒԹԻՒՆ
21X17X7 ստ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿԻՆ: — ՏՈՂԱ
մէն մի սինակ 22 տողը: — ՆԻԻԹ Թուղթ — ՎԵՂՄԻ
կաշեպատ: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԹ քորոտած եւ կեղտոտած:
— ՄԻՎԱՅԱՐԹՈՒՆ ԳԱՆԳԱՆԱՆ: զկան: — ՎԵՐԱՄԻՐԹ
կարմիր թանաք: — ԳԻՐ քորոգիւր: — ԿԻՍԵՐՈՒՄԱՆԹ
միայն Մատթէոսի սկիզբը կայ մէկ հատ: — ԽՈՒՄԱՆԹ
սկիզբը կան Նսեմի թուղթին եւ համարաբարտ աղիւ-
սակներու 10 խորանները պարզ արեւատող — ԳԻՐԻՉ
Երուծին: — ՏԵՂԻ Սքարահաւ: — ՍՏԱՅՈՂԻ իսլա-
տոր քոչիկ — ԺԱՄԱՆԻՆ ՌԺԻ (— 1681): — ԹԻԵՍ-
ԱՍԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ էջ 165, 257, 397, 500: — ՏԵՂԻ-
ԿՈՒՄԻՒՆ Սեպհականուիւն Ս. Մարգար:

Մատենան է Ա-Ե-Դ-Ե, էջ 2—19
Թուղթ Եւսեբի եւ համարաբարտ աղիւսեալ:

էջ 21—162 Գանկ զիլոց Նախ արդու թիւն եւ
Աւետարան Մատթէոսի. էջ 163—253 Նոյնը
Մարկոսի էջ 254—394 Նոյնը Ղուկաս.
էջ 395—498 Նոյնը Թովմանէ.

ԹԵՍԱՍԱԿՐՈՒԹԻՒՆԸ. Ա. (էջ 165).
Թիշատակ է Հէթիմ Խաչատուրի, ի գումն Ս-
Սարգիսն:

Բ. (էջ 257). — Թիշատակ է քոչիկ Խաչա-
տուրի, ի գումն Ս. Սարգիսն. Թիւրն ՌՃԻԹ-
Թիւրն Զ.

Գ. (էջ 397) — Գիրգոր սուրբ Աւետարան
ի ՌՃԻ. Թաւականին Հայոց. եւ եղաւ յիշատակ ի
գումն սուրբ Սարգիս Եկեղեցին վասն փրկու-

թեան Հոգւոյն Հէքիմ խաչատուրին և բնասեալ
նորինը:

Դ. (Էջ 499) — «Փառք... որ ետ կարողութիւն
նշուած եւ ասորով և քաղաքի անձինս Արու-
թին գրէի հասանել յաւարտ սուրբ աւետարանի:
զոր սկսայ ի խղիղ համառ և հեղափոխի Սե-
րափաօր բժիշկ խաչատուրին, ի հոգեւոր Լազ-
արեան և ծնողացն իւրց և որդւոյն տիրացու
Թեփրին, որ ի յերեստարգանս հասակին փա-

խեցաւ առ Քրիստոս հարուստ Պաշտօնին և Թա-
ռանցն Մարտիրոսին, Սիրմոնին, Գարբէրէին և Սի-
քայէին Մարիամին եւ քառացեալ զսուրբ մասեանս
ի յարդար վատարելի իրեանց և եղին յիշատակ
ի քաղաքս Սերաստաւ, ի դուռն սուրբ Սարգիս
Եկեղեցւոյն: Գրեցաւ յիշատակարանս որոս ի
ՈճՂԻԹ Թուին: Գրեցաւ իրեն յարգեցեալ ար-
գեանքս պախալ մահաւոր Գարբէրէին, թվին
ՌՃՂԿԻՆ»:

54.

ԱՒԵՏԱՐԱՆ

1688:

ՅՈՒՆԻՍ 297. — ՄԵԺՈՒԹԻՒՆ՝ 15X11X5 սնտ.:
— ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ Երեւան: — ՏՈՂԻՔ 25: — ՆԱԽԻ-
ՅՈՒՐԵ — ԿՆՃԻՔ համակ արծաթապատ ոսկեզօծ, փա-
սուրբ: Վրան գրչոյնած է. «Յըշատակ է սուրբ աւե-
տարանս Սերաստացի մատենի Սաղաթիւղի որթօքը,
Լիպապալի, Մկրտի. ի թղծը, արծաղակալայ սուրբ
Սշան վանքի ՌՄԻԾ» — ԼՆԻԳԻՄԵՆ՝ լաւ պահուած:

ՄԵՎԼԻՄԻԹԵՑ ՊԵՏՊԵՆՆԻՎ սկզբն ու վերջը, մշ-
ակ մագաղաթ: — ԳԻՒ՝ փոքր բոլորգիր: — ՍԿՋՈՒՆ-
ՏՆՈՒՆ ԵՒ ԼՈՒՍԵՆՏԵՆՋԵՐԻՎ՝ պարզ: — ՄԵՆՈՒՆ-
ՆԿՄԻՔ շորս անտարանի շնորունը միայն կան, յոյժ ա-
նարուտուն: — ԿԻՍԻՆԻՐԱՄԻՔ շորս անտարաններուն
սկզբները կան, պարզ: — ԳՈՒՄ անմանօթ: — ՍՆԵ-
ՑՈՒ Տէր Թակոբ քանախ և եղբայրն Նուրիծան: —
ԵՆՃԱՊԵՆ՝ անմանօթ — ԹԵՄԵՆՆԻՎ 1137 (+561 —
1688): — ԹԵՂԻՔ Խորխոսն գիւղ Սերաստիոյ — ԺԼՂ-
ԿՈՂ անմանօթ — ՅԵՏԵՆՆԵՎԵԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ Էջ 292,
293 ԵՆ:

Մատենան է Ա-Երեւան, էջ 5 Մատթէոս,
էջ 191 Մարկոս էջ 295 Ղուկաս էջ 455
Եւջէսէն:

ԹԵՄԵՆՆԵՎԵԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ Էջ 292 (ԳՈՒՆ
ԳՐՈՒՆ ԲՆԵՐԵՐԷՒՄ) — «Թիշտակ է սուրբ աւետա-
րանս մասն խաւարին և որդուն Մուրատին և
խղթին նորս Մարիմային, որդւոյն նորս Պարո-
նին, և Լատուրին ի գիւղն Խորխոսին ի
դուռն սուրբ Հրեշտակապետին, ի թվ. Ռ. Ճ.
Լ. Ե.՝:

Էջ 293 (ՆԵՄՆԱՆ ԵՐԵՐԷՒՄ) — «Թիշտակ է
սուրբ յիշատարանս Խորխոսին տէր Թակոբին,
եղբորն Նուրիծանին եւ տէր Ներսէսին, և ամենայն
տարան մերձաւորացն որ ստացաւ զսայ իրեանց
արդար վատարելոցն և եղին յիշատակ ի գիւղն
Խորխոսն ի դուռն սուրբ Հրեշտակապետին, Լա-
տուտ իրեանց յիշատակն անշնորհ արտաւել...:

Գրեցաւ ձեռագիր ու մեծ Թարսի թիւն իւր վարդա-
պետի, ի փառս Քրիստոսի, ի թվին Լայրց Ռ. Ճ.
Լ. Դ. Ին և Սեպտեմբերի Ռ. օրն»:

Էջ 440. «Գրեցաւ բիւս յիշատակի սուրբ
Աւետարանի ի Թարսականութեան Լայրց Ռ. Ճ.
Լ. Ե. ի դուռն Խորխոսին գիւղն սուրբ Հրեշ-
տակապետին. յիշատակ է հանգուցեալ Խաւար-
մին և որդւոյն Մուրատին և կողակցին իւրոյ
Մարիամին և զաւակացն Լատուտաւորին և
Պարոնին»:

Էջ 451 (ՆԵՐ ԿԵՒՄ) — «Գրեցաւ եպիսկոպոս
առաջնորդ Սերաստիոյ, և վառահայր սուրբ Նշտակ
վանուց շնորհ սուրբ կարապետ Եկեղեցւոյն ի հի-
մանէ հոգեւոր — որ յառաւ փոքր մատուռ մի էր,
և շինեաց սուրբ Եւստատիոս տաճարն ի ձեռն ըն-
կերտութեան, խիստ շքեղ և փառաւոր, նոյնպէս
շինեաց սուրբ Նշտակ պարտեհի ընդարձակ պարխան
և վանքին սեփական զետեմներն, որ այս և այն
յափառեցիւմ էին, բոլորն ալ կալուածագրով
հաստատեց և դուռնն շաղ գետին անկեցուց.
վերջպէս այս քաղաքի Թուս հաստարիմ Եկեղեցու-
կանք թէ քաղքին և թէ վանքին ձեռամբն
նստալով թիւններ բրած է. և ևս ականատես ըը-
լալով այս ճշմարտութեան, պարտաւորեցայ այսա-
քանիք յիշել նորին արարչութիւն, իբրեւ ի շատ
կր փափաքէի իբնն մեծամեծ գործերը ընդար-
ձակ թիւն ինչ որ աղքատ տեսայ ևս փառաւոր
լեցի, բայց ժամանակս չը ներկուտ ոչնչապա կա-
րողացայ զբէլ թողելով զիմ պահաւ լուցեմել
այլ երախտագիտաց և ճշմարտապատմից. մո-
նապարհօրդ ուն որ բաւական տեսն այս սուրբ
վանքը հիւր եղած եմ և ամեն քան հասա-
տեաւ եմ, և բոլոր գրեցի ամենատոյր ճշմար-
տութիւն է»:

55.

И Т Е С У Р У Ъ

1698.

Քրիստոս 267 (Հրդ 534). — Մոսկովիտիներ
22X16X6 սանտ.: — ԳրՈՒՄՈՒՄԻ Երկրի — ՏՈՒԼԵ 22 —
ՆԱԽԻՔ՝ թողոք: — ԵՆԼՏԻՔ՝ կաշեքայան: — ԼՆՍԳԼ՝
ՄԱՆԻՔ՝ քայքայված: — ՉԵՆԻՆԻՔԻՔ՝ կարգի՞նք թանա-
քով: — ԳԻԲ՝ բուրդին: — ՍԵՉԻՔ՝ԼՆՍԻՔ՝ քանակա-
նիստով: — ԼՈՒՍՍԻՔ՝ԱՅՆՍԻՔ՝ Բոյնսվա: — ԻՄՈՒՍԻՔ՝
ԵՆԼՏԻՔ՝ լոթս աւետարանիչը: — ԿԻՍԻՆՈՒՄԻՔ՝ լոթս
նստ: — ԳՈՒԶ՝ անմատոյ: — ԺԱՄԵՆԻՔ՝ Ռեժի-
— (1147 + 561) = 1698: — ՏԵՆԻՆԻՔԻՔԻՔ՝ Սեփական-
ություն՝ Ս. Սարգիս ընկերայով:

Գրական է Ա-Է-Դ-Դ-Է, էջ 11—155

Մատթեոս Էջք 156—255 Մարկոս. Էջք
257—416 Ղուկաս. Էջք 418—533 Թով-
հաննէս:

ՅԻՇԼՍԵԼՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԷ: ԹԻՄԱՏԻՍ Ե
 ՄԵՐԲԼԵՍԵՍԻԱՆ ԵՊԻՍԿՈՍՈՍ ԵՐԵՎԱՆԻ, ՊԵՏԼԵՍԻԱՆ
 ՄԱՐԿԱՐԿՈՍ, ԿԵՆՏԱՐԿՈՍ, ԵՎԱՆԳԵԼԻՍՏԻՆ, ԵՎԵՐ-
 ՎԱՆԻՆ, ՀՈՒԲԻՄԻԱՆԻՆ, ՈՐԴ ՍԵՄԱՆԻ ՊԵՏԻ ՀԱՄԱԼ
 ԵՐԶԻՅ ԻՆԵՐԵՆԵՅ ԵՆ ԵՔԻՆ, ԻՅՀԱՆՆԻՅԻ ՊԵՏԵՍԻՆ
 ԲՈՒՅԻՍ ԵՎ ՍԱՐԳԻՍԻՆ ԵՎ ԵՎԵՐԵՍԻՆ ԵՎ ԵՎԵՐԵՍԻՆ ԵՎ ԵՎԵՐԵՍԻՆ

56.

Д Е С Е Т Ы

2

ԹՈՒՀԱԴՔ՝ 300 (էջք 600)։ — ՄԵԾՈՒԹԻԽՆ՝
21×15×7 սմտ.։ — ԳՐՈՒԹԻԽՆ՝ երկսիւն։ — ՏՂՂՔ՝
մէշ սիւնակ 21 տող։ — ԿԻԻԻԹ՝ թուղթ։ — ԿԸՋՍՊ՝ կոզ-
քերն հինական, կազմը ցայայայտուն։ — ՀԷՍԳԼՄԼՄՆ՝
Մկնկեր։ — ՄՂԳԸԼԵԹԵԽԵՆ ՊԱՀԱՅԻՍԿ՝ ունի։ — ՎԺԲ-

ՆԱԿԻՐԲ չկան: — ԳԻՐ քուրդգիր: — ՍԵՋՐՆԱՆՆԵՐՈՒՔ
ԵՒ ՀՈՒՍԱՆՑԱԶԱՐԴՔ՝ անարժէք: — ԳՐԻՉ, ՄՏԱՅՈՂ,
ԺԱՄՆԱՆԱԿ, ՏԵՂԻ ԵՆ՝ անծանօթ:

$$U^{\text{max}}(b) \leq U^{\text{max}}(b) - \epsilon \quad (P_2)$$

57.

R T E S Q F U V

1710.

Քրիստոսի 226: - ՄԵԾՈՒՆԻՆԻ 23X17X6 սևաւ: - ԳՈՒԹԻՆԻՆԻ ԵՐԵՐԱՆԻ - ՏՈՂԵ 23: - ԶԻՔԻՆ ԹՈՂԵ: - ԿԱՅՐՄ Կաշապատ Կաթոն: - ՀԱՆԳՄԱՐԵՎ Լաւ: - ՄԵՐԱՂԵԼԻՍԻՆԵՆ ԴԱՆԴԱՆԻՆԻՍ սկիւրը երկու թիթթ Մարտիկանաւ: - ԳԻՐ ԳՈՐԴՈՐԻՆ ԶՈՂ: - ՍԱՀՄԻՆՍԱՌԵ մանածղը: - ԼՈՒՍԱՆԵԱՆԶԻՐԴԻ ԶԵՆԻՆԻ: - ԿԻՍՏԱՆՈՒՐԱՎԵՐ լոքս Ստամբուլի սկիւրը Կան մի մի մանածղը քանդը: - ՍԵՏՈՂԻ ԿԻՒԼԻ: - ՓԵՄԱՐԵՎ ՌՈՓԹԻ: - 1159-651-1710): - ՏԵՂԻ ԵՐԵՐԵՐԻ ԳԻՐ ԵՆԿԱՆԱՆԻՆԻ (2): - ԶԻՆԵՍԱՅԻՐԳՈՒԹԻՆԻՆԻ ԵՐ Է 133:

Մասեանս է Ա-Ե-Բ-Դ, էջ 9 Մատթէոս.
էջ 135 Գարկոս. էջ 221 Ղուկաս. էջ 355
Թովհաննէս (Ժեռի):

ՅԵՇԱՏԱԿԱԿՐՈՒԹԻՒՆԷ. Էջ 133 (ք-ա-
 թիվ 12): «Արդ անկեալ աղաչեմ, ձեզ ով հարց: Եւ

հարաբ. որը հանդիպեք ոմա փորձալով կամ հա-
րեւանքի գործունեւի, եւ կամ որքանիւնով. յիշե-
նէք յարձանու որ յարձոն մեր, բառաւոր ուրբ
ու ետարանքս զկրէնն եւ զվաւրիս իւր զգարքն
Պապուկն եւ զորքիս իւր զՄարմնն եւ զՀուրիս,
եւ զգտանելն իւր զԳեղիւր իսկն, զԳլխիս եւն
զխուկն, եւ զծնողն իւր զՊաղատասարն եւ զԳլ-
տարեւն, եւ զհերթիս իւր զՄարմնն եւ զԾոռներն
իւր զԴեղիս եւ զԳարնն. որ ասացու զստ ի հա-
լով վառաակց իւրաց, եւ եզ յիշատակ ի ժաման
որք իշուս եկեղեցոյն, ի զհիշեմ Եփեսոսի, իւր
հոգիական Սերտաւոր ուրբ իշուսն, ի աս-
նայն թեան Աստուածատու վարդապետն, թ զկն
ՌճՈՒԹ, Բռնուած իւր ԻԵՍՈՒՍ ուրբ ուրբսն. առնն Հայր
մեր որ յերկնսն:

խորաց եւ հասուն Բ. Ճ. դրամ եւ վերադառնալ նորոգե-
ցին զնա եւ հզին յիշատակ ի գիւղն Ասվուսաց,
ի ձեռն Մեկտիսէթ երիզուն։

Էջ 517 (Կոթերի [նոթ] գր-ձ). «Յիշատակ
ուշատարածն թափվին եւ իւր կողակցին Սառային:

Եւ իւր եղբորն Գուրգան: Որք ետան զայս աւետա-
րանն եւ զմի Մաշտոց յիշատակ իւրեանց հոգւոյն,
ի գոուն տար Նշանիս... Գրեցաւ թվին Ռ. Գ. Խ.
Դ. Եկեղեցիքի Ը. Ետ աջնորդութեան Աբրուհի
Սարգիս վարդապետի:

64.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1372.

ՔՈՒՂԱԲ 304 (ԼՁԹ 608): — ՄԾԺՈՒՅԻՒՆ
 14x27x7 ԿՆԻՆ: — ԳՈՒՌՈՒՅԻՆ ԵՐԿՐ: — ՏՈՂԶ
 մէջ մէ սիւսկըս 21 ստոր: — ՆԱԻԻԻՔ՝ իտիթ: — ԿԼԶ
 ԼԱՆԶԱԿԱՆ ԺԱՅԱ: — ԿԼԶԻՆՄԱՆԵՔ ԿԱՊՈՐՈՒՄԻՆ ԼՈՐԱՍԱՆ
 ի՛ն զողջօսաւ զաւերեմեղի, իմացիսը լաւ պա-
 յան: — ԻՄԱՅԻՆԵՐԵՆԻՑ ՊԵՆԶԵՆԻՆՆԵՔ սիգըը եղևու.
 վերել ԼՁԶ քննիք. եղեշկալ աւետարանել. մեղսօղակն
 երկայնագրով. առաջին երկուցը բոլորովին եղօտան: —
 ՎԵՐԻՄԻՆԵՔ ԺԱՅԱ: — ԳԻՄ ԲՈՐՈՐԵՐ: — ՄԶՏՄԱՆ-
 ՏԵՆԵՔ աւետարանեմով սիգըը շքով, զուեիեղեմըս
 պարը: — ԼՈՐԱՍԱՆԵՐԵՆԵՔ ԴՅԻՎԱ: — ՄՐԱՐԱՆԻՆԵՐԵՔ
 ԺԱՅԱ: — ԽՈՒՍԵՐԻՆ ԵՍԻՂԵՐ ԺԱՅԱ ԿԱՐԱՔ ԼՈՐԱՍԱՆԵՐԻՆ
 ՆԱԶՈՒՍԱՄԱ: — ՆԱՄԱԽՈՐԸՆԵՔ ՆԱԵԻՔԻՆՆԱԽԱՂՈՐԵՔԻՆ
 ՆԱԶՈՒՍԱՄԱՐԱՅԱՐԱՊԱ ԶՐԱՎԱՅԻՆԵՐՈՎ: — ԳՐԻՃ ՍՈՅԻ-
 ՆԱԽՈՒՍ ԿՈՅՆԱԿ: — ՏԵՐԻՆՍԵՔԱ: — ԺԵՄԻՆԵՔ ՊԵՆ
 (821 + 551 = 1372): — ՏԵՅԻՆ ԴԱՐԱՍԱՆԱԿԵՆԶ ԳԱՍԱՐԻ
 ՆԱԶ ԿԱՅԱՊԱՅԱՐԱՆ:

Մասնակց է ընդգրկվել, էջ 33—189
Մասնակց է ըջ 193—289 Մասնակց է ըջ 295
463, Ղազարյան, էջ 467—592 Բաղճանակ է
էջ 592—602 Հանգիստ Բաղճանակ է

ՅԵՐԱԼԵՄԵՐԳՐՈՒԹԻՒՆԵՐ. ԻՋ 602 (քառս
բարձր). Փասք անկզգրեակախն Լաւր... Երգ եւ
նուաստ Ստեփանոս զմաւաւ ածի զայս ամենայն եւ
յիշեցի զայն որ աւե երանի որ աւելիցի զաւաթի Սիոն
եւ բնութեանկ յիւրաւանդեմ եւ զբեցի զսուրբ եւ
զկենդանաւսկ եւ նաւարանս ողորմաւ թեմաքն Լաւր

ծայր, Ի խնդրէի Հայեանք եղբոր մերոյ Ներսիսի Հա-
րապետի եւ աստուածամարի, որ յորդրեաց զմեզ
եւ նա գրեթէ իմ յիշատակիս եւ ծնունդ իւրոց
եւ ամենայն նախնիս, Եւ գրեցաւ ի թուականս
Թեանս Հայոց ՊԻԼ, ի սուրբ եւ գերահաշիւ ան-
պատառ որ կոչի Առաջ ընդ Հայմանն արքայ Տաշ
Առտուածամանի, եւ Կարապետին Յովհաննու եւ
սրբոյն Ստեփանոսի Նախակալին եւ արքայ ասա-
րեղոց եւ քաղաքահայտ սուրբ Նիսիմազ եւ կեն-
տակիւ ուրիշ ծնանաց, ի Գարսեանդաշ գետառախ
Կախալ Կառնէպ սրբոյ գերեզմանի Լուստուրդին
Սինայ Գործարի: Արդ ապառնէ զվեց... յիշեցե-
ստի ժամաւ: Ի մարտաբալլ յալաթ Եւ ձեր զիւրե-
կաբարցս զյոսեփանս գրիշ անարժանս ի կրտսե-
ւորս, եւ զյիւրեան Հարապետ եղբորս մեր Տաշեքե-
ր ծնաւորովք մնովք՝ եւ ամենայն նախնեաք՝ կեն-
դիսեանք եւ Հանդաքովք մա Քրիստոսի մեր:
Հեծովնի եւ զասաջնորդ սուրբ Բարսիս զիւրեակոս եւ
յայլ մարտանով թիւն եղբայրով թեանս որ ասա-
կանս:

ԻՆ 608 (Երեսուցի էրէկ). «Յիշատակ անկէ և աւել-
տաւրան Թագարին, Թամարին, Ազիւսարին, Սարգիս-
րին եւ ամենայն ընտանեաց որ ամին զայս ի Հայապ-
տանականոց եւ ճերին իւրեանց Հոգոյն յիշատակ
ի զուսե սուրբ Նշանին. . . Գրաւիւս իմանայք որ
այս և Թագարանից զինն Թագարան զտունն երեսու, եւ
այս և Թագարան իւրեանց յիշատակն»

65.

Ա Ի Է Տ Վ Ր Ա Ն

1397.

26 « ԹԻՒԼԻՍ 296 (էջ 592) : — ՄԻՈՒՆԻՍԻՆԻՆ
 26 « ԻՍԽԱՆ 19 : — ԿԻՌՈՍԵՆԻՆԻՆ՝ ԵՆԿՈՒՆ : — ՏՈՂ
 ՄԻՍՈՒՆԻՆԻՆ : — ԿԻՌՈՍ՝ ԲՈՂՈՂ : — ԵՆՍՄՂ ԿԱԶԻ-
 ՓԱՅՅԱ : — ԷԼԵՆԱՄԱՆԻՆ՝ ԵՐԻ ՄՈՂ ԴՆՆԱԾԱԾ ԵՆ ՆՈՆՈՂ
 ՄԱՍՈՒՆԻՆ : — ԷԼԵՆԱՄԱՆԻՆ՝ ԿԱՐՈՒՄ ԲՈՅՈՒՄ : — ԳԻՐ
 ՈՂՈՂՈՒՐԻՆ : — ՄԱՅՐԱՆԱՄԱՆԻՆ՝ ԱՊԱՐ : — ԼՈՒՍԱՆԱՄԱՆ-
 ԱՄԱՆԻՆ՝ ԳՈՒՅՔԻ ԴՈՒՆ : — ՄԱՆԱՄԱՆԱՆԻՆ՝ ՄԱՅՈՒՆ ՄԱՍՈՒ-
 ՆԻՆԻՆԻՆ : — ԽՈՐՈՒՆԻՆ՝ ԵՆ ԿԻՍՄԱՄԱՆԱՆԻՆ՝ ԴՆՆԱԾ
 ՄԱՍՈՒՆ ՄԱՍՈՒՆԻՆ՝ ԱՎԱՐՈՂ ԿԱՊՈՒԿԻՆԻՆ՝ ՄԱՅՈՒՆ
 ՄԱՍՈՒՆ ՄԱՍՈՒՆԻՆ՝

— ԴՐԻՉ ՄԻԻԹԱՐ: — ՏՆՂԻ՝ ԵՐԶՆԿԱ: — ՏԼԻ՝ ՎԱՐ-
ԴԱՆ ԲԱՆԱՆՈՅ: — ԺԱՄԱՆԱՅ՝ ՊԻՉԻ (— 846 + 661) —
1397: — ԵԹԵԼԵՍԱՎԵՐԴՈՒԹԻԹԻՆԻՃ ԷՒՐ 451, 452, 590:
— ՏԵՆԵԿՈՒԹԻԹԻՆԻՃ՝ ԿԵ ՎԵՐԱԲԵՐԻ Ս. ՄԱՐԳԱՐ:

Մասնանի է Առաքել, էջ 3 Մաս-
թեա, էջ 162 Մարգար, էջ 268 Ղարգար,
էջ 452 Յոյհաննէս:

ՅԵՇԱՍՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. Ա. (էջ 452).

«Արդ աշխարհը՝ դամբնեանս որդ կարգալց կամ աւրինակէր գտարբ աւետարանս, յիշեցէք եւ մեղաց թողութիւն հայեցեցէր վարդան քահանայի եւ ծնողաց սորա խորաբոկ եւ կենակցի իւրոյ Մամախաթանի եւ երկու եղբարցն իմոց Տօնականի եւ Ստեփանասի եւ զեռարանիկ որդւոյ իւրոյ Պրոխորնի. յիշեցէք զկենակիցն Ղիկողոսի ամէն ի սուրբ աղաւթան ձեր, եւ Ստեփան զձեզ յիշէ յիւր սուրբ արքայութիւն ամէն. գրեցաւ վերոյգիրս ձեռամբ վարդան քահանայի թվ. ՊԽԶ.Պ»:

Բ. (էջ 452). «... Արդ գրեցաւ յիշատակարանս ի յերգելայոյ, ի խնայել վարդան քահանայի, որ ստացաւ. զսա ի յարգար ընչից իւրոց, յիշատակ իւր եւ ծնողաց իւրոց փոխեցեցին ի Բրիտանու, Լուս երիցու եւ Սկրիտէ բրիցու եւ միւս վարդան երիցու, եւ այլ ամենայն արեան մերձաւորոյ իւրոց, մար իւրոյ Զապելին եւ մաւրքուրն Մամախան եւ եղբարն Ղիկողոսի, եւ զսակէ իմոյ

Մկրտիչ սարկաւագի, եւ եղբար որդւոյ Յակոբի եւ Դաւթի, որ յաւետարանիս վերագինս աւգնական եղեւ եւ երկու կնոջն Հատիին, եւ իւր մարտի Զուրխաթանին եւ պապուն Յովսէփին, եւ իւր հարն Կիլուկին եւ եղբարն Կարապետին եւ սա առաւել Մթիկային, որ աւգնական եղեւ ի գինու... Եւ արդ գրեցաւ վերոյգիրս ի սուրբ աւետարան ձեռամբ աւնարժան երիցու Սիսիթարի. թվ. ՊԽԶ. Եւ Յանուս ամոյ Բ.Պ»:

Գ. (էջ 591). «ԶԱլ երջին ստացող սուրբ աւետարանիս զմեղաւորի տէր Պարոնն, եւ զիւր կողակիցն զմեղաւորի Փաշայն, եւ զիւր չորսորդոցը որդիքն զՍիլ Պարոնն, եւ զՊապիկն զԼոյս Պարոնն եւ զիւր արեան մերձաւորն զամենեւեան առ հասարակ ամէն... Որ ստացաւ. զայս ի հալալ յիշեց իւրոց եւ իւր յիշատակ ի ձեռն տէր Վարդանին... գրեցաւ ապա. զիւր ձեռամբ աւնարժան եւ մեղաւորն զՊրաշէն երիցու. թվին. Հայոց ՌՇԲ. Հայր մեր»:

66.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

1432.

ԹՈՒՂԹԻՔ 296 (էջ 592). — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՔ: 28×17×7 սմտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ երկսիւն: — ՏՈՂԻՔ՝ մէկ սիւնակ 21: — ՆԻՒԹ՝ թուղթ: — ՎԱՅՄ՝ քայքայուած: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՔ՝ լրէ եւ խոնաւութենէ փափուած: — ԳՐԻՇ՝ Յովսէփ: — ՓԱՄԱՆԱՅ՝ ՊԶԱ (— 581 + 551) — 1432: — ՏԵՂԻ՝ Կիրողի վանք:

Մատենան է Ա-հատարան:

ՅԵՇԱՍՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. Փաշայ... եւ

նուստ հոգ Յովսէփ ծայլ եւ աւնարժան ի կրանաւոր, զմտաւած զայս ամենայն եւ յիշեցի զքան մարգարէին որ առ երանի որ օւրիցի պատկ ի Սիլվն եւ ընտանեակ յերուսաղէմ. եւ շորհիւ Աստուծոյ եւ ողորմութեամբ նորին գրեցի գտարբ եւ զկենտուանկ աւետարանաւ ի յիշատակ մեր եւ նախնաց եւ ծնաղաց եւ ամենայն երախտաւորաց մերոց... Գրեցաւ սա ի թեալականութեան Հայոց ՊԶԱ. ի սուրբ եւ ի քերահՀաշակ աւնապատ որ կոչէի

Կերդե. ընդ հովանեաւ սուրբ նշանիս եւ սրբաւ հոգ Աստուածածնի եւ Կարապետին եւ Յովսէփին եւ Բայամհաւոր սուրբ նշխարաց որ առաւ: Արդ աշխարհ զձեզ մանկուշը ծորոյ Սիւնի որդ համդիպիւր այս սուրբ աւետարան եւ աւգտեք եւ աւգնականէք. յիշեցէք որքի մտաւ ի մարգարայոյ աղաթաւ ձեր զփգուն եւ զեղբոր գրչակն զՅովսէփս եւ յանգեցնութեան իմոյ ոչ մեղադրել, զի յաւտարութիւն եւ փափաք սրտի մտացումն եղեւ ակարութեանս: Յիշեցէք եւ զուսուրդիւն իմ զԵրեստակէս վարդապետն որ քաղում ախտաւորութեամբ ուսողոյ մեզ զգիրս եւ ինքն ի Բրիտանու փոխեցաւ, նաեւ զԵնդին իմ զՅակոբ քահանայ եւ զմայրն իմ Զայամ Խաթուն. եւ զեղբարն իմ զԳրիգորն եւ զՄիկայէլն, նաեւ զհամդաշխայն եղբար իմ զԱման սարկաւագն որ յաւտար քահանայութեան փոխեցաւ:

67.

Ա Ի Ե Տ Ա Ր Ա Ն

?

ԹՈՒՂԹԻՔ 244 (էջ 484). — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՔ՝ 26×8×6 սմտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ երկսիւն: — ՏՈՂԻՔ՝ մէկ սիւնակ 22: — ՆԻՒԹ՝ թուղթ: — ՎԱՅՄ՝ կաշկապտ փայտ: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԻՔ՝ քրքրուած: — ՄԵՂԱՆԻՔ՝ ԵՍՈՒՅՈՒՆՔ՝ վերջը կայ միակ թերթ մը, աւետարանի

հատուած, փոքր մնացուածն տառերով: — ԳՐԻ՝ քոլորգիր: — ՍՅԱՅՈՒՆԱՆԻՔ՝ աւնարժայ: — ՀՈՒՆԱՆԻՔ՝ ինկած: — ՄԵՂԱՆԻՔ՝ ՎԱՅՄ՝ զկաւ: — ԽՈՒՐՆԻՔ՝ ինկած: — ԿԻՍԻՒՐՈՒՆԻՔ՝ Նոյնու: — ԳՐԻՇ՝ ամենաթ: — ՍՏԵՑՈՂ՝ Ստեփանոս արքայոյ: — ՓԱՄԱՆԱՅ՝ ամենաթ

Քրիստոս 297 (— էջ 594): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 297 X 17 X 7 մետ: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին: — ՏՈՂԺ՝ 29: — ՆԻՒԹ՝ թուղթ: — ԿԵՆՈՐ՝ կաշեպատ փայտ: — ՀԼՆԳԱՄԱՆԻ՝ լաւ, միայն կողքը քրքրուած: — ՄԱՅԱՆՂԱՅԹԵՆՈՑ ՊԵՂԱՅԵՆՈՑ սկիզբը մէկ, վերջը երկու թերթ, պարսպ: — ԳԻՐ՝ քրոթագիր: — ՍԳՋՐԱՆՏԵՐԻՄ՝ գեղերին: — ԼՈՒՍԱՆՏԵՐԱՄԻՄ՝ նոյնպէս: — ԽՈՐԱՆԻՍ՝ սկիզբը տասը հատ: — ԿԻՍԽՈՐԱՆԻՍ՝ 4 հատ, սիրուն: — ԳՐԻԶ՝ Մկրտիչ: — ՏԵՂԻ՝ Կափա: — ՍՏԵՐԱՆՈՐ՝ Մկրտիչ կուսակրօն քահանայ: — ԺԵՄԱՆԻՍ՝ 299 (— 793 + 551 = 1344):

Մտածան է Եւտոբու, ուր էջ 19 — 586 զրուած են չորս աւետարանք:

ԹԻՇԱՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. էջ 586 (Բաւ իբրէւ). «Փառք... արդ այսմ... աստուածապարգեւ տառիս փոփոքեց եղեւ հոգիացարդ կուսակրօն քահանայն Մկրտիչն՝ բնական Բարերացի, եւ ետ գրեւ զոտ ի վայելութիւն կենաց իւրոց, եւ յիշատակ հոգւոյ իւր եւ ծնաւոցայ իւրոց. հաւերն իշխանին եւ մարն Հռաւրիկ, փոխեցեալն առ Քրիստոս յոյն մեր, եւ եղբարքն Մեհրապիկ, Աստուածաւորին, Վրթանէսին, Ռոստակին, եւ փոխեցաւ եղբարքն, Եւթմանիսին, եւ Յովսէփին, եւ քրքրեցն, Ստամբուլումին եւ Գոհարամբումին, համագողցեցն առ Քրիստոս: Եւ միւս քրքրեւ Վարդեթփին եւ հարաբարջն Եւսմամին, եւ զստեք իւրոյ Քոյրազատին, որ յայսմ ամի հանգեաւ առ Քրիստոս եւ մտան ինչ ունի ի գիրքս... Բայց եղեւ զրաւ գրչութեան սորա թուարարութեան հայոց 217: Եւ զստեք ժամանակին, ի պաշարման կաթողիկէ: Երեւոյնց զՄիսիթար քահանայն զուսուինէն իմ գլխիւնայն առ Քրիստոս, եւ զԱւետիք քահանայն, եւ զԻնդեմ իւր, զփոխեցեալն ի Քրիստոս, եւ զհարաբարքն իմ զԱւետիքն եւ զարքան... ամենք:»

էջ 589 (Դէ Նալ իբրէւ). «Եւ արդ զՎերջն ասացողս սուրբ աւետարանիս զհաւաստն ի մէջ կանանց եւ զարքաներ իրիցկին Սուրամբումն, որ ցանկացաւ, ստանալ զսա եւսափախար եւ ջերմե-

անց իւր հոգւոյ արդեամբ եւ արդար յընչիւք ցնեաց զաւետարանս ԵՃ. սպ. ի Յովհաննիսին ի թուականութեան հայկազան սեփեց ՊԶԶ: ի հոգարայեանութեան հետան կուսանցեալ, եւ արհիւպիկոպոսութեան կաթողիս տէր Կարապետին, եւ վկայք եւ այսմ աւետարանիս խառնջի Գառն, եւ Եմիւնադին, եւ Սարգիս, եւ Աստուածատուն եւ սիրով ստացաւ զսա. զի եղիցին յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնողացն իւրոց. եւ իւրոյ քահանային տէր Աւետիքին, հանկուցեալն առ Քրիստոս. եւ Թուրվանդա խաթումին, որ մտաւ զհասակաւ փոխանեաց զկեանս իւր առ Քրիստոս. եւ հաւերն իւրոյ Պետրոս քահանային, եւ մարն իւր իրիցկեալն իւրախաթումին, եւ եղբարք իւր Յովհաննէս քահանային. ամենք: Եւ այսմ որքան կենդանի... ամենք: ԶՎերջն ասացեալ յիշատակարանս, որ ետան ինչ գծագրեւ Աւետիք անաթան կրօնաւորս իրեցեք ի տէր:

Եւ գրեւեալ իբրիւ վերջն ասացաւ զսուրբ աւետարանիս ի դաւան եւ անբարի ժամանակին, զոր քրիստոնէսայք տարաշխարհիկ եղեալ սուրկուն բերելով Սուրման Մահմանուն ի յԱստամպուլ ուր թէ յԱնկուրիոյ միայն, այլ յամենայն աշխարհէ որ ընդ իւր իշխանութեամբն եւ հանապոց ի բերել ի ներքէ. բայց ի յողորմութեանէ յԱստուծոյ, այն ինչ է որ սիրով ընդունեցաւ Փառհոյսն զհայոց ազգս եւ ամենայն քաղաքացոց եկեղեցեաց ընդհանայ չէն եւ փարթամ եւ մեծ. Աստուած զիւր Տօլվածն յիշեալ տանէ. ամենք:»

էջ 594. Կարօթգիր յիշատակագրութեան մը ձևը կը սխալ թէ աւետարանս սեփականութիւն եղած է Սուրբ Մարգարէի խառնքին եւ զստեք Նազարին եւ... ի թփն Հայոց Ռէնսլէ. ի ժամանակն թագաւորութեան Սուրման Մուսափին, որ Հայոց պարտիքութեան (?) մարն, ի կուսութիւնութեան իւրաքանչեւսային, եւ սուրբ երբեք ստեղծմայ աւանդարդութեան տէր Միհրաւ արքայապետին եւ սակաւ քիբր ձեռամբ տէր Թակուրինը,

Քրիստոս 282: — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝ 20 X 16 X 7 մետ: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին: — ՏՈՂԺ՝ 21: — ՆԻՒԹ՝ թուղթ:

— ԿԱՅԻՐ՝ կաշեպատ փայտ: — ՀԼՆԳԱՄԱՆԻ՝ լաւ: — ՄԱՅԱՆՂԱՅԹԵՆՈՑ ՊԵՂԱՅԵՆՈՑ սկիզբը ու վերջը երկսին:

Թեթթ, անտարան: — Վերսկիթիթ զկան: — Գիր
րուղգիր: — Կիսիսիսիսիսիս անարժեք: — Գրիշ Լե-
տոն: — ԺԱՄԱՆԵՎ անծանօթ:

Մատենան է Ա-Խ-Կ-Ե-Ն:

74.

Ի Ա Շ Ո Յ

1389.

ԹՐԻՂՔԸ 504: — ՄԾԹԻԹԻԹԻՆ 32X22X16 սնտ: —
ԳՐԻԹԻՆ ԵՐԿԻՆ: — ՏՈՂԸ 33: — ՆԻԻԹ՝ Թուղթ: —
ԿԱՋՄ կանչկատ փայտ, ցեղակեր: — ԼԵՆԳԱՄԱՆԸ
բաւական լաւ: — ՄԱԳԱՆԱԹԻՆ ԳԱՎԵՐԱՆՎ զկան:
— ՍԱԶԱՆԱՅԱՐ ԵՆ ԼՈՒՍԱՆԱՅԱՐԻ՞՞՞ անարժեք: —
ԽՈՐԱՄԸ զկան: — ԿԻՍԻՍԻՍԻՍԻՍԻՍ ԷՂ 1. 139: —
ԳՐԻՇ՝ Փիլիպպոս: — ՍՆՅՈՂ՝ Մատթէոս վարդապետ
միաբան Ս. Նշանի Սեբաստիոյ: — ԿԱՋՄՈՂ՝ Նոյն: —
— ԺԱՄԱՆԵՎ ԷՂ (838 + 551 =) 1389: — ՏԵՂԻ՝
Ս. Նշան վանք Սեբաստիոյ: — ԵՆՏԱՆԱՅԱՐԻԹԻՆԸ
ԷՂ 506 ա:

Մատենան է՝ ճշուշ քիչ, որ կը պարու-
նակէ Եկեղեցական ընթերցանածներն՝ Դանդան
Ճրագաւոյցի առաւօտէն սկսելով մինչեւ Եռյա-
նութեան պահաց չորրորդ օրն:

ԵՆՏԱՆԱՅԱՐԻԹԻՆԸ. ԷՂ 506 ա—
509 ր. «Փառք ամենապար ամենիմաստ... Զի
տարեգիրքս որ գրեցուք իմական է եւ աւելի է
քան զամենայն տարեգիրք, որ ունի յիշեան
դատան տէրութեան և զամենայն սրբոց զառաքե-
լոց եւ զմարգարէից, եւ հայրապետաց եւ զմար-
տիրոսաց եւ զճշմարտաց եւ զամենայն սրբոց, եւ
արգ մեծ բարունակեան եւ զքաջ հոգեւորն զՄատ-
թէոս վարդապետն որ յայս ժամանակն փոյլեր
ի մէջ վարդապետաց, որպէս աստեղս, արեգակն,
փայտեցեալս բանին, որ աս թէ երանի որ ունիցի
զաւանք ի Սմեան եւ ընտանեակ յերեսաղէմ: Եւ
գրէ՛լ զաւոր գիրքս յիշատակ իւրն եւ ծնողաց
իւրոց, հայրն Մատթէոսին, եւ մանր Լուսարիւն,
եւ եղբայր Սարգիսին, եւ եղբայրագոյն իւրոյ
Լուսաւածատու իրիցուն, եւ փոխցիւնյն առ-
Քրիստոս եղբայրն իւր Յովնէսին եւ հարեգ-
բար: ... եւ եղբայր զառաքելոց իւրոց Կիւրէ վարդին,
եւ Խաթան Մկրտիչն եւ ամենայն զարմից մեծի եւ
փոքու եւ ամենայն արեան մերձաւորաց, ամեն,
ԱՅՆ եւ գրեցաւ առ մեծաւոր փիլիպպոսի բազմա-
մեղ եւ ամբար գրչին, եւ իմ անթղանալի գոյով
յարաւեստս գրչւթեան եւ բազում մեղաց ցնորց
պաշարեալ, այլ ըստ կարի մերսմ զոր պարգեւեաց
մեզ մարդեանց հոգին, բազում աշխատութեամբ
ի սմա գրեցի անարժան ձեռք իմովք յընտիւր եւ
ի ապրիլ արիւնակէ, ի մեծամիառ ուխտս որ կուն
սուրբ Նշան, ընդ հովնեան սուրբ Լուսաւածանին
եւ սուրբ Կարապետին եւ Պետրոս հայրապետին

ԵՆՏԱՆԱՅԱՐԻԹԻՆԸ. ԷՂ 177. «Զմե-
ղապարտ Անտոնս աղաքեմք յիշել ի տէր Երես-
Քրիստոս»:

սուրբ գերեզմանին, եւ յայլ բազմահաւաք սրբոց
որոնք կան հաւաքեալ. յառաջնորդութեան սուրբ
ուխտին եւ յերկրին Սեբաստիոյ Մատթէոս վար-
դապետին եւ Եօզհաննէս եպիսկոպոսի... ամեն,
ԱՅՆ եւ յիշեմք զմիաբան եղբարքս սուրբ ուխտին,
զՂազար եպիսկոպոսն եւ զՂազար արեղայն եւ
զՇաւառ արեղայն եւ զԼուսաւածատու արեղայն
եւ զԵօզհաննէս մալաղն. եւ զառաքելացունք եւ
զանեան եւ զամենայն գործաւորք սուրբ ուխտին
ամեն, ԱՅՆ եւ յիշեմք Քրիստոս Լուսաւած գերախ-
առար հայրն իմ եւ զեառապազեաց ճշմարտն եւ
ծաղկեալ աշխարհ զնրբեւն երեցն որ բազում աշ-
խատութեամբ գոյր առ մեզ ու զմեր զարդակ-
ութեան հարցանէր իւր արքայութեան. ամեն:

ԱՅՆ եւ տրհնեաց Քրիստոս Լուսաւած
զվարդապետի փեսայն զՂազարեայն, եւ զմայրն իւր
որ քանի որ զգիրքս ի գրել կային առ բազում աշ-
խատութեամբ երթեալք անմեղն առ մեզ եւ զմեր
կերակուրն կու պատրաստելն: ԱՅՆ եւ յիշեմք
զմեր եղբայրն զՄկրտիչի որն. որ թղթին կոկելոյ
ազնեան կու լինէր:

Արգ քրեցու ի Թաւակունութեան Լայոյց
ՋԱԸ. ի դառն եւ ի նեղ ժամանակին, որ Քրի-
ստոս հրամանքն յայտ ժամանակն կատարեցաւ որ
ասէ յարիցն ազգ յազգի վերայ, պիղծ այն, Բու-
դաբեւն դատարար ուղիք ի խնթրաբն եւ Լուս-
արգում հոգեւոր եւ նկու ի վերայ Լուսաւայնին
եւ ջարգեցաւ եւ շատ աւար էան Սեբաստիոյ
երկրին, բազում սրախողաղ մեան եւ շատ
անց աւերեցաւ, Լուսաւած յայլ շարք պահե-
ւամեն:

ԵՆՏԱՆԱՅԱՐԻԹԻՆԸ մէջ յիշուած Մատթէոսին
(անդ) կոչ ընդարձակ ստանաւ որ մը սկզբնաւ ա-
րութեամբ. «Եւ Մատթէոս մեղաւոր լցեալ, Սե-
բաստիոյ վարդապետ լեալ. զառաքել անուն տը-
մանցեալ, գործոց բարեաց թափար Թեոցեալ»:

Վերի ստանաւորին կը յաւերդէ՝ «Եւ Մատ-
թէոս վարդապետս, փափաքեալոյ բանին մարգա-
րէին, որ ասն երանի որ ունիցի յիշատակ ի Սմեան
եւ ընտանեակ յերեսաղէմ եւ ետաւ գրել զառա-
քելոցս ի հաւալ արեղայց իւրոց եւ եղի ի դառն
Սեբաստիոյ սուրբ Նշանին եւ սուրբ Կարապետին եւ
սուրբ Գեորգիոյ, յիշատակն եւ բարեխաւս իմ Մատ-
թէոս վարդապետին, եւ ծնողաց իւրոց, Մատ-

շէր 1. առկա՞ծ ա՞մբ, եւ եկն մինչեւ յԱրգրու մե եւ
բարձր ա՞մբս գործեաց գոր յեւս գործող Ս. —
տուած, եւ աղաւթք սուրբ 1. տաւորքն պահեաց

գործողս կրկնեալ, եւ զգաւաւսն իւր, որք են տա
մի գործողսն, — Ասկէ յետոյ կը յարձգեն
քանի մը անարժէք յիշատակարաններ:

76.

ՃԱՇՈՑ

?

ԹՈՒՂԹԻՔ 155: — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԻ՝ 33X26X6 մտ.: —
ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԻ՝ ԵՐԿՍԻՆ: — ՏՈՂԻՔ 32: — ՆԻԻԹ ԹՈՂԹ:
— ԿԱՋՍՊ՝ կաշկպատ փայտ: — ԼՆՆԳԱՄԱՆԻՔ՝ ընդհան-
րակապ լուս: — ՄԱՍԳԱՆԱԹԵՍԱՅ ՊԱՆՊԱՆԵՆ՝ Թեթի մը
սկիզբ: — ԳՐԻ՝ քոյրագիր (պա ընթերցող): — ՍԱՋՐԱՆ-
ՏԱՌԻՔ՝ քաւական սիրուն գարգաններ: — ԼՈՒՍԱՆԱՅԱՆ-
ՋԱՐԴՆԻ՝ մարգան, տերեւածեւ, երբեմն տաճարածեւ:
— ԿԻՍԼԵՆՈՐԱՆԻՔ՝ պարզ: — ԳՐԻՔ՝ Դաւիթ արքայ:
— ՍԱՆՅՈՂ՝ Ներսէս: — ԺԱՄԱՆԵՆ՝ ՊԷԼ (887+561 =)
1438: — ՏԵՂԻ՝ Սերաստիա:

ԳՐԻ՝ նին քոյրագիր: — ՋՐՈՐԻՆ՝ պարզ: — ԳՐԻՔ,
ՏԵՂԻ, ՍԱՆՅՈՂ՝ անծանօթ: — ԹԻՇԱՆԱՅԱՆՆԻ՝ լուսնի:

Մատանս է՝ ճշտ: եւ կը պարունակէ
Ս. Գրող եկեղեցական ընթերցող աններն յիշա-
տակներով:

77.

ՃԱՇՈՑ

1438.

ԹՈՒՂԹԻՔ 528: — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԻ՝ 27X18: —
ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԻ՝ ԵՐԿՍԻՆ: — ՏՈՂԻՔ 32: — ՆԻԻԹ ԹՈՂԹ:
— ԿԱՋՍՊ՝ կաշկպատ փայտ: — ԼՆՆԳԱՄԱՆԻՔ՝ ընդհան-
րակապ լուս: — ՄԱՍԳԱՆԱԹԵՍԱՅ ՊԱՆՊԱՆԵՆ՝ Թեթի մը
սկիզբ: — ԳՐԻ՝ քոյրագիր (պա ընթերցող): — ՍԱՋՐԱՆ-
ՏԱՌԻՔ՝ քաւական սիրուն գարգաններ: — ԼՈՒՍԱՆԱՅԱՆ-
ՋԱՐԴՆԻ՝ մարգան, տերեւածեւ, երբեմն տաճարածեւ:
— ԿԻՍԼԵՆՈՐԱՆԻՔ՝ պարզ: — ԳՐԻՔ՝ Դաւիթ արքայ:
— ՍԱՆՅՈՂ՝ Ներսէս: — ԺԱՄԱՆԵՆ՝ ՊԷԼ (887+561 =)
1438: — ՏԵՂԻ՝ Սերաստիա:

Մատանս է՝ ճշտ: որ կը բովանդակէ
Դանդան Զրադաշտնէն սկսեալ մինչեւ Թայա-
նութեան պահոց ԵՊ՝ աւուր եկեղեցական ըն-
թերցող անները:

ԹԻՇԱՆԱՅԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. ԷՔ 156, ունի
շատ մը յիշատակարաններ, կարեւորներն են՝
“Չառացող սուրբ լուսանցապարզ կոթիւն Գր-
տուած... եւ գրաւթք գրեւ յիշեցէք ի Տէր
ՊԷԼ”:

ԷՔ 207—208. “ՈՎ գաւաղ լուսերամիջ...
յիշեցէք ի մարգարայն աղաթս մեր Գաւաղ
որս գործունեալ եւ գործաւս Ներսէս քահանայ,
որ ասացաւ զսա ի յարգար վաստակցիւրոց. հասին
իւր Ընթերցող պարունին եւ մաւրն իւր մեծ խաթու-
նին, եւ կենակցին իւր Փաշային եւ որդւոց իւրոց
Աստուածատրին եւ Դաւթին, փխեցեցին առ
Քրիստոս, որոց որդւոցն Քրիստոս Աստուած
ամեն: Եւ գտանք իւր Ընթերցող եւ փեսային իւր
Աստուածային եւ Թառն իւր Ստեփանոսին, եւ քե-
ռոյն իւր Աստուածատրի կուսակրան արքային:
Արդ, աղայեմ գամենեան հանդիպողք սուրբ

առաքաւ. յիշեցէք ի բարին ի սուրբ աղաթս մեր
զվերգործալ քահանայն քահանայն եւ փեսայինն
եւ քեռանին իւր զԱստուածատրի կուսակրան ար-
քայն որ բարեւ աշխատեցաւ ի գրոցս ի գնեւուն...
Այլ եւ յիշեցէք զգրոյն իմ զԸնթերցող, եւ զի
բարեւ աշխատեցաւ եւ երախտեք ունի ի վերայ
մեր. նաեւ զփեսային իմ զՔուրդ ամիրն եւ գա-
տուածապարզն. որդիսն նոցա, զԵրաւասուր քա-
հանայն եւ զՄկրտիչն եւ զԱւագն եւ զԱստուածա-
տրն գր Տէր Աստուած մեր Թիսուս Քրիստոս
գոռա ընդ երկայն աւուրս արուցն եւ քահանայն իմ
Ընթերցողն եւ փեսին իմ Քուրդ ամիրն վարձա քա-
րեաց պարզեանցն, զի գործաւոր զաւրաւ. սպա-
սաւորեաց միգ, եւ զմարտն իման զգոթն եւ
զանցն ոչ պակասեցոյց, եւ Քուրդ ամիրն զեղբայ-
րութեան անցն...”:

ԷՔ 265. “Թիսեա ի Տէր զեղեկն զբնիւն”:

ԷՔ 276բ. “ՈՎ սուրբ քահանայ, եւ քա-
թեցողք, յարժաւ լուսաւորք ի սմանէ, յիշե-
ցէք յաղաթս մեր զանարժան գրեւ գրաւթք
արեղայն...”:

ԷՔ 291բ. “Աստուած քոյրիք եւ ստեղծող
էկցս ամենայնին ճմարտ սուրբ Հոգի... որդեմ
ստացաւ զի գրոցս Ներսէս քահանայն եւ մաւրն
իւր յմեծ խաթուսին եւ հասին իւր Ընթերցող պար-
ունին եւ քեռայն Աստուածատրի քահանայ կու-
սակրան կրտսեւորին, եւ կենակցին իւր Փաշային
եւ որդւոց իւրոց Աստուածատրին եւ Դաւթին.
Հանդիցեցին առ Քրիստոս Աստուած, որոց որդ-
ւոցն իւր Հոգի Աստուած: Եւ գտանք իւր Ընթ-
երցող, եւ փեսային իւր Աստուածային, եւ Թառն

յիշեցէր զՆազարէթն եւ զԵղիշանն էւ զԳործ-
 արն եւ զամենայն արեան զմեքս: Եւ որան կենդա-
 նեանց եւ հանգուցեալոցն ձեռնարմն ճէր Լիւարապետ

արոււյ սուտանունը գրչիւ թուականիւ Հայոց
Ի Ճիշդ ամիս, որ ստացան զսույ ի հալաւ Ընչից հ.
Եստուն նմա նար շորոգի . . .

81.

୧ ୨ ୩ ୪ ୫ ୬

?

Մեծոփ Ժիհ, 18 X 14 X 14 սմ-ով, — Նիհեթ
թուղթ: — ՏՈՂԸ 18: — ԳՐԻՉ, ԺԱՄԱՆԿԻ ԵՆ ԿԱՆ-
ՏԱՆՍԹ: — ԹԻԵԼՏԱԿԱԼԻՐՈՒԹԻՒՆ: ԿՐ պրակտի:

Մատենան է Մ-Ն-Յ, 7-1/2 աստիճան:

82.

U U T O N S

1399.

Մեծ Ութիկին՝ 18X14X6.5 սմ. : - ԳՐԻԲ Թուղթ :
- ՏՈՂԷ 17 : - ԴՐԻՉ Սխիթար : - ԺԱՄԱՆԷԿ ԶԽԸ (1399) :
- ՏՆՆԱԿՈՒԹԻԿՆ՝ կր վերապների Ս. Հրեշտակապետի :

Մասնակցները: Կը թողնան: 32
Հանձնարար:

83.

УДК 62-50

1405.

ԹՈՒՂԱԶ 230: - ՄԾԵՐՈՒԹԻՒՆ 17X12
- ԳՐԻԹԹԻՒՆԻ ՄԻԱՍՈՒՆ: - ՏՈՂԷ 15: - ՆՈՒՏԻ ԹՈՒՂՈՒՆ
- ԿԼԵՄԵՐ ԿԱԶՆԵԼԱՆ ՓՈՅՈՒՆ: - ՄԵԴԵՐԱԹԵՐԱՆ ԳԼԵ-
ՊԼԱՆԵՐ ՄԷԼ ԻԼԵ ԵԾԻՔԻ ՄԱՆԴՆԵՆ ԼԻ ՆՈՒՆԵՆ: ՀԵՆԴԵ-
ՄԱՆԵՐ ՀԱ: - ԺԱՄԵՐԱՆԵՐ 1405: - ԳԻԴԵ ԾՈՂԱՆԵ-
ՆԵԼ: - ՏՈՂԵՐ ԿՈՆԿԱԿԱՅ: - ԾԻՇԵՆԿԵԼԿՐՈՒԹԻՒՆԷ
ԷՔ 43 ԵՐ 499: - ՏԾՂԵԿՈՒԹԻՒՆ ՍԵՓՈՒԼԱՆԹԻՐՆ
ԵՐ ՆՅԱՆԻ:

$$W_{\alpha\beta\gamma\delta}L^{\alpha}L^{\beta}L^{\gamma}L^{\delta} \in W_{-2}R_{-3},$$

ՅԻՇԱՏԱՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆԷ ԷԼ 43. Զգոր
Քննական գրչակոն եւ զկազմող սուրբ գրոցոյ Թվ-
հաննէն ստորոգան եւ զստատանուն քահանայոց աշա-
ւեմ, յորոժամ զկուրգն կատարելոյ, նա յիշեալիք ի
մաքարայայլ աշուսթսն ձեր եւ Աստուած զձեզ յիշ-
ման արժանի անուն:

[illegible]

84.

M U E S O A

1406.

Թրիշուժ 218: - Մեմոռիթիկ 20X16 սմ.:
- Գրոհիթիկ միասին: - ՏՈՂԷ 18: - Նիիթ Թուղթ:
- ԿԷՉՄ կաշեկազմ: - ՄԱԳՈՂՈՒԹՆԸ ՊԱՀՊԱՆԷԿ
առնելու Թեթ Դր. Թուղթ Կիտրի առ Կոստանդն: -

ՀԱՆՔԱՄԱՐՆԵՐ ԽՈՂՁ: — ԳԻՐՔ ԲԱՆՈՐԱՎԻՐ — ՓԵՄՄԱՆԵՆ
ՉՂԵ (1406): — ԳՐԻՉ ՄԱՐԽԻԶ: — ՏԷՐ ՏԱՆԻԿ: —
ԵԻՇԱՏՆԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Է՞ 424 ԵՎ 436: — ՏԵՂԵՎՈՒ-
ԹԻՒՆՆԵՐ ԿՐ ՎԵՐԱԳԵՐԻ Ս. ՆՆԱՆԻ:

Մատենան է՝ Մ-շմ-ը (ձեռագր)։

ԹԵԼԸՍԵԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. էջ 424. «Գի-
տական է ի գուռն սուրբ Աստուածածնին որ կոչի
շուկի ժամը. չուկի ուր իշխանութիւն մերոց թէ
յաստացոց հանելոյ զաս ի գրանն սուրբ Աս-
տուածածնին. իթիլ ուր յանգզիկի, զեղգզիման
կրեցէ. իսկ հնազանդեալքն աւրհնիկն, յԱստուծոյ
և յամենայն արքայ նորա. Արդ քրեցոս. Մաշմոցս
այս ձեռամբ Մկրտիչ կրանաւորեա. ի թիւ. ՊՂԷՆ՝

էջ 436. «... Բառացոյ սուրբ գրիկս որ
կոչի Մաշմոց, զաւհանի Տաւնիկն յիւնցէ. յա-
ղաւթս ձեռ, վառն սրբոյն Բրիտանի, որ ստացաւ
զայս մահանի եւ լուսկրան Տաւնիկ ժամիչն
եւ եզ յիշատակ ի գուռն սուրբ Աստուածածնի, որ
կոչի Սերաստիոյ քաղաքի շուկի ժամ. զոր եւ
աւերն մեր Գիտաս Բրիտանոս զիւր յիշատակն ար-
հնութեամբ արասցէ. Այլ եւ կրկն աղաչեմ զի
յիւնջիւք զիս եւ զծնաւորս իմ եւ զՍկիւիարն եւ

զԹուրիւնն. եւ զեղարն իմ զԹորոսն, ուր փո-
խեալքն են առ Բրիտանոս. եւ զանայն արեան մե-
ծաւորն իմ, զկենդանիքն եւ զհանգուցեալք յի-
ւնցէ. եւ Աստուած ողորմի ստացէ. եւ որ յիշէ
եւ ողորմի տայ, Բրիտանոս իւրեանն ողորմացի
ամեն. Հայր մեր Գիշատակս եղաւ. թիւ. ՌՃԵ.
Մատեն. ի. ԺԱՊ.

ԲՈՎԷԼԵՆԿԱՌՈՒԹԻՒՆ. Մատենան է ձեռագր
Մաշմոց, ուր կը պարունակուին կանոնք խաչ ար-
հնելոյ, մկրտութիւն առնելոյ, շուր օրհնելոյ,
ստեպուսային, ժամատուն օրհնելոյ, Կոնգրատոր
օրհնելոյ, աւագան օրհնելոյ, եկեղեցի օրհնելոյ,
ապաշխարող առնելոյ, խաւն օրհնելոյ, պղծեալ
տաճարի, հանգրծ օրհնելոյ, սկի եւ մաղգմա օր-
հնելոյ, նոր դուռն օրհնելոյ, որ պիտի ինչ եղեալ,
գործակի օրհնելոյ, զկարեալ եկեղեցի օրհնելոյ.
եւ զանազան ածական զանեմք. Սկիականութիւն
Ս. Նշանի Սերաստիոյ։

85.

ՄԱՍԵՐ Գ

1474.

ԹՈՒԼԹՔ 142: -- ՄԾԾՈՒԹԻՒՆ 18X14 սմտ.:
-- ԳՐՈՒԹԻՒՆ միասին: -- ՏՈՂԷ 18: -- ՆՈՒԹ՝ Թուղթ:
-- ՎԷՆՊ՝ կաշեկազմ: -- ՀԵՆԳԱՄԱՆՔ՝ քուսակաւ լաւ:
-- ԳՈՒ՝ քուղորդի: -- ԺԱՄԱՆԱՍ ԷՔԻ (1474): -- ԳՐԻԶ՝
Երեմիա: -- ՏԵՐ՝ Զորա: -- ՏԵՒԼ՝ տոնկեր զիւր: --
ԵԹԵՆՍԵԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ տես վարդ: -- ՏԵԼԸՍԵԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
կը վերաբերի Ս. Սարգսի

Մատենան է՝ Մ-շմ-ը (ձեռագր)։

ԹԵԼԸՍԵԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. «Գրեցաւ սայ ի
թուիւն Հայոց ԶԻՎ. ի փառս Բրիտանի Աստուծոյ
մերոյ, Երեւելիք ի Բրիտանոս յստացողն սորա Զուս-
բուն եւ կենակիցն իւր Զիւման, որ ստացաւ զաս ի
հալով վաստակոց իւրոց, յիշատակ իւր եւ ծնողաց
իւրոց, զգեաւ արասիկ արդին իւր զՍկիւստանկն, եւ

զիս զկրեմիս զծոցս եւ զծնողս իմ աղաչեմ յիւնչ
ի Տէր եւ Աստուծոյ զձեզ յիշէ. զհայր իւր զԹա-
թան, զմայր իւր զԿոնյայ Մեղիքն, եւ զքոյրն իւր
սարգ Մեղիքն, եւ զդաստրն իւր զԿոնյայ Մեղիքն,
եւ զհանգուցեալսն իւր ի Բրիտանոս ամեն. եւ եզի
զայս ի կոնիւքն ի գեանդն, ի գուռն սուրբ
Սարգսի զարաւարին, եւ ով որ հալատակ կայ
այս սուրբ Մաշմոցիս, ծախելով եււր.

Կարեալ յիւնչեք ի Բրիտանոս Զուրման,
եւ զկողակիցն իւր զԹուրքիւստան եւ զորդին իւր
ղիւսպատուն եւ զհայրն իւր զՍկիւրճիկան եւ ին
որսին Աստուած ողորմի ստացէ. որ վերստին նո-
րոցէլ երեստ զսուրբ Մաշմոցս ի թիւ. ՌԻԵ. Երե-
ւելքն ի Բրիտանոս զկազմիւ սորա զՍկր արեղաւ.

86.

ՄԱՍԵՐ Գ

1476.

ԹՈՒԼԹՔ 219: -- ՄԾԾՈՒԹԻՒՆ 19X16 սմտ.:
-- ԳՐՈՒԹԻՒՆ միասին: -- ՏՈՂԷ 18: -- ՆՈՒԹ՝
Թուղթ: -- ՎԷՆՊ՝ կաշեկազմ: -- ՀԵՆԳԱՄԱՆՔ՝ խնդ:
-- ԺԱՄԱՆԱՍ ԷՔԻ (1476): -- ԳՐԻԶ՝ Սարգսի քուս-
ակաւ: -- ԵԹԵՆՍԵԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ՝ տես վարդ:

Մատենան է՝ Մ-շմ-ը։

ԹԵԼԸՍԵԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. «Աստուած
ողորմի Պաղատաւ մամային հոգոյն տեսեալն, որ

յամենայն ժամ կու կերպրեր. Աստուած զիւր
մեղք թողաւ.՝

Ք. «Երեստակ է Մաշմոցս Սերամի Պաղատան
եւ իւր կնոջն Մանասին, եւ որդուն Դանիէլ Երե-
ցուն եւ թոռին Աստուածամատր արկաւաղարն եւ
ամենայն արեան մերձաւորոց, ստացաւ զգիրքս
ի հալով արդեանքն առեալ ի. Ե. մոռցի զառիւլ եւ
եզ յիշատակ ի գիշն որ կոչի խաւիկնի բերդ.

քաւական լաւ: — ՎԵՐԱՅԻՐԲ Կարմիր թանաք: — ՍԿՋՐԱՅՏԻՆՈՒՔ պարզ: — ԼՈՒՍԻՆԵԱՋԼԻՐԴՔ անաթ-
ժէք: — ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԷ, ԽՈՐԱՆԻՔ շկան: — ԿԻՍԱՆՈՐ
ՐԱՆԻՔ էջ 9, քաւական սիրուն: — ԳՐԻՉ՝ Յովնան
նրէք: — ՍՏԱՅՈՂՆ Երէն: — ԺԱՄԱՆԱԿ ՌԻՆ (1045 +
561) — 1696: — ՏԵՂԻ՝ Տեղաց: — ԿՆԻՔ էջ 3, Ս. Նշանի
մատնադարանին, որուն սեփականութիւն է մատնան.
էջ 9, կնիք անձնուր ընկերութեան, որուն կը պատ-
կանի եղբոր նախ:

Մատնան է Մ-Ն-Յ:

ԳՈՒՇԱՅԵԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆԷ. Էջ 404—406:
«Փառք... Երբ Գրիգոր Սաթրապ Լեւոն իմ-
անպետ եւ անաթհատ գրէի, Գ-ՎՆանէն առաւ-
նան իրից: Երբ Էջ Կ-Բ զորոյն հետեւող, բայց
միայն անուան, ի գիւղս որ կոչի Տեղացայ, ի դուռն
ստոր թորոս, ի թանկանու թեան Հայոց ՌԻՆ.
... յիշատակ ծնողացս իմ հաւաք Լեւոնքին եւ
մաւրս Վարդէ հաւան, եւ հորաւրս իմ Մ-Վ-Յ-նին,
եւ կողակցին իմ Նարեկին, եւ ամենայն արեան մեք-
մաւրացս... ամէն եւ եղիցի»:

93

Մ Ա Շ Թ Ո Ց

?

ԹՈՒՂԻՔ՝ 141 (— 282 էջ): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝
16X11X4 սնտ: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂԷ
մէն մի էջ 15: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԱՋՄ՝ կաշեպատ
փայտ: — ՄԱԳԼԱՅԵԱՆ ՊԵՂԱՅԵԱՆՔ շկան: — ՀԱՆ-
ԳԼԱՄԱՆ՝ բոլորովին քրքրուն: — ԴԱՏ. ԹՈՒՂԻՔ՝
էջ 242: — ՎԵՐԱՅԻՐԲ Կարմիր թանաքով: — ԳԻՐ՝ քո-
ղզիք: — ՍԿՋՐԱՅՏԻՆՈՒՔ պարզ: — ԼՈՒՍԻՆԵԱՋ-

ՋԱՐԴՔ շկան: — ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԷ, ԽՈՐԱՆԻՔ եւ ԿԻՍԱՆ-
ԽՈՐԱՆԻՔ շկան: — ԳՐԵԱՅԵԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ շուն, այս
պատմաւոր անձանք կը մեան յարակից պարագայս:
— ԿՆԻՔ էջ 1, Ս. Նշանի մատնադարանին, որուն սե-
փականութիւն է մատնան:

Մատնան է Մ-Ն-Յ:

94

Մ Ա Շ Թ Ո Ց

?

ԹՈՒՂԻՔ՝ 147 (— 294 էջ): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝
21X10X6 սնտ: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂԷ
19: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԱՋՄ՝ կաշեպատ փայտ: —
ՄԱԳԼԱՅԵԱՆ ՊԵՂԱՅԵԱՆՔ շկան: — ՀԱՆԳԼԱՄԱՆ՝
քրքրուն, 57—88 էջերը անշնորհ քրքրութեամբ նորո-
գուած: — ԴԱՏ. ԹՈՒՂԻՔ՝ 57—62 էջ: — ՎԵՐԱՅԻՐԲ
Կարմիր թանաք: — ԳԻՐ՝ քողզիք: — ԹԱՄԱՆ՝ սնտ: —
ՍԿՋՐԱՅՏԻՆՈՒՔ պարզ: — ԼՈՒՍԻՆԵԱՋԼԻՐԴՔ անաթ-

ժէք: — ՄԱՆՐԱՆԿԱՐԷ, ԽՈՐԱՆԻՔ եւ ԿԻՍԱՆԽՈՐԱՆԻՔ
շկան: — ԳՐԻՉ՝ Ստեփանոս երէք: — ԳՐԵԱՅԵԱՆԳՐՈՒ-
ԹԻՒՆ՝ միայն առաջին քանի մը տողերը մնացած ը-
լալով, միւս պարագայ կը մեան անշայտ: — ԿՆԻՔ
էջ 1, Ս. Նշանի մատնադարանին, որուն է սեփակա-
նութիւն:

Մատնան է Մ-Ն-Յ:

95

Մ Ա Շ Թ Ո Ց

1625.

ԹՈՒՂԻՔ՝ 254 (— 508 էջ): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ՝
20X14X5 սնտ: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂԷ
19: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԱՋՄ՝ կաշեպատ փայտ
ստաւակողմն ու լայնքը սիրուն զորշուածքներով:
— ՄԱԳԼԱՅԵԱՆ ՊԵՂԱՅԵԱՆՔ երկու կողմն ալ կան երկ-
րկու թերթ, միջին մնացուած երկաթագիր. Աւետա-
րանն հատուածներ: — ՀԱՆԳԼԱՄԱՆ՝ լաւ: — ԴԱՏ.
ԹՈՒՂԻՔ՝ 499—501: — ՎԵՐԱՅԻՐԲ Կարմիր թանա-
քով: — ՍԿՋՐԱՅՏԻՆՈՒՔ սիրուն գալղազանք: — ԼՈՒ-
ՍԱՆԵԱՋԼԻՐԴՔ՝ գնդիկից քայք պակասաթիւ: — ՄԱՆ-
ՐԱՆԿԱՐԷ, ԽՈՐԱՆԻՔ եւ ԿԻՍԱՆԽՈՐԱՆԻՔ շկան: — ԳՐԻՉ՝

ոմս դպիր, որ յիշատակարանին մէջ ծածկագրութեամբ
կը գնէ իւր անունը: — ՍՏԱՅՈՂՆ ԼՆՊՈՂԱՆ արեւայս,
Սեպատիկոյ: — ԺԱՄԱՆԱԿ ՌԻՆ (1074 + 551) —
1626: — ՏԵՂԻ՝ Տեղաց (Վ): — ԿՆԻՔ էջ 7, Ս. Նշանի
մատնադարանին, որուն սեփականութիւն է մա-
տնան:

Մատնան է Մ-Ն-Յ:

— 2ԷՆՆԵՐԻՆԻՆ ԳՐԻՆ: — ԵՐԻՆԻՆԻՆԻՆ
ԵՐԵՆԻՆԻՆԻՆ: Երբ Նախագահութեան է Ս-Վ-

մանադրութիւն զաստիարակութեան նորա-
ննելոց մանկանց որ հրաւիրելոց են յաստի-
ճան յահաւայութեան, խրատը հարկաւ որք
եւ պիտանիք, արարեալ մեծ վարժապետին
գրիգորի Հոստորի: — Արդ ըստ ժամ-
նակին վարժեղ զմանկունս ի սեռն ոչ սրբու-
թեան. արժանի լինիչիք շնորհացն Աստուծոյ: 1—26:

Բ ԵՅԻՅԻՅ ԵՂԵՆՆԱՅ, մնացեալն նման վի-
րիններուն:

ՅԵՐԱՍԱԼԱՅԻԳՐՈՒԹԻՒՆԲ ԷՅ 498. «Փառք»

Արդ գրեցաւ Մաշեկոյ կարգութեամբն Ա-
ստուծոյ ի ձեռն ու մեծ զպրի, եւ խրատով ու-
սուցչին իմոյ տէր Գրիգորին, ի խնդրոյ սրբա-
սնունդ եւ աստուածահաճոյ վարձուց Անգրեւս
արհիպիսկոպոսի, սպասարի Սեբաստիա սուրբ
եւ հրաշափառ Նշանին: Զոր տէր Աստուած
քարով վայելչի տալէ թոյ երկայն տալու տալն.
ի ի վին Լայոյ ԽՆԻ, կատարեցաւ գիրքս ձե-
ռամբ աստուծուն (Հոս կը կցուի անձանոթ) յու-
նարն տառերու նման գրեթով տնուի մը) ի քա-
ղաքն Եղազաւ, թոյ Հովանեան սուրբ Սարգսին եւ
սուրբ Աստուածածնին: աղաչեմ յիշել ի Տէր
Լայոյ մեղայի: ր

96.

ՄԱՆԹՈՑ

ԹՈՒՂԱՅՔ 358 (— 716 էջք: — ՄԵԹՈՒԹԻՒՆ
24 X 10 X 6 սնտ: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ միասին: — ՏՈՒՔ 19:
— ՆՈՒԹՔ ԹՈՒՂՔ: — ՎԱՅՄ քայքայուած: — ՍԼԵՒ-
ԼԻ: ԹՈՒՆԹ ԳԱՇԳՆԵՒԵՔ զկան: — ՀԱՆԻՆՍԻՆԵՔ թրեւծ
եւ մզուտած: — ՎԵՐԼԵԳՐԵՔ կարմիր թանաքով: —
ԳԻՐՔ հրանդանքը եւ քարոզները՝ անդման գեղեցիկ
գրեւ. աղթներն ու ընթերցումները քոլորդիք եւ
նոսրագիւ միջեւ կարծես անցման նշու մը կազմող գիր
մը: — ԹԻՆԵՒԵՔ սեւ: — ՍԵՋՐԱՆՏԵՐՈՒՔ Մեծադան
նրկաթագիրք: — ԼՈՒՍՄԵՆՔԱՅԻՐԵՔ նազդոյմ լայն-
դուրեան գեղեցիկ օտեր, մուկ գոյներով: — ՄԱՆՐԵՒ-
ԳԱՄԵՔ, ԽՈՐԼԵՒԵՔ եւ ի կՍԵՒԽՈՐԼԵՒԵՔ զկան: — ԳԻՐԻՅ
նի ՍՏԵՍՈՐՔ Յովաննէս Հոռոմոսի վանքի, նորայր
վարդանայ. Լո ի զոյն յիշատակարանի. անձանոթ
կը ման միւս մանրամասնութիւնք:

Մատենան է ՄԵՂԱՅ, Լայ ԿԵՂԵԳՆՈՅ յոյ չոյի.

սարանի կազմութեան ուսումնասիրութեան հա-
մար մեծ շահեկանութիւն կը ներկայացնէ ձե-
ռագիրս. մանրամասն համեմատութիւն մը տպա-
գիր Մայր-Մաշեկոյին կամ անոր իբր հիմ-
նաւայած ձեռագիրներուն հետ: մեծ լայն պիտի
սիրէր կարգ մը կէտերու մասին, աւելի քան
երրորդ անգամ մը եւս շեշտելով այն պատմա-
քննական ճշմարտութիւնը թէ մեր ներկայ չոյի-
սարանը, հետզհետեւ խճողուելով անպէտ եւ
աւելորդ մանր մասնաշերտերով, շատ ու շատ հե-
ռացած է եանեակաւնի տանելի եւ հաճելի պար-
զութիւնէն:

97.

ՄԱՆԹՈՑ

ԹՈՒՂԱՅՔ 160 էջք, որոնց 1-36 եւ 124—160
էջերը կնդրուած են տղայական գոգնումներով.
— ՄԵԹՈՒԹԻՒՆ 12 X 10 X 2 1/2, սնտ: — ՆՈՒԹՔ
ԹՈՒՂՔ իրայ: — ԿԵՂԱՄ կաշեպատ վայտի կազ-
մով: — ՀԱՆԴԻՄԵՐՔ սկիզբը պակասաւոր: — ՏՄԼԻ
սեփականութիւն Ս. Հրեշտակապետ վանոց Սե-
բաստիոյ:

Մատենան է ՄԵՂԱՅ ՄԵՆԵՐԱԹԱՅԻՒՄ
արժանի կայ աշխարհապետաց թաղման կարգը.

մեռելաթաղի սկիզբի մասը կը պահի, կարգը
կը սկսի Եստեան յաւիտենական, ան-
սկիզբն, եւն աղթերով, կը վերջանայ մեռե-
լական ողբերով իբրեւ ձեռագիր չոյնի ոչ մի
արժեք, չկան յիշատակարաններ եւն. յայտ-
նապէս վերջին ժամանակաց գրուածք է
նոսր եւ մասամբ բոլորդիք անմաքուր գրու-
թեամբ:

98.

Մ Ա Շ Թ Ո Յ

2

ԹՈՒՂԹԻ 111 (= 222 էջը) — Մեծոթիտին՝
22X15X5 սնտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂԻ
մէն մի սերեսը՝ 20 տողք: — Նիւթ՝ թուղթ: — ԿԷՋՄ՝ կա-
շուպատ փայտ: — ՄԻՔԵՂԷԹԵՆԷՑ ՊԵՇՊԵՆԱՆԻՔ չկան:
— ՀԵՆԳԵՄԵՆԻՔ՝ քուսակներ լատ: — ՎԵՐԵՆԳԻՐԻՔ՝ կար-
միր թանաքով: — ԳԻՐ՝ շտորգիր: — ԼՈՒՍԵՆԹԵՋԵՐԻՔ՝

չկան: — ԳՐԻՉ, ՏԵՂԵՆ ԵՆ ԺԱՄԵՆԵՆ ԶԵՆ յիշուիր: —
ՅԻՇԵՆԵՆԻՔԻՐՈՒԹԻՒՆԻՔ չկան. վերջի մասն ինկած թւ-
լալով: — ՏԵՂԻՐ՝ սեփականութիւն Ս. Նշանի մասնոց ՍԵ-
քաստիոյ:

Մատենան է Մ-215:

99.

Մ Ա Շ Թ Ո Յ

2

ԹՈՒՂԹԻ 110 (= 220 էջը) — Մեծոթիտին՝
22X16X3 սնտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին: — ՏՈՂԻ
մէն մի սինակը՝ 24 տողք: — Նիւթ՝ թուղթ: — ԿԷՋՄ՝
կաշուպատ փայտ: — ՄԻՔԵՂԷԹԵՆԷՑ ՊԵՇՊԵՆԱՆԻՔ չկան:
— ՀԵՆԳԵՄԵՆԻՔ՝ լատ: — ՎԵՐԵՆԳԻՐԻՔ՝ կարմիր թու-
նաքով: — ԼՈՒՍԵՆԹԵՋԵՐԻՔ չկան: — ԳՐԻՉ, ՏԵՂԵՆ

ԵՆ ԺԱՄԵՆԵՆ ԶԵՆ յիշուիր: — ՅԻՇԵՆԵՆԻՔԻՐՈՒ-
ԹԻՒՆԻՔ չկան: — ՏԵՂԻՐ՝ սեփականութիւն Ս. Նշանի մե-
քաստիոյ:

Մատենան է Մ-215 թանգման եկեղեցւոյ.

կէ-5, վերջին ժամանակի գրի:

100.

Մ Ա Շ Թ Ո Յ

1679.

ԹՈՒՂԹԻ 128 (= 256 էջը) — Մեծոթիտին՝
19X14X4 սնտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂԻ
մէն մի սերեսը՝ 19: — Նիւթ՝ թուղթ: — ԿԷՋՄ՝ կաշուպատ
փայտ: — ՄԻՔԵՂԷԹԵՆԷՑ ՊԵՇՊԵՆԱՆԻՔ չկան: — ՀԵՆ-
ԳԵՄԵՆԻՔ՝ քրքրուած: — ՎԵՐԵՆԳԻՐԻՔ՝ կարմիր թանա-
քով: — ԳԻՐ՝ մարտի քաղաք: — ԼՈՒՍԵՆԹԵՋԵՐԻՔ՝
ԵՆ ՍԿՋԵՆԵՏԵՆԻՔ՝ միշտ գարեկերով: — ԵՍՐԵՆԻՔ՝
չկան: — ԳՐԻՉ ԵՆ ՏԵՂԵՆ չկայ: — ՍՏԵՑԻՐ՝ Մա-
տենի Պաղտատար: — ԺԱՄԵՆԻՔ՝ Ռոմբը (= 1128 +
651) — 1679. — ՏԵՂԵՆԻՐՈՒԹԻՒՆ՝ սեփականութիւն է
Ս. Ստրգիս Եկեղեցւոյ մեքաստիոյ:

Մատենան է Մ-215:

ԹԵՆԵՆԵՆԻՔԻՐՈՒԹԻՒՆԻՔ. (էջ 251).
Թուրքի թաւր. կողմէն եւր. Մաշիկէն հիւ.
Թուրքի Մաշիկէն Պաղտատարի եւ կողմիցի
Մաշիկէն Մաշիկէն Մաշիկէն հիւրերի, յիշա-
ւում է ի գրած տուածի որոշն Մաշիկէն կեկեղե-
ցւոյ. եւ որք հանդիպելու մաշիկէն Մաշիկէն
մաշիկէն:

101.

Մ Ա Շ Թ Ո Յ

2

ԹՈՒՂԹԻ 356 էջը — Մեծոթիտին՝ 16X11X6
սնտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ երկսին: — Նիւթ՝ թուղթ: —
ԿԷՋՄ՝ կաշուպատ փայտ: — ՄԻՔԵՂԷԹԵՆԷՑ ՊԵՇՊԵՆԱՆԻՔ
չկան: — ՀԵՆԳԵՄԵՆԻՔ՝ լատ լատ: — ԳԻՐ՝ քաղաք:

գիր: — ՏԵՂԻՐ՝ սեփականութիւն Ս. Նշանի մեքաստիոյ
— ՅԻՇԵՆԵՆԻՔԻՐՈՒԹԻՒՆ՝ չունի:

Մատենան է Մ-215:

102.

५ ५ ८ ७ ० ४

2

[illegible]

Գրառան է Ս-Յ-Յ՝ Կառնը - Վառն
Երկրորդն է. Բ. Գրառանայ տղա բերել
Ներկեցնելն. Գ. Գրառն առհնելոյ. Դ. Հաղորդ
տալոյ. Ե. Անհառնալաղ առնել. Զ. Արդար
է. Տղաթաղ առնել. Է. Տղան յարգոյ Բ. Հո-
գն Նախագիտ առնել. Ը. Տղան Կարգի. Թ. Նախ-
ագն Նախագիտ առնել.

պատարագաց աչք. Լատի մարտիրոսաց
 Գառն օրհնելոյ, Գանձ Ննքնդիր թաղման
 ՍՅԱԵԼ՝ փայրպպտեռն տասցալ, Ողբ ՍԱԵԼ
 փայրպպտեռն տասցալ, թաղման, Այլ տաղ աղ-
 ին, եւ գեղեցիկ, Արարիչ եւ Տարդասեր...
 Շնորհաւոյ, Այլ ողբ մեռելն տասցալ Ի Նա-
 ղաշ փայրպպտեռն՝ Արարիչ արարածոց...
 Այլ ողբ փանն մեռելն՝ Ի յեռ մեռ կայր...
 Այլ ողբ փանն մեռելն՝ Յիշէջ Նոյփրեանն
 անշաղ... Գանձ մեռելն՝ Ողբ քահանայք եւ
 փայրպպտեռն... Ամենն փնջիլ դրուած եւ ժա-
 մարքի աղլիչ դրուած այժմեան Մեղեղա-
 անննաւոր, բ. Խոստովանաղ գեղեցիկ ի
 իւր ժամ փայրպպտեռն տասցալ... մակագրու-
 թման

103.

୮ ୧୧ ୧୭ ୦ ୫

?

ՄԵԾՈՒԹՅՈՒՆ 19 X 15 X 6 սմ. : – ԳՐՈՒԹՅՈՒՆ
միասին : – ՏՈՂԷ 15: ՆՈՒԹ ԹՈՂԹ: – ԿԼՋԻՄ
կլեշեկայան : ՄԼԳԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՊԼԵՊԼՆԻԿԷ սկզբը ու
վերջը կան ծերերուն թերթ, միտարանան գրչոթիմամբ,
աւետարանին հատուածներ: – ԸՆԴՔԱՄԱՆԻՔ ճրուո
ծայրերը մզկուտում եւ բայցայում: ՎԵՆԵԶԵՐՈՒԹ
կարգերը թանաք: – ԳԻՐ ԵՐՈՂԵՐ: – ՍԿԶԻՄԱՅԵՐՈՒՆ

Ինչ 1,015 ՄԱՆ ՑԱԶԱՐԴՔ՝ անարժեք: — ՄԱՆԻՐԱՆԿԱՐՔ՝
չկան: — ԿԻՍԼՈՒՈՐԱՆՔ՝ մէկ հատ մը՝ սկիզբոր: — ԳՐԻԶ,
ՍՏԱՆԹՈՂ, ՏԵԶԻ ԵՒ ԺԱՄՐԱՆԿԻ՝ կը մնան անյատու յի-
շատակարան իշխաններուն համար:

[illegible]

104.

U U T T A A

1627.

ԹԴՆԻԶԹԻ 136 (— 272 էջ) — ՍԵՐՈՒԹԻԻԿԻՆԻ
 22 X 14 սմ. — ԳՐԻՌԻԹԻՆԻ միասն. — ՏՈՂ.
 ԵՐԵՐԱ 19 — ՆՆԻԹԻ ԹՈՂԵՂ — ԿԱՋՄԻ ԿԱԶՆԱԿԱՆ
 փայտ — ՄԱԲԱՂԱԿԱՆԵՑ ԳԻՂԱԳՆԱԿԵՐ չկան։ ԷՎՆԻ,
 ԳՐԱՄԱՐԻՔ ԵՆԵՍԻ ԿՈՂԵՐ միայն ԲԻԼ մը մզկուղամ։ —
 ՎԵՐԱՍՏԱՐՔԻ ԿԱՐՔԻԻ ԹԱՍԱՍ։ ԳՐՈ թրթրթիկ։ —
 ԿԱԶԱԲԱՆԱԿԱՆ, ԼՈՒՍԱՆԱԿԱՆ ԳՐԱՄԱՐԻՔԻ չկան չկան։ ԳՐԻՂ
 ԼԱՍԱԿԵՐ ԵՐԵՂ։ ՏՆԻՐ Մ. ԻՅԵՐ մանկապարտիկ, յՈՒՆԻԼԻ
 ԳԱՇԱԿԵՐ։ — ԺԱՄԱՂԱՎԱՐ ՌՁԵՂ (— 1076 + 661) — 1627.
 ՈՒՇԵՐԱՅԻՆԱԳՐԱԿԱՆԻԿԱՆ ԿՏՈՂՈՒՄ ԳՐԱ.

U-metals & U-oxides

ՅԵՐԵՄԱՅԱՅԱՆ ԲՈՒԹՅՈՒՆԻՑ. «Փայտ, ամենա-
սուրբ... Արդ ինչեքոք ի մարդաբախյալ յաղաթն
էք զվնասն որ բրէք, զվնասն ինչոն ինչեք, եւ
զսաւոյն ինչն իմ զիտունս սարկաւանս եւ զի-
րնցիկս իմ, որ փութեալ եւ առ խառնունս եւ
զնախնայն իմ եւ ցեղաբարձն իմ զլուսինս եւ զնա-
ւայտունս զիմ քրոջս եւ զբաւրեցոյ իմ զԸսմանն եւ
Կայաբարձրն, Արդ ինչն անկեալ ապառն զեզն,
եւ քրոջս ինչն ինչեք, որ զնորոյս քրոջս անբոյն, քի-
նս իմ քրոջ եւ Արդ ինչեք Սաւմոնայ զսաւանն»

Յեկնէլ ի գիւղն սուրբ Երեք Մանկանց, ձեռամբ
անաբան Աւարեւ երիցու, ի թուականիս մերոյ
ՌՆԶ, ր.

«Անտառի և Մանկանց Խորանայի Խա-
թունեստ և (») եւ իր քրոջն Պաղպատին, եւ իր
դասերն Հոսիսիմի, եւ միս դասերն Հաճանան-

գին, եւ իւր եղբորն Աբրահամին, եւ այլն իւր Յա-
րութիւնի, եւ ամենայն արեան մարմնաւորացն. եւ
սուին զսուրբ Մանկանց ի Հայալ բռնից ի բռնաց,
եւսուն յիշատակ ի ձեռն տեւ Աւարեւի որդի տեւ
Սիմեոնի, Աստուած բարի վայելչանալ տալէ... Եղբւ
այս թվին ՌՆԽԵ, Մայիսի ամսոյն ԺԻ... ր. եւս.

105.

Մ Ա Շ Ո Ց

ՌՈՒՂԱԲԸ 189 (— էր 378) : — ՄԻՈՒՈՒԹԻՆԻՆ՝
22 X 16 X 5 սմտ. — ԳՐՈՒԹԻՆԻՆ՝ միտսին — ՏՈՂԸ
19 : — ՆԻՒԻԹ ԹՈՂԸ : — ԱՂՁՄ կաշնպատ : — ՄԼԳՆԻ-
ԼԷԹԵՆԻՑ ՊԼԵՊԵՆԻԿԸ ԽՈՒՆԵՆ ՈՒ ՆՈՒՆԻՐ ԿԱՆԻ ՆՐԵՆԻՐԻ
ԹԵՐԹ, միտսպանս գրութեամբ, Բեւտարանի հա-
տուածք : — ՀՆԵՂԱՄԵՆԸ ԲՈՒՄԿԱՆ ՆՈՒՐԻ : — ՎԵՐԼԵ-
ԳԻՐԸ կարմր : — ԳԻՐ՝ հին քոլոգրի : — ՍԻՋՈՒՆԻ-
ՏԵՌԸ, ԼՈՒՍԵՆԹԱՂԸՐԸ ԵՆ ԲԱՄԿԱՆ ՍԻՐՈՒՆ : —
ԳԻՐԸ Սահակ քանանայ, այլ պարագայք ընծ յիշուր :

Սատեանս և ՄՆԵՂ :

ԹԵՐԱՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՆԵՔ. ՄԵՐ Հաւա-
քութիւն Տեառաբարեւան գրչոց ինքեւն և ձեռա-
գիր, թէեւ թուականին մասին որ եւ ծանո-
թութիւն չի պարունակեր, բայց գրչութեան ոճն
կը հասկցուի բուական հին քաղաք, զի՞մ — ի տեղ
և գիրը գործածութեան մանկու շրջանին սկիզբ-
ներուն պատկանելով : Կր թու թիւ գրիչն ալ ա-
նանանի արուեստագէտ մ'էր, զի 2547 չէին ստո-
րութիւնը գրելու կր կոչել գրչապետ, այսպէս. «Չառ-
պետի գրչապետս սուրբ զՍահակ սուսանուն քա-
հանայ, ի սուրբ աղօթմս ձեռ յիշեցնէ ապաշխ-
նայնութեամբ յառաջ կր բերնէր հաս ԼԶ, գլուխը,
որուն սկիզբն եւ վերջն մասերն անընթեան ինն եւ
կարուստն ».

Եւ գահաթիւնն Աստուծոյ բառին, որ տղա-
նացու, եւ յանձն առ անծանախական լինել ընդ
ծանախանս եւ անծանախանն ընդ մահուամբ : Եւ
որդի Աստուծոյ որ յառաջ եւս զամենայն յա-
ստեանս եղանի եւ կոչն որդի Դատթի եւ զառակ
Աբրահամ. եւ բարեբանութիւն ամենատուր
հաղւոյն Աստուծոյ, որ զործակից եղեւ որդւոյ...
Եւ մարգարայրեալ լըյց զառաքեալսն ի սուրբ վեր-
նասանն ի ձեռն հրեղեն լիւցուաց, բաժանեալ ի
նոստ զշնորհ, որք զարարայն եւ եղեւ աւետարան
յարգեք արեւելոցոյ : Եւք որս եւ սուրբ Տայրապետք
եւ երջանիկն սուրբ Գրիգոր Առաքելն մեր եւ ի
յառախույցն Նորա սուրբ Իսահակ պարթեւն եւ
յաւլ բարունապետն Մեծարապ, երջանիկ սուրբ
եւ բնորոշայ աշակերտոյն թարգմանեցին, զամե-
նայն տառս առաջինը գրեւորին ի հայ գիրս եւ ի
բարբառ : Բեւ չի եւ ժամի երկնայն Հոստ որդւն
Իրիգորի, եղեւ սկիզբն թարգմանութեան. որ ա-

ռարեալ սուրբ Իսահակ Պարթեւ զՄովսէս Խա-
րենացին ի քաղաքն Ենձիմանայ եւ ետ բերել անտի
գեթեմար Տնէլըն եւ զկայն եւ զՏնեան եւ զեմարդ
որՏնէլըն եւ զամենայն տարման, զոր արարեալ էր
որբազուն Գրիգոր ստառն ամբարնին ի հինգերորդի
ամի Տայրապետութեան իւրոյ : Իսկ զկանան Նոր-
նէիցն սուրբ Բարեղ արարեալ է յեթն ամի
Տայրապետութեան իւրոյ, զնապեալ էր յերուսա-
ղէմ քաղաք, եւ զի նմա հանգիսեցուս Խորով
թարգմանիչն երեք ի Հայոյ, որ երկնալ էր յերու-
սաղէմ հրամանաւ սրբոյն Իսահակայ, իսկ զապաշ-
խարապ կապիւն եւ արեւմեկնն սուրբ Կիրիզ արքայ
յառաջին ամի Տայրապետութեանն ի գումն տարոյն
Սիւնի յառաք յորում ընծ այնեցուցանէր զՀոսով-
մայեցիան առ Աստուած, եւ Արքայան եւ Կարին
թարգմանիչքն բերին ի Հայոյ : Իսկ զմիւրս հի
որՏնէլն սրբոյն Կիրիգրամսի եւ արարեալ, որ եւ
զՅուստիսիան կոչն մայր արար կանանց հաստատա-
բունն ի Կարիեցուն քաղաքին, այնիքն Անտիոք
մէն : Իսկ աղարարս անհայ, որ սահ հոգեհանգիստ
եւ վասն քահանայից թաղման, որ ժվ փախ աւե-
տարան ունի երանելոյն Եփրեմի խորին տառայ
արարեալ էր ի Նիկիսմի գիւս քաղաքին ԵՐ. ամի Տայ-
րապետութեան իւրոյ, զոր Վաղար թարգմանիչն
երեք ի Հայոյ ի ԺԳ : ամի թարգմանութեան սրբոյն
Սահակայ առն Աստուծոյ, որ Երեւանմանիցիք...
եկեղեցւոյ եւ ժ. թիւ կր ի սրբոյն Գրիգորէ... ամի
անցանելոյ, այս ամենայն Նորոգ... հրաման
սրբոյն Սահակայ ձեռամբ իմով (?) Մովսէսի գրչու-
պետին, իսկ վասն զառաքեալին եւ աղորՏնէլիցն
սրբոյն յԱռաքելն արարեալ, որ եւ շորբորդ եպի-
կոստասպետ էր յերուսաղէմ յետ սրբոյն Եւսիպոս
հետին երբորս : Իսկ այս եւ զգեառ որՏնէլըն հրա-
մանաւ մեծին Առաքել... Թեւոգոս եպիսկոպոսն
Սիդարե Պամպիւլացոյ : Իսկ վասն զարեւոյնացի
եւ Նիկիսմի Եկեղեցւոյ յետոյ... եւ զուստ որ Նոր
զին եւ Նոր ապառն եւ պղծեալ տաճարին եւ...
խանդ եւ զհատի պատարարին եւ զեղբարս սրբոյն
որ ի հանդիս փոխին եւ այս ամենայն եւ այլ բա-
զում կարգաւ ուղղութեան յիշատակն և մեզ ի սրբոյն
Կիրիգր մեր Լուսաւորըն : Իսկ վասն քահանայ
որՏնէլիցն սրբոյն Սահակայ արարեալ եւ զաշխար-

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

11599

11599

11599

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

11599

11599

11599

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

11599

11599

11599

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

11599

11599

11599

11599 + 9860 = 21459

11599 + 9860 = 21459

115.

♂ ♀ 1 2 3 4 5 6 7 8

1664.

ՊՈՒԴԱԿ 215 - ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԻՆ՝ 29X20X6սմ.:
- ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: - ՑՈՂԱ 13 - ՆԻԻԹ՝
թույթ: - ԳԼԽՄ՝ կաշվապատ: ՂԵՆԳԻՄԱՆԻ քա-
ջապուտ: - ՓՐԻԶ քաղոք: - ԳՐԻԶ Եամբուն: - ՑԵՂԻ՝
ՍՅՐԱՍԽԱ: - ԺԼՄԻՄԻՍԻ ՈՏԹԳ (- 113 + 661) - 184:

Umsatz 4. 6-5-47, 82-2-22 4.
11-9-50:

ՅԵՇԱՅԱՍԿԱՐՈՒԹԻՒՆՔ: Սուրբ գրեցաւ
գիրքս աստուծոյ պէն: Յոնադոյց, Ժամակարգութիւն
կարգի, զորոնք եւ Սաղմոսացիք ի գոռան եւ ի ձեզ
մասնանկիւն, որ զայդէն յրիտանեմէն
ստուգեանգն, գմտաւորն, ցուպիբոյն: Այլ ցտանկն,
ցտանկն մ'ուն եւ զդրոյն, զցտանկն եւստանկն
տարբին եւ ի սուս ցոյնէնցն: Ի իմօւ պաշին Ռէզիկ
սարին եւ ի յորդիկ Սերտառն, ինչ հոգանման սուրբ
Սարգիս զորովորին եւ շերտմայր տարբ Աստուծո
մեծանկին եւ այլ սրբոցն, որ ասա Տառապնայ կան,
էնտարբ անդաւ: Եւ անտարբն հոգւոյ Սուրբ
մարտիկ կենդան: Եւ տառնեմ Եւսոյն: Երբայ գրէիք,
Տոնիկ կարեան: Եր լոյնան անտ շեմ արման: Որչ
հանդիպիւր ամա կարգալով իմ տեւեմեմով ան
անպարզ յերգի, իզ կարեանք մ'աշուշիկ էր: Ի Տայր
ուսպետութեան Եսայի կարճիկստան եւ ի տառնե
մորդն թեան: Եր բոցն մեծեցն թիւն եւ ցոյնե
ստան կրեանք ի ձեան զարտաբոց զտարբիցն: Զոր
եւ սու իմ էր լեան տառնորդ զար ի զարմոր
սը Եր Քնարի: . . . Ի ինչորդ հոս աստուծոյ եւ տա
նաւ արտապայ բարեման եւ իմաստնե տառ Հոգւոյ

[illegible]

116.

† ‡ § ¶ † ‡ §

?

ԹՈՒՂԹՈՒՔ 137 (— 274 էջ)։ — ՍԵՆՈՒԹԻՒՆՆ
84% X 6 X 3% անտ։ — ԳՐՈՒԹԻՒՆ միասին — ՏՈՂԵ
16: — ՆԻԻՆԹ ԹՈՒՂ: — ԿԼԵՂԻ Կաշմուկույ։ — ՍԼ-
ԳԼԵՂԼԵԹԻՍ ՊԼԵՂԵՂԻՆԻՆԻ ԷԿԱՆ: — ՀԱՆԳՆԻՄԱՆԻ տեղ
սղոն Թաղապետին եղծուած: — ՎԵՐԻՄԻՒՄԻ Կարմիր:

— ԳԻՐ ԵՐԱՐՔ — ՍԱՀԱՐԱՆՑԱՆՈՒՄ ԿԱՐԳ — ԳՐԻԶ ԵՎ
ԱՆԾԱՆԾՈՒՄ — ԲՈՎԻՆԴԱՆՈՒԹՅՈՒՆ 1-150 ԼՊ ԺԱՄԱ-
ԳԻՐ 151 ԵՎԵՐ ԽՈՐԵՐԿԱՆԻՍՏՐ

[illegible]

117.

♂ Ⅱ Ⅲ Ⅳ Ⅴ Ⅵ Ⅶ Ⅷ

2

«ՈՒՂԻՎ» ամսի քան 430: — ԵՐԵՎԱՆԻՆ՝
23X21X7 անտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ խառն, միասնին 52
երկարին: — ՏՈՂԻՎ 23: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԵՂՋԻՐ կա-
շեփալոտ: — ԵՐԳՍԵՆԵՐԵՐ ԳՈՒՂԱՆԱԳՔ փամ: —

**ՀԱՆՔԱՍԻՆՆԵ շատ գործածություններ փրթուած — զեր-
նովհիբե կարմիր — Գիր բոլոր — ՍԱՋՏՈՒՄԸՌԴ
ևս ՀՈՒՍԻՆՑԻՊԻՇԻ մասական գեղեցիկ — ԳԻԶ
ին՝ աշխատ:**

Մատենան է Լատերի Ժ-... Կրուժ Կան
նաե Սաղմոսարան, Տանգոյց, Պատարագամա-
տոյցք է Էսթրական ձայնադր: Սաղ զրոյմուած
կր տեսնենք կնքով լը, որուն մէջ փարդապե-
տական գաւազանի մը շուրջը բարդականե-
նալուած է. «Երեսուք Բիւրատսի ծառայ Մե-
քիսիք վարդապետ, եպիսկոպոս Սեբաստիոյ,

ՈւճԿ-... սա է Բ. Մեքիսիք վ. Պոյսեցի առաջ-
նորդ Սեբաստիոյ, որ պաշտօնավարեց իմն
տարի (1654—1663), ուրեմն ձեռագիրս առ-
նուագն աւելի կանուխ է քան այս խոսկանը:
Հետագայից կան են ձեռագիրս մէջ եղած երա-
ժշտական կոչերը, որոնք շատ որոշ են յստակ
գծուած են:

118.

Ժ Ս Ս Ս Գ Ի Ր Ք

1666.

Քրիստոս 242 (= 484 էջ): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԻՆ
27 X 21 X 7 սնտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ Երկար: — ՏՈՒՆԷ
21: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԼԶՄ՝ կաշեպաշտ: ՄԼԳԼ՝
ՂԵԹԵՆԵՑ ՊԵՆԴՆԵՆԵՑ Երեսկ կողմը կան երկու թեր-
թեր. միջին մետրական երկաթագրով (Լեւոնտարանի հա-
տուածներ): — ՀԵՆԳԼԵՄԵՆՍ՝ երկտառած եւ քաղովին
քայլայտած ու խառնակուած: — ԿԵՐԵՆԴԻՐԵՎ՝ կարմիր:
— ԳԼԻՉ՝ Թորոս սարկաւան: — Ժ՝ ԿԵՐԼ՝ Եամու զրի:
— ՍԵՆԵՐ՝ Մահտաք միւսն: — ԺԵՄԵՆԻՆ՝ Ուժժի
(= 1115 + 551) = 1666: — ՏԵՂ՝ Սեբաստիոյ:

Մատենան է Ժ-... Զանգոյց եւ
Սաղմոս:

ՅԵՐԼՏԵԿԵԳՐՈՒԹԻՒՆՔ ԷՋ 480. «Փառք
ամենաուրբ երրորդութեան... աշտանաւ յաւա-
ռեցաւ: գիրքս որ առի ժամագիրք, որ ունի յինքն
զաւանդոյցն եւ զաղաւթ ամատոյցն գիրքին զքա-
րոցներն եւ զուգոթներն զպարգատումբն եւ զսաղ-
ման ի թուարեւութեան Լաւոյց ՌճժԵՆ ձեռամբն
Խորաս թարգմանին եւ Էսթրոյ գրչին որ ի ծաղկեմ
եւ ի աշխարհն բազում աշխատեցաւ ի քաղաքն
Սեբաստիոն, քնդ հաճանաւ: սաք Մատենաւածներն
եւ սաք Մարգարէն ի սաք քառանդին եւ այլ
բազմահաւաք արքայն ի դառն եւ ի նեղ ժամանա-
կին որ ազգն տաճկադ թաղում զորաք գնաց ի վերայ
աշխարհէն Լաւոյց, բայց մը նեղութիւն կրեցին ի
ձեռն առերկնաց, այլ եւ կամողիկոսն ի խմանայ

Բակր եւ Լորս սաղմոյցն ի զիւրապար կամողիկոսն ընդ
քիւրս աշտանաղմեցան աշնայի որ մահու ապտե-
ցին եւ ի յստաւնորդութեան քաղաքին մերայ ՄԵՐ-
Քիսիք ըստաւանակեան: Արդ աղաւթն զձեզ քա-
հանայք եւ սարկաւաղունը որք հանդիպէք սմա-
կարդալով կամ տեսանելով յինքնըք ի սաք եւ ի
ժաքարախլլ աղօթմ ձեռ զՄահտաքն շէհանն եւ զԵՆ-
նակին: որա զՄահտաքն Պապն եւ զորդիքն սորա
զՄաքարն եւ զՊալին, զմեծ հաւան զխառնաւան եւ
զԷսհայատան եւ զԵմամանն եւ զգուստան սորա
զՄանասին զԼաւոյ խառն զԷրիսիմէն զՄաքարն
զԼաւ շէհանն եւ զՄարիամն այլ եւ զԵրեմիան եւ
զԵրեմիան եւ զԵմամանն առեան մերձաւ որն որք
ստացան ի հալալ ընդիլ իւրեանց եւ եղին յիշատակ
ի դուռն սաք Սարգիս Լեկոյցն ղին... այլ եւ
զԵրեմիոյր եղեցան յինքնըք ի ՏԵՐ. զՏԵՐ Միւսան
որ քաղում նախատին կրեաց մինչեւ յաւառե-
ցաւ...»

Բեռնապոյն յիշատակարանի մը մէջ (էջ 482)
կր կարդաւք. «... զՏԵՐ Մահտաքն որդի զՏԵՐ Պապն
եւ զԵրեմիան ընդ զՏԵՐ Ուսանն եւ զԵրեմիան եւ
զԷրեմիանն եւ զԵրեմիան զԵրեմիանն ի սաք, զԵրե-
միանն, զԵրեմիանն Լեկոյցն եւ զԵրեմիան ՏԵՐ-
տանն եւ զԵրեմիանն Լեկոյցն զՄարիամն, ձե-
ռամ սաք Միւսան որդի սաք Լորս թիւն ի զին
ԻճԵՆԻՆ...»

119.

Ժ Ս Ս Ս Գ Ի Ր Ք

1634.

Քրիստոս 166 (= 330 էջ): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԻՆ
13 X 10 X 3 սնտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ միւսին: — ՏՈՒՆԷ 17:
— ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԼԶՄ՝ կաշեպաշտ: — ՄԼԳԼ՝
ՂԵԹԵՆԵՑ ՊԵՆԴՆԵՆԵՑ Երեսկ կողմը կան երկու թեր-
թեր: — ՀԵՆԳԼԵՄԵՆՍ՝ երկտառած եւ քաղովին
քայլայտած ու խառնակուած: — ԿԵՐԵՆԴԻՐԵՎ՝ կարմիր:
— ԳԼԻՉ՝ Թորոս սարկաւան: — Ժ՝ ԿԵՐԼ՝ Եամու զրի:
— ՍԵՆԵՐ՝ Մահտաք միւսն: — ԺԵՄԵՆԻՆ՝ Ուժժի
(= 1634) = 1634: — ՏԵՂ՝ Սեբաստիոյ:

Մատենան է «Կարգաւարտութիւն հասա-
րակաց աշխարհ լեկոյցեաց Լաւոստանայց, որ
կատարի ի մէջ գրչին ի գլխ ձոր Լաւոստայ-
արաբակ Լուսաւորին գրիգորի եւ Սահակայ
Լաւոստայի, եւ Մեքարայ վարդապետի եւ

մասը գլշ: — ՎԵՐԱԿԱՅԻՆ՝ կարմիր: — ԳԻՐ՝ շուտ: — ՍԻՋՐԱՆՍԵՐՈՒՄ՝ նոսրակա: — ԳՐԻՃ ՍԻՐՈՆ: — ՍՏԵՑՈՒՂ՝ ՏԵՐ ՅՈՒՂ, քահանայ: — ԺԱՄՆԱՆՆԻՆ՝ ՈՒՂԻ (— 1064 + 661) — 1616: — ՏԵՂԻՆ՝ Կ. ՊՈՒՆԻ:

Մատանան է ԸՂԻՋ՝ առանձն որ կր պարունակե ձայնըդի միջ եղած բոլոր եկեղեցական օրհներգութիւնները. ձայնադիշ խաղերը սակա են եւ ոչ այնքան հետաքրքրական:

ԳՈՒՇԱԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. ԸՂԻՋԻՆ
անուն սկսող եւ ողորմութեամբ նորին յանգեւելակատարելի գերգաշարականց, զոր ասացեալ է հոգիարար զեռնարարանց, եւ երաժիշտ հայրապետաց, ի պայծառութիւնն սուրբ Եկեղեցւոյ եւ ի հրճումն ուսումնասիրողն, որում պանկանցալ եղեւ բարեմիտ եւ ուսումնասիր հեգաշարի քահանայն ՏԵՐ ՅՈՒՂ՝ առնել քահանայն կամանցի եւ մեծաւորով եւ յօժարութեամբ ետ պատգաբել փառապատար սրտի ի դարգումն առնել եւ յիշատակ հոգւոյ զոր տէր Առաքել բարով վայելեալ տալէ յոսն եւ ընդ երկայն աւարտն ԱՅՄ եւ ընդ նմին յիշեալէր զհամես եւ գաւառումստեք կրասնաւորս պարփեալս որ օրհներգ արդարս սուրբ ձայնըդի, եւ նախաւոր ողորմի ասացեալ թամամին Տօլմաթին,

124.

ՇՈՐԱԿԱՆ

1631.

ԹՈՒՂԹԻՆ՝ 461 (— 922 էջը): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆԻՆ՝ 16½X12X6 սմտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆԻՆ՝ միասին: — ՏՈՂԹԻՆ՝ 18: — ՆԻԻԹ՝ թողել: — ԿԱՋԻՐ՝ կաշիքայտ: — ՄԱԳԱՍՏԵՍԵՍ ՊՈՒՇԱԿԱՆԵՐ շուրհ: — ՏԵՐԳԱՄԱՆԵՐ լուս: — ՎԵՐԱԿԱՅԻՆ՝ կարմիր: — ԳԻՐ՝ շուտ: — ՍԻՋՐԱՆՍԵՐՈՒՄ ՆԻՒՇԱԿԱՆՆԻՆ՝ ՈՒՂԻ ԿԱՅԻՆ: — ԳՐԻՃ ՍԻՐՈՆ՝ (— 1080 + 661) — 1631: — ՏԵՂԻՆ՝ Ամստեր:

Մատանան է ԸՂԻՋ՝ առանձն. վերջը կցուած է նաեւ (էջք 89—921) ձեռքացրտն, որուն վերջին թուղթերն գրաւուած են ժամամուտներով եւ մետեղիներով:

ԳՈՒՇԱԿԱՆԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. ԸՂԻՋԻՆ
տէր մեր Յիսուս Բարեաւ ետ ուս եւ կարողութիւնն օրհնել իմոյ Արքայից մեղաւմած գրեթե գրեթե եւ կատարել զարարկներս զինչեղեւ եւ զաղաչութեան, իմանել իմանելութեան եւ զարարութեան, զորոնց հոգւոյն գաղութան, եւ զխաղիւրացն, զհամարարաններ, զհանգստեան եւ զուսուրբ արհմանութիւններ, այլ եւ զաւարելոցն եւ զմարգարեից, զհայրապետացն եւ զմարտիրոսացն, զգնաւորացն

Հաջորդեալն: Հօրմին, Երազմի, միւս Թաման, Արքայի, Սէրիք, Պաշտ, Կոնիստան: Այլ եւ զխաղիւրացն, Մանուկն, Ամանուն, Սարգիս, Խաղա, զոր արաւ յօժարութեամբ հասն զգինս զբրիւս, զոր տէր Առաքել ընդ միոյն հարիւրապետն եւ Ս. ապառիկ հասնացեալ փոխարինն աստ, եւ ի հանգիստեան տրեմեք արտաքէ պնտա, եւ զերեւոյց նշնեցեալն խաղիւրացն, երազմեալ ձայնին, առնել առաւ պատիւն, անփոխան արաւութեան, ի դասն աշխուրհան, եւ ի բարբառն որ առ եկալարար հանգալ, հոր Բայց գրեցաւ առ ի թափն Հայոց Ռեդալ, եւ ի ամենան յանգիս, ի կայսերանիստ մեծահարաւ քաղաքն, Կատանց ինտուպիւս, որ այժմ կաշի Առաքել, ի դասն արշին Նիկողայոսն արանցեալ որն հայրապետն, ի թափն Այնկուս, Չեւամար ապիկար եւ անարհատ գրեթե Սիմեոն, զոր տէրս եւ փառարի մտք. մայր եւ գրի եւ անարած մատար շառեցի: Խորհրդանշ զիմար երես անկալ աղաչեմ զհանգիւրացալ յայմ տառիս, պաղաւտեցն ներք եւ զպակասն լուս, վառ պանդխտութեան եւ դարկութեան զիմար զիմար իմար էր եւ զեկեւ մեծեալ. բաւ այն թէ լուս է

եւ զկոնտանցն, շարագրել եւ աւարել աղաչանքանութեամբն Բրիտանի լուս եւ ընտելութեան, եւ ի քաղաքն Ամստեր, ընդ հոգանաւ սուրբ Նիկողայոսն, եւ սուրբ Երեմայ (.) զուս հայոց վառապետն իւր, ի միւս առնալ զառն մարգարեին. Երանի որ ունիցի զուսակ ի Սիւն եւ ընտելութեան Երազմեալ: Այլ աւարումն եղեւ շարակնիս թէին Ռ. 2. ի դասն եւ ի դաժան եւ ի վերջեցեալ ժամանակն զոր փառ մեղալ մարգարաց. բաղաւտեցն եւ ի վերայ մեր աղաղակ ժամանակն, եւ բարաւ ձեղութիւնն եւ վիշտաւ եւ հարկապահանջութեան եւ այլ բաղաւտեալ ազգի ազգի նեղութեան կա հասնացեալն ի վերայ ազգիս Բրիտանունից. զոր ինչն տէր մեր Երեմայ Բրիտանունիս աւարելոց է միթէ տեղեւոյն ամենայն քաղաքաւոր Տօլմաթ եւ քաղաքի զարգապետիկ անտերեւութեան մեր, եւ արապել խաղաղութիւն եւ տայ զաւարութիւն խաղիւրացն եւ արեւել զգինս Բրիտանունից, եւ ներսն արապել (.) մի սուրբ խաղիւրացիս եւ նորաբեռնար զարգապետիկ զհայրապետ (.)

131.

Շ Ո Ր Ա Կ Ո Ն

?

ԿԱՋՄՐ՝ քայքայուած կաշեկազմով: — Գիր՝ քո-
լորգիր: — ՎԵՐԱԳՆԱՐՆԵՔ՝ փրթոտած, մկնկեր, 76 հրես-
նոց, պակասաւոր քան մը:

Մատենան է ՀԵՐԻՆԻ կամ ՀԵՐԻՆԻ:

132.

Գ Ա Ն Չ Ա Ր Ա Ն

?

ԹՈՒԿԹԵՔ 387 (— 774 էջ): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ
15X17X7 մտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂԵՔ
21: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԱՋՄՐ՝ կաշեկապտ: — ՄԱ-
ԳՆԱԳՆԱՐՆԵՔ՝ զանաւ: — ՎԵՐԱԳՆԱՐՆԵՔ՝ վեր-
ջերը քիչ մը քայքայուած: — ՎԵՐԱԳՆԱՐՆԵՔ՝ կարմիր թա-
շաքով: — Գիր՝ քոլորգիր: — ՍԵՔՆԱՐՆԱՐՆԵՔ՝ կարմիր:
— ԳՐԻՇ, ՏՆՂԻ ՆԻ ՓԱՐՄԱՆԱԿ՝ անյայտ:

Մատենան է ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՆԵՔՆԱՐՆԵՔ՝ ՀԱՅԿԱՆԻ:

գեղեցիկ կերպով խաղաղ եռանդ՝ ձայնանշի-
րով եւ ընտիր բովանդակութեամբ:

133.

Գ Ա Ն Չ Ա Ր Ա Ն

?

ԹՈՒԿԹԵՔ 373 (— 746 էջ): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ
15X14X7 մտ.: — ՏՈՂԵՔ՝ 15: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: —
ԿԱՋՄՐ՝ կաշեկապտ: — ՄԱԳՆԱՐՆԵՔՆԱՐՆԵՔ՝ զանաւ: —
ԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ միասին կաշ թերթ մը. միջին մասը կաշեկա-
զմով: — ՎԵՐԱԳՆԱՐՆԵՔ՝ լաւ: — ՎԵՐԱԳՆԱՐՆԵՔ՝
ԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ կարմիր: — Գիր՝ խոշոր քոլորգիր:
— ՎԵՐԱԳՆԱՐՆԵՔ՝ քաւական սիրուն: — ԿԻՆԵՐՆԵՐ՝
ՆԱՐՆԱՐՆԵՔ՝ վրայ կայ հատ մը: — ՍՏԻՑՈՂ՝ Յովհան-
նէս կրօնաւոր: — ԳՐԻՇ՝ Առաքել սարկաւազ: — ՏԻՂԻ՝
երդաստի:

Մատենան է ԳԵՂԵՐՆԻ, որ 2-ի գլուխնե-
րու բաժնուած է եւ կը պարունակէ շոյնաւի
գանձեր, որոնց կը կցորդին երբեմն տաղեր, մե-
լեդերներ եւ յորդորակներ, բոլորովին նման չէ

ԹԻՆ 132-ին, ունի ընտիր կցորդներ, որոնք չկան
Նախորդ ձեռագրին մէջ:

ԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ (ԵՆ 744).

«Չառաքող գանձարանի» զանաւ: — ԵՆՈՒԹԻՒՆ՝
որ եւ զայն գրէ ի հաւաք աղագանց իւրոց իւր
աղագրութիւն համար, Առաքել սարկաւազին ի ներա-
ռեմէն: — ԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ իւրեւ եւ ամենայն ա-
րեւն մարմարաց իւրոց, որք աղագանց գանձե-
անն, ով մանկուկն երեւոյն որք հանգիւղի-
մէ կարգաւով կամ յարկնակելով, յիշեցնէ ի
մարմարաց յաղագրութեան իւրեւ, իւրեւ իւրեւ
եւ զԱռաքել սարկաւազն, եւ Առաքել զանաւ յիշէ
իւր միւսանգամ գաւառեանն. երեւոյն, երեւոյն:

134.

Գ Ա Ն Չ Ա Ր Ա Ն

1492.

ԹՈՒԿԹԵՔ 261 (— 639 էջ): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆ
18X13X7 մտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂԵՔ
15: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԱՋՄՐ՝ կաշեկապտ: — ՄԱ-
ԳՆԱՐՆԵՔՆԱՐՆԵՔ՝ զանաւ: — ՎԵՐԱԳՆԱՐՆԵՔ՝ վեր-
ջերը քիչ մը քայքայուած: — ՎԵՐԱԳՆԱՐՆԵՔ՝ կարմիր թա-
շաքով: — Գիր՝ քոլորգիր: — ՍԵՔՆԱՐՆԱՐՆԵՔ՝ կարմիր:

ԵՆՈՒԹԻՒՆ՝ խոշոր քոլորգիր: — Գիր՝ քո-
լորգիր մեծ: — ՎԵՐԱԳՆԱՐՆԵՔ՝ ՆԱՐՆԱՐՆԵՔ՝ կար-
միր թանաքով: — ՏԻՂԻ՝ Ս. Նշան վանք Սեբաստիոն: —
ՍՏԻՑՈՂ՝ ՆԻ ԳՐԻՇ՝ Յովհաննէս: — ՓԱՐՄԱՆԱԿ՝ ձեռն
(— 941+651) — 1492:

Մատենան է՝ Գալ-բ-բ, նման նախընթաց
երկուքին: Սենի ընտիր կողմեր, որոնք չկան
մի. սենյուն մեջ:

ՅԵՐԱՅԱՍԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. (ՆՋ 531).
Գրեցաւ. եւ աւարտեցաւ քանձորանս առաւածալին
մատենից ձեռամբ յագնեալ եւ տարտամ եւ
... Եւսմեւ գրէի ի գաւառս Սեբաստիայ, ի գրանս

աւարտեցաւ. ի թվականութեան Հայոց ԶԻՆ.
եւ (...) աննէօսա: Արդ որք հանդ (...) յիշեալք
գմեղաւ. ի ի գրչակ (...) ր:

Վերջին էջին վրայ գրուած է յետապոյն յի-
շատակարան մը, այսինքն անընթեացին. միայն կը
կարդացուի Վերջոյ գրից Ս. Կարապետ Ենչեղե-
ւոյ յիշատակ տրուած ըլլալով:

135.

ԳԱՆՈՒՐԱՆ

?

ՅՈՒՂԹԵՔ 341 (— 682 լ.թ.): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԻ՝
18 Վ 13 X 6 սնտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂԸ
17: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԱՋՄ՝ կաշիվայտ: — ՄԱ-
ԳԱՂԱԹԵՍԵՑ ՊԱՆԳԱՆԱՅ՝ լկան: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԻ՝ լկան:
— ՉԱՆԳԱՄԱՆԻ՝ լկան: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԻ՝ լկան:
Խնդհ, տեղ տեղ ցնցակեր: — ՎԵՐԱՆԳՐՈՐԸ՝ կարմիր թա-

նարով: — ՋԱՐԱՐԱՐԱՆ՝ լկան: — ԳՐԻԶ, ՍԱՅՈՂ, ԵՆ
անմասն: — ՍԵԾՈՒՆԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ Ս. Կարապետ Ենչ-
եղեղոյ Տուգնատի:

Մատենան է՝ Գալ-բ-բ, նման վերիններուն

136.

ԳԱՆՈՒՐԱՆ

1421.

ՅՈՒՂԹԵՔ 380 (— 760 լ.թ.): — ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԻ՝
18 Վ 13 X 9 սնտ.: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՏՈՂԸ
17: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԱՋՄ՝ կաշիվայտ: — ՄԱ-
ԳԱՂԱԹԵՍԵՑ ՊԱՆԳԱՆԱՅ՝ լկան: — ՀԱՆԳԱՄԱՆԻ՝ լկան:
— ՎԵՐԱՆԳՐՈՐԸ՝ կարմիր թանարով: — ԳՐԻ՝ քուրդ:
— ՍԵԾՈՒՆԵՐՈՒՆ՝ կարմիր: — ԳՐՈՒՄ՝ տաշին ու վերջին
մատենուն այսինքն Գանձարանին եւ Տաղարանին գրիչ-
ներն գատ են ու առաջինը՝ անմասն, երկրորդը Սա-
տուածատուր դպիր: — ՍԱՅՈՂ՝ Գանձարանինը խաւարի
նայել, Տաղարանինը՝ Բակոր ձգնատուր կուսակցութեան
նայել: — ԺԱՄԱՆԱՅ՝ Գանձարանինը անմասն. Տաղա-
րանինը՝ ԳԶ (— 870 + 551) — 1421: — ՏԵՆՂ՝ Գանձա-
րանինը՝ շանդալ Բուղար, Տաղարանինը Պառուկ Գրակ:
— ՍԵԾՈՒՆԵՐՈՒԹԻՒՆ՝ Ս. Հրեշտակապետ վանուց Վղայի:

Մատենան է՝ Գալ-բ-բ եւ Տ-գրամ, միանեւ
575-ի էջը կը պարունակէ գանձեր, ըստ օրի-
նակացն, անկից անդին՝ Տաղարանի մասն է, ուր
կը պարունակուին տաղերը, իրենք աւանանի հա-
տորի մէջ:

ՅԵՐԱՅԱՍԵԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ. Գալ-բ-բ (ՆՋ 516).
(էջ 516). «Արդ ապաշխմ զմեզ մանկուք սուրբ
Եկեղեցւոյ, որք հանդիպէք քաղաքաբարբառ եղա-
նակի, յիշեցէք ի մարտափայլ յաղաթս ձեր
զխաւորին եւ զիւր կենակիցն յիմիմառն զգիտե-
ցեալսն յաշխարհն կենդանաց եւ զմայրն իւր զԱ-
ղաւթն եւ զեղբարքն զՄարտիրոսն զԳրիգորն եւ
զԼաւր-կապն եւ զՀայրն զՅիսկայկն եւ զգոռատուն
զՄարտիրոսն եւ զԼաւրն, եղբայրքն զՅորհանն եւ զԼա-
ւրն եւ զամենայն արեան մեքաւորսն զՀայրն

յովաննէս, եւ զմայրն զխան Մեկիքն, որ ստացան
գաս ի հալալ բնէցն իւրեանց: Եւ ետուն յիշատակ
ի գիւղն որ կոչի Ղայկալ Բուղար ի դռնն սուրբ
Եւկորայ: Ի ձեռն աւր Պաւլոսն, աւր Եւսմեւսն
եւ աւր Սարգիսն. շունչ ք իշխանութիւն որ ծախե-
կամ քրաւէ. թէ յանդգն ինդովեալ եղիցի Եթով-
Հայրապետաց. խնամ տանալ զմաւրնին Սա-
տուծոյ եւ յամենայն սրբոյ ի մէջ. ամեն:

Տ-գրամ (էջ 756). ... Կրեցաւ տաղերս
ձեռամբ անխառն քրդի սուտանուն Աստուածատուր
դպիր, բնդ հովանեաւ սուրբ Կարապետիս ի յանա-
պատ որ կոչի Պառուկ Գրակ. ի թվ. ՊԸ. արդ
աղաքեմք զամենեանս յիշման առնել զմեզ ար-
ածանի, հայցեալ մեզաց զմեղութիւն, որ գործե-
ցաւ. յայտ՝ աշխարհի. Չգաղարանաց տեսակի
մարմնոյս գործոյ կատարողի. զիմաս իմ ի շարն
միանցի, զհօգիս գիտեալսն աղանդեցի. շունչ
քրաւ պատախանի, ինձ քննութիւն, յորժամ լինի.
քանզի կրամա յաւտարեցի եւ ոչ յանդէտս գոր-
ծեցի, յերես անկեալ ձեռ առալի յիշման արարեք
զիս արժանի, զայս սակաւ կատարողի եւ ծաղկողի
եւ զիշխարհոյ եւ Աստուած զմեզ յիշեալն: Ընդ
նմին եւ զհարազատ եղբայրն եւ զհայր կուսակաւսն
արեղայն որ ախտաեցաւ հետ ինձ. Բրիտան Աս-
տուած միայն հարի թապառիկս տաղե նմա ամեն.
եւ զմեղոյ իմ ի Տէր քանակն արեան մեքաւորս:
Արդ աղաքեմք զամենեանս որք հանդիպէք այսոմ
հաւանաւոր տալիս յիշեալք ի մարտափայլ յա-
ղաթս ձեր Կարապետաց որս զպատուական կուսա-

138.

Գ Ա Ն Չ Ա Ր Ո Ն

1581.

Քրիստոս 260 (520 էջը) : — ՄԵԺՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝
20X14X8 1/2 մետ. : — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝ միասին : — ՅՈՂԺ
16 : — ՆԻՒԹ թուղթ : — ՆԱԶՄ՝ կաշեփայտ : — ՄԱ-
ԳԱՂԱԹԵԱՅ ՊԼԱՊԵՆԱԿԵ չունի : — ՀԱՆԳԱՄԱՆԵ լաւ :
— ՂԵՐԱՍԳԻՐԵ ԵՒ ՍԿԱՐԱՍԳԻՐԵ՝ կարմիր թանաքով :
— ԳԻՐ՝ քուրճար : — ԳՐԻՃ՝ ՄԻՐԱՍ : — ՍՏԱՅՈՂ՝ ինքն :
— ԺԱՄԱՆԱԿ ՈՒ (— 1030 + 661) — 1561 : — ՏԵՂԻ՝
մանմը գիրը Սեբաստիոյ :

Մասեանս է՝ Գնչիբուս :

ԵԻՆՏԵՆԱԿԱՐՈՒԹԻՒՆՔ (էջ 514). a...

Արք գրեցաւ Գանձարան աստուածային մասանից
ի յառայդ եւ յընտիր տարինակն. ձեռամբ միշտ
տկար եւ ծրուամիտ, խորհրդակորոյց եւ անարժան
Միշտս գրէիս : Ի գաւառս Սերաստայն, ի գիւղս
որ կըլի ճանճի, ընդ Տափանեա սուրբ Աստու-
ծանին եւ որոյն Բակորայ եւ որոյն Պապոսի
սուրբայն եւ այլ բազմահաւաք սրբոցն : Բայց
գրեցաւ այլ ի թուին Հայոց Ռ եւ տեւորդի Լ,
Փեարթորի ԺԻՒ, տար ԳՀԻ. յաւար գալտեան
աստուածորայն քառասներորդ ի տանքն : Եւ
աւել տարն զկենդանակերպ դասին. ի գաւառ եւ
ի նեղութեան ժամանակի, ի թագաւորութեան
ապակց, զի եղիւ սով եւ աստանութիւն վառ
ծովացեալ միշտ մարդ. որ յայտմ տաի եկեալ
Անգիր փաշայն բազում եւ աթիւ գաւառք
եւ գնաց գէպի յարեւել : Եւ Հաստատան, եւ յոյժ
պեղեցին եւ յարեցեցին զքրիստոնեայնս ի հարկա-
նահանութիւն. եւ հանին դադում արուեստա-
ւոր վասն շինութեան Ղարայ բերդին : Եւ անտի
եկեալ գրեցին զերեւան գաւառն եւ զքրիստո-
նեայն բազում ի սուր եւ ի գերութիւն վարեցին,
եւ մտցոյ փախուսկան լուալ ի լերին եւ ի քարա-
նեղոյ վիճոցն, յոտաւոյ ի խնամն մարդասիրին
Աստուծոյ : Արք աղաշմ գրաւաւ լաւեօրամիտք որք

աւգաթի ի մանն կարգաւով կամ տարինակելով,
ի յենցեք յաղաթ ձեռ զանարժան Միշտս գծողս
եւ զաստուածայն իմ, զՄարտիրոս քահանայն, որ
բազում աշխատանք կրեց գնեալ իմ եւ ուսոյց ինձ
զգիրս եւ գծողիս : Ով պատուելի հարբ եւ եղ-
բարբ, որք հանդիպէք սմայ, անմիջապէս լերուք
աղայանացն եւ խոշորութեան գիրս, զի եմք ի դաւան
եւ ի նեղ ժամանակիս, որ սիրտս չուոր եւ միտքս
մայր. զի մեր պակասութիւնն շատ է : Եւ մեր
խառնութիւնն : Այլ եւ յենցեք յաղաթ ձեռ
զմեծ մայրն մեր զՄուղայն, եւ զեղբայրն իմ զՄու-
գանն, եւ զքոյրն իմ զԳահարն, որ փոխեցաւ առ-
գրիտան, եւ զհամարեն հանգուցեալսն, եւ
զծնեղոն մեր, եւ զայլ ամենայն երախտաստան : Եւ
զՄիշտս անարժան ծառայս, որ գրեցի զգանձս յի-
շտակ ինձ, եւ հարա իմոյ Մարտիրոս քահանային
եւ Միշտային եւ պապ Միքիթային, եւ մեծ մասն
մեր Մուղային եւ եղբայրն իմ Մուղոսին, եւ մաս
իմոյ Դեպեղնային եւ ամենայն զարմից եւ զաւակոյց :
Եւ չունի ոք իշխանութիւն որ հանէ զգանձս ի
գրանէ որոյն Բակորայ եւ որոյն Պապոսի սուա-
քայն, այլ եւ խնամով պատուողն եւ պահողն
որհնի ի յԱստուծոյ եւ յամենայն սրբոց. ամեն :
Հայր մեր որ յերկին. սուրբ...

(էջ 514). « Արքային կազմեցաւ զանձարան
թղթի ՌՃԷԻՆ Մայիս ամսոյ երեքին. արքայամբ
Հողարքի Մահաբա տէր Նիկողայոս քահանայն,
հար Գեորգիս, մեր Մարտիրոս, իրիցկնընդ
խաթանին, ի դաւան արեգակ սուրբ Նշանին, ի
առաջնորդութեան Տեան Նիկողայոս վարդապե-
տին. յիշատակն արդարոց օրհնութեան եղիցի »
(էջ 520). « Երեսուցի է սուրբ Նշանին, ի
ժամանակի Մեծի խնդկի վարդապետին թուին
ՌՃԶ. ին. յորժոյճ Գանձարան եւն » :

139.

Գ Ա Ն Չ Ա Ր Ո Ն

2

Քրիստոս 680 էջը : — ՀԱՆԳԱՄԱՆԵ կողմն ու
կազմը քուրճարին ըստ յայտած : — ԳԻՐ՝ քուրճար : Նա-
խայրեալներուն մեծութիւն եւ պարունակութիւն : —

ԳՐԻՃ, ՏԵՂԻ ԵՒ ԺԱՄԱՆԱԿ՝ անծանօթ : — ՍԵՂԱԿ-
ՆՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝ Ս. Սարգիս Ենեղեցոյ Սեբաստիոյ :

140.

Գ Ա Ն Չ Ա Ր Ո Ն

1499.

Քրիստոս 316 (— 628 էջը) : — ՄԵԺՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝
26 1/2 X 17 1/2 մետ. : — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝ միասին : — ՅՈՂԺ

21 : — ՆԻՒԹ թուղթ : — ԿԱԶՄ՝ կաշեփայտ : — ՄԱԳԱ-
ԳԱՂԱԹԵԱՅ ՊԼԱՊԵՆԱԿԵ չունի : — ՀԱՆԳԱՄԱՆԵ լաւ

գործածուած: — ՎԵՐԱՍԳԻՐՔ Կարմիր: — ԳԻՐ Խոշոր քոլոր: — ԳՐԻՉ՝ Խաչատուր արծաթայ: — ՍՏԱՅՈՂ՝ Մահտեսի Սաւառլան: — ԺԱՄԱՆԱՅ՝ ԶԻՐ (— 948 + 651) — 1499: — ՏՆՂԻ՝ Սծրաստիան:

Մատենան է՝ Գ-Ն-Դ-Ն:

ԵՐԷՆԱԿԱՆԳՈՒԹԻՒՆՔ. * Գ... Ե... որ եւ կարողութիւն հասանել յաւարտութեան ծաւակ տալիս որ է Գանձաւոր ի պայծառութիւն սուրբ եկեղեցեաց: Արդ գրեցաւ սա ձեռամբ բազմաճիւղ ձեռամբակած եւ անարհեստ գրչիւ՝ առաւանդուն խաչատուր արեղիս, որ գանձուն ունի՝ բոլոր ի գործեցն յոյժ թափառ եւ հեռի, ի թափանչուն մերս յաճ. ի քաղաքս Սեբաստիա, ի վանս որ կոչի անապատ ի գրաւս սուրբ Աստուածածնին, ի յաւաճեորդութեան սուրբ ուխտիս տէր Սոգո-

մեհի եւ հետեւ խաչատուրին եւ այլ միտան եղբարցս: Արդ աշտանձ գանձեանս որք հաճեալիք սմա կարգալով կամ աւրինակելով, յիշեցել ի մարտափայլ աղաթն ձեր զիս գանձաւորս եւ գանձաւորսն գրչակս զխաչատուրիկս, եւ զնոսոս իմ եւ գանձաւորսն արեւան մարմաւորսն, զկենդանին եւ զհասնեցեալսն...

Ըստացող այսմ գանձաւորիս զմոգտեմ Սաւառլան եւ զկողակիցն իւր զԼիմաթն եւ զԳեաղաթ: Գաւախ իւր զԱստաթիւրն զքաղաքաբարաւ աղաթիւն (յիշեմ-լիք): Եւ եղ զայս խաչատուր իւր եւ զաւակի իւրոյ Յակովբին, որ աղայ հասակաւ փոխեցաւ առ Քրիստոս յոյսն ամենեցուն, ի գրունս սուրբ Լուսաւորչին եւ սուրբ Աստուածածնին, յիշեցէք ի մարտափայլ աղաթն ձեր զմոգտեմ Սաւառլան եւ զաւակիս արեւան մարմաւորսն...

141.

Գ Ա Ն Չ Ա Ր Ա Ն

2

ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 18×14×0 սնտ: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ միասին: — ՏՈՂՔ 13: — ՆԻՒԹ՝ Թուղթ: — ՆԱԿԱՎ կապեփայտ: — ԿԱՆԿԱՎԱՆԵՐ լաւ: — ՄԵԶԱՂԱԹԵՆԱԿ ՊԱՇԱՅԱՆԿՔ ղկան: — ՎԵՐԱՍԳԻՐՔ Կարմիր: — ԳԻՐ՝ քոլոր: — ԳՐԻՉ ԵՆ՝ անծաւոթ: — ՍԾՓԱՎԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ՝

Սենեցերիման ընկերութեան Սծրաստիոյ, որուն կնիքը՝ կայ սկիզբի էջին տակը. հայերէն. Թուրքերէն. կնիքողնը այրիւ մը: Երկու կողմէն թափան եւ պրակներ:

Մատենան է՝ Գ-Ն-Դ-Ն:

142.

Գ Ա Ն Չ Ա Ր Ա Ն

7

ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐ 23×16×12 սնտ: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ միասին: — ՏՈՂՔ 22: — ՆԻՒԹ՝ Թուղթ: — ՄԱԿԱՂԱԹԵՆԱԿ ՊԱՇԱՅԱՆԿՔ ղկան: — ԿԱՆԿԱՎԱՆԵՐ լաւ: — ՄԵԶԱՂԱԹԵՆԱԿ ՊԱՇԱՅԱՆԿՔ ղկան: — ՎԵՐԱՍԳԻՐՔ Կարմիր: — ԳԻՐ՝ քոլոր: — ԳՐԻՉ ԵՆ՝ անծաւոթ: — ԹՈՒՆԱՎԱՆՆԵՐ (— 947 + 651) — 1498: — ՏՆՂԻ՝ Սծրաստիւժ Ս. Փրկիչ:

Մատենան է՝ Գ-Ն-Դ-Ն, կը պարունակէ 130 զլուխ, 130 աւուր վրայ, գանձեր, առաքել եւ երբեմն մեղեդիներ, մեծ մասամբ նման նախապէս ցուցակագրուած գանձարաններու բազմապատկութեան, ունի նորութիւններ:

ԵՐԷՆԱԿԱՆԳՈՒԹԻՒՆՔ.

Գ... Գրեցաւ առաւանդիս սուրբ տառս որ կոչի Գանձաւորս, ի սուրբ քաղաքս Երուսաղէմ, ի սուրբ ուխտս Փրկիչ,

ընդ հովանեաւ սուրբ կաթարէլ վիմաւ, ի թաւանութեան Հայոց ձիւն աթ, առաւանդաւոր առաւանդն Յովհանն եւ իւր կենակիցն Մարէ Գեորգիս զգանձաւորսն յիշանցեալ բարի հոգաց իւրեանց եւ ձեռադն իւրոց եւ որդւոյն Աստուղին եւ Քրիստոս հաճեցեալ կեցանին, Սորգոյն եւ Կարապետին, եւ ամենայն արեւան մարմաւորաց, կենդանեաց եւ մեռելոց. առնէ ի սուրբ եկեղեցիս, ի գեղոս որ կոչի բաւնաւ: Իձեցե՛ք ի Սուրբ եւ ի մարտափայլ յաղթն ձեր առաջնորդն Քրիստոսին, զԵովհանն... եւ զիմն իւր Մարէ, եւ զնաւորն իւրեանց եւ Աստուած ողորմի սասցե՛ք եւ միաց թողութիւն խորհեցե՛ք, եւ Քրիստոս Աստուած որ առաւ եւ ի սուրբ բարեաց, ձեզ յիշեցեաց եւ մի յիշեցեաց առ հասարակ ողորմեցե՛ք:

պետեան եւ զնաւազան իւր, այլ եւ զիւր արեղայքն հաւաքաւոր եւ մարան, զՅէր Վազար եւ զՅէր Զման եւ զնոյն իւր, ի զՄկրտիկ հայրապետն եւ զհեղափոխ իւր զիւր հայրապետն զաւր Վրդ- Գրեւ եւ զՄկրտիկ քահանայն, որ գաւառնայն շնորհ- հեղին եւ զնաւազան նոցա, եւ զամենայն աշխատա-

ւոր որ ի հետ մեր աշխատեց եւ եւ բարի խառ- եւ արեւել, եւ որ յիշէ, զվարձութիւնս ի յԱստուծոյ անցել եւ քրիստոսի փառք յաւիտեանս. ամեն:

1283 — 1307. Կայ Պարթւ. Գլխաւոր, որպէս իմաստուն շնորհ:

144.

ՏԱՅՍՍԱԾՈՒՐԷ

?

ԹՈՒՂԹԻՄ 424. — ՄԾՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝ 31×22×8: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝ նրկան: — ՏՈՂԹ մէկ սինակը 31 սողոց: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ: — ԿԱԶՄ՝ կողքեն ինկած, միայն թի- կունքի կարը կը մաս: — ՄԱԿԱՎԱԾԻՆԱՅ ՊԼԱՊԱՆԱԿԷ չկան: — ՀԱՆԳԱՎԱՐԷՆԷ մայր եւ փրթոտած: — ԳԻՄ՝ բողոքոք: — ՍԵՋՐԱՍԱՆՈՒՄ՝ զարդարուն, թղթածեւ, մաղկածեւ: — ՎԵՐԱՆԳԻՐԷՆԷ կարմիր: — ԼՈՒՍԱՆԱԶՆԱՅ՝ լուսն տներում, թղթածեւ, մաղկակեղ զարդեր, կարմիր եւ կապուտ գոյնով: — ՄԱՆՎԱԿԱՎԱՐԷՆԷ չկան: — ԹԱՆԱՅ՝ սեւ: — ՍՅՈՒՆՈՒՄ՝ Վազար եւ Մատթէոս: — ԿՆԻԹ՝ Ս. Նշանի վանաց Մատենադարանի կնիքը. էջ 1:

Պատեանս է՝ Գլխաւոր, սկիզբէն եւ

145.

ՏԱՅՍՍԱԾՈՒՐԷ

1636.

ԹՈՒՂԹԻՄ 536 (— 1070 էջ): — ՄԾՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝ 40×24×10: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝ նրկան: — ՏՈՂԹ՝ ամէն սինակ 37 սողոց: — ՆԻԻԹ՝ թուղթ ողորկ թուղթ: — ԿԱԶՄ՝ առաջին կողքն ինկած, երկրորդ՝ բողոքովն բայցայտած, տախտակի շնորհով կեցողութիւն մին է: — ՄԱԿԱՎԱԾԻՆԱՅ ՊԼԱՊԱՆԱԿԷ չկան: — ՀԱՆԳԱՎԱՐԷՆԷ՝ պատուական եւ քրքրուած: — ԳԻՄ՝ ընտիր բողոքոք: — ԹԱՆԱՅ՝ սեւ: — ՍԵՋՐԱՍԱՆՈՒՄ՝ զարդագրեւ պարզ արունստով: — ԼՈՒՍԱՆԱԶՆԱՅ՝ կարմիր եւ կապուտ գոյնով գեղեցիկ տներում եւ մաղկածեւ զարդեր: — ՄԱՆԳԱՎԱՐԷՆԷ չկան: — ԽՈՐԱՆՈՒՆՈՒՆՈՒՄ՝ էջ 687: — ԳՐԻԹ՝ Ռադայ: — ՍՅՈՒՆՈՒՄ՝ Մրաւ: — ԹԱՆԱՅ՝ Ռաւ (— 1085 + 551) — 1636: — ՏԵՂԻՆ՝ Սնորհաւոր Ս. Աստուածամկն եւ Ս. Անգղիա եկեղեցիք:

Պատեանս է՝ Գլխաւոր, կը պարունակէ պատմութիւն վարուց տեղեկի եւ իշխատակեր սրբոց Հայ եկեղեցիք, սկիզբէն թուղթի ինկած լինելով, ձեռագիր կը սկսի Նաւասարդի ԺԻԻ. եւ օգոստ. ԻԲ. պէն, պատմութիւն թուղթի առաքելոյ Ա- աշխն թուղթն եւ. « եւ վաճառել կամիմ զնաւ իւր Լարանէս յոյժ ուրախացաւ իրանս Երեսուխ:

վերջէն ինկած եւ թուղթեր, կը սկսի ճրէկ Բ. եւ Նոյնմիքերի Զ. օրէն, Մատթէոս Աւետարան- չի վարդապրութեան. առաջին թուղթն եւ.

« միով պատմութեան, որպէս եւ ազատեաց զնա, ի մարդակերպն սուրբ առաքելն լնորէաւ. . . » վերջին վարդապրութիւնն է յ. Տեղեկ ԺԻԻ. եւ ա- պրիկ ԺԻԻ. Երեսուխ սուրբ եպիսկոպոսի քեր- ստեայ քաղաքին: — վերջին թուղթն եւ « . . . եւ լուեալ Բ ծերոց իմաստնոց գրանս զայս եւ գիտէին զխտակրան վարս Նորա »

ԳԻՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ. էջ 1070. « Գլխաւոր հա- մադոյ եւ միասնական. . . արգրեցաւ աստուածա- բուրհի մատենան. . . ի զարդար. Սնորհաւոր, բն- Հոյնեան սուրբ Աստուածամկն եւ Ս. Սարգիս, թուղթ հայոց Ս. Եղիս սկիզբն սուրբ քրքրեւ, եւ առն ամէն էր ծառայութիւն յայնաց. եւ ի միասնե- ամի թուղթն Տեղեկ սուղթն Մրաւաւ խա- ղաց գնաց ի պարս ի պատերազմն, եւ եկեալ հա- ղիպեցաւ ի զարդար. Սնորհաւոր, եւ հրաման եղեւ Նորգման Ս. Նշանի վանացն եւ Ս. Սարգիս եկե- ղեց, որպէս Զարգացմ խառնութեամբ եւ մեծա- ջանի սնորհաւոր Ներսէս վարդապետ վերաբն- կանգնեցաւ ի Նորգմաց, գեղեցիկ եւ պայծառ յինուածովք, գաւառ Սարգիս կամեղիկ եկեղեցին Սնորհաւոր, եւ գաւառաւ եւ զայլ խեցեղ կրկն Նորգմաց, եւ Հրամանոց եւ անդամաւոր աս- ժանեւով: Բանդի աս եղեւ Սնորհաւոր զարդար- կրկն Զարգարէլ, որ բացմ ի վնայ եւ զեղեց- թիւն կրկն յանդերձեց, յինաց եւ հաստա- ւանց գաւառ Սարգիս եկեղեցին, ի պարծանս մեր եւ ամենայն հաւատացեցոյ, Զար տէր Աստուած

իճքն ընդ երկայն ասուր պահեցեալ վասն մեր, ուղիղ վարդապետութեամբ: Եւ յետ աստեաց եւանելոյ, զիճքն իւր ծնողքն եւ համբէն ճննելովքն երկնային լուսեղէն խորանացն եւ անթառամ պահեացն արձանիւ արաքցէ: Մանաւանդ զսուրբ Սարգսի եկեղեցւոյն քահանայքն եւ ժողովուրդքն, որ աշխատեցան ընչիւք եւ ասացաւ ծովք, եւ ազնւական եղեն ի ինուան ասուր եկեղեցւոյն, հաստեցէ ծոցս Զրիտուս պարմութեան իւրում: Զորտէրն կենաց եւ ասուցն ողորմութեան թեամբորդուն հայաստան անձնին եւ արքայ Սարգսի զորամարին եւ աննայն սրբոց, անշարժ եւ հաս-

տատուն պահեցէ զսուրբ եկեղեցին մեր, մինչեւ եկեցէ այն որ իւրն է հանդերձաւ:

Այդ եղև զսուրբ քահանայ թաւական Ռ-Չե. ի հայրապետութեան սրբոյ Էջմիածնայ ցեառն Փիլիպոսի, եւ ի յառաջնորդութեան այսմ մարգարայրին Սերաստիոյ, վերայդբաւ քաջ բարեսնականի, Տէր Ղերսէս վարդապետի, Զեռամբ յաշնամիջ եւ թարմատար Գարգալի, Ի խնդրոյ յանցաւոր Մինասի, յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ ծնողաց իւրոց:

ՏԵՂԵԿԱՅԻՆԻՆԷ. Զեռագիրս սեփականութիւն էր Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ Սերաստիոյ, եւ փոխադրւած Ս. Ղշանի սատենադարանը, յամին 1910, ձեռամբ Տ. Էլասար վարդապետին:

146.

3 ԱՅՍՄԱԻՈՒՐԷ

1709.

ՔՈՒՂԹԷ 276 (— 552 էլ): — ՄԾԹՈՒԹԻՒՆՆ՝ 41X27X8: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ Երկսիւն: — ՏՈՂԷ 40: — ՆԻԽԹ՝ Թուղթ: — ԿԷԶՄ՝ Կաշնպատ փայտ: — ՄԼԳԱՆԵՍ ԳԱՅՈՒՆԵԿ՝ չուղթ: — ՀԼՈԳԱՄԱՆԷ՝ լուս պանուած: — ՍԱԶՐԱՅԱՆԻՐԷ՝ գծանկար զարդապնոր կարմիր թանաքով: — ՎԵՐԱԼԳՐԻՐԷ՝ կարմիր թանաքով: — ԳԻՐ Բուրգիր: — ԽԱՆԵՍԷ սեւ: — ԼՈՒՍԱՆԵԼԶԵՐԻՐԷ՝ զարդանկար թանաքով: — ԿԻՆԼԵՆԻՐԷ՝ էջ 1: — ԳՐԻԶ՝ շիշուիր: — ՍՅԱՅՈՂ՝ Մղտսնք նարնայիւն: — ԺԱՄԱՆԵԿ Ռոսով (— 1168+551) — 1709: — ՏԵՂԻ Սերաստիոյ Ս. Սարգիս եկեղեցի:

Մասեանս է՝ Այսմատարս Պասմութիւն վարուց հայ եկեղեցւոյ տունելի եւ յիշատակելի սուրբերուն: Միայն Ա. Հատար, Ղաւասարդի Է. Էն մինչեւ Արացի Լ:

ԹԵՂԵԿԱՅԻՆԵՐԷՆ է այն, էջ 551. «Փաստ փաստեցաւ անձնացն... որ եւ կարողութիւնն ստորաժամ անելն ինչ հասանել յաւարտ յայսմ տասի, որ կոչի Յայմասուղը: Որ եւ աստեղեղ եղև հոգեւեր կեռն Ղարիթիւն կոչեցելոյ, Յիշատակ հոգւոյ իւրոյ եւ կողակցուն Աստուածատունի, եւ ծնողացն Մուրադին եւ Պէթիսանին եւ պապուն իւրոյ... եւ մասնն վարդեհասին, եւ Մղտեան Գրգիւրին, եւ արգացն Մանային եւ խաչատունին, եւ եղբարցն իւրոց խոնարհապէս եւ Ան-

Յէրին, Պետրոսին եւ Գարութիւնին, եւ քրեւրցն Կուզեմէն եւ Պէկզեմէն, Եղիսարէթին, եւ Մղտեան Աստուածատունին, որ եղև պատմադրոցս սկսման եւ աւարտման, վասն իւրոյ հոգաբարձութեան զվարձիւ Զրիտուսն ընկալի ի յաւարտն այնելութեան. ի զվարձութեանս Հայոց ԻԿ. յարեւելին, որ երկու զայլ վերաբարդին, մայրամայոյ երեսունին, երկու շարժի լուսուր պատկերին: Ի ժամանակս առաջնորդութեան ասոր խախտ Սերաստիոյ Ս. Ղշանի պատուարի Աստուածատու վարդապետին, եւ ասոր Հրեշտակապետի Աստուածատու վարդապետի եւ յանապատու ասոր Աստուածանին վանից առաջնորդի Գալուս վարդապետի: Եւ եւ յիշատակ զուսն արդին Սարգսի զորավարին եւ արդոյ նորա Մարտիրոսի, եւ շուսն զք ինխանութիւն վաճառելոյ եւ կամ քրտու գնելոյ. զն է յիշատակ անշնչին վասն իւր հոգւոյն եւ աննայն արեան միւսանորացն, վերայդբեցելոցն կենդանեացն եւ հանգուցելոցն, կարդադոցացն եւ յաղացն եւ Աստուած ողորմի ստացալոցն. ամեն, Հայր մեր որ յերկնս:

Զեռագիրն էր սեփականութիւն Սերաստիոյ Ս. Սարգիս եկեղեցւոյ, ուսկից փոխադրուած Ս. Ղշանի մատենադարանը ձեռամբ Տեառն Էլասար վարդապետի, 1910 թն:

147.

3 ԱՅՍՄԱԻՈՒՐԷ

1662.

ՔՈՒՂԹԷ 332 (— 664 էլ): — ՄԾԹՈՒԹԻՒՆՆ՝ 40X28X7: — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ Երկսիւն: — ՏՈՂԷ 38 մէն

սիւսկը: — ՆԻԽԹ՝ Թուղթ: — ԿԷԶՄ՝ Կաշնպատ փայտ: — ՄԼԳԱՆԵՍ ԳԱՅՈՒՆԵԿ՝ սկիզբը կայ երկու

երկու հաստ սիրուն: — ԳՐԻՉՔ Միրայել որդի Բարդաճ
Սևնիթանցի գրչի: — ԺԱՆՈՐԱՆԻՍԻՍ ԹԻՓԻՍ (— 1111 + 551)
— 1662: — ՍՏԱՅՈՂՆՆԻ Նիկողայս սեպաստացի:

Մատենան է՝ Եղեմեան:

ԹԻՓԻՍԵՎԱՆԵՐ, սկիզբը՝ «Փառք... Առ-
տուժայ... որ ետ կարողութիւն տկար եւ
տարատաճ անձին առտուան Միջոյնէ գրչի,
հասանել յաւարտ սուրբ գրչոյն Եղեմեանութեան,
եւ անարհեստ գրով, որ գրեալ աւարտեցի զսա-
հրամանաւ քաջ բարեմանին Մեկտիսեթ վարդա-
պետին, որ յաթիւն Սուրբ Նշան վանուցն Սե-
րապետին, ի հարապետութեան Տեառն Եղեմեան
որ յաթիւն ին, եւ ի յաւաքնորդութեան Սեբաս-
տիա անհատից, վերջոյ գրեալ Մեկտիսեթ վար-
դապետին: Երգ գրեցաւ սա ի նոր քաղաք, բնդ
հոգեւորաւ Սուրբ Նշան նորաշէնին, ի խնդրոյ սե-
րաստացի պղնձագործ Նիկողայի, որ ետ գրել
ղգիրն զայն եւ անպիտան ի հոգաւ որչինց իւրոց,
յիշատակ հոգալի իւրոյ եւ ծնաւորոց իւրոց, եւ ա-
մենայն արեան մերձաւորացն եւ եղ զգիրն զայն
յիշատակ ի դուռն Սեբաստիա քաղաք Սարգսի
գործարարին:

«Ես Նիկողայ Սեբաստացի, որ եմ յանեալ
ամենայնի,

բարեազ թափար եմ եղիկել, ոչ ունեւով
զիմաստ բարի:

զի զմեռն ունիմ քրիստոսն եւ ի գործսն եմ
յոյժ հոգի,

մեղաք լցեալ ազգի ազգի, շուքիմ մի մասն
բոլորի,

սա ձեզ գոչեմ արաստուպի, հոգացեալս ի
գերեզմանի,

Ով ոք որ զեռ յիշել կամի, և արժան առնել
հայր մեղայի,

ի քրիստոսն յիշեալ լինի, արքայութեան ար-
ժանացի,

յաջակողմանն դաւանցի եւ բնդ սրբոց
պատկի,

Որ զայն մատենան ինդրեցի, Բարդաճ գրչի
նոր քաղաքի,

սա յիշատակ միշտ եղիցի ինձ եւ իմոյս եւ
ալլ զարմոյն:

Վրեցաւ այն գիրս ձեռամբ Մատթեոսի
ընթերցողի եւ հօտի իմոյ Աստուածատուր վար-
դապետի եւ հօտի իմոյ Ղլչար պէկ եւ եղաւ որ
իմոյ Միկայելին եւ ուսուցչին իմոյ Աւետիք Բն-
թերցողի, թուով Ռ. եւ հօտերի Ն.Բ. աւելի
եւ այլն:

«Եւ արտեցաւ գիրս այն թ վին Հայոց Ռ.ՄԻՍԻ
եւ, ձեռամբ Միքայել զպրի, որդւոյ Բարդաճ
գրչի, ի դաւանն Սեբաստիա, ի նոր քաղաք կո-
չեցեալ աւանն Քառավոյն:

«Որոց ազգթիւքն ողորմի քրիստոս Աստուած
ստացողի գրացաւ Նիկողային եւ ծնողացն Մեծատրի
եւ Բեռարին, եւ կողակցուն Եսգիւլոյի եւ որդւոյ
Եղեկիէին եւ դստերն Նարեանթուհին, եւ փեսայն
Սարգսին, եւ եղբարցն Եսկորին եւ Պատրարին,
Կարսին եւ Նիկողային, եւ քրուերցն Նարեանին
եւ Մարիամին, եւ որդւոցն Պետրոսին եւ Սա-
ֆարին, Եստրիմիսին եւ Սարգսին, Մատենին
եւ դստերացն Լուսինթուհին, Եսկիւլոսին,
Եղեկիին եւ ապա եւ այլ ամենայն արեան մեր-
ձաւորացն կաղաքողս եւ յաղաց եւ ողորմի ասո-
ղացն, ալլն:

150.

Ճ Ա Ր Ը Ն Տ Ի Ր

?

ՄԵԾՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝ 20X14X4: — ԳՐՈՒԹԻՒՆՆԻՆ՝ երկ-
սին: — ԹՈՒՆՂԹԻՆ՝ 132 (— 284 էջ): — ՏՈՂԷ՝ մէ-
լ 27 սող: — ՆԻՒԹԻՒՆՈՒՆ՝ — ՎԵՂՄ՝ կաշկապա-
տայ: մէկ կողմն վրայ բերե մծադղ կոմսնորով: —
ՀԵՆՂԵՄԵՆԻՆ՝ լաւ: — ԴԻՏԸ. ԹՈՒՆՂԹԻՆ՝ սկզբն ու
վերջն կան մէյնէ կարգաւ պրտկնոր: — ԳՐԻՉՔ
— ՍԱՅՏԱՅԵՆՈՒՆ կարմիր թանաքով՝ անշուք զարդ-
գրեր: — ՎԵՆԵՆԵՆԻՆ՝ կարմիր թանաքով: — ԳՐԻՉՔ
հասանաքաւ սրբոյ Երուսաղէմայ շայրապետ Մինաս
ստուսածաքան վարդապետ, իմուլէվ կնքել ա. երե-
ւոյն վրայ դրուան երկտող յիշատակագրութիւն: —
ՍՏԱՅՈՂՆ, ՏԵՂ, ԺԱՆՈՐԱՆԻՍ քն յիշուի: — ՆՈՒԹԻ
սկզբն ու վերջն զորչուան Ս. Նշանն մատենա-
դարանին հին եւ նոր լնթիւնք:

Մատենան է՝ Զաւրնոսի, յորում կան
Ը — մասեր. հետեւեալ կերպով.

Ը. էջ 3 — 190 Պատմութիւն սրբոյն Եօլ-

հանութեւ Սկիւթիանի Կոստանդնուպոլսի նպիւ-
կոպոսպետին եւ տիեզերաց լուսաորչի
ծնողան եւ սնողան եւ գիւնցիկ քաղաքա-
վարութեան:

Սկիւթիանութիւն Ս. Նշանի Սեբաստիոյ:

Վերջոյ յիշատակարան. Թամի հոգաբերորդի
հօտերորդի Աստուծոյ մերոյ եւ Տեառն Երուսա-
ղէմոսի գրաստանն եւ հինգ հարիւրորդի յիշ-
անբորդի մերում թուականութեան եւ Է. եւ ի
Ժ. ներորդի ամբ թագաւորութեան Կոմանոսի
Եսկիւլոսի բռնակալի, եւ Վրդգորի որդի Վրդգորի Մա-
դիտարի Հայկականի, բառ աշխարհի պարթեւ եւ, բառ
ժառանգութեան պահպանի, բառ գիւնդարին ին-
չեւոյ, յաղիկ արշակունի, որ եւ ողորմութեամբ
Լուսինայ քաղաքոյ ի դաւանութեան ազգա-

նազանա, ի ընդի աթոռ. հայրապետութեան նախնեանց իմաց, եւ բազում նեղութիւն կրեալ մեր յոյսանք այդպէս հնթաւորեալ եւ բնական, եւ ապա ի յառաջանալով ամառ հասաւ ի սուրբ յեանն զոր Սեան կոչեն ի մեր սեփական եկեղեցիքն. յայնմ սուրբ զոր ըստ ստորի բարբառոյ Պատմիչ կոչեն իր թարգմանի զբախտ Աստուծոյ, եւ անդ 1. եւ 2. ամի մեր աթոռութեան յեանն թարգմանելի զվարճ ճշնութեան մեծ եւ սրան. շնչի առնն Աստուծոյ Յովհաննու Ոսկերեանի. Կոստանդնուպոլսոյ եպիսկոպոսապետի, ի ձեռն առն միում, որում անուեն էր Թէոփեստոս. ազգան յոյն: Եւ ապա ետու վերստին արձարծեղ զսուր թարգմանի եւ յօտարաձայն բաղինն եւ բառիցն առաջին թարգմանութեանն ըստ քերթողոյ իմաստից միաշար տալելով: Ի ձեռն Սինասի եպիսկոպոսի, որ անալ եւ վարձեալ էր ընդ մերով ձեռամբ: Արդ որք մտադրութեամբ ընթեռնոյց զվարճ արդշին եւ կամ ընդ օրինակէր զընթեռամբ, աղօթից մասին արժանաւորեցն զսուր հասարակ աշխատողս սորա, զի աղօթիք արդի հայրապետին ընկալցաւ: Մասն ի յարութեան նորին: Արդ աղանձ զօրինակելի զծողոյ, այլ եւ հրաման պատուիրանի ասանգծ մի ք իշխեսցէ հաստանէ զիշխատականաւ աշխատողաց, զի մի եւ իւրն քննեցի ի զպութենէ կենաց, Ժառք հօրն անեղի, եւ որդւոյն միաձին, եւ հօգւոյն փառանցի անգրաս յախտենին, ամեն:

Բ. 191—196. Ի մեծի ճրագալոյցի ծննդեան եւ յայտնութեան ճեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, երանելոյն եւ մեծի (Եսեբի) եպիսկոպոսի ասացեալ խօսք ի ծնունդն Քրիստոսի յերոսաղէմ քաղաքի: Ի մէջ քրիստոսաւորաց:

151.

ՃԱՌՇՆՏԻՐ

?

ՄԾԾՈՒԹԻՒՆ՝ 28X19X4. — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ ծրկւն: — ԹՈՒՂԹ՝ 129 (— 268): — ՆՈՒԽ՝ ԹՈՒՂԹ: — ՆԷՇՄ՝ կաշեփայտ: — ԸՆԴՊԵՄՆԻ՝ հրեցած եւ կնդտոտած: — ՏՈՂԷ՝ 41: — ԳԻՐ՝ Բողոքի: — ՎԻՆՆԷ՝ ԳԻՐ՝ կարմիր: — ՍՆՃՈՒՆ՝ ՊՆՃՈՒՆ՝ կարմիր: — ՆՈՒՆ՝ ՍՆՆԵՍՆՃՈՒՆ՝ եւայն չկան: — ԳՐՈՂ՝ Ղազարոս:

Սատեան է՝ չաորնութի եւ մանուկ ըստ հետեւեալ մանրամասնութեանց: Ա. չաորնութի (էջք 1—128):

1. (սփիգոր ինկած լեւրթեր կան) .. « Ես զագս Լւրիոս աղանձելու եւ կարկառեալ զճնոս իւր ասէ. Լրիոս այժմու յախտենին եւ ի հանա

Դ. 197—209. Ի մեծի աւուր յայտնութեան ճեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի, երանելոյն Գլխիցորի աստուածաբանի՝ Կաղիսնզու Եպիսկոպոսի ի յայտնութիւնն ճեառն: Քրիստոս ճնեալ իսին...

Դ. 209—227. Գլխիցորի Սատեան Նեազ եպիսկոպոսի սրբոյն իմաստասիրի պատասխանի լեզվոյ Կերմանուպատարիքի Կոստանդնուպոլսոյ: ԶՔրիստոսի խաղաղութիւնն առեւնելով...

Ե. 227. Ս. Գլխիցորի Սատեան Սատուած աստուծոյ կենդանի:

Զ. 227—228. Կերպի Երոսաղէմայ Մարմանայ տնփոխութիւն:

Է. 228—264. Վկայարանութիւն սուրբ եւ փառաւորեալ վեցեցին Եւստրատեոսի, Եւգենեոսի, Եւգենիոսի, Մարգարիտի, Սիմեոնի, որ կատարեցան ի փառս Աստուծոյ:

Ը. 267—280. Հարցում Գորնտղի եւ պատասխանի Մովսէսի Հայոց քերթողի եւ Պատմի փիլիսոփայի:

Թ. 280—283. Սուրբ վարդապետ Հայոց Վարդան յարեւելց ճառքեաց ի Հոռովայն զայս գիր: Վասն սուրբ եւ փրկական տնորնական սրբութեանց Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ, այս գտաւ ի գրոց... օրինակ թարգմանեալ ի Հոռոմ գրոց ի Հայ գիր ի լովին Ուշ:

Ջերմեյն, եղիցի որոշեալ ի փառաց որդւոյն Աստուծոյ Յիսուսի Քրիստոսի ճեառն մերոյ: Եւ յայնք զայս երանելի եպիսկոպոսին ահ կալաւ զամենսին... այսպէս վկայեցաւ սուրբ եպիսկոպոսն Պետրոս ի փառս ամենասուրբ Երրորդութեան, որում փառք յախտեան ամեն:

2. Լեւանաի եպիսկոպոսի ասացեալ է յաղագս Ընտնի անապատապանի (8—12):

3. Յաղագս սուրբ մանկանց որ յեփեսոս ննջեցին, եւ յարեան յաւուրս մեծին Թեոփոս լեւանա օրին (12—23):

7. Այլ իրատ ապաշխարութեան պիտանի։
8. Ղլանն աղօթից իրատ եւ քարոզ... «Եւ այս վասն լազուսի պատճառով... զոր վրան խաւարի անէ դաւիթ»։
9. «Իսկ զտեղի աղօթից նախ ղեկեղեցի առէ։
10. Գարձեալ այլ քարոզ գեղեցիկ ապաշխարութեան... «Տես կրաւն եւ իրատ ուսանիւթ ի մարդարէն... արքայութեան ամեն»։
11. Ղլանն աղօթից եւ յեկեղեցի գնալով... «Իացցին զրուք քո... ի սուրբ արքայութիւն»։
12. Ղլանն պահոց թէ որպէս պահեմ որ Տաճէ Աստուած... «Եւ վասն էր զգոհեալ նոցա որպէս զՏրեղին... պատու եւ ողորմել նմա»։
13. Գրեցաք յառաջ զաղօթից, զպահոց խաշխաթն, ապա այս վասն ողորմութեան... «Ղլանն էր ամենայն մեղաց, այսինքն շուտեան, սպանութեան եւ այլոցն... եւ մեղաւորաց»։
14. Իարձեալ այլ քարոզ վասն ողորմութեան... այս թէ որքանի իրք պիտոյ են, զի կատարեալ լիցի ողորմութիւն... որպէս ցուցաւ։
15. Ղլանն կիրակէի, քարոզ սրբութեան պահոց... «Եւ կոչեցան զշաքաթս փափուկս... միջ Տաւառացեղոց»։
16. Գարձեալ այլ իրատ Տոգեի որ վասն մեղաւորաց եւ վասն արեւցողաց բազում իրաւոր։
17. Ղլանն արտասուաց որ շուտով Տաշտի Աստուած... «Ղլանն էր է զի վասն արտասուաց առաւել Տաշտի Աստուած... ընդ արտասուս մանկան»։
18. Ղլանն զգուշութեան յաւուր կիւրակէի... «Արդ ո՞վ աստուածասէրք Տաշտ եւ եղբայրք»։
19. Գրիգորի սարկաւապի նշուսաղէմացւոյ ասացեալ զովստ սուրբ ի սուրբ խաչն Բրիտանի Աստուծոյ մերոյ... «Սրճնեցուք եղբայրք, զՏաշտագործ տնօրէնութիւն միանին եւ անեառին» (192)։
20. Երանեալն Թովմանու Ոսկերերանի

ասացեալ ի թնազոմիկեցոյ թղթոյն մկնութեանն... «Մեք որ կենդանիքս մնացեալք եմք ի գայստեան Տեման ոչ ժամանելք...»։

21. Երանեալն Եպիփանու ասացեալ է յաղագս յայտնութեան Կնոնին որդւոյն կրտսեան, զոր ձեր Բիսուս սատակեցէ մերձ ընդ մերձ... «Արդ զասացելոց ժամանակաց...» (198)։

22. Ղլանն խոսելոյ ընդ այլազգիս... «Բազազ Բրիտանի տնօրէնութեան... Տայեցցին ի նա յոր խոցեցին»։

23. Երանեալն Աթանասի աղբարսաղացւոյ Տարցմունք վայելուչ եւ պատասխանիք Կիւրղի... «Զեռեալուն Տամարիմ ընդ Աստուծոյ որով տանջեցանն անդ ոչ զատապարտի, ապա թէ ի...»։

24. Զարցմունք եւ պատասխանիք ի սուրբ գրոց... «Մինչ ոչ էին ստեղծեալ Տրեշտակր եւ մարդիկ, զաստուածութիւնն ո՞վ փառաւորէր. պատասխանիք... — Զայր յորդոյ փառաւորէր եւ որդի ի Տօրէ եւ սուրբ Տոգին ի նոցունց... այլ Մարիամ» (253—254)։

ԹԵԼԵՏԵԿԵԼՆ. Ընդ Տեմալ եւ մեծ յիշատակարանք կորուսած է, բայց մէջեր կայ Տեմալ եւայլ որ քիչ տարբերութեամբ յաճախի կրկնուի։ «Քրիստոս Աստուած աստուած ցառն Աստուծոյ Տօր, պատարագեալ ի վերայ սուր խաչին, որով ազատեցեր զանդարեալ ոգիսն յարգեալուն մահու, եւ այժմ ի ձեռն մեղաւորսն ի մարմնոյ եւ արեան քո, որ յամենայն եկեղեցիս ազդարարուց պատարագի մատուցմամբ առաջի Տօր քո երկնաւորի եւ մարդասիրի, սակաւ քաւութեան մեր, որք ի ձեռն այսր պարգեւատիր շնորհի պարգեւս մեղացեալ ծառայի քո Ղազարոսի եւ ծնոցաց իմաց Օղուլ պալէ եւ Էսհգոտարն եւ եղբայրք իմաց Միշնաթին եւ Խոնմասին, եւ Զաւարեալ եպիսկոպոսին, նաեւ զընթերցողաց եւ զստեղծող ուր զմեզ յիշէր աղօթիք, յիշէ Տէր Աստուած անդ ամենայն սուրբ իւր եւ արժանաւորս արասցէ երկինց արքայութեան ի բոլ ամեն»։

Չեա ագիրս Ս. Նիկանի Մատենաց արտաբնութեամբ է քօթնեցի Ոսկեան Տէրաւորէ, Տ. Էրանցի, վարդապետի միջոցաւ, 1911 փետր. 27 թ.։

152.

ՃԱՌԵՆՏԻՐ

1690:

ՍեծՈրհնդին՝ 1434 X 11 X 4 — Գրորհնդին՝ միտսին։ — Նիկո՞թ թուղթ։ — ԹՈՂԻԳԹ 256 (— 518 է)։

— ՏՈՂԵ 19: — ՆԼԶՊՐ՝ կաշեփայտ։ — ՀԼՆԳՄԱՐԵՆԵ՝ լաւ։ — ՍԵՐԱՂԻՍԵԼԵՑ ԳՈՒՆԳ. Երկու կողմէ կան քրկ։

անուն էր Բոր, եւ քանզի բազում ասին արքայաց ոչ են ճշմարտութիւն, քանզի ոմանք ըստ անանական վարդգ կեանս . . . յայնմ ամենայն պատահելոց ոչ մնալ Բոր եւ ոչինչ չըթամբք իւրովք, իսկ լուեակ երից մարտկամացն Եղիփասայ եւ Սոգկայայ Բազդատայ զամենայն շարինն (36—51)։

ՍԵԼԵՆԻՆԻ ԻՄՊԵՐԱՏՐԻ. «Այր մի էր յԱւսիդ գաւառէ, անունն Նորա Թոր, երանելի Նահատակն երրորդ կամ չորրորդ ի Բնեւայ եղեւ ի ժամանակն Սոգկեսի . . . խաւար եւ գիշեր կողէ զմահու ստուերն որ միշտք խաւարեցաք (51—52)։

ՍԵԼԵՆԻ ԲԵՐԵՆԻ. «Այլ էր որ թարուցանէ յինէն զտրոհուողս վառն զի անբիծ եւ անարատ ունէր զիւր գնացսն . . . ուր լսել քնկ հարկաւոր էր ոչ միայն աստ այլեւ անդ արժան էր ի փորձ ընդդէմ կալ ակոյանին (52—56)։

ՍԵԼԵՆԻ. «Լուեաց ի խաւսելոյ Ագամ լիճ մարի է յոյժ, զի յանցանելոց էր, կամ զի բաւական համարեցաւ զի ի լուսոյ ստեղծեալ էր . . . խնարհեցոյց զգուգապատին ինքեան զմիա ծինն իմաստութիւնս առաջելով առ մեզ շաւափելի մարմնով զի շաւափեցուց որովաւ ի վերայ բանին կենաց, եւ զագառակարն մեր ընկալեալ հաւատովք զմաստս ծանիցուք զնա Աստուած եւ Տէր հաւասար Հաւր եւ ամենասուրբ Հոգւոյն յախտեանս ամեն (56—92)։

«Երկիր եւ ի նմանէ ելցէ . . . այլ բոլոր բարեպաշտութեանմէն ի բովանդակ առաքինութեանցն կատարած հասցուր որ եւ արդարութիւն ի Քրիստոս Բիտուս ի Տէր մեր, որ եւ արհնեալ ընդ Հաւր եւ ընդ ամենասուրբ Հոգւոյն յախտեանս ամեն (92—107)։

7. ՆԻԻԲԵՐԻՆԻ ԻՄՊԵՐԱՏՐԻ. «Պետրոս ինքնին գրեաց զայս թուղթս առ որս ի սփեւուս Հրեայք հաւատեցանք էին իւրատ վարդապետական, զի ոչ առկալք էին ի Հեքստրալեոցն ցրուեալք յայնժամ ի մէջ հեթանոսաց . . . արդ, որպէս ի շորանալ իրողոյն ծաղկին անկանիցի, այսպէս եւ եկեալ մահ հ վերայ բունութեան եւ ամբարտաւանութիւնն խափանի (107—115)։

ՆԻԻԲԵՐԻՆԻՆԻ ԵՐԵՐԻՆԻ ԻՄՊԵՐԱՏՐԻ. «Գրէ գարնեալ նոյն ինքն Պետրոս եւ զայս

թուղթ եւ առաջէ վերստին առ հաւատացեալսն . . . ապա լիճ ծանուցեալ զճշմարտութիւնն յետոյնս արտէ շարախին, ոչ երբեք մնայ առ Նոսա քաւութեան բան (115—124)։

8. ՆԻԻԲԵՐԻՆԻՆԻ ԻՄՊԵՐԱՏՐԻ. «Պոհահանէս որ զաւետարանն գրեաց, նոյն առաջէ թուղթ առ հաւատացեալս ճեառն յիշատակաւ հանդերձելոյ ի Նոսա կանխաւ քարոզութեանն . . . այնմ սպասեցուց եւ զահաւանք զանձինս ի կոող (125—126)։

ՎԵՐԵՆԻ ԴԻՄԻՏՐԻ ԻՄՊԵՐԱՏՐԻ. «Ձայս գրեցի առ ձեզ զի գիտասցիք եթէ կեանս յախտեանկանս ունիցիք։ Երբ ծանապարհ արար ի սկզբանն, զնոյն կնիք մակագրէ կատարմանս. զի անդ յաւել լիճ նոր պատուիրան զարձեղ գրեմ ձեզ . . . զարձիք ընթացեալ եւ յառաջակայ տորս բանն լիճ սիրտոյ մեր շտգտանիցեն զմեզ, ապա համարձակութիւն ունիմք առ Աստուած (126—138)։

ՍԵԼԵՆԻ ԻՄՊԵՐԱՏՐԻ. «Տեսանես զի որ ծնեալն է Աւստուծոյ, սակս այսորիկ ոչ կարէ արշունչէլ զի պահէ զանձն . . . Տե՛ղի գտանէին ի կոապաշտութենէ, լիճպէտ եւ առ Նոսա այս պարագրի (138—138բ)։

ՍԵԼԵՆԻ ԻՄՊԵՐԱՏՐԻ. «Պատրաստեցք տալ պատասխանի . . . Դիախմոսի. Պարտ է գիտութեան հաւատոյ այնպէս պատրաստ գտանել, որպէս լիճ յամենայն ժամանակի պահանջելոց են ի մէջ բան . . . եւ զի երկի, այս, ահա նշանակէ երանելիս (138բ—142)։

ՍԵԼԵՆԻ. «Լուծանէ աստ զընդդիմադրութիւն ոմանց . . . որք գերեւեալն ծանիցեն, փրկութեան նորայ հասանելոցն (142)։

ՆԻԻԲԵՐԻՆԻ. «Այն որ անկաւ յերկնից իրբեւ զփայլակն . . . եթէ գոնէ այսուիկ մնացէ նա յամրոցն իւր իրբեւ զտրոշակ (142—143)։

ՆԻԻԲԵՐԻՆԻ. «Հոգւով ձգաւ . . . զարագեաց ի դժոխսն . . . եւ որք ի խաւարի յայտնեցարք (143—144)։

ՍԵԼԵՆԻ ԻՄՊԵՐԱՏՐԻ. «Քարոզեաց որոց ի դժոխսն էին զի զնոսա արձակեցէ . . . վասն այսորիկ զոր սիրեցին, նոցին եւ կենացն թողան կորոշք (143—144)։

ՍԵԼԵՆԻ ԻՄՊԵՐԱՏՐԻ. «Նհաջց զիս քողոստիկոսն կենարիս եթէ ինչեալ ի դժոխս բանին Աստուծոյ Բիտուս

սի . . . եւ Պեղորոս եհան արտասուցք թողու-
թեան վաղվադակի, (144—147):

« 12. ամենեցուն կալանաւորացն, ալլ միայն
որոց ծանեան զնա եւ հաւատացին քառու թիւն
շնորհեաց. . . Դոյզ Լստուած գոյով զերկրպա-
ցու թիւին մատուցին վերնական եւ հրեշտակա-
կան հոգիւն » (147—150)։

9. ՊՆԻՍՈՒՆԱՅԻՆ ԱՂԱՏՆԻՔ. «Հայագր-
իմաստութիւնան Սողոմոնի եւ Աեծու թիւան փա-
ռացն զոր ընկալաւ յԱստուծոյ ի մանկութեան
հասակին... փառն որոյ պատկ ընկալաւ ի քարէ
պատուական գեղեղեցի, եւ զմանեակ ոսկի
զետեղն, զոր ընկալաւ ի վերայ սուր պարամոց»,
(150—174);

[illegible]

11. Ի Կ-Ինքնացի գլխի բռն դիտել-
 « Զինամաստ թիւն խաւսիմք ընդ կատարեալս։
 Զնախ վասն Զչարից քարոյր թեման Գլխաւորս
 առաջ առաւանձնախաւսն զարդոս թէ կորուսե-
 լոցն յիմարութիւն ե... վասն զի այժմ Հոր-
 դեայ եւ ծանապարհն եւ զիւրին եւ ընթանալ-
 ոյրսմ եւ յեր Հասցեոք յաւդոս երանտ թիւն »
 (194 — 203)

12. Բն ՂԻՐԻՆԻ Ի ՌՐԲ ԱՒԻՐԱՆԻ ՅԻՆՈՒՄՈՒՆՈՒՄ Ի ՆՈՐ ՈՒ ԾՆԵՒԻ ԵՎԱՅԻՆ ԼԵՍԱԿԱՐԱՄԱՐՈՒԹՅՈՒՆ ԲԱՆԻ ԱՈՐ ՂԻՐՈՂՆԻՈՒՄ Է, ՈՐ ԻՆՍԱՆ ԷՐ ՏՐԵՒՆԻՆ ԵՎ Ի ՂԻՆԵՐԻ ԵԶՆ ԱՈՐ ՆԱՍՏԱՆԻ Ի ԲԱՅԱԿԱՐԵԼՈՒԹՅԱՆ ԳԱՐԱԳԱՍԱՈՒ ՄԵԿԱՆԻ Ի ՍՊՈՐՏԻՎ ՄԵԼՈՂՈՒՄ Ի ԿՐԻՄԻԱՆՍԿԻՆԻՆԻՆ ԶԵՐԻՆԱՆՈՒՄ ԱՍԱՆՈՒՄԸ (203—210):

13. Ուշագիտ իմացություններով և օգտակարությամբ մարդկությանը և հասարակությանը ծախող հասարակական գործունեություններով և արժանիքներով հայտնի լինող անհատներին պարգևատրելու նպատակով հաստատվում է հետևյալ կարգով:

Պաշտո... և Բակոր և Յուդա ճանհայ
գլխապետս Կուշակէր, (210—224),

Իսկ հարեցարուբ, ընկնցէր
ղշարիս ձեր: Զի թէպէտ առանց բժշկութեան
են ախտոց, սակայն գոյ եւ յոյս փրկութեան...
եւ սպասողարեալն երկիցէ, բերէ ի մէջ եւ
զամբարտաւանութիւնն (224—232):

Այլ էջը - ֆրեզկայի լավագույնը, ի պարար-
տություն որ լողիկ գլխին եւ զմեզը: Վարդն աջ
եւ կակղեաց զնա բարկութեամբքն եւ իրատուր
պատեաց զնոյս: ցանկ զարեւնն... լեպետեւ
վաստակիցք եւ աշխարհիցք, մեզս անձնաց
գործիցքն (232 - 236),

[illegible]

Ա--ԷԼ ՏԵՐ Ի--ԷԼ ԸՏԻ Ա՛Վ--ԷԼ --ԷԼ
 խնդրեալ զոս քեզ նշանն եւայրոյ Բազում էր
 Ե՛ՎԵ՛ՐԵ՛ՅԻ քիչեւեւ ըստ Ա.քաղ. եւ յոսմ
 նորա ապախախտութիւնն. այն որ ի Տիրուհի
 եւ ի Վեպապախախտէ կղեւ աւեր կործանմանն,
 յորմէ ցիր եւ ցան կռնէ ընդ ամենայն հոգմս,
 եւ արդ զայս վարկեմով մարգարէիս ասել
 աւուրս ոս կեկապա⁷ (249—263):

Ի- ԲՆԻՅԵՆ Գ--ՀԷՆ. "Ջրո առ յապալն էր
լինելոց մարգարեանայ, թէպէտեւ ոմանք զԻԿԵ-
կեպէր ասէն. -- եւ զի յայտ արասցէ թէ զսկիւրն
ընթերցուածոյս փասն որդւոյ արար, կնրէր
կառաւորեալս ասէ. Տէր Աստուած իմ փա-
ռաւոր արարից ԿԵԼԿ (263--272):

ՁԷ եղբայր Եսայան Եսայի Բ-ն որ եղեւ
ի Տեառնէ առ Լսայի, որդի Ամփսայ ի վերայ
Հրէաստանի եւ ի վերայ Լիւթսաղէմի, զի որպէս
զկնի մարդարեանաւոր Նորա վասն գերու լինանն
որ ի Հեռն թաթեխացոցն դարձաւ նա մարդաւ

րէանայ եւ զայս.. վասն այսորիկ զընդունակ
շնորհէն ծառէ մարգարէս զի կարկեսցէ զըրբունս
,ակառակողացն եւ անէ զսովիմս թէ դատեսցի
ի մէջ հեթանոսացոյ (272—282),

14. ԹԻՒՆՆԵՐ ԱՆՈՒՄ. Թորոնթամ աստ
ծիւ Մերչ Կենդանի էր Երբորոնթամ, յետաւ
Թորոնթամ, եւ թագաւորեաց Ղարիւ որդին իւր
եւ ամենեքեան զանգերտաւ ի բարեւոյց-
ոցն յեկեղիստաւ չորան (282—285) :

24. Որոշումներն ընդունվել են մեծ-
երդարձի իրարեկից յԱՐԵՐՈՒՄԻ ԳԻՆԻ ԿԵ-
ՐԱՆԻՆ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԺԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ՆԱԽ-
ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ԻՆՆՇԵՆԻ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԲԵՐՈՒՄԻ ԻՆ-
ՆՇԵՆԻ: «Արքայապետի և Վարդապետի և Վարդապետի
զինահանակի և Վարդապետի կողմից իրարմ
յիննանանելն
... որում ընդ չար իրում բարերարի և
սուրբ Նորոգի զարմարի վայելի փառք իշխա-
նութիւն և պատիւ այժմ եւայլն» (510—
525):

25. Ինչպիսիք են բարի Աւետարանի ոչ ը-
դունվել են: «Եւ ասէ Թիսուս ով իցէ ի ձեռն
որոյ իցէ բարեկամ եւ իմիցէ առ նա ի մեզ
գիշերի եւ ասէ ցնա բարեկամ տուր ինձ երիս
նկանակա ... Տէրն մեր եւ արարիչ բնութեան
մարդկան ի Հայրանել զեւ աշակերտացն վասն
աղաւթականութեան թէ որպէս պարտ է մա-
տուցանել ... յանսպառ պատրաստեալ բա-
րիսն սիրելեաց իւրոց ի Բարիտուս Թիսուս» (525
— 533):

26. Մի երբեք մեծ Բարի զի մեծաց-
նայ իբր Եւ ինչ զարմարութիւնն: «Ի գիտու-
թիւն աստուածայնոցն իրողութեանց անկարա-
նան տեսութիւնք մտաց մարդկան ... զի մարմ-
նականան ամենայն ի Հոգեւորան փոխիւրեալ
փառաւորեցուք միշտ զամենասուրբ եւայլն»
(533—540):

27. Աւետարանի մեծ եւ ինչ Բարի:
«Բազմադիմի են զյուսեր որդիութեան Հայրն
գլխաւոր յարարածս իւր ... զի որպէս վասն
մեռանելոյն եւ կորստեան արտմութիւնն այս-
պէս եւ յառնելն եւ գտանելն ուրախութիւնն»
(540—567):

28. Որոշումներն ընդունվել են մեծ-
երդարձի իրարեկից յԱՐԵՐՈՒՄԻ ԳԻՆԻ ԿԵ-
ՐԱՆԻՆ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԺԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ՆԱԽ-
ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ԻՆՆՇԵՆԻ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԲԵՐՈՒՄԻ ԻՆ-
ՆՇԵՆԻ: «Եւ ասէ Թիսուս ով իցէ ի ձեռն
որոյ իցէ բարեկամ տուր ինձ երիս
նկանակա ... Տէրն մեր եւ արարիչ բնութեան
մարդկան ի Հայրանել զեւ աշակերտացն վասն
աղաւթականութեան թէ որպէս պարտ է մա-
տուցանել ... յանսպառ պատրաստեալ բա-
րիսն սիրելեաց իւրոց ի Բարիտուս Թիսուս» (567—
589):

29. Որոշումներն ընդունվել են մեծ-
երդարձի իրարեկից յԱՐԵՐՈՒՄԻ ԳԻՆԻ ԿԵ-
ՐԱՆԻՆ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԺԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ՆԱԽ-
ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ԻՆՆՇԵՆԻ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԲԵՐՈՒՄԻ ԻՆ-
ՆՇԵՆԻ: «Եւ ասէ Թիսուս ով իցէ ի ձեռն
որոյ իցէ բարեկամ տուր ինձ երիս
նկանակա ... Տէրն մեր եւ արարիչ բնութեան
մարդկան ի Հայրանել զեւ աշակերտացն վասն
աղաւթականութեան թէ որպէս պարտ է մա-
տուցանել ... յանսպառ պատրաստեալ բա-
րիսն սիրելեաց իւրոց ի Բարիտուս Թիսուս» (589—
608):

«Դատաւոր մի ասէ էր ի քաղաքի ուրեմն
եւայլն. Դեմք առակիս ոմանց թուեցաւ թէ
վասն Աստուծոյ ասացեալ է ... սակաւ մի հա-
ւեթութեան Ժողովուրդ զորանայ զինքն» (589
— 597):

30. Բնականութիւնն ի մեծ-
երդարձի իրարեկից յԱՐԵՐՈՒՄԻ ԳԻՆԻ ԿԵ-
ՐԱՆԻՆ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԺԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ՆԱԽ-
ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ԻՆՆՇԵՆԻ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԲԵՐՈՒՄԻ ԻՆ-
ՆՇԵՆԻ: «Եւ երեալ Թիսուս ի կողմանս Փիլիպ-
պայս Կեսարեայի, Պարտ եւ արժան է իմանալ
թէ ուստի գայր Տէրն ի կողմանս յայտնի ...
զի արժանի լիցուք մտանել ի Հանգիստն յա-
ւեթեանական» (598—608):

31. Կրօնական իրարեկից յԱՐԵՐՈՒՄԻ ԳԻՆԻ ԿԵ-
ՐԱՆԻՆ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԺԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ՆԱԽ-
ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ԻՆՆՇԵՆԻ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԲԵՐՈՒՄԻ ԻՆ-
ՆՇԵՆԻ: «Եւ երեալ Թիսուս ի կողմանս Փիլիպ-
պայս Կեսարեայի, Պարտ եւ արժան է իմանալ
թէ ուստի գայր Տէրն ի կողմանս յայտնի ...
զի արժանի լիցուք մտանել ի Հանգիստն յա-
ւեթեանական» (598—608):

32. Կրօնական իրարեկից յԱՐԵՐՈՒՄԻ ԳԻՆԻ ԿԵ-
ՐԱՆԻՆ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԺԱՆՈՒՄԻ ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ՆԱԽ-
ՆԱԽԳԵՐՈՒՄԻ ԻՆՆՇԵՆԻ ԵՐԵՐՈՒՄԻ ԲԵՐՈՒՄԻ ԻՆ-
ՆՇԵՆԻ: «Եւ երեալ Թիսուս ի կողմանս Փիլիպ-
պայս Կեսարեայի, Պարտ եւ արժան է իմանալ
թէ ուստի գայր Տէրն ի կողմանս յայտնի ...
զի արժանի լիցուք մտանել ի Հանգիստն յա-
ւեթեանական» (598—608):

ՈՒՇԸՆԱԿԱՆՆԵՐ (ԲՈՒՆ ԳՐԻՆԸՆ ԵՐԵՐՈՒՄԻ
ներք եւ Հանգիստն) ԵՒ 39. «Երեւոյթ յիշել
զատուածեան զի եւ ցուցն. էլ 138. «Երեւոյթ
զամենեան որք ընթացեալ զատուածեան
հաշիւնն որ ի քաղաքն հաշիւնն ժողովուրդ է,
զՄիտիթար գծող բոլորեցուք եւ զծննդն մեր
յիշեցեալ ի տար աղաթս մեր, եւ որք յիշեց
յիշեալ հաշիւնն»

ԵՒ 233. «Զարգալ խաթունն ... փոխեցաւ
առ Աստուծոյ եւ ասցէ եթող ձեռք ... Մի վ. Ե.
աղաթս. էլ 377. «Զմեղապետ զբիշտ Միտի-
թար յիշեալ ի Տէր աղաթս. էլ 500. «Զմեղապետ
Բարեպետի բանին նորոգեալ սպասար զարգա-
թս Միտիթար, զպետ մեղապետ յիշել աղա-
թս»

ԵՒ 525. «Զբարեալ երբեք սրբազան
զմեղապետ Միտիթար աղաթս առաւորեալ
Համանն յիշել ի Տէր եւ ինչպէս որդիութիւն
ինձ Աստուծոյ»

Եւ 525. «Զբարեալ երբեք սրբազան
զմեղապետ Միտիթար աղաթս առաւորեալ
Համանն յիշել ի Տէր եւ ինչպէս որդիութիւն
ինձ Աստուծոյ»

ԵՒ 35. «Գիշեր չար թաւոյ է, որ եւ
աղաթս աղաթս սուրբ լուսաւորեալ, եւ Հաստ-
կաւոյ Հաստեան եւ Հանգիստեան զանի
Թարգմանութեան, եւ ասն իմաստութեամբ,
սուրբ Հայրապետ Սահակ եւ սուրբ վարդապետ

Մեքսիկոյ և յետոյ նորոգեաց պարագայն Հայոց Գործը իշխանէ:

Էջ 212. «Առաւելաւ յիշեցէք ի սուրբ եւ ի մարտափայլ յազաւթս ձեր զիս զմիջուպարտ զնուստս եւ զՀոգոյ Հայտարարութանսյն և նպաստս եւ առաջնորդ սուրբ եւ հոգաբարձր մեծ անառնիկն Հայոց թառայ, որ է սկիզբն արայ ի սուրբ լուսաւորէն նոցա եւ հիշեալով ի համար հաստատել եւ հանգիստեցալ ի սուրբ թարգմանչացն Սահակայ եւ Մեքսիկայոյ:

Էջ 317. «Եւ մեղապարտ Տէր Կարապետ

Քահանայս այս քարոզիչը բառացայ թվին ՌճՁԼ, գոր Աստուած բարեաւ վայելիչ տացէ, առնէ. Հայոց մեր:

ԵՄԼՆՕԹՈՒԹԻՒՆ. Եջ 525 ի ստորեւ յիշատակարարութեան աւելուած է հետեւեալը. «Միտն եւ թն ասպարէզ է. ասպարէզն Շ. Նեւտաձիգ է. Նեւտաձիգն ՃԻ. քայլ է. քայլն վեց ոտն է. ոտն տասնեւ վեց մատն է: Բ. մատն մին քիչ է:

Սեփականութիւն Ս. Դշանի Սեբաստիոյ:

154.

ՏՕՆԱԿԱՆ

ՄեծՈւթԻՒՆ՝ 28/1X20X2. — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՆՈՒԹ՝ թուղթ: — ԹՈՒՂԹ՝ 222 (443 էջը): — ՏՈՂԹ՝ 33: — ԳԵՁՄ՝ կաշեքարտ: — ՀԼՆԳԻՄԼՆԸ՝ լաւ: — ՄԼԳԼՂԼԹԵՆԸ ՊԼՃԳ՝ լկան: — ԳԻՐ՝ Նոտր: — ՎԵՐՄԼԳԻՐԸ՝ սեւ: — ԴԼՏ. ԹՈՒՂԹ՝ 343-344 էջը: — ԳՐԻՉ՝ անծանօթ:

Մատենա է՝ Զննական:

Զեռագիրս ընդօրինակութիւն է Նախորդ Զննականի (թիւ 153) որ կը գրաւէ 1—302 էջերը:

Մեացեալ մասին մէջ կան երկու չափաւ ուղերձ գրաբար առ Տէր Պետրոս Դ. վրդ. առաջնորդ Սեբաստիոյ: — Պատճէն Պետրոս վարդապետի առաջնորդական կոնդակին. պատճէն յորդորական բանին նոյն Պետրոս առաջնորդի առ քահանայս, առ թաղական... եւ առ գլխաւորս Հայ Հասարակութեան Զատայի, նոյն գիւղի Հայոց գաղթականութեան միտումն ներուն դէմ (հետապնդական է այս մասը,

առաջնորդ եւ ժողովրդականը չորսնիստերու մէջ կարծեաց փոխանակութիւն կը կատարեն իրարու հետ). պատճէն խօսիցն արտասանելոց յաւուր պաշտօնական այցելութեան առ Կեր. Պետրոս վարդապետ նորապսակ առաջնորդ Սեբաստիոյ. գրաբար գեղեցիկ ուղերձ մը առ նոյն Պետրոս առաջնորդն՝ աշաղուրկ թ. Ս. Կեղուբանցէն. նոյնպիսի ուղերձ մը. պատճէն նամակին ուղեւալ առ Սեմ. խմբագիր Սասիս լրագրոյն, առ թիւ և պարբերական այն հրամանին թէ պատրիարքներն պէտք է թաղերի տան միան կրօնական խնդրոց համար: Զառայի ճաճիկ երեւելիներուն կողմէ Պետրոս առաջնորդին տրուած խոստման գրին պատճէնը՝ Հայոց հետ սիրով եւ խաղաղութեամբ ապրելու համար: Պատճէն երգին յօրինելոյ ի վերայ մեծին Սեբաստիոյ:

Սեփականութիւն Ս. Դշանի Սեբաստիոյ:

155.

ՏՕՆԱԿԱՆ

ՄեծՈւթԻՒՆ՝ 23X16X10. — ԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ միասին: — ՆՈՒԹ՝ թուղթ: — ԹՈՒՂԹ՝ 434 (876 էջ): — ՏՈՂԹ՝ 28: — ԳԵՁՄ՝ կաշեքարտ: — ՀԼՆԳԻՄԼՆԸ՝ լաւ: — ԳԻՐ՝ քորթաթի: — ՎԵՐՄԼԳԻՐԸ՝ կարմիր: — ԳՐԻՉ՝ անյայտ.

Մատենա է՝ Զննական, ըստ հետեւեալ բովանդակութեան.

1. Առաջին մասին սկիզբի թերթներն ինչո՞ք ըլլաւով, առաջին էջին վրայ կան 9 առջ

միայն ձառի մը, որ կը վերջանայ այսպէս. «Եւ եղի. Շոյն ազամա մարմին ուր միաբուրութեամբ ընդ նորոգողին յանապականութիւն (էջ 1):

2. Ի՞նչ է ԶԻՆԻՆՆԱԿԻՆ Ի ԲԵՐՈՂԻՆԻ ԻՆ. «Դաւո զգեղանիկ ծնունդեան եւ որ նովա լինելոց էր փրկութիւն ձառեաց... եւ յետ դարձին ապա հրամանաւ: Հրեշտակին լոռակեցան ի

31. Դատաւոր մի էր ի քաղաքի ուրեմն, յԱստուծոյ ոչ երկնէր եւ ի մարդկանէ ոչ ամաչէր: «Դէմք ատակին յմանց թուեցաւ թէ վասն Աստուծոյ է ստացեալ... ընդ կրանիցն տոյ պատերազմ ըստնայ զնա» (444—450):

32. Ասաց եւ առ ուման պանծացեալ յանձին քէ արդարք իցին. «Զոր է ամբարձաւանութիւն եւ որ ի նոյն յարին աստք չողոց... որ վասն մէր ազատուցաւ երանեաց զազատո» (450—457):

33. Այսպէս ասէ Տէր, երկինք պարտ իմ եմ եւ երկիրս պատուանդան ռոյց իմոց. «Ընդդէմ դարձողաց որդոց ժողովրդան իւրոյ որ չինէին զտունն ասաց... եւ նշանակ լինէին ի Հրէից եւ այն անվախճան» (457—468):

34. Էր ոմն հիւանդ Վազարս. «Բազումք են ի մարդկանէ որ յորժամ տեսանն զմահն որ սուրբ եւ հաճոյ են յԱստուծոյ... ըստ որում ասէր, ո՞չ ստացի քեզ եթէ հաւատաս, տեսցես զիստս Աստուծոյ» (468—490):

35. Մեծ քալիք եմ հաւատք. Յիսուս ամբարձ գաչս իւր ի վեր եւ ասէ. «Զոր բազում անդամ տացի զնոյն եւ այժմ ասեմ եթէ Աստուած ոչ հայի ի մեծութիւն արժանաւորութեան անձին իւրոյ որչափ ի կեանս եւ ի փրկութիւն մեր... զի որ յայտոց մարմին մահու յայթկեաց ի մահ մատնել խորհէին» (490—498):

36. Ուրախ լիք յայժմ դուստր Սիոնի. «Զգործեալսն ասէ ի զերութենէ, ուրախ լիք յայժմ ի հաւատարկ կեկալ հասեալ է ժամանակ ուրախութեան քո ի ձեռն երկրորդ Զարարարի... զի քանանայք փոխանակ թագաւորացն փրկեցին զնոսա» (498—508):

37. Մարութայ, Գալստեան. «Ընդդէմ յորժամ ի չարչարանս հանդերձեալ էր զայ ի Բեթանիա նախ զՎաղար յարուցանէր զգործարարայն... ընդ ասոյ՜ ելեալ զբարձրագոյն աւրանութիւն նմա կոչէին» (508—521):

38. Յովիամնու Ոսկեբերանին. Եւ իրբւե Ելին նոսա յերիւմէլ գնացին զհետ նորա ժողովուրդ քաղսմ եւ թժկեցան, «Տեսանէս

ուստի զայ յերուսաղէմ եւ ո՛ր չըջնր ցայնժամ. անդ զԵրրդանն զետով զոր թուի ինձ թէ խնդրելոյ արժան է... զի մի բորբորեալ ի նախանձունն եւս առաւել ընդ բանն զայրանային» (521—534):

39. Եւ արդ զայս ամենայն ի զրոց սրբոց ուսեալք եւ ի միտ առեալ ո՛վ եղբարք. «պատաստեալք զորժովք քարեաց էլցուք ընդ ասոյ՜ Քրիստոսի Աստուծոյ մերոյ երկնաւոր թաղաւորին տղայացեալք ի չարեաց... կացցուք միասցուք ի Տէմարիտ ուխտիս զոր ընդալաք ի Քրիստոսէ Աստուծոյ մերմէ, որ է աւրանեալ» (534—536):

40. Մեծի երկուշաբթին. եւ այգուցն իրբու դարձաւ ի քաղաք քաղցեալ. «Եւ զիարդ եւ այգուցն քաղցնոյր, յորժամ կամէր եւ թոյլ տայր... ամենայն չարիքն անտի ծնունէին» (536—540):

41. Զնորա. «Զայս թղենի առաջինքն ասացին զՀրէից ժողովարանէն յոր կէն ասէ տէրն խնդրել զպատու հաւատոյ... զի որ հաւատասցէ ի նա որպէս ասացն մի՛ մեռցի յախտեան» (540—542):

41 Ա. Մեծի Երեւշաբթին. եւ ելեալ Յիսուս ի տաճարէն գնայր... մատնեմ աշակերտք... (Մատթ. ԻՂ. 1.) Քանզի ասաց եթէ Թողեալ լիցի ձեզ տունդ ձեր աւերակ եւ րազում եւ այլ ինչ վերագոյն գուշակեաց... Քրիստոսի նմանոցս ասէ եւ Աստուծոյ ըստ կարի մերում (542—566):

42. Յայնժամ նմանեալ լիցի. արք. Ժ կուսանաց... Այս առակք առաջնոյն նմանն, հաւատարմի ծառային եւ ստանալի որ յանարժանն զտէրունական ծախեաց... եւ վայելեցես զարքայութիւն (566—577):

43. Նորին դարձեալ ի Ժ կուսանս. Յորժամ զմտաւ ամեմ զգիւրաւ ծախումն կենցաղոյս... եւ անպատ քարեաց հասցուք (578—586):

44. Մեծի Դ. Իրբու եկն Յիսուս ի Բեթ. ի տուն Սիմոնի քորստի... — Միշնդն անդէն իսկ ի Խորհուրդն էին քահանայապետն, թէ զինչ պատճառս զոցեն... վարձաւ անկնոց է ի Քրիստոսէ... (586—593):

45. Եւ ծանցիցեմ Քանոնացիքն զխաշիմս պսիսեստի իմոյ։ Մեծի եշ։ Քանանացի կոչէ զոսա որք վարձով... արձանիք զտան առնով յինքանս զտորք զգուարանս թաղաւորին եւ քանանայակոնն (593—597)։

46. Կրկին մեկնութիւն։ Եւ ասիցեն երկուս զաւագանս զմիցն կաշեցից զեղեցկուս իւնցն... զի թէ ընդ փայտ դալար (597—601)։

47. Արդ պիտոյ եւ մեզ հաւատք յամենայն զործա մէր բարիս, ով սիրելիք... Ես ստոր առնեմ զանձն իմ (601—607)։

48. «Խոսեցաւ տէր Մովսիսիս... եւ ասէ. Ամիսս այս եղիցի ձեզ սկիզբն ամսոց... Այս զլուսիս խմբագործն հիստաւ չ, քաղաքացի Փիլոնի, Սարութայի, Գր. Աստուածարանի, Եփրեմի, Թարսդի եւն զործեղն) վերջաւորութիւնն չ. «... անմահին մեռելոյ վասն մէր փառք յաւ» (607—643)։

49. Բայց այժմ անձն իմ խոովեալ է. եւ վասն զի զշարժարանացն եւ զմահուանէն... ոչ յիշեցին ծառայել տեսնն (643—663)։

50. Յայնժամ զայ Յիսուս ընդ նոսա ի գեաղ մի որում անուն էր Գերսեմանի... Քանդի անբակ էին ի նման... այլ վասն նորին իրաց իսկ էին (663—676)։

51. Յայնժամ ետ գնա ի ձեռս նազա զի ի խաչ ելանիցէ։ Բազում ամբաստանութեան զՊիլատոսէ անտարանչիս բանն նշանակ տայ անկով... աստ յամենայն ուրախութիւն զործեցաւ ի ձեռն Քրիստոսի (676—694)։

52. Զի լաւ է քաղցործաց երէ կամիցին քստ Աստուծոյ կամացն չարչարել... (Ա. Պետր. Գ. 17)։ Խմբագիր Մեկնութեանն կաթողիկոս թղթոց քաղաածնէր, էջ 694—719. հմտ. Վիեննայի Թ. 48, թղ. 56ր. 69ա. Տաշեան, Տուցակ, էջ 238—239)։

53. Եւ իբրեւ երկիւղ եղիւ, եկն այր մի մեծատուն, որոյ անուն էր Յովսէփ... Սա զատալինն ի ծածուկ էր... որոյ կերով պահպանին հաստացեալք (719—721)։

54. Ի վաղի անդր, որ է յետ ուրբաթուն, ժողովեցան քահանայապետքն եւ փա-

րիսցիքն Լեն. Ամենայն ուրեք մուրեալքն ազմայ լինին քառազով զճճարտութենէն... ի թաղեալ մարմնով ի սիրտ Լերկի եւն (721—734)։

55. Զատկին կիր. Ղուկաս. եւ մտեալ շրջի ընդ երկնով։ Խոնարհութեամբ ամենայն ուրեք ժառանգ եւ շրջի... ընդ աշէկ նստել խեղդէին (743—749)։

56. Յարութեան. Ղուկաս. եւ ահա այր մի անուն Յովսէփ։ Յովսէփ այր հաւատացեալ... այսպէս կարգեաց զկնի սորին տեւտարանիս (749—760)։

57. Եւ ահա երկուքն ի նոցանէ երկային... Յորոց արդեւք էին սոքա. ոչ յառաքելոց անտի Աւիցն... զրեաց զվերանայն յերկինս (760—780)։

58. Եւ յերկայի միաշարքայի աւուրն եւ զրովքն փակելովք ուր էին Լեն։ Զժամն եւ զարն յորում այս ամենայն զործեցաւ... Եւ ոչ կատարելապէս իմանային վասն Քրիստոսի (780—787)։

59. Եւ դարձաւ Յիսուս զարութեամբ Հոգւոյն ի Գալիլիա։ Անպիգորն եւ անժամանակն արարչակիցն եւ փառակիցն Հաւր եւ Հոգւոյն... եւ զարմանայ ընդ խմատութիւն նորա (787—801)։

60. Եւ իբրեւ տիւ եղիւ ել գնաց յանպատ տեղի Լեն։ Վասն զի զայն զիշէր վասն կալաւ ի տանն Պետրոսի... քստ այնժմ գիտեմք զամենայն միտս հնազ. (801—805)։

61. Այր մի իջանէր յերուսաղէմէ յերկնով։ Ամենայն ուրեք զանձն աւրինակ տայ ամենայն բարեաց... առէ. Երթ արա եւ դու նշոյնդէս Լեն (805—810)։

62. Եւ ասէ ով իցէ ի ձեռք, որոյ իցէ բարեկամ Լեն։ Այս տաակ եւ զատուորին հաստաբաղդէս խրատէ զմեզ... իսկ զերկրորդն ժամանակն եւ պատահումն իրացն (810—816)։

63. Ի Համբարձումն տեառն ի Ղուկասու անտ. Մեկնութեանն Իգնատիոսի։ Եւ մինչդեռ տակալին չհաւատային Լեն։ Եւ այս բնութեանն զի յորում մեծ ունի զցանկութիւնս... մեծի Երանութեան եւ անպատում խեղութեան (816—835)։

64. Անուամբ աստուածաբուն գետոցն :
Ա. Փխտն, սա որ պատէ զերկիրն եւ իրա-
տայ... (835) (քանի մը տոյ) :

65. Ի մեծի աւուր Համբարձման տեանն
եւ Մաղկապարիկն : Անաստանկէն եւ ընու-
թեամբ բարին Աստուած... եւ Հանդիպել
արքայութեան նորա զի նմա փայլեան փառք
ևն (836—855) խմբադրի մեկնութեամբ յԱ-
թանասէ, ի Յովհաննէ, ի Ներսէսէ ևն :

66. Ի մեծի աւուր Պապստեան Հոգւոյն
սրբոյ : Այսօր յայտնեցաւ խորհուրդ սուրբ
երրորդութեանն իմամբ Հոգւոյն սրբոյ...
գիրքի պակաս թուիք ինկած ըլլալով :

Սեփականութիւն Ս. Նշանի Սերաստիւյ :

156. ԳԻՐԻՔ ՊԱՏՃԱՌԱՅ

ԺԸ՞. դար :

Թուիք՝ 261 : Մեծութիւն՝ 20 × 16
հմ. Գիրք՝ նոտր. Սեպհ.՝ Ս. Նշանի :

Մատենան կը բովանդակէ .

1. էջ 1—40. Քաղուածք ի Ս. Գրոց բա-
րդախան առաւելութեանց եւ թերութեանց
մասին :

2. էջ 41—393. Սկիզբն եւ պատճառ
նուրբ եւ լայն զրեանց (նման Վիկենայի թիւ
47ի) :

3. էջ 401—444. Քննութիւն հաւատոյ...
(հարցմունք) Ահարոնի թաղաւորի եւ պա-
տախանիք Տիմոթէոս հայրապետին : Այս
մասին կից՝

ա. Սահակայ Հարքացոյ իմաստասի-
րական հարցումն :

բ. Հիպոդիտեայ Բոստրացոյ հարցումն
Ս. երրորդութեան :

գ. Պետրոսի Սինեայ եպիսկոպոսի առ
Ս. Յիդորուգիտի, յորժամ ի րանտի էր ի
Դփինէ :

Այս հատուածը, որ կը հայի Ս. Յիդորուգիտի
փայտաքանութեան եւ Պետրոս Սինեայ եպիսկոպոսի,
այլուս անձանց է. այս պատճառաւ ցանկալի է
հրատարակել զայն, եթէ տակաւին պահուած է ձեռ-
գիրք ի թիւս այն ձեռագիրներու, որոնք հասած են
երուսաղէմ : Ծան. Հ. Ն. Ա. Ի :

դ. Հարցումն Պիոսի կ. Պոլսոյ հայ-
րապետին առ Կոմիտաս Հայոց Կաթողիկոս
եւ Արամեան լեզուի գանձք (Յովհ. Յ.
Սրբոսորայ) : Կից՝ քարոզներ :

157. ԺԱՄԱԳԻՐԻՔ ԵՒ ԵՈՐՀՐԴԱՆՏԵՏՐ

Մեծութիւն՝ 18 × 12 : Գիրք՝ նոտր. եւ
բոլորդ. : Գրիչ՝ Շամլու : Ժամանակ՝ ԹՃԼԱ
(1682) : Տեղի՝ Սերաստիւ : Սեպհականու-
թիւն՝ Սինեքերիմեան ընթերցարանի :

Շամլու զրիչ հին տպագիր որինակ մը
լրացուցած է նոտրագիր :

158. ԺԱՌԻՔ ԵՒԱԳՐԵԱՅ

Թուիք՝ 416 : Մեծութիւն՝ 18 × 13 ×
10 հմ. : Կաղմ՝ կաշեպատ փայտ : Մաղադա-
թեայ պահպանակ՝ սկիզբն եւ վերջը երկ-
երկու թերթ. փոքր միջին մետրական, մա-
սեր Աւետարանէն : Հանդամանք՝ լաւ :
Գրիչ՝ Ստեփան : Ժամանակ՝ ՁԻ (1301) :
Տեղի՝ Անճեհճիկ : Կնիք՝ Ս. Նշանի Մատե-
նադարանի :

Մատենան է եւագրեայ մատենագրու-
թիւնք. խրատը Նեղոսի. Քաղուածք Հա-
րանց վարժէն :

Ա. 1. էջ 5—12. (Վարք եւագրեայ). ի
բաղում իրս... :

2. էջ 12—15. եւագրեայ նշանակ յեղե-
կիչի :

3. էջ 15—27. Գիտնաւոր եւ արդի-
նաւոր :

4. էջ 27—37. եւագրեայ. Քանգի յա-
ռաջագոյն :

5. էջ 37. Վասն Ը. խորհրդոցն :

6. էջ 51. Վասն այնոցիկ... :

7. էջ 52. Վասն հաստատութեան :

8. էջ 55. Վասն նշանակաց... :

9. էջ 66. Ըստ Քրիստեայ (տես § 12) :

10. էջ 78. եւագրեայ. Առաջին լու-
սաւոր :

11. էջ 117. Վասն ընդունելութեան :

12. էջ 146. Ըստ Քրիստեայ. Աստուծոյ
արժանի... Սկզբի եւ վերջի մասերն լեւոնի

զրչէ՝ միջուկը հին զրչէ : Հատանօրէն կազմի ժամանակ միջուկը տեղափոխու եկած :

13. Էջ 149. Նորին եւաղրեայ ճառ Գ. Ժառանգորդք...

14. Էջ 163. եւաղրեայ բան խրատու :

15. Էջ 167. Նորին եւաղրեայ. Էթէ ունիցիս...

16. Էջ 171. Հատառամբ որ ի Նիկիա...

17. Էջ 177. եւաղրեայ առ մարտիրոսա...

18. Էջ 178. եւաղրեայ վասն յարութեան...

19. Էջ 179—319. (վասն է խորհրդոց) :

Բ. Խրատք Նեղոսի (էջ 320—438) :

1. Սրբոյ եւ պատուական հօրն Նեղոսի խրատ բնղղիմ որովայնամոյութեան (էջ 320) :

2. Խրատք... Տուր զսիրտ քո... (349) :

3. Խրատք հողեւաճք միանձանց... (372) :

4. Խրատք վերակացուաց (էջ 376) :

5. Պատուէր առ մանկունս (էջ 379) :

6. Նորին Նեղոսի. Որ զշինելն սկսանի... (էջ 382) :

7. Ս. Նեղոսի հօրն. Ճանապարհք յառաքինութիւն... (էջ 391) :

8. Նեղոսի յաղապս աղաւթից... (էջ 402) :

Կ. (Քաղառամբ Հարանց վարքէն) . էջ 439—700 :

1. Ի Հարանց վարուց զտեալ սուրբ վարդապետն Վարդան. Որ էրն ի սկզբանէ (էջ 439—574) :

2. Խրատք ողեւաճք եւաղրեայ : Յիշման Տեառն Յիսուսի Քրիստոսի յարակա մնալ... (574—575) :

3. Խրատք սուրբ վարդապետին Վարդանայ ասացեալ. եղբայր եւ որդեակ Գրիգոր... վերջը մանրաղիւր. «Նուաստ ծառայ քրիստոնէից Վարդ(ան) զրեցի զխրատս. որ աստի փոխէ եւ առ իւր պահէ, աւրհնի յԱստուծոյ» (էջ 574—577) :

4. Վարք Հարանցն եղիպտոսի. Ասէ եւ վասն հարն Թէոդորոսի փառմացո Էթէ ստացաւ ի մանկութեան իւրում (էջ 577—677) :

5. Գիր Էրանելայն Գիրեքսիանոսի Եղիսկոյոսի :

6. Թուղթ Արասու Աման խրատ :

7. Նորին Ամանայ Թուղթ :

8. Յաղապս խորհրդոյ պոսնկութեան :

Ասաց ձեր որ ի Սկիւթ :

9. Խրատք Յովհաննու Մանդակունոյ... Առն մանողնի...

10. Հարցումն եւ պատասխանի եղնակաւ. Արձան ասէ. Զինչ է կրանաւորութիւն... (էջ 774) :

11. Հարցումն Առտոյ Սմբատայ սրբոյ Հայոց Թաղաւորի եւ պատասխանի եղնակայ Կողբացոյ Հայոց վարդապետի : Թաղաւորն ասէ. Զինչ է ասալաւորք... (էջ 780) :

12. Վասն անբուն սրբանցն, որ ասաւեալ է Վարդ. վանակ. եկայք աստանաւոր ի միասին...

159. ԽՐԱՏՔ ՆԵՂՈՍԻ

Թուղթք՝ 126 : Մեծութիւն՝ 13 × 10 ՏՄ : Գիր՝ բոլորգիր : Գրիչ՝ Սիմէոն. Տէր՝ Հարապետ : Տեղ եւ ժամանակ՝ անձանթ : Սեպ՝ Ս. Նշանի :

Կր բովանդակէ.

1. Վասն Լ՝ ճօրութեանց (էջ 1—48) :

2. Վասն վարդապետաց եւ աշակերտաց (48—53) :

3. Պատուէր առ մանկունս (էջ 53—59) :

4. Բովհ. երզնկացոյ խրատ հասարակաց քրիստոնէից : Ամենագոր Թաղաւորն... (59—126) :

160. ՎԱՐՔ ՀԱՐԱՆՑ

Թուղթք՝ 419 : Մեծութիւն՝ 29 × 21 × 7 ՏՄ : Նիւթ՝ Թուղթ. Կազմ՝ փայտեայ կաշեպատ : Գիր՝ նոսր : Գրիչ՝ Մատթէոս Ղոնիպցի : Ժամանակ՝ ժլ. զար : Կնիք՝ Մատենադարան Ս. Նշանի վանեց Սեբաստիոյ :

Մատենան է Վարք Հարանց, նման Տաշեան, Յուցակ, Թ. 66 :

Վերջ, էջ 838. Պատմություն վարույց առն Աստուծոյ կամաւոր աշխատողելոյն վասն Քրիստոսի, որոյ անունն Արարիւնն։ Երանելին Արարիւնն...

161. ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԲ ՀԱՅՈՑ

Թուղթք՝ 409։ Մեծութիւն՝ 15×10 ։ Գիր՝ Նոսր։ Մաղաղաթեւոյ պահպ. երկու կողմերն երկերկու թերթ, միջին մետր-պեան՝ մասեր Աւետարանէն, ժամանակ՝ ժԸ դար։ Սեպհ. Ս. Նշանի։

Բովանդակութիւն՝ Կանոնադիրք, սկիզբը պարբերական ցանկի նիւթոյ։ Ունի բուն կանոնադիրքը Ա—Դ մասեր. զի. ժ. կանոնք Լատոսկեան. զի. Բ. կանոնք Եւրոպէի Եւ Եւրպոսկոյ. զի. Լ. կանոնք Կիւրդի Աղեք-անդարացոյ. զի. Ն. Սահակոյ Հայոց Հայ-րապետին. Ծ. Մկրտումի Եպիսկոպոսին. ԾԵ. Տեառն Յովհ. Մանդ. Ի կոշտին ապաշխարութեան։ Կից՝ Յակոբ Արքեպիսկոպոս յաղաղս Ազգականութեան։

162. ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԲ

Թուղթք՝ 174։ Մեծութիւն՝ 28×19 ։ Գիր՝ բոյր։ Ժամանակ՝ 1671։ Տէր՝ Թա-մա՝ Տեղի՝ Նոր քաղաք (առն Սերաս-տոյ)։ Սեպհ. Ս. Նշանի։

Բովանդակութիւն՝ Կանոնադիրք Ա— ին մասերով. 2. Անկիւրիայ. Ժ2. Լատոգի-կեայ. Բ. Վաչագանայ. ԲԳ. Մակարայ. ԱԱ. Ներսէսի. ԼԵ. Յովհ. Իմաստասիրի. ՈԴ. Արարիւնն. Մամիկոնի. Կից՝ Ազգահա-մարն Յակոբ Արքեպիսկոպոս։

163. ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԲ

Թուղթք՝ 286։ Մեծութիւն՝ 19×15 չմ. Գիր՝ բոյր։ Մաղաղաթ. պահպ. 2 թերթ միջին մետրպեան, մասեր Աւետա-րանէ։ Ժամանակ՝ ժԵ. դար։ Տէր՝ Մկրտիչ Ժաշանայ որդի Ճանճեղի Եւզղուբին։ Սեպ-հականութիւն՝ Ս. Նշանի։

Բովանդակութիւն՝ շնորհ Նախարարացե-լոյն։ Աւելի ունի Անուանացանկ Նիկիոյ Հոսր. Քաշանայապետք Հայոց մեծաց։ Եպիսկոպոսք Կամաղաղեան տան։

164. ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԲ

Թուղթք՝ 181։ Մեծութիւն՝ 25×18 չմ. Գիր՝ անցման բոյրգիր։

165. ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԲ

Մեծութիւն՝ 20×15 ։ Գիր՝ բոյր։ Գրիչ՝ Յովհաննէս զպիր։ Ժամանակ՝ 1643։ Տէր՝ Սարգիս Ամեղղակենց։ Տեղի՝ Սերաս-տիա։ Սեպհ. Ս. Նշանի։

Բովանդակութիւն՝ Կանոնադիրք ԹՇՈՒ յաղաւանդով։ «ցանկն» սրբադրած են Ներ-սէս վարդապետի աշակերտք զոր կարի եղ-ծեալ էր Ի ձերութենէ օրինակ սորան։

166. ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԲ ԵՒ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԲ

Թուղթք՝ 405։ Մեծութիւն՝ 23×17 ։ Գիր՝ Հին բոյրգիր։ Գրիչ՝ Թորոս։ Սեպհ. Ս. Նշանի։

Բովանդակութիւն. ա. մասն Կանոնա-դիրք, էջ 1—399. բ. մասն Դատաստանա-դիրք, էջ 400—803 (բառ բովանդակութեան նման Թ. 167 Դատաստանադիրքին, չունի Լ—զ մասեր)։

167. ՄԵԻԹԱՐԱՅ ԳՈՇԻ ԳԻՐԲ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐԲ

Թուղթք՝ 166։ Մեծութիւն՝ 21×17 ։ Գիր՝ Նոսր։ Գրիչ՝ Մարտիրոս զպիր Աւ-րատացի։ Ժամանակ՝ 1805։ Սեպհ. Ս. Նշանի։

Բովանդակութիւն. 1. էջ 1—180 Դա-տաստանադիրք Ա—ԹԴ շատուածովք։

2. էջ 181—229 Օրէնք թաղաւորաց

Ա—ՃԾ շատուածովք. Կից՝

3. Վերադարձ շատուած ժողովուրդն օրի-նաց։

4. Ընտրութիւն համառօտ յօրինաց քաղաքականաց...

5. Կլուխք ընտրութեան ի Սոսիսական օրինաց...

6. Կանոնք եւ սահմանք Ս. Գրիգորի Պարթևի:

168. ԺՈՒՈՎԱԾՈՅ ՄԵԿՆՈՂԱԿԱՆ ԳՐՈՒԱԾՈՑ

Թուղթք՝ 223: Մեծութիւն՝ 22 × 17: Գիրք՝ նոսր:

Բովանդակութիւն 1. Վարդանայ Մեկնութիւն Արարածոց. (էջ 1—276): — 2. Եսայեայ Նշեցոյց Մեկն. եղէկեկի (էջ 277—283 թերթ): — 3. Պրոկի Շաղկապք աստուածաբանականք: — 4. Առաքելի Սիւնեցոյ Մեկնութիւն Սահմանացն Դասթի:

169. ԲԱՐԻՈՂԻՄԵԱՑ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՎԵՅՈՐԷԻՑ

Թուղթք՝ 251: Մեծութիւն՝ 24 × 17: Գիրք՝ նոսր:

170. ՄԱՏԹԷՈՍ ՎԱՐԻԱՊԵՏԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՎԵՅՈՐԷԻՑ

Թուղթք՝ 151: Մեծութիւն՝ 19 × 13.5: Նիւթ՝ Թուղթ. Գիրք՝ նոսր: Գրիչ՝ Յակոբ զպիր եւ Յարութիւն զրդ: Տեղի՝ Եղոփա — Մերաստիա: Ժամանակ՝ 1747—1757:

Մատենա է Մատթէոս վ. ի Մեկնութիւն վեցօրէից (1—282). եւ րանք սակիականք եւ զեղեցկադոյնք Յակոբայ Վոսաճոյ. (էջ 283—303):

171. ՄԱՏԹԷՈՍ ՎԱՐԻԱՊԵՏԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՎԵՅՈՐԷԻՑ

Թուղթք՝ 104: Մեծութիւն՝ 23 × 16: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

172. ԳՐԻԳՈՐԻ ՏԱԹԵՒԱՑԻՈՑ ԼՈՒԾՄՈՒՆԻՔ

Թուղթք՝ 323: Մեծութիւն՝ 12.5 × 10

ճմ.: Գիրք՝ բարդ. եւ նոսր: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւն 1. էջ 1—354. Գրիգորի Տաթևացոյ Լուծմունք Յորայ:

2. էջ 359—544. Գրիգորի Տաթևացոյ

3. էջ 553—631. Քաարդ վանն ոյորմութեան ի րանն՝ Տուր րամիկ եւ թանց... Տեսութիւն ի րանն՝ Հոյի տեանն ի վերայ իմ... Տեսանոցն վեհերեակ...

173. ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՐԱՑ (ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՒԱՑԻՈՑ)

Մեծութիւն՝ 21 × 15: Նիւթ՝ Թուղթ. Գիրք՝ աղեղ նոսրապիր:

174. ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՐԱՑ ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

Թուղթք՝ 110: Մեծութիւն՝ 24.15 × 18: Գիրք՝ նոսր: Գրիչ՝ Գարբէլ. Տէր՝ Յովհ. Եղիպոսոս Սերաստիոյ: Ժամանակ՝ 1826: Տեղի՝ Սերաստիա: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

175. ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ. ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ՅՈՐԱՑ ԵՒ ՅԱՅՏՆՈՒԹԵԱՆ ՅՈՎՀԱՆՆՈՒ

Թուղթք՝ 191: Մեծութիւն՝ 23 × 17: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Մատենա կը պարունակէ.

1. Մեկնութիւն Յօրայ Աղամալեան Պետրոս եպ.:

2. Մեկնութիւն Յայտնութեան Յովհաննոս Հառաքեայ ի Պետրոս արքեպ. Նախիջևանցոյ Աղամալեան:

176. ԳՐԻԳՈՐԻ ՏԱԹԵՒԱՑԻՈՑ ԼՈՒԾՄՈՒՆԻՔ ԱՌԱԿԱՑ ԵՒ ԵՐԳՈՑ ԵՐԳՈՅՆ

Թուղթք՝ 214: Մեծութիւն՝ 20 × 15: Գիրք՝ նոսր: Սեպհ. Ս. Նշանի:

Կը բովանդակէ 1. էջ 1—414. Գր. Տաթևացոյ Լուծմունք Առաքեայ եւ Երգոյ երգոյն:

2. էջ 415—427. Վարդանայ (Այվկեյ-այ) Մաղթանք ի տեղի հառաչանայ Պատ-րոսի:

177. ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԳՈՅ ԵՐԳՈՅՆ

Թուղթք՝ 305: Մեծութիւն՝ 32×28 : Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Յովհ. Լպ. Սեբաստիոյ: Տեղի՝ Սեբաստիա: Ժամանակ՝ 1810: Սեպ-հականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Ընդարձակ Մեկնութիւն երկոց-երկոյն: Տեղիւնակն անձանթ: զրբ՝ չը:

178. ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ ՄԵԿ-ՆՈՒԹԻՒՆԻՔ

Թուղթք՝ 153: Մեծութիւն՝ 25.5×18 : Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Գարբիէլ. Տէր՝ Յովհ. Լպ. Սեբաստիոյ: Տեղի՝ Սեբաստիա: Ժամանակ՝ 1826: Սեպհականութիւն Ս. Նշանի:

Մատենան կր պարունակէ.

1. էջ 1—102. Մեկնութիւն Մենդոյ. համառօտ. անհուն:
2. էջ 103—127. Մեկն. երկոց երկոյն:
3. էջ 128—206. Պետրոսի Աղամախան Գարոջք:
4. էջ 207—278. Պետրոսի Աղամախան Մեկնութիւն Յայտնութեան:

179. ՎԱՐԴԱՆԱՅ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՐԳՈՅ ԵՐԳՈՅՆ ԵՒ ԼԱՅՆԷԼԻ ՎԱՐՈՒՅ

Թուղթք՝ 313: Մեծութիւն՝ 22×15 : Գիր՝ նոսր: Գրիչ, Տեղի անձանթ: Ժամանակ՝ ժկ.՝ զար: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Մատենան կր բովանդակէ.

1. էջ 7—11. Վասն ժեկնողաց աստուածաշունչի զոց թէ ով ոք են արարեալ: Հ. և Պա. Անանիոս վարդապետն ի Սանահին վանացն...
2. էջ 15—166. Վարդան վ. ի Հաղրատացոյ Մեկնութիւն երկոց երկոյն.
3. էջ 183—237. Գրուածք մը եփեսոսի և Քաղկեդոնի ժողովներու վերաբերութեամբ, տեսութիւններով և պատմութեամբ:

ներով. ազնաւ շարադրութիւն. ի վերջոյ շորս թուղթ պատուած: Սկիզբն. Իսկ թէ՛ զորոս էր այր պարկէշու և չորակեր:

5. էջ 239—279. Հայեցի վարուց:

180. ԳԵՌԳՈՐԱՅ ՍԿԵՒՈՒՍՏԻՈՅ ԽՄԲԱԳԻՐ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՍԱՑԵԱՑ

Թուղթք՝ 107: Մեծութիւն՝ 28×20 : Գիր՝ նոսր: Գրիչ և Տեղի՝ անյայտ: Ժամանակ՝ ժթ. զար:

181. ԳՐԻԳՈՐԻ ՏԱԹԵՒԱՑԻՈՅ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՍԱՑԵԱՑ ԵՒ ԺԲ. ԹՂԹՈՅՆ ՊԱՆՎԱՍՏ

Թուղթք՝ 232: Մեծութիւն՝ 22×15 : Երթ՝ թուղթ: Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ 1718էն յատաջ: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

Բովանդակութիւն. 1. էջ 1—169. Գր. Տաթևացոյ ի բանից Յովհ. Որոտնեցոյ Մեկնութիւն եսայեայ:

2. էջ 170—432. Գր. Տաթևացոյ ի բանից Յովհ. Որոտնեցոյ Մեկնութիւն ժթ թղթոց Պաղտի:

3. էջ 433—462. Գիրք ի վերայ բնութեան հանրական:

182. ԶԵՐՈՆԻՄՈՍԻ ԱԼՊՐԶԻ ՄԵԿ-ՆՈՒԹԻՒՆ ԵՍԱՑԵԱՑ

Թուղթք՝ 623: Մեծութիւն՝ 32×23 : Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ 1798էն յատաջ: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

183. ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԴԱՆԻԷԼԻ

Թուղթք՝ 291: Մեծութիւն՝ 21×18 : Զմ. Նիթ՝ թուղթ: Գիր՝ նոսր-չղաղիր: Գրիչ՝ Բակոր Կ. Պոյսեցի: Ժամանակ՝ 1748: Սեպհականութիւն՝ Աղտոց Ս. Հրեշտակապետի:

Թարգմանութիւն Ղուկաս Ռարբերցոյ:

184. ՆԵՐՍԷՍԻ ԼԱՄԲԵՐՈՒՄՏԻՈՅ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԺԲ. ՄԱՐԳԱՐԵԻՑ

Թուղթք՝ 144: Մեծութիւն՝ 21×16.5 : Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Ռաշատուր Վ. Կ. Պոյ-

ակցի: Տէր՝ Եղիշէ փ. Սանահնեցի Արդու-
թեան: Ժամանակ՝ ԹՄԺԷ = 1768: Տեղի՝
Էջմիածին: Սեպհանուսթիւն՝ Ս. Նշանի:

185. ՆԵՐՍԻՍԻ ՇՆՈՐՀԱԼԻՈՅ ԵՒ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ ՇՈՐՈՐԵՑՑԻՈՅ ՄԵԿ-
ՆՈՒԹԻՒՆ ՄԱՏԹԷԻ

Թուղթք՝ 2: Մեծութիւն՝ 20.5 × 15.5:
Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Կարապետ: Ժամանակ՝
1729: Սեպհանուսթիւն՝ Ս. Նշանի:

186. ՄԱՏԹԵՈՍ ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ ՄԵԿ-
ՆՈՒԹԻՒՆ ԶՈՎՀԱՆՆՈՒ ԱԵԻՏԱ-
ՐԱՆԻՆ

Թուղթք՝ 29: Մեծութիւն՝ 30 × 20.5:
Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ ԺԼ՝ զար: Սեպ-
հանուսթիւն՝ Ս. Նշանի:

187. ԱՆԱԼՈՃԻԱ ՄԱՐՏԻՐՈՍԻ
ՊԷՔԱՆԵԱՆ, ԹԱՐԳՄ. ՊԵՏՐՈՍԻ
ԻՒՖԼԻՍԵՑԻՈՅ

Թուղթք՝ 305: Մեծութիւն՝ 30 × 19:
Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ ԺԼ՝ զար: Սեպ-
հանուսթիւն՝ Ս. Նշանի:

188. ԱՆԱԼՈՃԻԱ ԹԱՐԳՄ. ՊԵՏՐՈՍԻ
ԻՒՖԼԻՍԵՑԻՈՅ

Թուղթք՝ 250: Մեծութիւն՝ 20 × 16:
Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Բարութիւն: Ժամա-
նակ՝ 1746:

189. ՍԱՐԳՍԻ ՇՆՈՐՀԱԼԻՈՅ ՄԵԿ-
ՆՈՒԹԻՒՆ ԿԱԹՈՂԻԿԵԱՅՑ

Թուղթք՝ 262: Մեծութիւն՝ 29 × 21:
Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Միքայէլ որդի Բարդամ
զրիւ: Տէր՝ Մահաբեկ Սիմաոն: Ժամա-
նակ՝ 1681: Տեղի՝ Եղորկիա:

190. ԿՈՒՌՆԵԼԻՈՍԻ ԼԱՓԻՏԱՅԻՈՅ
ՄԵԿՆ. ԿԱԹՈՂԻԿԵԻՑ

Թուղթք՝ 150: Մեծութիւն՝ 30 × 20:
Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ ԺԼ՝ զար: Սեպ-
հանուսթիւն՝ Ս. Նշանի:

191. ԱՆԴՐԵԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ
ՅԱՀՏՆՆՈՒԹԵԱՆ

Թուղթք՝ 156: Մեծութիւն՝ 20 × 15:
Գիր՝ բոլորգիր և նոսր: Ժամանակ՝ ԺԼ՝
զար: Սեպհանուսթիւն՝ Ս. Նշանի:

Թովանդակութիւն. 1. Մեկն. Յայտնու-
թեան, Թրգմ. Ն. Լամբր. (ԿԶ 1—183):
2. Դասթի փիլիսոփայի Ներդինացոյ Յա-
ռափարանութիւն Սահմանաց իմաստութեան
(187—266):

3. Ներսէսի Լամբրոնացոյ Ներբողեան
ի Համբարձումն Տեառն. Բնծայ սյուսո...
(նոսր. 270—291):

192. ԿՈՒՌՆ. ԼԱՓԻՏԱՅ ՄԵԿՆՈՒ-
ԹԻՒՆ ՅԱՀՏՆՆՈՒԹԵԱՆ

Թուղթք՝ 386: Մեծութիւն՝ 32 × 22:
Գիր՝ նոսր:

193. ԴԻՌՆԵՍԻՈՍԻ ԱՐԻՍՊԱԳԱՑ-
ԻՈՅ ԳՐՈՒԹԻՆՔ ԹԱՐԳՄԱՆՈՒ-
ԹԵԱՄԲ ՍՏ. ԼԵՀԱՅԻՈՅ

Թուղթք՝ 384: Մեծութիւն՝ 15 × 12:
Գիր՝ նոսր: Սեպհանուսթիւն՝ Ս. Նշանի:

194. Ն. ԼԱՄԲՐՈՆԱՅԻՈՅ ՄԱՏԵՆԱ-
ԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

Թուղթք՝ 146: Մեծութիւն՝ 23.5 × 18:
Գրիչ՝ Եղիշ. Լոյ. Սեբաստիոյ: Տեղի՝ Սե-
րաստիա: Ժամանակ՝ 1810—1820:

195. ԹՈՎՄԱՅԻ ԱԿՈՒՐՆԱՅԻՈՅ
ՅԱՂԱԳՍ ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԵԱՆՆ ԳՐԻՍ-
ՏՈՍԻ

Թուղթք՝ 185: Մեծութիւն՝ 27 × 22:
Գիր՝ նոսր: Սեպհանուսթիւն՝ Ս. Նշանի:
Մատենա է Ա. Հատոր Գ. Ժառի շա-
ւաքման Թովմայի:

196. ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ
ՍԿՈԹԻ

Թուղթք՝ 517: Մեծութիւն՝ 30 × 20:
Գիր՝ նոսր: Տէր՝ Սամուէլ զրդ. Ժամա-
նակ՝ 1760:

197. Յ. ՆԱԼԵԱՆԻ ՄԵԿՆՈՒԹԻՒՆ ԵՕԹՆ ԽՈՐՀՐԴՈՑ

Թուղթք՝ 305: Մեծութիւն՝ 30×21 : Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ 1754էն ետքը:

198. ՀԱՐՑՄԱՆՑ ԳԻՐԳ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՒԱՑԻՈՑ

Մեծութիւն՝ 20×15 : Գրիչ՝ Ղազարոս. տեղի՝ Եղգեթի. ստացող՝ Մելքիսեղեկ Լսյ. տաաջնորդ Սեբաստիոյ. ժամանակ՝ ՌժԷ (1658): Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշան վա-նայ:

199. ԳԻՐԳ ՀԱՐՑՄԱՆՑ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵՒԱՑԻՈՑ

Թուղթք՝ 393. Մեծութիւն՝ 20×15 . Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Պապ որդի Գրիգորի և Եամամի. տեղի՝ Սեբաստիա, ընդ հով. սուրբ Աստուածածնի և սուրբ Սարգսի: — Եիշատ. և... այլ գրեցի խրատով վար-պետին իմոյ Ներսեսի... յիշեցէք... զվար-դապետն իմ զՆերսէս սարկիստոյն և զծնողսն իւր զՄուրատն և զԽաթունն և զկողակիցն իւր զԵանգատան, նաև զգեոսորոյ որդիքն զՊապն և զՈվանէան և զՈվմէնն, այլ և յիշեցէք զաշակերտն իւր զԱղապապան որ տուն տայր ինձ և և զրէիք: Սեպհականու-թիւն՝ Ս. Նշանի:

200. ԳՐԻԳՈՐԻ ՏԱԹԵՒԱՑԻՈՑ ԳԻՐԳ ՀԱՐՑՄԱՆՑ

Թուղթք՝ իւր 400: Մեծութիւն՝ 25×18 : Գիր՝ բոլորդ. և նոսր:

201. ԱՍՏՈՒԱԾԱԲԱՆԱԿԱՆ ԳՐՈՒԱԾԲ ՄՐ

Թուղթք՝ 88: Մեծութիւն՝ 13×9 : ԺԷ՝ դար: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի: Բովանդակութիւն՝ Աստուածաբանա-կան-բարոյադիտական զրուածք մը, հարց ու պատասխանով. սկիզբը պակաս:

202. ՄԵԹԱՖԻԶԻԿԱ

Թուղթք 119: Մեծութիւն՝ 16×11 : Գիր՝ նոսր: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւնն է 1. էջ 1—175. հաւաքածոյ աստուածաբանական և փիլիսո-փայական խորհրդածութեանց՝ Պրոկղէ, Դիոնեսիոսի, Ալեքսեոսի, Հերոնիմոսի... ՅԵԱՏ. (էջ 175). Կըսուի Վեդեա աւար-տունն սորին որ կոչի Մէթոյֆիդիկեայ հա-նալ արտաքին զրոյց, ի թվականութեան մե-րում ՌժՁ և Աին (1732) յիշեալիք... զմե-ղապարտ... Ոհաննէս և զծնողսն իմ Ղա-րիպէան և զՄարիամն...:

2. էջ 176—238 Յաղապս զողպն անցու-ցանկոյ. Յաղապս պարկեշտութեան և մա-քրութեանց ևն:

203. ՂՈՒՐԱՆ

Թուղթք՝ 82: Մեծութիւն՝ 37×24 : Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ ԺԹ. դար:

204. ՊՐՈԿԼԻ ՇԱՂԱՊԹ ԱՍՏՈՒԱ-ԾԱԲԱՆԱԿԱՆԲ

Թուղթք՝ 94. Մեծութիւն՝ 16.5×11 . Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Յակոբ զպիր, տեղի՝ Ե. զոկիա. ստացող՝ Մահմետի Աստուածա-տուր. ժամանակ՝ 1733:

205. ՊՐՈԿԼԻ ՇԱՂԱՊԹ ԱՍՏՈՒԱ-ԾԱԲԱՆԱԿԱՆԲ

Թուղթք՝ 76: Մեծութիւն՝ 21×16 : Գիր՝ նոսր: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

206. ՊՐՈԿԼԻ ՇԱՂԱՊԹ ԱՍՏՈՒԱ-ԾԱԲԱՆԱԿԱՆԲ

Թուղթք՝ 117: Մեծութիւն՝ 16.5×11 : Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Կեփաս զպիր: Տէր՝ Աղամ վրդ.: Ժամանակ՝ 1747: Սեփականու-թիւն՝ Ս. Նշանի:

207. ՓԻԼԻՍՈՓՈՒՑԱԿԱՆԲ

Թուղթք՝ 414: Մեծութիւն՝ 21.5×16 : Գիր՝ բոլորդ. և նոսր: Գրիչ՝ Թովմաս Տիգրանակերտցի. վարդան, Խասպէկ Խա-չատուր Երէց: Ժամանակ՝ ՌժԺԲ (1663—1671):

[illegible]

ՎԱՋԱՆԵՍՓ. ԶԻԶ

... Եռյժմեադոց Եվեա զոտի
 38 ... 3 Գեազ զեմոյ ոչեմա Գե 3 Գեա

—վն ովորդ . դուրսի ստիկոսով դուրսի . զի . միշտ
—տուրով—համար՝ ի՞նչ—ն ովի իսկուհիդուրսի

[illegible]

ԿԱԶՄՆԱՆՍՓ. 216.

[illegible]

- [illegible]

219. ԿՈՂՈՒՄԻՍԻՅԱ

- 128—129) փոստիպիկոյ . չիսց
Եփեսոսացի Թովմասե զանափառեալեաց .
1 . . . եռադի տնիկ ոչ Լազարոս . Լազարոս
— ոյմ զկող . լլ զաղիսմարդ վրտիստիկի
ժամանակ . 2 . (129 ճէ) . ղոմոյր մյր զտառ
— ոյր մէջնէ ԶՅանաժարմար . զկող զկողու
— սմարդ առջ Լաւրյակի զ . Բ . (129—129) զիկ

220- ՔԱՆՈՒՆԱԳ

- Թողթի՝ 61 : Մեղրի՝ 20 × 15 :
 Գլխի՝ 4 : Բուրդի՝ 11 : Կրկնաթևի՝ 11 :

218. ԿՍՆԱՆՍԻՆ

- [illegible]

221. ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

Թուղթք՝ 127: Մեծութիւն՝ 20×13 : Գիր՝ նոսր: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ 1—127. Ս. Պատակի վրայ գրուածք մը. թարգմ. յատինէն: 129—146. Քարոզի վերայ Յօնանու ժարգարէին, յԱսորոց ժարգգրէին ի Մրուն Իլիաս վարդապետէն առեալ ի թուին ՌՄԼԸ, յայիսի ԻՖին: 149—164. Յայազս Ս. Յովսէփայ: 171—194. Հայր մերի րացատրութիւն սկիզբ եւ վերջ պակաս: 195—218. Հիպոդիսեայ եպ.ի Բոսորացոյ առաջնայ համառօտ մեկնութիւն երգոց երգոյն Սողոմոնի: 219—248. Յովհ. Մործորեցոյ Տեսութիւն ի վերայ տօնիս ի բանն Կապեւնէ գործոյ...: 249—254. Նորին ժարոզ ի տեսութիւն բանիցն... Մի երկնչոր հօտ փոքրիկ:

222. ԹՈՒՂԼԻԹ ԳՐ. ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ

Թուղթք՝ 283: Մեծութիւն՝ 15×11 : Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Բարսեղ վրդ: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ 1. Գր. Մագիստրոսի տաղաչափութիւն զարարչադործութենէն եւն առ ազն ճաճկաց: 2. Ներքողան ի ս. իաշն աստուածքեկայ: 3. Վասն զառաջանին. 4—90 Թուղթք՝ 91. Հանկուկէ ԼԲ. Ն. Շեռնշայոյ (էջ 508—513): 91. Յովհ. Կողտիկի վասն տուտի թեան զատանին վարդապետութեան (էջ 521—541):

223. ԹՈՒՂԼԻԹ ԳՐ. ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԵՒ ԱՅԼ ՄԵՆԵՆՈՒԹԻՒՆՔ

Թուղթք՝ 63: Մեծութիւն՝ 24×18 : Գիր՝ նոսր: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւն Ա. (էջ 1—63). Գր. Մագիստրոսի Թուղթք՝ Բ. Ներսիս Լամբր. Մեկն. Յովնանու: Գ. Եփրեմի Սեկոյ Մեկնութիւն Յովնանու:

224. ԳՐԻԳՈՐ ՄԱԳԻՍՏՐՈՍԻ ԹՈՒՂԼԻԹ

Թուղթք՝ 159: Մեծութիւն՝ 20×15 :

Գիր՝ բոլորգ: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

225. ՆԱՄԱԿԱՆԻ ՅԱԿՈՐ ՆԱԼԵԱՆ ՊԱՏՐԻԱՐԻՒ

Մեծութիւն՝ 25.5×16 : Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ Նայեան պատրիարքի ինքնագիր նամակներուն հաւաքումը, ՌՃՂԹ (1750) Նոյ. 10. — ՌՄԱ (1752) յունիս 22: Ինքնատիպ ոճին եւ ժամանակակից զիպուածներու ուսումնասիրութեան համար շատ հետաքրքրական, եւ արժանի հրատարակութեան:

226. ՈՏԱՆԱԻՐՈՒՔ ԵՒ ՆԱՄԱԿՆԵՐ

Թուղթք՝ 129 (զրուածք 61): Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

227. ԳՐԻԳՈՐԻ Կ. ՊՈԼՍԵՑԻՈՑ ԲԱՆԱՍՏԵՂՏՈՒԹԻՒՆՔ

Թուղթք՝ 39: Մեծութիւն՝ 30×20 : Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ 1825, յունվ. 21: Տեղի՝ Կեսարիա: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

228. ՅԻՍՈՒՍ ՈՐԴԻ ՆԵՐՍԻՍԻ ՇՆՈՐՀԱԼԻՈՑ

Թուղթք՝ 53: Մեծութիւն՝ 16×11 : Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ 1772: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի: Կից Նայերէն եւ տաճկերէն կրօնական տպեր:

229. ՅԱԿՈՐԱՅ ԹՈՒՆԱԹԵՑԻՈՑ ՍԱԼՄՈՍԱՐԱՆ ՏԱԼԱԶԱՓԵԱԼ

Թուղթք՝ 160: Մեծութիւն՝ 28×12 : Գիր՝ նոսր: Ժամանակ՝ ԺԸ. զար: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

230. ԱՍՈՑՆ ԿԱԼԻՍԹԻՆԵՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՂԵՔԱՆԻՐԻ

Թուղթք՝ 222: Մեծութիւն՝ 12×17 : Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Տէր Սարգիս: Տեղի՝ Երուսաղէմ, Ս. Բակորեանց վանք: Ժամանակ՝

նակ՝ ՌՉԷ = 1628: Ունի սեւադոյն բաղմամբիս նկարներ, յաճախ յաջող:

Բովանդակութիւն՝ 1. էջ 1—331. Պատմութիւն Աղեքսանդրի. ա. Շնախաղութիւն չարապրութեանց զրոյս աշխարհակալին. Զան, խնդիր հարանց հոգեւորաց... (վերջ) վերաւորեցաւ սաստկապէս սակս մոլին խարկանաց» (էջ 1—10. «Կեչառտեցւոյ զրէրէ կը զգացնէ»): բ. Պատմութիւն մեծ աշխարհակալին Աղեքսանդրու Մակեդոնացւոյ. կեանք վարուց քաջութեան եւ զորք տրիակոնք, նաեւ վախճան Նշանօք. Իմաստունքի նշխարաւորեցւոյ երկրի եւ ծովու չափու հասեալ... գ. Բարոնոնութիւնք (322—326) կից ի. Կեչառտեցւոյ համեմատութիւնք: «Տոպոլոյրի եւ ձեռապրիս միջեւ քիչ են տարբերութիւնք, աւելի զրէր արդիւնք քան թէ մատենադրական պէպիսութիւն»: Կան ցրիս նաեւ կաֆանիք, որոնցմէ մին «ի Գրիգորիս կաթողիկոսէ ասացեալ արքային ըրնէն» (էջ 314): 2. Պատմութիւն եւ խօսք իրկարայ իմաստասիրի. «Յամի Սենեքերմայ արքայի Ասորեստանեայց...» (332—354): 3. Տեսիլ Կոլոնո վարդապետի (355—369): 4. Գուգնաքայ զրուստ ներսադալ կան յաղար Դաւթի իրիխոփայի. Օրհնեալ հաստիւն արարածոց... (էջ 369/370): 5. Ներսիսի Շնորհալու տաղաչափութիւնն Բարձրացուցէքին (370—391): 6. (Յովհ. Որոտնեցւոյ ի բանն) ի սկզբանէ տէր զերկիր հաստատեցեր... (էջ 392—416): 6. Ա—Ը զլիով քարոզիւն Լազարոսի, Մուշեղի թեան եւն վրայ (էջ 417—444):

231. Մ. ԽՈՐԵՆԱՅԻՈՅ ՊԱՏՄ. ԼԱՅՈՑ

Թուղթ՝ 119: Մեծութիւն՝ 20 × 15: Գիր՝ նոտր.: Գրիչ՝ Արքանաճ. Տէր՝ Մելքիսեդեկ եպ. Սերաստիոյ: Տեղի՝ Սերաստիա: Սեպակաւորութիւն՝ Ս. Նշանի:

232. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒԻՆ ՆԻԿԻՈՅ ԵՒ ԵՓԵՍՈՍԻ ՏԻԵՋԵՐԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎՈՑ

Թուղթ՝ 272: Մեծութիւն՝ 32 × 23: Գիր՝ չղաղիր: Ժամանակ՝ ԺԼ: Գար. Սեպակաւորութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւն. 1. էջ 1—61. Պատմութիւն Նիկիոյ Ժողովին:

2. էջ 166—544. Պատմութիւն Եփեսոսի Ժողովին:

233. ՎԱՐՔ ԵՒ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒԻՆ ԱՌԱՔԵԼ Վ. Ի ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ ՍԵՐԱՍՏԻՈՅ

Թուղթ՝ 59: Մեծութիւն՝ 24 × 13: Գիր՝ նոտր.: Սեպակաւորութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ Կենսապրութիւն Սերաստիոյ առաջնորդին՝ Աղեքի Առաքել Եպիսկոպոսի, որ պաշտօնավարած է 1722—1747:

234. ՕՐԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԳԵՊ. ԳԱՂԱՏԱՅԻՈՅ, ԱՌԱՋՆՈՐԴԻՆ ԼԱՅՈՑ ՍԵՐԱՍՏԻՈՅ

Թուղթ՝ 86: Մեծութիւն՝ 21 × 15: Գիր՝ նոտր.: Գրիչ՝ Նեղիմակր՝ Սեպակաւորութիւն՝ Ս. Նշանի:

Օրագրութիւնք բռնուած է թրքերէն յամէ 1782 Օդոստ. 31 մինչեւ 1788, Ապր. 1. ու արձանագրած է Րումէլիի քաղաքներու մէջ կատարած ուղեւորութեան մը զէպքերը:

235. ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ Ս. ՆՇԱՆԻ ԵՒ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՅ ՍԵՐԱՍՏԻՈՅ

Թուղթ՝ 85: Մեծութիւն՝ 25 × 17: Գիր՝ նոտր.: Գրիչ՝ Նեղիմակր (տես թիւ 236): Ժամանակ՝ 1821: Տեղի՝ Սերաստիա: Սեպակաւորութիւն՝ Ս. Նշանի:

236. ՅՈՎՀ. ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՅ ՍԵՐԱՍՏԻՈՅ

Մեծութիւն՝ 21 × 16: Գրիչ՝ Մեղրոյ վարդապետ: Ժամանակ՝ 1830 ի Սերաստիա: Սեպակաւորութիւն՝ Ս. Նշանի:

237. ՊԱՏՄԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ Ս. ՆՇԱՆԻ ՎԱՆՈՒՅ ԵՒ ՄԻԱԲԱՆՈՒԹԵԱՆ

Թուղթք՝ 71: Մեծութիւն՝ 26×17.5 : Գիր՝ Նոտրանման չգալիր: Գրիչ՝ Վոսմապուս՝ քաշանայ Գիպարեան, չեղինակը 1892: Տեղի՝ Սերաստիա: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

238. ՑՈՒՑԱԿ ՔԱԼԱՆԱՅԻՑ. ԾԽԱՎԱՆ ԺՈՂՈՎՐԴՈՑ, ՊՍԱԿԵԼՈՑ ԵՒ ՆՇԱՆԵԼՈՑ ՍԵՐԱՍՏԻՈՑ

Թուղթք՝ 118: Ժամանակ՝ ԺԹ. դար:

239. ՅԱՆԿ-ՏԵՏՐԱԿ ՑՈՎԼԱՆՆԷՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ

Մեծութիւն՝ 24×9 : Գրիչ՝ Յովհաննէս Լպիսկոպոս: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ Յովհ. Լպի. զբնով չալաներ Ս. Նշանի, անուանք ձեռնասուն աշակերտաց Եւ:

240. ՅԱՆԿ-ՏԵՏՐԱԿ

Կարապետ Լպի. օրով քաշանայից, Ժողովրդաց, զպրաց Եւ ջուցակ: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

241. ԼԱՇՈՒԵԳԻՐԻԲ ԵՒ ԱՅԼՆ ՊԵՏՐՈՍ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՕՐՈՎ Ս. ՆՇԱՆԻ ՎԱՆԱՏԱՆ

242. ՔԱՐՈՋԳԻՐԻԲ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵԼԱՅԻՈՑ

Թուղթք՝ 383: Մեծութիւն՝ 20×14.5 : Գիր՝ Նոտր.: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ Ա—ՀԹ քարոզք:

243. ՔԱՐՈՋԳԻՐԻԲ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵԼԱՅԻՈՑ, ՋՄԵՐԱՆ ԼԱՏՈՐ

Թուղթք՝ 251. Մեծութիւն՝ 17.5×13.5 : Գիր՝ բոլորգիր. Տէր՝ Ստեփանոս կրօնաւոր: Ա—ԿԱ քարոզներ, որոնց Երկուք՝ Յակոբ Ղրիմեցոյ:

244. ՔԱՐՈՋԳԻՐԻԲ ԳՐԻԳՈՐ ՏԱԹԵԼԱՅԻՈՑ (ՋՄԵՐԱՆ ԼԱՏՈՐ)

Թուղթք՝ 301: Մեծութիւն՝ 22×16 : Գիր՝ Նոտր.: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

245. ՔԱՐՈՋԳԻՐԻԲ ԵՒ ՄԵԿՆ. ՑՈՐԱՅ ԳՐ. ՏԱԹԵԼԱՅԻՈՑ

Թուղթք՝ 102: Մեծութիւն՝ 22×17 : Տեղի՝ Եւդոկիա: Ժամանակ՝ 1747: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ 1. էջ 1—56. Քարոզներ: 2. էջ 59—185. Լուծմունք Յորայ Գր. Տաթևացոյ: 3. էջ 191—197. Գր. Տաթևացոյ ծաղկաբաղ մեկն. Եսայեոյ (Թերի):

246. ՔԱՐՈՋԳԻՐԻԲ

Թուղթք՝ 269: Մեծութիւն՝ 20×14 : Գիր՝ քարոզք: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

Կից՝ 1. էջ 429—440. Յակոբ Թորոթեցոյ քանի մը տաղերը: 2. էջ 441. Յովհ. Թլխութեանցոյ տաղասացութիւն Արարածոց զրոյ: 3. էջ 471—537. Տօնացոյց:

247. ՔԱՐՈՋԳԻՐԻԲ

Թուղթք՝ 138: Մեծութիւն՝ 30×20 : Գիր՝ Նոտր.: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի: Բովանդակութիւն՝ 92 քարոզ:

248. ՔԱՐՈՋԳԻՐԻԲ

Թուղթք՝ 389: Մեծութիւն՝ 21×15 : Գիր՝ Նոտր.: Գրիչ՝ Աստուածատուր. Ժամանակ՝ 1702: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ 31 քարոզ:

249. ՔԱՐՈՋԳԻՐԻԲ

Թուղթք՝ 171: Մեծութիւն՝ 30×20 : Գիր՝ Նոտր.: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

250. ՔԱՐՈՋԳԻՐԻԲ

Թուղթք՝ 246 + 263: Մեծութիւն՝ 32×23 : Գիր՝ Նոտր.: Գրիչ՝ Մինաս արեւ-

ղայ: Ժամանակ՝ 1797: Սեպհականութիւն՝ Ս. Հրեշտակապետաց վանուց Աղտուց:

Բովանդակութիւնն՝ 59 քարոյ + (առանձին հատորի մէջ թ. 195) 58:

251. ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 322: Մեծութիւն՝ 21×15 : Գիր՝ նոտր: Գրիչ՝ Աստուածատուր վարդապետ: Ժամանակ՝ 1701: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

252. ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 71: Մեծութիւն՝ 13×9 : Գիր՝ նոտր:

1. էջ 1—48. Քարոյ Մենդեան. 2. էջ 49—72. Ճանի բառապրքի, այժմ՝ Անխայկ-Պաշմենձար:

253. ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 190: Մեծութիւն՝ 36×23 : Գիր՝ շղափիր: Ժամանակ՝ ԺԹ՝ դար: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

254. ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 51: Մեծութիւն՝ 34×21 : Գիր՝ նոտր: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

255. ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 116: Մեծութիւն՝ 37×24.5 : Գիր՝ նոտր: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

256. ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 357: Մեծութիւն՝ 23×17 : Գիր՝ նոտր: Գրիչ՝ Եարութիւն եպ. եւզոկիոյ: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

257. ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 149: Մեծութիւն՝ 15×10 : Գրիչ՝ Յովհ. զպիր: Ժամանակ՝ 1796: Տեղի՝ Սեբաստիա: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

258. ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ ԶԱԿՈՐ ԱՐՔԵՊ. Ի

Թուղթք՝ 85: Մեծութիւն՝ 30×21 : Գիր՝ նոտր: Տեղի՝ Եարութիւն վարդապետ: Ժամանակ՝ 1798: Տեղի՝ Սեբաստիա: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ 84 ճառք եւ քարոզք Քարոզչաց կարգին Եակոբ կրօնաւոր արքեպիսկոպոսի (Թարգմ. Ղուկաս Խարերգչուոյ):

259. ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ ԶԱԿՈՐԱՅ ԱՐՔԵՊ. Ի

Թուղթք՝ 96: Մեծութիւն՝ 30×20 : Գիր՝ նոտր: Գրիչ՝ Մինաս արեղայ: Ժամանակ՝ 1797: Տեղի՝ Սեբաստիա: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

Բովանդակութիւնն՝ ճառք եւ քարոզք Գերշարդէլի Եակոբ կրօնաւորի, արշիպիսկոպոսի, ի կարգին Քարոզչաց:

260. ԶԱԿՈՐ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍԻ ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 39: Մեծութիւն՝ 20×15 : Գիր՝ նոտր: Սեպհականութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

261. ԶԱԿՈՐԱՅ ՆԱԼԵԱՆ ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ ԿԻՐԱԿԷԻՑ

Թուղթք՝ 258: Մեծութիւն՝ 30×20 : Գիր՝ նոտր: Գրիչ՝ Մարտիրոս: Ժամանակ՝ 1799: Տեղի՝ Սեբաստիա: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

262. ԶԱԿՈՐԱՅ ՆԱԼԵԱՆ՝ ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 255: Մեծութիւն՝ 31×21 : Գիր՝ նոտր: Գրիչ՝ Մարտիրոս: Տեղի՝ Մուշալլու եւ Սեբաստիա: Ժամանակ՝ 1797: Սեպհականութիւն՝ Ս. Նշանի:

263. ԶԱԿՈՐԱՅ ՆԱԼԵԱՆ՝ ՔԱՐՈԶԳԻՐՔ

Թուղթք՝ 387: Մեծութիւն՝ 30×20 : Գիր՝ նոտր:

264. ՔԱՐՈՋԳԻՐԲ (ՑԱԿ. ՆԱԼԵԱՆԻ°)

Թուղթք՝ 324: Մեծութիւն՝ 30×20 : Գիր՝ նոսր. Սեպակահանութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

265. ՍԻՄԷՈՆ ԵՐԵՒԱՆՑԻՈՅ ՔԱՐՈՋԳԻՐԲ

Թուղթք՝ 136: Մեծութիւն՝ 21×15 : Գիր՝ նոսր. Ժամանակ՝ 1809: Գրիչ՝ Մեհարոպ վարդապետ: Տեղի՝ Թոմարզայի Զարխախան Ս. Աստուածածնի վանքը: Սեպակահանութիւն՝ Ս. Նշանի:

266. ՔԱՐՈՋԳԻՐԲ ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

Թուղթք՝ 233: Մեծութիւն՝ 30×20 : Գիր՝ նոսր. Սեպակահանութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

267. ՊԵՏՐՈՍԻ ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ ԱՂԻԻՐ ԲԱՅԵԱԼ

Թուղթք՝ 60: Մեծութիւն՝ 27×20 : Գիր՝ նոսր. Ժամանակ՝ ԺԼ՝ զար:

268. ԱՆՏԱՌ ՆՈՐԱԳՈՅՆ ՄՏԱԾՄԱՆՑ

Թուղթք՝ 216: Մեծութիւն՝ 30×21 : Ժամանակ՝ 1741⁶: Տեղի՝ Կ. Պոլիս: Սեպակահանութիւն՝ Ս. Նշանի:

269. ԼՈՒՍԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԵԱՆ

Թուղթք՝ 148: Մեծութիւն՝ 30×21 : Սեպակահանութիւն՝ Ս. Նշանի:

270. ԿՏԱԿ ԱՒԱԳ ՈՒՐԲԱԹՈՒ

Թուղթք՝ 20: Մեծութիւն՝ 24×17.5 : Գիր՝ նոսր. Գրիչ՝ Յովհ. զպիր: Ժամանակ՝ ԺԹ զար: Սեպակահանութիւն՝ Ս. Նշանի:

271. ԴԻՏԱԿ

Թուղթք՝ 57: Մեծութիւն՝ 21×16 : Գիր՝ նոսր. Տեղի՝ Կ. Պոլիս: Ժամանակ՝ 1773:

Յովհ. Բերազայ Դիտակ որ է բացայայտութիւն երեք ախտից տիրապետողաց որդեց աշխարհի:

272. ՄՈՎՍԵՍ ԶՈՒՂԱՅԵՑՆՈՅ ԷԱՄԱՌՈՑ ԺՈՂՈՎԱԾՈՒ

Թուղթք՝ 134: Մեծութիւն՝ 20×15 : Գիր՝ բոլորգիր: Սեպակահանութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

Բովանդակութիւն. 1. էջ 1—234 Համառօտ ժողովածու Մ. Զուգայեցայ, յաճէ 1695:

2. էջ 235—267. Եպիփանու յաղագս միասնաբան զայտեան Քրիստոսի:

273. ԳԻՐԲ ԶՈՐԻՑ ՎԵՐՋՆՈՅ ՄԱՐԴԿԱՆ

Թուղթք՝ 87: Մեծութիւն՝ 23×18 : Գիր՝ նոսր.:

274. ԳԻՐԲ ԶՈՐԻՑ ՎԵՐՋՆՈՅ ՄԱՐԴԿԱՆ

1. Սկիզբն պակաս (Ա—է գրութիւն. այժմ 1—129. 2. էջ 129—137 Քարոզ զսրբաբանի. 3. էջ 139—154. Քարոզ Կտակի շարքարանայ: 4. էջ 155—170 զանազան բերթուածք Սերաստիոյ Յովհ. Եպիսկոպոսի Սեպակահանութիւն՝ Ս. Նշանի:

275. ԳԻՐԲ ԶՈՐԻՑ ՎԵՐՋՆՈՅ ՄԱՐԴԿԱՆ

Թուղթք՝ 134: Մեծութիւն՝ 23.5×17 : Գրիչ՝ տէր Մարտիրոս ք. Ս. Աստուածածնի Սերաստիոյ: Ժամանակ՝ 1820: Տեղի՝ Սերաստիա:

276. ՅԱՂԱԳՍ ԶՈՐԻՑ ՎԵՐՋՆՈՅ

Թուղթք՝ 123: Մեծութիւն՝ 35×21 : Գրիչ՝ Յովհաննէս զպիր: Ժամանակ՝ ԺԹ զար: Սեպակահանութիւն՝ Ս. Նշանի:

277. ՄԱՇՏՈՑ ՕԾՄԱՆ

Թուղթք՝ 70: Մեծութիւն՝ 31×21 : Ժամանակ՝ 1900: Սեպակահանութիւն՝ Սուրբ Նշանի:

Բովանդակութիւն՝ 1. Կարգաւորութիւն
օրհնութեան թագաւորի ըստ մեծի եկեղեց-
ւոյն հայոց: 2. Կանոն օրհնութեան Ս. Մե-
ռոնի: 3. Կարգաւորութիւն եպիսկոպոսի եւ
օծունի: 4. Կանոն կաթողիկոս ձեռնադրելոյ:

278. ՏՈՆԱՑՈՑՑ

Թուղթք՝ 158: Մեծութիւն՝ 11×8 :
Գիր՝ նոսր: Գրիչ՝ Մարտիրոս որդի խո-
րանի եւ Շամամի, Տէր՝ Տիրատուր Արթու-
րեանց. ժամանակ՝ ՌՃԲ (1653). տեղի՝ Սե-
րաստիա:

Գրչին ուսուցիչն եղած է Ներսէս հոգե-
ւոր տէրն: Սեպհականութիւն՝ Ս. Սարգիս
Եկեղեցւոյ:

279. ՏՈՆԱՑՈՑՑ

Թուղթք՝ 35: Մեծութիւն՝ 13×10 :
Գիր՝ բոլոր:

280. ՍԱՂՄՈՍԱՐԱՆ

Թուղթք՝ 227: Մեծութիւն՝ 16×10 :
Գիր՝ բոլորգիր:

281. ԱԻԵՏԱՐԱՆ

Թուղթք՝ 65: Մեծութիւն՝ 25×17 :
Գիր՝ բոլորգիր: Պակաս Մատթ. եւ Մարկ.
եւ Յովհ. Աւետ. վերջը:

282. ԱԻԵՏԱՐԱՆ

Համանման նախորդին. նոյն պակասնե-
րով. յետնագոյն ժամանակէ:

283. ԱԻԵՏԱՐԱՆ

Թուղթք՝ 307: Մեծութիւն՝ 22×18 :
Գիր՝ բոլորգիր: Տեղի՝ Սերաստիա: Տէր՝
Սարգիս քահանայ: Սեպհականութիւն՝ Ս.
Սարգիս Եկեղեցւոյ:

ՅԱՆԿ ԱՆՈՒԱՆՑ

Աբրահեմ 87
Արիու մարգ. 98
Աբրահամ Նահապետ 69
— եպ. Մամիկոնեան 109
— եպ. Անրատիայ (1469) 89
— եղբ. Պատուականի (1602) 10
— Խիբուցու (1609) 96
— գրեթե 118
— եղբ. Պապատի (1606) 80
Աղաթանգեղոս, հասակոտ. մաղաղաթի վրայ 14
Աղամ վարդ. (1747) 113
Աղանես տես Աթանես 50
Աղարիս ո. Եսեղանմածի 24
— Երմիեանեան (1754) 5
Աղիդ Կիկի 52
— մայր Թորոսի (1262) 20
— հարս Թորոս երկնի (1621) 36
Աղանուր ստացող 50
Աղրուս թղ. 57, Աղրուսյե 50
Աթանես Աղեքանեղացի 107, յղ. Անտոնի 91, Հաբ-
մանք 93
— ոմ (1644) 50
Արվարդ կարդալի Արվարդ 63
Ալանգուս ո. Կեթ Խաչատուրի (1638) 58
Ալեքսա 113
Ալեքսան ո. Ղաչիկին 33
— Քորոզի 52
— զոյր Բարբինի (1736) 74
— ո. Պապատուրի 48
— ո. Ղուկասի (1700) 90
Ալեքսանուս փեսայ Պատուականի (1602) 10
— ոմ 23
Ալեքսանուս կամուր արքայ 100
— երեց Հաբուս 4
Ալեքսանուս Ա. Կոմենեան (1080-1118) 90
— սարկ. (1610) 42
Ալթուն կին Յարալանի (1604) 23
Ալթուն կին Արուսի 39
Ալիան 2. Ղ 76

Ալպըլ տես Ջերոնիմոս
Ալփիար Հ. Նաբատի (1659) 70
Ալիհան ոմ (1548) 36
Ակաց կին Սահպանուսի (1262) 20
— դ. Ջալուկին հ. Հայոց Գանդապուրի (1303) 24
Ակնայ երկիր 43
Ակոր տես Յակոր
Անաթոլ Քաղաթի հարցմունք 107
Աղայեկ խոնայ 52
Աղապաղ խոնայ 30
— աշակերտ 113
— որդի Մկրտիչի (1683) 60
Աղանա ո. Յովհաննէսի (1479) 34
Աղալա այր Դաւլուսի (1587) 32
Աղանի մ. Սիմանի (1421) 82
Աղաքան գիւղ 59
Աղեքանեղ կաթ (1710) 52
— թաղ. Պատմութիւն 117
Աղթամար կղզի 8
Աղկուլի դ. (1593) 41
Աղուանեղ երկիր 42
Աղվոր Մ. Յանաթի (1659) 70
Աղաթ գիւղ 82
Անարխան ոմ 23
Ամասիա գ. 77
Ամիդ թղ. 31
Ամիր Եկեթ խոնայ (1555) 60
Ամիր Հ. պր. Յովհաննէսի (1480) 89
Ամիրճիկան 2. Անպատարի (1576) 62
Ամիրճիկա այր Թուրքանայի (1576) 62
Ամիրճուլի Հ. Ստեփանի 52
Աման արքայ 108
— ք. 97, 8
Ամոս Հ. Եսայի մարգարէի 98
Ալթոն Կ. Երանց 4
Ալթիլ (Անաթիլ, 1441) 58
Այսի փաշէ կին Աւանի (1587) 32
Անանիա Կեթ Մարգարէանի (1651) 44
— Վ. Սանահնեցի 111

- Անաստիան Երկեր 55
 Անաստիան կին Անդրեաս առաքել 99
 Անդրեաս առաք. 87, 90
 Անդրեաս Եղ. Մկկն. Յայանյան 112
 — արքայ. Սերապիոն (1625-1640) 4, 65, 66
 — Երկն զորի (1463) 30
 — և. Մկկն. (1644) 80
 Անդրեաս Երկեր զոր. Մարտի 25
 Անկեր 54, Կանոն 109
 Աննա զ. Գուրգարի (1479) 33
 — Ժ. Կանոն (1500) 78
 Անոյ. Ժ. Պատանյան (1602) 19
 Առաք. Ժ. (8)
 Անտոն անապատական (8), 91
 — զորի 55
 Անտոն. Սմբատ Թագ 108
 Անթ. զորի 30
 Աղբիւն Թագ 92
 Աղբիւն Ժ. Տիգրան (1608) 41
 Առաք. Ժ. Գ. Կանոն (1455) 20
 Առաք. զորի. Ի Դարանդ (1201) 13
 — Կանոն Կանոն Կանոն (1262) 20
 — Ժ. (1329) 24
 — Սինեյ. — Սանտանդրո Թ. Ի. (5) Մկկն. Սան-
 տանդ 110, 114 — Տագ 115
 — զոր. Բաղիւն. — Երկրի զ. Կերպորան 115.
 — Կանոն Թագ 68
 — Ժ. Տ. Գ. Կանոն Ժ. Ի. (1387) 56
 — արք. Եղ. Անդրեաս զորի (1461) 30
 — Կանոն Կանոն Կանոն (1578) 40
 — Եղ. Մարգարի Երկն (1593) 63
 — զոր. Ի Ս. Եան (1632) 4
 — Երկն զորի (1627) 68, 69
 — Գուրգարի (1644) 73
 — Անկեր, առաք. Սերապիոն 1722-47) 118
 — արք. Եղ. Յով. Կանոն 81
 — զոր. Կանոն Յայանյան 115
 — Երկն Կանոն Կանոն 48
 Առաք. Կանոն Կանոն 50
 Առաք. (1698) 46
 Առաք. Սերապիոն 114
 — Երկն (1644) 23
 — Կանոն Կանոն Կանոն 48
 — Կանոն 41
 Անդրի Կ. Սինեյ-Պատանյան (9)
 Անթ. Կ. Ս. Մկկն. Ժ. Ի. (1344) 54
 Անտոն անապատական Ժ. Եղ. Գ. Կանոն զորի (1201) 13
 — և. Մկկն. Ժ. Ի. (1344) 53
 — Երկն Եղ. Եղ. Ս. Մկկն. զոր. Ի. (1389) 65
 — Երկն զորի (1421) 82
 — և. Երկն Ժ. Ի. (1458) 57
 — Երկն Ժ. Ի. (147) 54
 — և. Կանոն Կանոն (1463) 30
 — և. Կանոն Ժ. Ի. (1467) 31
 — Ժ. (1438) 57
 — արք. Ժ. Կանոն Կանոն (1476*) 62
 Անտոն անապատական Ժ. Մկկն. (1502) 36
 — և. Անտոն (1587) 32
 — արք. (1590) 78
 — Կանոն (1601) 71
 — Եղ. Երկն զորի (1618) 10
 — Եղ. (1621) 11
 — Ժ. Կանոն (1634) 75
 — Երկն Սերապիոն (1674) 44
 — Եղ. Պատանյան Ժ. Ի. (1651) 44
 — զոր. Ժ. Մկկն. զոր. Ի. (1682) 90
 — զոր. Կանոն (1701-2) 119-120
 — Կանոն Կանոն (1700) 60
 — զոր. Ս. Եան (1709) 88
 — Ժ. Կանոն Կանոն (1700) 88
 — Կանոն (1709) 88
 — արք. Սերապիոն (1709) 88
 — Եղ. Կանոն Կանոն զորի (1576) 83
 — Կանոն Եղ. Ս. Եան (1710) 52
 — Կանոն (1733*) 113
 — և. Կանոն Կանոն 63
 — և. Կանոն Կանոն (1438) 58
 — Եղ. Մկկն. 56
 — Ա. Ե. Ժ. 30
 — և. Կանոն 49
 — արք. Կանոն Կանոն 24
 — Ժ. Անտոն Կանոն 4
 Առաք. և. Անտոն Կանոն (1655) 45
 — Կանոն (1576) 39
 Առաք. Ժ. 115
 Առաք. Կանոն Կանոն 59
 Առաք. Կանոն Կանոն (1610) 42
 Առաք. Կանոն Կանոն Կանոն (6)
 Առաք. Կանոն (1644) 80
 Առաք. Ժ. 114
 Առաք. Կանոն Կանոն (1441) 58
 Առաք. Կանոն Կանոն (1201) 13
 — զոր. Կանոն Կանոն Կանոն (1432) 51
 Առաք. Կանոն Կանոն Կանոն 92 — Սերապիոն Կանոն 114.
 115. — Կանոն Կանոն Կանոն 114. — Կանոն Կանոն Կանոն 114
 Առաք. Կանոն Կանոն Կանոն Կանոն 40
 Առաք. Կանոն Կանոն Կանոն 108
 Առաք. Ժ. 40
 Առաք. Կանոն Կանոն Կանոն, Կ. 40, 74 և այլն
 Առաք. Կանոն Կանոն Կանոն (1644) 80
 — արք. Անտոն Կանոն 30
 Առաք. Կ. Կանոն Կանոն 48
 Առաք. Կանոն Կանոն Կանոն 20, 76
 Առաք. Ժ. Կանոն Կանոն (1587) 32
 — արք. (1593) 63
 — և. Կանոն Կանոն (1438) 58
 — Առաք. Կանոն Կանոն Կանոն 50
 Անկեր Կանոն Կանոն 6
 Անտոն Կանոն Կանոն (1272) 21

Աւետիս Կ. Կոստանք (1387) 32
 — Ժ. (1470) 42
 Աւետիս Ժ. (1344) 54
 — Ի Կաֆա (1437) 54
 — Զ. Ումի. Երեցի (1590) 65
 — ռմն 23
 — Զ. Գառիթ զրէի (1605) 28
 Աթաշ Զ. Ջիւարի (1357) 26
 Աւուխի (Սյուխի) 53
 Աւրի Թադ. (1308-20) 0. 7. 23
 — ա. Չապուռնի (1309) 24
 Աւսիդ 00
 Աբադ 08

Բաաս 00
 Բարեւոյ 001, 08
 Բարեբոյ 54
 Բարեբոյ ա. Շահմարի 34
 Բաղդատ Կոստանք 40
 Բաղդատի Կոզակից Տուլաթ Խաթունի (1393) 40, 41
 Բաղդատ Ժ. 07
 Բաղդատ ա. Խալեբի (1502) 36
 Բաղդատ ա. Կոստանքի (1387) 32
 Բաղդատ Խաթուն (1479) 33
 Բանտա զիւղ 85
 Բաթի Զ. Սահի. զրէի (1310) 23
 Բարեմանու Զ. Կիւրակոս (1252) 38
 Բարեմանու առաք. 90
 — Եւ. Ունիթուայ 110. — Վեցորէից 110
 Բաղդատ Սերապոսի զրէի (1634-1662) 4. 79. 80.
 80, 88, 90
 Բարեւ զԿոստանքի 09. 79. 106
 Բարեմանու ա. Բարեբոյի մեծ առաք. 99
 Բերդակ Ժ. 36
 Բերիա Ժ. 0
 Բուդաբ Իլի զորաւար (1489) 55
 Բոզնիկի զիւղ 44
 Բորբոնի Եղ. Ալեքսան (1736) 74
 Բոչա-Մարդի Կոզակից Սալուսի 26

Գարեթի մահանքի պատիւ (1744) 49
 — Կրի (1826) 110, 111
 Գառուտ արշիւ. (1503) 63
 Գառնիկ Երեցի Ասաթի (1387) 56
 — Գ. Կիւլի 47
 Գառնիկ Երեցի Սաղմոսայ 0-10
 Գառնիկ Կիւր. Շահմարի (1578) 40
 Գառնի Ժուր. Ալեքսանի (1736) 74
 Գառնիկ Եւ. Սրապմոսայ 10
 Գառնիկի զրէի (1357) 25-26
 Գառնիկ ստացող (1635) 43
 Գեորգ Սկուրացի. — Սկիւ. Նաւայ 111
 — Կենտիցի Տիւրաթիկի (1387) 56
 — Երեց Զ. Ասաթի Ժ. (1387) 56
 — սուրբ Գ. ժանք 4

Գիթիվարդ աղլիկ (1389) 55
 — Ժաւր Շահմարի (1610) 42
 Գիթիկ Զ. Յովհ. պապու 51
 Գոհար Կոզակից Մանուկի 41
 — ռմն 47
 — Իրիցիկի Միթիւար (1555) 60
 — Ժուր. Սրապ զրէի (1581) 84
 — Զար. Պատմական (1602) 19
 — Կիւ Մարտիրոսի (1644) 59
 — Խաթուն. Ժուր. Պետրոս սարկի (1651) 44
 Գոհարիկ վեպուսի 78
 Գոհար Խաթուն Գ. Սկուրի Ժ. Ի 54
 Գոհար ժանք (1749) 34
 Գոհար (Գոհար) Կիւ Կոստանքի (1576) 32
 Գորգի տես Տղայ սուրբ Գեորգ (1309) 24
 — Ժ. Եղ. Կոստանքի Կաթ. (1262) 20
 — Ժ. Զար. Թորոսի 20
 — առաքնաղ (1272) 21
 — Զ. Կաթ. (1258) 48
 — Ժ. (1252) 38
 Գորգ պապուայ Շաւոյ 102
 Գուրի Կիւ Պետրոս առաք. 96
 Գուրաղ Եղ. Թահիկի (1650) 50
 Գուրաղի աղ. Սաղմոսի (1587) 32
 Գուրաղու Գ. Գոհար 50
 Գուրաղի Կիւ խոնա Բոգմիկի (1479) 33
 Գրիգոր Լուսաւորչի լեռ ա. առաքնաղ 13
 — Ի Գրիգորի 50, 62. — տեւիկ 116
 — Պարթև, Կանոնք 110
 — Եւ. Արեւոտեանց 92
 — Մեծ Ժանապապուտ 116
 — Սահակաղորդ. — Աստուծոյ Աստուծոյ Կենդանի 31
 — Աստուծոյ (62, 91, 106)
 — Նիւսայի 96
 — Նարեկացի զերեզման 32
 — Սաղմոսայ. — Թուրք 90, 117
 — սարկ. Երուսաղեմացի. — Գոգ Ի Ս. Խաթ. 93, 116
 — Տաթեմացի. Գոր. Սիւնք 66, 110-1, 113-4, 119
 — Գրիգորի վեպուսի 90, 92
 — Կաթ. Աղթմարցի, Կաթա 118
 — (1387) 32
 — Խաթունի Մերեց 94, 114
 — Զորեղ. Վարդան Ժ. (1203) 26
 — ա. Գորգի (1262) 20
 — Եղ. Կոստանքի Կաթ. (1262) 20
 — Գրիկ Երեցի (1272) 21
 — Երեց (1205) 22
 — Կրտսեր Սկիւրմար (1309) 8
 — Ի Փառ առաքնաղ (1319) 23
 — Զորեղ. Պատմ. Ժ. (1319) 23
 — ստացող (1320) 23
 — ա. Սիմեոնի (1421) 82
 — Եղ. Ումիկ զրէի (1432) 31
 — Ժ. Եկարցի Եղ. Արեւա զրէի (1463-07) 30-32
 — Ժանք (1467) 31, 32
 — Եկարցի Սկուրի Զաւարդ (1487) 87

- Գրիգոր արեղայ (1543) 37
 — Երկը և Յամա (1548) 30
 — — — Փայտի (1581) 14
 — Գրիշ (1500) 64
 — Երկը Գրիշ (1576) 83
 — Կապուց (1578) 40
 — Երկը Գրիշ (1570) 83
 — Գրիշ (1500) 64
 — Ե. Յովհ. Տիմրիկցոյ (1505) 38
 — Երբ. Առաքել Երկը (1027) 68
 — Զ. (1000) 96
 — Ժողովար (1700) 88
 — արքեպ. Սեբաստացոյ (1782-88) 118
 — Բանաստեղծ Կ. Պոսեյ (1825) 117
 — Ն. Միլիտանի 53
 — Ն. Սիմեոնի 52
 — Երեղայ, Կապուց 40
 — Կապուց 40
 — Կապուց 41
 — Մարգարեանի 86
 — Կանոն Երեղ. և Նորակերտ 20
 Գրիգորիս Գրիշ 45
- Դանիայ Գրիշ և Գան 37, 72
 Դանիկ Ժողով. 98
 — Գրիշ յԱղթամար (1300) 8
 — Դարձուցի 18, 50
 Դարձան Ե. Հանգուգի (1587) 32
 Դարձ թղթ. 100, 92, 118
 — Գրիշ Երեղայի 01, 112, 114, 116
 — Դարձուցի 101
 — Ն. Վարդան Գրիշ և Կանոնի թղթային (1206*)
 25
 — Գրիշ (1438) 57, 58
 — Դարձուց Երեղի (1044) 80
 — Գրիշ (1095) 28
 — Գրիշ Կանոնացի (1703) 80
 — Դարձուց 38
 — Կան 51
- Դանիայի տես Դարձուց
 Դանիայի կին Երեղայի (1487) 86
 — Դ. Միլիտ Գրիշ (1541) 84
 Դիգակ Կանոն Արեղայի 42
 Դիանիայի Արեղայի 112, 115
 Դիգակի տես Առաքելացի արքեպ. 52
 Դիգայի Գ. Երեղայի (1487) 34
 Դիգայի տեղիկի տես Կանոն (1455) 29
 Դիգայի Կանոն 49
 Դիգայի Գ. 107
 Դիգայի (1470) 33
 Դիգայի Սահման (1477) 33
 Դիգայի Գ. Անիայի (1580) 32
- Դիգայի կին Նիկողոսի (1092) 90
 Դիգայի Կանոնի 100
- Դիգայի Մանուկ 30
 — Կան թղթ (1470) 33
 — Կանոն (1051) 44
 Դարձուց Զ. Թորոս Երեղի (1021) 36
 Դարձուց Կանոն Դարձուց 43
 Դիգակի Կանոն 98
 Դիգակի Կանոն 90
 Դիգակի Կ. Նիկողոսի (1062) 90
 Դիգակի Կանոն 108
 Երեղայի 21
 Դիգայի տեղիկ 63-6
 Երեղայի Կանոն 23
 Դիգակի Կանոն 21-2, 43
 Դիգայի Կանոն 47
 Դիգայի Կանոն Կանոն. Կան. (1066) 74
 — Կանոն Կանոն Կ. Նիկողոսի (1478) 84
 Դիգակի Կ. Կանոնի (1463) 30
 — Կ. Յովհ. Կանոն (1604) 73
 — Կանոն Կանոն (1700) 88
 — Կանոն Անիայի (1726) 74
 — Կանոն 40
- Դիգիշ. — Ի Կանոն Կանոն Կանոն Կանոն 95
 Կ. Կանոն Կանոն. Ուր Կանոն Կանոն Կանոն 95
 Կանոն Կանոն (1062) 90
 Կանոն Կանոն Կանոն. Կանոն Կանոն 92. — Կ. Կանոն
 Կանոն Կանոն Կանոն Կանոն 121. — Կ. Կանոն Կանոն
 Կանոն 93. — Կ. Կանոն Կանոն 116
- Դիգիշ 97
 Դիգիշ Կ. Դիգիշ Կանոն (1570) 83
 Կանոն Կանոն Կանոն (1437) 54
 Կանոն Կանոն Կանոն 47
 Կանոն Կանոն 50, 60
 Կանոն Կանոն Կանոն (1583)
 Կանոն Կանոն 98
 — Կանոն. — Կանոն. Կանոն Կանոն 110
 — Կանոն (1000) 96
- Կանոն, Կանոն Կանոն Կանոն (1558) 30
 Կանոն Կանոն Կանոն (1548) 36
 Կանոն Կանոն Կ. Կանոն (1474) 62
 Կանոն 84
 Կանոն Կանոն 43, 51, 50, 57
 Կանոն Կանոն 21
 Կանոն Կանոն 20
 Կանոն Կանոն 10, 52, 60, 74, 81, 85, 92
 Կանոն. — Կանոն 107-108
 Կանոն Կանոն 3, 30, 70, 110, 112, 113, 119
 Կանոն 100
- Կանոն Կանոն Կանոն. — Կանոն 14-16, 92, 100
 — Կանոն. — Կանոն Կանոն Կանոն 91
 Կանոն Կանոն. — Կանոն Կանոն Կանոն 91
 Կանոն 21
 Կանոն 111
 — Կանոն 91
 — Կանոն Կանոն 118
- Կանոն Կանոն Կանոն Կանոն 90, 92, 97, 100, 106
 — Կանոն. — Կանոն. Կանոն 117

Խաչուկ ո. Տիպիլիկի (1421) 82
 Խառաբաստյ Վանք 40
 Խառիկ զ. Պապուկի 47
 Խառիկոն բերդ 62
 Խառիկոնցի Մարտիրոս երեց 78
 Խառնասուն (Խառնաթուն ժամ ստացող (1576) 83
 Խասպկ ռն (1576) 39
 Խասպկի Խաչատուր գրիչ (1683/71) 113
 Խատրի կին Սիմեոնի (1421) 82
 Խարակոզ նպաստող (1615) 77
 Խարախուր վանք 12
 Խաչադեանց աջ Խանձկի (զե"զ) (1587) 32
 Խզլար զուսար 40
 Խեկեր— Խոսք ի ժամանակի 118
 Խյաթ արդի Մուրաթի (1587) 32
 Խրլիսթ Ժ. Աղաջի (1587) 32
 Խզաթ ո. Թամաթի 46
 Խեղդակատար Ս. Առաքանյանի եկեղ. 4
 Խոնամպակ զի. զ 41
 Խոնամպակ եղբ. Մանուկի (1709) 88
 Խոնձկ զ. Տ. Ասադի (1589) 32
 Խոսրով Թարգմանիչ 80
 — Հայր Վարդանի 51
 Խոսրով անուշ տիկին 38
 Խուրան Հայր Մարտիրոսի (1653) 122
 Խուրանի զի. զ 46
 Խուրան ռն (1502) 36
 Խուրան կին Մուրաթի (1587) 32
 — զ. Աննայի (1590) 78
 — Հայր Պատուականին (1602, 1615). 19 77
 Խուպասար ո. Քաչախանյի (1576) 62
 — Խոնամպակի 41
 Խուսրաթ կին Պապի (1644) 80
 — զուսար 40
 Խուրան ռն 51
 Խըսր ռն (1602) 19, 39
 — Խոնայ (1609) 54
 Խարան արդի Յարախանի (1664) 23

Մխարակ ռն (1604) 23
 Մեքակ եղբ. Յարախանի 23
 Մերոնի թ. (1205*) 25
 Մովսես կին Մանուկի (1604) 73

Կալալման (Kaloman) քառյղի կին Մխալմայ
 (1241-46) 48
 Կալի Բուլղարաց Միքայել Քաղանի (1258) 48
 Կապասարժա արդի Յուդայ Յակոբանի 90
 Կախիլ զուսար 50
 Կամբուկոզ զի. զ 43
 Կանաց վանք Ս. Խաչ եկեղ. 7
 Կատրիա զի. զ 39
 Կալախան վարդ. Ի Դարանդանի (1201) 13
 — քծող (1296) 22
 — գրիչ ի Տիքալին անպատի (1302) 22

Կալախան թ. Փա. անպատի (1319) 23
 — թ. թ. Ս. Նալան (1387) 56
 — արքեպ. Կաֆայի (1437) 54
 — Կրանուր (1441) 58
 — գրիչ (1455) 29
 — վրդ. թ. Կիւրդի վանք (1407) 30
 — թ. գրիչ (1467) 31
 — Կաթ. (1476) 63
 — ո. Ա. Խախի (1584) 32
 — գրիչ (1595) 38
 — Երեց գրիչ (1609) 41
 — Հայր Ներսէս գրիչ (1618) 10
 — Առանցիկ Մանուկի (1640) 4
 — աղ. Ներսէս Սերաստացու (1600) 4
 — աղ. գրիչ (1700) 61
 — գրիչ (1729) 112
 — թ. (1739) 113
 — Խառնի թ. Սերաստի (1807) ??
 — Խ. Կանարացի (1850) 21
 — Հայր Ներսէս Սերաստացու (Կաթ. Կիւրդ) 4
 — Խ. (Սերաստի) — ցանկ 119
 — Կալախ 35
 — Եղ. Գիւրդի (1700) 51
 — Խիւրացու 52
 Կարմիր վանք 11
 Կարմիր թ. 3
 Կարմիր (89)
 Կաֆայ 54
 Կեռուս ո. Խարի (1602) 19
 Կեռանի 117
 Կեսարիա Քաղանիկոս 97
 Կեփուս զպիւր (1747) 113
 Կեսարիա 70
 Կեցուս ո. Յովան անուանի 57
 Կեցուս կեսարաց (1543) 37
 Կզուս (Կզուս) ժամանակի կոչուան Ա. Կեսարանի
 օրինակ (1205*) 25
 Կեզուսան թ. Ս. 102
 Կիւրդիան Խ. Ս. 102
 Կիւրդիան Խ. Ս. 102
 Կիւր Վախի 42
 Կերանի թ. թ. Ս. Նալան (1437) 54
 — քառ. Դեպիլանի (1487) 86
 Կերանի անպատի (1252) 38
 — անպատի (1477) 33
 — Հայր Կանանի (1483) 30
 — Եղ. աղ. Մկրտիչ (1576) 70
 — ռն (1576) 30
 — ո. Մարտիրոսի (1578) 40
 — ո. Ստանկան թ. թ. (1578) 40
 — ո. Գուհարի (1644) 59
 — թ. (1635) 43
 Կիւրճի կին Պապուկի 47
 Կիւրդի Աղեքանդարացի 93, 97, 100
 — Երեստեղճացի 14, 39, 89, 91, 101
 — Կալախ (1453) 7

- Զատրե Գ. Տիպիկի (1421) 82
 Զարակաղ Կ. Սիմեոնի (1421) 82
 Զարաթաշ Գրիգ. 28
 Զարիգլայ Գրիգ. (1389) 55
 Զարիգլայ աջ Գարեթի (1732) 113
 Զարայ Բերդ. 84
 Զարեկ Նոյմար (1467) 31
 Զարբ Կեկ Ժայր Մատթ. Վարդ. (1662) 90
 Զեմաթ Կին Սաւաւի 85
 — Երէշկին Թորոս (1621) 36
 Զուկաս Խարբերդի 111, 120
 — Ժիւղեց Արքուճի (1655) 114
 — Զ. (յերգնկա (1302) 22
 — Ժանտեմ 23
 Զուճաշ Կին Սաեթ. Բ. 53
 Զուճի Կ. Պատուականի (1602) 16
 — Կ. Պապուկ 47
 — Կ. Խաչատր (1663, 1700) 60
 Զուգրաղ Կին Ճընտի Միմաթ (1655) 45
 — Կին Զուճ. Տիպիկիցայ (1595) 38
 Զուարթի Կին Պաղտատար 47

 Զանճի Գրիգ. 38, 42, 84
 Զանճեցի 109
 Զանճաշ Ժայր Պատուականի 19
 Զաշ Եղբ. Սարգիսի 56
 Զընդի Միմա (1655) 45
 Զիւնա ժանտեմ (1666) 74
 Զոճար Կին ստացող (1662) 89

 Դաւաթայ Կանոն 109
 Դաւաթայ Դ. Սուլթանի յԼստամպու (1695-1702) 54
 Դաւաթայ արեղայ (1421) 83
 Դաւթում Կին (1593) 41
 Դաւաթում Կին Խաչարի (1397) 51
 — Ժայր Սահակ Երէցի (1467) 30
 — Կին պր. Զովնանի (1469) 89
 — Կին Աստուածատուր 49
 — Դ. Միկաէլ Բ. 54
 Դաւաթի Կին Տաթուր 51
 Դաւիթ Կ. Նորնաթ 63
 Դաւիթ Կ. Անդրէաս առաք. 99
 Դաւրամ Կին Սուլթանի 34
 — Կին Վարդանի 53
 — (1609) 41
 — Դ. Խոթի (1502) 36
 — Զոյր Ալեքանի (1736) 74
 Դանազկերտ Գր. 115
 Դանան ժամ 33
 Դանանա ժայր Սերափի կաղճարարի (1313) 6
 — Կին (1502) 36
 — Կին Մուղանի (1506) 14
 — Կին Մերուկին 23
 — Ժայր Պատուականի 19
 Դանանդ Զոյր 41

 Դանաս Կին Բ. Ժամ (1666) 74
 Դանաս Խանուս Կին 23
 — Դաւաթար Ս. Սարգիսի (1840) 5
 Դանաս Կ. Կոստանդին (1463) 30
 Դանաս ժայր Դանիէլ Երէցան (1476) 62
 Դանիէլ աջ Դ. Դանանդի 13
 Դանուկ նապաստող (1615) 77
 — (1662) 90
 — Կ. Գրիգորի (1709) 88
 — Երեւիկ (1839) 5
 — Դաւիթ 71
 — Կրդի Պաղտատար 35
 — Ժանտեմ 73
 — Ժմ 41
 Դանուկ Կին աջ Միկաէլ (1576) 70
 — (1609) 41
 Դանուկ Կոստար Դ. Զուճ. Խոճայի (1664) 73
 Դարաթ Երէց Գրիգ. (1593) 63
 Դաւաթի Կին առաջ Կրդայ Մատթ. առաքելայ 99
 Դաւթում առաք. 99 — Վարդ 87
 — Գրդ. — Մեկն. Զուճ. 112, — Մեկն. Վեցորեց 110
 — Ժմ (1295) 22
 — Գրդ. Ի Սերասի (1398) 55, 56
 — Գրդ. Թաւրիկայի (1469) 89
 — Կ. պր. Զովնանի (1469) 89
 — Դարդ. ուսուցիչ Միկաթ Գրիգ. (1487) 86
 — արեղայ (1502) 36
 — Գրիգ. Նիկիցայ (1662) 90
 — Մեղապարտ (1703) 23
 — Գրիգ. Դանուկ 108
 — ստացող 87
 — Զայր Մատթ. Վարդ. 55
 Դարաթայ ժայր Բաշար Սարգիս 26
 — Կին Պետրոսի (1555) 60
 — Կրդայից Փարէթան (1578) 40
 — Ժայր Նորնաթ (1659) 70
 — Ժայր Դանիթ Գրիգ. (1695) — Ժմ ժայր Դանիթ 28
 Դարթա ժայր Զանճի 34
 Դարթ Կին կնոջ Միման առաք. (Պետր) 99
 Դարթա տիկին Սաեթ. Բ. (1313) 6
 — Կ. Տիպիկի (1421) 82
 — Կ. Շիրիկ (1555) 60
 — Կ. Խաչարի (1576) 83
 — Կ. աջ Միկաէլ (1576) 70
 — Ժայր Թորոս Երէցի (1621) 36
 — Կին Մարտիրոսի (1644) 59
 — (1662) 90
 — Կ. Միման (1666) 74
 — Կին Մուրատի (1688) 46
 — Կին Շահապի (1690) 96
 — (1698) 47
 — Կին Դարեւայի (1732) 113
 — Ժայր Նիկիցայ Բ. Բ. (1748) 84
 — Կ. Դաւաթի 43
 — Կ. Մարտիրոս Բ. 78
 — Ժմ 46, 58

Մարիամ դ. Խաչատրյան (1587) 32

— տես Մարիամ

Մարիան էջր. Մուշեղյան 71

Մարիան կոչ. Վարդ 92

Մարիգոն անուն Պաղատու աստ. կնոջ 90

Մարիթա 105, 106

Մարուն ժամանակի կին Պաղատու (1070) 67

Մարտիկ հղբորդի Քաջա ինչի (1021) 30

Մարտիրոս ձեռնակի իմաստասեր ի Գրառարի (1201) 14

— որդի Սիմեոնի (1421) 82

— ո. Քաթարի (1467) 31

— ո. Գրիգոր երեցի (1500) 14

— ո. Գրիգոր երեցի (1548) 37

— զրիչ (1555) 60

— զրիչ (1576) 30

— զն. Նայր Միսոս զրիչ (1581) 84

— զն. ուսուցիչ Մաղիկ Միսոս զրիչ (1581) 84

— երեց զրիչ (1593) 40, 41

— երեց Խաչատրյան (1590) 78

— ո. Մուշեղյան (1644) 59

— ո. Խաչատր (1653) 122

— զրիչ (1797, 1799) 120

— զպիկ Սեբաստի (1805) 109

— զն. (1820) 121

— որդի Ս Սարգսի Վեհաբանութիւն 92

— Պեղանան — Խաչատր 112

— ուն 46

Մարգ Քաջ 8

Մելգոն տնս Մելգոն

Մելիսոն կոչ. 100

Մելիք ժամ 42

Մելիք Փաշա (1615) 77

Մելիսոն 14, 22, 64

Մելիքեղ երեց զրիչ (1632, 1635) 42, 43

— ո. Գրիգորի 53

— զն. 48, 50

— արեղայ (1502) 38

— զն. (1644) 80

— վարդ. աստ. Հրեհայեղանի վանքի (1619) 42

— վարդ. աստ. ի Ս. Նշան (1662) 90

— կոչ. Սեբաստի (1696) 74

— վարդ (1657) 84

— վարդ. կոչ. Սեբաստի (1654/1663) 74

— Սեփանի Նկարող (1618) 10

— վարդ (1626) 20

— զորդ. աշ. Մելիքեղ վարդ. ի (1620) 20

Մելիքեղեկ էջր. Սեբաստի (1657, 1662, 1696) 74, 90, 113, 118

— զրիչ (1662) 90

Մելիսոն ո. Մարտիրոսի (1470) 34

— ո. Խաչատր Յովհ. ի (1470) 34

— (Մելգոն) աշ. Նարեկի (1596) 65

— ուն 40

Մեծատուր. Նայր Սուլիսանի (1583) 71

— Նայր Նիկողոսի (1662) 90

— (1698) 47

Մեծխաթուն կին Շնոֆոր պր. ի (1438) 57, 58

— աստղ (1477) 33

— ժայր Մանանի (1505) 36

Մեհրապ. Ս. Մկրտիչ զն. ի (1344) 54

Մեհրապ. վարդ. (Մառոյ) 69

— զրիչ (1502) 36

— վարդ. զրիչ (1800) 121

Մեհիկ. Ս. Մարտիրոս զն. ի (1502+1503) 78

Միսիկ աշխատանք գրառար (1397) 51

Միսոս Խաչատր ժայր Գրիգոր զն. ի (1467) 31

— ժայր Գրիգոր զն. ի (1438) 58

Միսոս կոչ. կնոջ Քաչատրյանութեան Վարդ. Ոսկե-
րեանի 91

— եղր. Վարդ զրիչ 93

— զրիչ (1409) 80

— էջր. Վարդ զրիչ (1576) 70

— արեղ. կազմող (1576) 30

— կոչ. ի վան Խաչատրյան (1578) 40

— զրիչ (1581) 84

— զն. (1635) 4

— կաթ. Կրիկեղոյ (1631) 3, 43

— թոռ Քաթար երեցի (1621) 36

— խեղդող Յայմատուր (1630) 88

— զն. (1660) 74

— զն. ժամանակ (1655) 45

— արեղայ (1797) 119, 120

— վարդ. (Սեփանի) աստ. էջր. ի (1600) 54, 90

Միսիկ զ. Գրիգորի (1262) 20

Միսիկեղ եղր. Յովհ. զրիչ (1432) 51

— Նայր Միսոս զն. ի (1581) 84

— երեց զրիչ յիշատակարանին (1602) 10

— զրիչ (1631) 77

— որդի Բարդա զրիչ (1662) 90

— արեղ. Տեղ-Նիկողոսի (1850) 5

— ուն 46

Միսիկ Սասնեղի 115, 116

— Գոշ 100

— Գոշ, Աղբոր ի ժամ Ս. Պատարագի 76

— վարդ. Աղբորանի 101

— ի Փոսի անապ. Թաղեղ (1319) 23

— Թաղեղ (1320) 24

— զն. (1344) 54

— էջր. զրիչ (1397) 51

— զրիչ Մակարի (1309) 61

— զրիչ (1487) 80

— երեց (1505) 72

— զն. ժամանակ (1555) 60

— պապ (1581) 84

— զիսկ 101

Մկրտիչ կոչ. Ս. Կեղեղայ (Սեբաստի) 4

— ո. Առաքել զն. ի (1387) 56

— արեղ. ի Ս. Նշան (1387) 56

— Կրիկեղ (1400) 62

- Յարութիւն մահաւոյ 32
 Յենկէլ զիւղ Երթը Մանկանց տնո ինկէլ 80
 Յենու ք. մեծ 97, 98
 Յենուլ զ. Երթիկ (1555) 80
 Յերազուիւն զը 115
 Յերոսոփմ թաղ. 98, 99
 Յերոնիմոս 113
 Յար 96, 97
 Յարնազ Երասպանացի 91 116
 Յովսեփի պատմութիւն տաղաւանի 87, 92
 — ուր (1548) 37
 — — Յասկէն ք. ի (1578) 40
 Յովիդ ո. Պետրոս առաք. ի 99
 Յովհաննէս առաք. 98, 99 — իսկոյիս 40
 — Իմաստաւոր 100
 — Մանգուիտի 108, 109
 — Յ. Մարտիրոս Արամեան լեզուի գրեթէ 107
 — Քիւրաբանցի — Տաղ արարածոց 119
 — Ոսկերեան — Մանգի Քրիստոսի 92
 — Ի Քաղաղեան. թղթ. Միկէլ Մեք որ կենդանի
 — ի մանգի... 183
 — — Պատմ. Վարդ. թղթ. Թեոփիստ, Յ. յառաջ բերում 90-91
 — — Վաս աղաւաղութեան 92
 — — Վաս արքայ իս Խրատոց 92
 — — Վաս աղաւաղացի 92
 — — Հաստաթ 105 (Զեռ. մէջ 521-540) 107
 — եւ Ս. Ամաստի (Մեքատիոյ) 4
 — վարդ. (Արեւիկեցի) Մեկն. Պատ. 114/5
 — Մակարի Գեանգեանցի Պաղատանց 116
 — Մարտիրոսի 112, 117
 — Պոլսոսի 117
 — Պոլսոսի վարդ. — տեղի 118
 — Որոտանցի մարտ 114, 118
 — Երզնկացի 108
 — Կաթ. Սոյ Անթանի (1602-1620) 3
 — Մեքատիոյ եւ. 121
 — Տիփրիկեցի (1595) 38
 — զրէն Եւր վար. Ի Դարանաղիս (1201) 14
 — զարեւելիս Սրբիւր (1272) 21
 — ք. կազմող (1205) 22
 — ք. Նայ Սերփիկ կազմարարին (1313) 6
 — Ի Փաւ անապատի (1316) 23
 — եզր. Ներսէս զրէն (1320) 24
 — ո. Մկրտիչ ք. ի (1344) 54
 — Կրտսեր քաղաքի տէր Տիրացուի (1380) 8
 — որդի Առաքիլ ք. ի (1387) 56
 — Մալաթի Ս. Նիկ (1380) 55
 — եւ. Ի Սերատիս (1380) 55, 56
 — ք. Նորոգող կազմի (1405) 61
 — ար. եւս մէկերի (1421) 82
 — ք. (1437) 54
 — քաղաքի Սեպուս զրէն (1403) 30
 — ո. Քաթարի (1407) 31
 — տաղաւոր (1467) 31
 — Նաղաւ Թաղաղ (1460) 80
 — Յովհաննէս ք. առաջող (1407) 31
 — պարոն տաղաւոր (1460) 80
 — Կաթ. ի (1470) 33
 — Խաթ. (1470) 34
 — ք. կողմ թղթի (1470) 33
 — զրէն Սեքատիոյ (1492) 31-2
 — տաղաւոր (1498) 85
 — երկն զրէն (1505) 9
 — եւ. Նորեկցի (1578) 83
 — ո. Կաթարեան (1587) 32
 — ո. Մարտիրոսի (1593) 41
 — երկն զրէն (1596) 85
 — Նայր Անյու (1602) 19
 — ո. Պատմական (1602) 19
 — ք. Կաթարեան (1615) 77
 — տար. Իմաստ Երեւն տար. ի (1615) 4, 10
 — Կաթ. Կիւրիոյ (1618, 1620) 9, 10, 80
 — Ապուրիկեցի (1642) 115
 — զպր զրէն (1643) 100
 — ուր (1644) 59
 — երկն աղաւաղ Կաթարեան վարդ. ի (1658) 72
 — Խոն (1664) 73
 — Հոգաւորի (1664) 73
 — շէկպի (1660) 80
 — վարդ. (1685) 28
 — (1688) 47
 — զրէն ո. Վարդապետի (1732) 113
 — Նայր տէր Պապի (1736) 74
 — զպր ի Սեքատիոյ (1766) 120
 — եւ. Սեքատիոյ — տաղաւանի զար. ի 118
 — եւ. Սեքատիոյ (1807-1830) 28, 111, 112, 118, 119
 — Հերակոս կրտսեր եւր. Առաքիլ տար. ի 81
 — զպր 121
 — Երթիկեցի 121
 — որդի Յակոբի 71
 — ո. Աղաւաղի 52
 — ո. Ներսէս տար. ի 113
 — ո. Կաթարեան 40
 — Հոստոսի վանքի 90
 — որդի Բուս Մարգար 26
 — ք. կողմ 23
 — վարդապետ տաղաւոր Վարդապետ զրէն 12
 — ուր 44
 — ո. Կաթարեան 48
 — պապ 51
 — ո. Սեպուրի 52
 — Խոնայ 52
 — ո. Վարդապետ 53
 — Թաթի Անտարան 54
 — եզր. Առաքատիոյ 55, 56
 — ուր 30
 — ք. 38
 Ս. Յովհաննէս տաղաւորայր 117
 Յովսէփ Նորեկացի Պապ ք. ի (1310) 23
 — երկն զրէն (1432) 51
 — Խոնայ տաղաղ (1470) 83

Եւնգրատ կէն դիւղ (1619) 42
 — զ Գուհարի (1644) 59
 — ժոյր (1684) 73, 74
 — կէն Ներսէս սարկէ 113
 Եւնգրատի մայր Ղազար դրէի 83
 Եւնգրատի նպաստող (1615)
 Եւսէն եղբ. Նազարէթի 52
 Եւսէնի կէն 40
 Եւսէնիանց զ Պապուսի (1686) 80
 Եւսէնիէի եղբ. Կոստանդինի (1461) 30
 Եւսէնիան կէն ժմէի Սաշատուրի (1681) 46
 Եւսէնի զոստոր Պապուսի 43
 Եւնգրատ Քրտա (1690) 96
 Եւնգրատ կողակէց Նազարէի 44
 Եւնուզ կէն Սասունեանի 163
 Եւնասպուր թող (1635) 43
 Եւնասպիկ զ Ներսէս Ժ. Բիւսպուր իւր Սասնալ 57, 58
 Եւնասպուր 23
 Եւնսրիստան ոմն (1621) 36
 Եւնսրստան զ Մարգարէի (1578) 40
 Եւպատ Բ. Երզնէի (1479) 34
 Եւսմա ժոյր Արսէի երկնի (1627) 68
 — մայր Պապի 113
 — Կոստանդ 54
 — մայր Մարտիրոս դրէի (1653) 122
 Եւսմայ սուլտան իւղի 88
 Եւսլու Սեբաստիոն կազմող, ծաղկող, զրէի (1644—
 1652) 44, 60, 64, 71, 73, 74, 107
 — Եւսլուստի 53
 Եւսլուստի կէն (1682) 90
 — ոմն 23
 Եւսլուստի ո. Քուրանի 61
 Եւսլուստի տիկին (1455) 29
 Եւսլուստի Բ. լուս 92
 Եւսուս. Ե. Դուրանի (1479) 33
 Եւստարիս. Ե. Մարտիր (1502) 38
 Եւսմէի Նազարէի (1467) 31
 Եւսուկ թոն Պապուսի 47
 Եւսուկ մայր Զէնարի (1357) 26
 Եւսարէ վարդ. (1610) 88, 93
 Եւսարէ կէն Կոստանդինի (1463) 30
 Եւսէնի ժոյր Արսէի (1738) 74
 Եւսիստան Սուրբ (1754) 5
 Եւրիս խոնա (1555) 80
 — երկն (1578) 83
 — Կոստանդ Զէնարի (1644) 80
 Եւրիստ. Ե. Գուհարի (1644) 50
 Եւրիստ. զ զ Սեբաստիոն 70, 72, 89, 113
 Եւսուստ. տիկնայ ի Ս. Նշան (1389) 55
 — Ժ. Եւսլուստի Մարտիրոս վարդ. (1487) 87
 Եւսլուստ. տարան Նազար Սեբաստիոն գրէի 30
 — տիկին 52
 Եւսլուստ. տարան (1487) 86
 — ժոյր Ներսէի, կէն Պապուսի ամբի (1438) 57, 58
 — տարան Նազար Ներսէս Ժ. (1438) 57
 Եւսուստ. զ Դրեկոսի (1262) 20

Եւսլուստի զ. Դրեկոսի, ժոյր Քուրանի Ե. Կոստանդինի
 Կապուսի (1262) 20
 Եւսլուստի մայր Կոստանդինի կապուսի (1262) 20

Ողիւս 98
 Ողիւս ո. Սասունի Ժ. (1578) 40
 Ողիւս պալէ. Ե. Եւսլուստի (1619) 42
 Ոնոփուրն Նազար Պապուսի տիկնայ տիկնայ (1421) 83
 Ուլուս ոմն 30
 Ուլուստի տիկին զԱրսէի, Բ. Եւսլուստի 54
 Ուլուս ոմն (1576) 30
 Ուլուստի տիկնայ Պապուսի 53
 Ուլուստի ուրբ. Եւսլուստի (1502) 30
 Ուստիւստ, զ. Եւսլուստի (1664) 73
 Ուրսուս Ժ. 3
 Ուսլուստի Քոստանդինի (1611) 83
 Ուսլուստի զ Ներսէս Ժ. Զարեանի (1474) 62
 Ուսլուստի մայր Մարգարէի երկնայ (1593) 63
 Ուսլուստի մայր Քուրանի (1548) 83
 Ուստան Ժ. 31

Սիւստ կէն Զարեանի (1474) 62

Պալի. Ե. Պապի (1606) 74
 Պալիւս (Քապուր) (1297) 92
 Պալի Նազար Նազարի (1651) 44
 Պալիստի մայր Արսէի (1664) 73
 Պալիստի ո. Եւսլուստի (1502) 36
 — ոմն (1593) 41
 Պալիստ տիկին Եւսլուստի Տիկնայ (1595) 38
 Պալիստ Արսէի տիկնայ երկն. 32
 Պալիստ ժոյր Եւսլուստի (1686) 80
 Պալիստ մայր տիկնայ (1476) 62
 Պալիստ կապուր (1619) 35, 42
 — մասնիկ ի Սեբաստիոն (1640) 4
 — Եւսլուստի (1644) 80
 — Ժ. Եւսլուստի Արսէի (1657) 44
 — Նազար Եւսլուստի (1659) 70
 — մասնիկ (1679) 47
 — Ժ. Ս. Ս. Պալիստ երկն 46
 — մայր Արսէի 47
 — ոմն 30
 Պալիստ ոմն (1688) 47
 Պալիստ Քապուր 92
 Պալիստ պալի 42
 Պալի ո. Քապուրի (1467) 31
 — ո. Ղապուրի (1644) 80
 — մասնիկ (1606) 73, 74
 — Ժ. ո. Ուսլուստի 1730 74
 — զրէի ո. Դրեկոսի 113
 — ո. Ներսէս սարկէի 113
 Պալիստ Եւսլուստի 5
 Պալիստ ո. տիկնայ Պապուրի (1623) 51

Պապուկ տէր Կիւկէնի 47
 — ո. Սուրբանի 34
 Պապանան ոմն (1548 տէլ) 53
 Պապանան ո. Նաւոսդի 65
 Պապանան ի Դարանաթա (1301) 13
 Պապիւր ոմն 39
 Պապուկ ո. Սուրբանի 34
 Պապուկ Վանք 91
 Պատու Աղբակ անապատ (1421) 82, 83
 Պատուական ուսացող (1492) 19
 Պատրան հղբ. պարուն Յովհ. (1460) 80
 Պատրան ամուսինի էլիզի (1543) 37
 Պարուն (1662) 90
 — պապ Կինր Դէլուին (1455) 20
 — ո. Մուրաթի 46
 — մաղանիս տէր Պարան (1623) 51
 Պար(ս)ք 4
 Պաշտոն ուսաք. 98, 99
 — ոմն (1662) 90
 — ո. Վարդան ք.՝ (1025) 25
 — արք. հղբ. Արաբէլ Նաղանդեցի (1262) 20
 — հրահաւար, հարկաւոր Անդրէաս զրէի (1463) 30
 — վարդ. զրէլ (1470) 33
 Պողոս երէց (1295) 22
 — ք.՝ Նաղանդ (1319) 23
 — հայր Գաւաղի (1835) 43
 — Տարանեցի Թուղթ աս Թէոպիստի 116
 — ոմն (1821) 36
 Պետրոս տաւք. 97-99
 — Աղեքսանդրացի Վկայք. սկ. ինքն, կր. սկիւր
 յաղագր Արեւոյ աղաւնձք... 91
 — հղբ. Բարսեղի Ենաւարացոյ 70
 — Սիւնեաց եպիսկոպոս առ Ս. Յիզկիարիոս 107
 — Աղաւանդան Մեկն. Երաջ 110 — Յայտնութիւն
 Ողջանանոյ 110, 111 — Քաղաք 111 — Աղբիւր
 լաւեալ 121
 — Խիֆիսեցի թարգմ. Անուանին 112
 — վարդ. ո. Ջանուկեցի Դատրանի 26
 — զմող գաղթիկ եւ Աւստիցի զիգարալորէն Ուսու-
 մանցի 53
 — ք. ի Կաֆա 54
 — զրէլ 38
 — արեւելոյ (1421) 83
 — հայր Սալուարի (1555) 60
 — հղբ. Մարգարէ երէցի (1303) 63
 — փեսայ Պատուականի (1602) 19
 — արդ. զրէլ (1651) 44
 — յաւատարմ ի Սերասաթի (1650) 70
 — հղբ. Մանուկին (1709) 88
 — հայր Նիկողոս ք.՝ (1748) 84
 — ոմն 41
 — հայ. Սերասաթոյ 2
 — արքեպ. Խարոխարու որդի Տոնապետի 11, 12
 — վարդ. տաւք. Սերասաթոյ 102
 — հայ. Սերասաթոյ 119
 — տաւք. Նիկոլաւապոստոյ վանքի (1651) 44

Պետրոս եպ. տաւք. Սերասաթոյ (1688) 46
 — տաւք. Սերասաթոյ (1879, 1881, 1890) 19-20, 21, 28
 — հայ. Սերասաթոյ եւ Եղորդի (1904) 5
 — ոմն (1662) 90
 — հայրապետի գերեզման (Ս. Նշան) 55
 — հայ. Նաղանդ 70
 — հայ. ի կնիք 48
 — սկ. զիգ 45
 — հղբ. Բաշայ Սարգսի 26
 — ք.՝ հայր Ստեփ. զրէի (1313) 6
 Պէթիան մայր Նարեկանի (1706) 88
 Պէկերան զ. Պապուկի 47
 Պիկիւն քաղ. Մանուկի (1709) 88
 Պիտանան տես Մարտիրոս 112
 Պիտոս Կ. Պոսոյ Նաղանդեան հարցում 107
 Պիտոսի 116
 Պիտոսք 48
 Պրոկիթի Նաղանդ 110, 113
 Պրոֆիթ. Ներսէս, թիւ 114
 Պրոնանտարի Նանի Ղաթին (1387) 83
 Պրոնայ զիգ 36

Ջանիբէլ ոմն (1647) 31
 Ջանի, կին Մատանի 40
 Ջերանիմոս Աղբիւր(ս) — Մեկն. Երաջ 111
 Ջեւար խեղրոյ Աւաղանի (1357) 25, 26
 Ջեւանդա թաղ. (1467) 31

Ռանան կին Իսմայիլ (1664) 73
 Ռամանու (Ռամանու) վկայ 78
 Ռամանու (1655) 46
 Ռարմաթ թաղ. 98
 Ռարմանեան (1262) 26
 Ռաւանեան երկիր 31, 32
 Ռատանկա ո. Միլաթի ք.՝ (1344) 54
 — ք.՝ հայր Գրիգորի (1578) 40

Սալուսի եպիսկոպոս (1615) 77
 — զ. Սուրբանի 71
 — կին Բաշայ Սարգսի 26
 — կին Մողոսի (1644) 50
 Սալվար ոմն 43
 Սալվար (1590) 77
 Սաւար ո. Շիրիկի (1555) 60
 Սաւար ո. Պետրոսի (1555) 60
 Սանակ եւ Մարտոյ 102
 — հայր Նաղանդ 109
 — զրապետ ք.՝ 69
 — երէց (1438) 58
 — ք.՝ հայր Դանիթ զրէի (1438) 56
 — երէց տաղալ (1407) 30
 — ո. Աւարի (1587) 32
 — ո. Մարգարէ երէցի (1503) 63
 — ո. Խալատարի 48

Սողոմոն իմաստուն 98
 — առաջ. Մեղսաբան Ս. Աստուածանայ վանքին (1460) 85
 Սովոր 97
 Սովոր զ. Պետրոս առաք. 90
 Սուլամի (Թաթար) 92
 Սուլեյման Ա. ասլթան (1520-1566) 14, 37
 Սուլայան կին Սարգիս Ժ. (1467) 31
 — կին Յովհ. Խաչատր (1479) 34
 — կին Սալամուրի 48
 Սուլայան զ. Շիրքին (1555) 80
 — զ. Մեծաստորին (1583) 71
 — Նորգուր (1587) 32
 — ժայր Սիմեոնի 45
 Սուխար Քաղաքի վանք 40
 Սուրբաս ոմ (1621)
 Սվազ (= Սերաստի) 19
 Սամազուլ 77
 Սրայանս ո. Սալթանի 34
 Սահեփանո ժամանակաց (1201) 13
 — Ժ. (1252) 38
 — կայ. ո. Գորգի (1262) 20
 — Իշխանիկան պատանով զինուորային զորան աթաբեկ
 և, առնուին Ակաց (1282) 20
 — կայ. ո. Գորգի կայ. Թարսի (1282) 20
 — սարկ զբեկ (1300) 24
 — Ժ. զբեկ (1313) 6
 — Ժ. օղանկան Սահեփ զբեկ (1313) 0
 — զբեկ Նալբի Բաբեկ (1319) 23
 — զբեկ կրտսեր (1372) 50
 — կայր. Տերացու վանան (1380) 8
 — կայր. Վարդան Ժ. (1397) 51
 — առաջ. կիւրղի վանքի (1467) 30
 — զբեկ (1467) 30
 — կաթ. Աղթամարի (1467) 31
 — Ժ. Նալբ. Գրեգոր զբեկ (1467) 31
 — սրեղայ (1421) 83
 — Բոն Շնոֆորի (1438) 57, 58
 — ո. Սահեփ երեքի (1438) 58
 — Խոյ. (1502) 36
 — սրեղայ (1502) 36
 — սեր Նուրի. ո. Մանեկ (1502) 36
 — երեց զբեկ (1621) 114
 — երեց զբեկ (1644) 59
 — ժարդ. (1685) 28
 — Նախագիւյ 90
 — իմաստասեր 97
 — Լեւոնի Քաղաք. Գրեկ Արեւույ. 112
 — ո. Քաղաքի աստուածաբանական — իմաստասերական 11, 114
 — Սիւնիցի, պատասխանի Քաղաքի Գերմանոսի 91
 — ո. Ջառանկ Նալբից սրեղայ. 49
 — կայ. (Սերաստի) 6, 7
 — Թախաթիցի երեկին ի սեր Պաղայ 115
 — Թափթիլայ ժարդան Վարդան զբեկ 12

Սահեփանո ո. Գրեգորի 71
 — երեց զբեկ 65
 — երեց 20
 — Պետրոս Ժ. 119
 — սրեղայ ո. Յովհաննէսի 52
 — սեր 53
 — սաստիգ 34
 Վահեփանի պարս 92
 Վափեի Նուրի. ժամ. 58
 Վահրամ Նալբ. կաթ. (1282) 20
 Վալբ. տիկին ժայր Անդրեան (1463) 30
 Վան Ժ. 48
 Վանեկի ժայր կաթ. (1262) 20
 Վալպաթայ Կանեկ 100
 Վասիլ Նորգուր. Պառն Ժ. (1319) 23
 — ո. Ջաղուին (1309) 24
 Վափեի Նուրի. 58
 Վարդ ոմ 56
 Վարդայ վանք 116
 Վարդանու ժայր Յովհ. զբեկ (1506) 65
 Վարդանու զ. Մկրտիչ Ժ. (1344) 54
 Վարդանու կայ. Պետրոս սարկի (1651) 44
 Վարդան Այդկեցի. — Պատմ. անցանք որդանց 94.
 108 — ժայրանք 111
 Վարդան Արեւելիցի զբեկ Նախագիւյ 91 — Մանեկ.
 Անթարմի 116 — Մանեկ. Արաբանց 110 — Մանեկ.
 Երզնց կրդուին 111: — Անթար. Լայն ի Նալբ. Գրեկ
 Աստուծայ. — Արդ ի յանուն 75
 — ժարդ. ի Գորանուր (1201) 13
 — Ժ. ո. Գաթի և Քաղաքայ (1267) 25
 — Ժ. ժայրանի պաղ (1387) 50
 — Ժ. (1397) 51
 — կայ. Ներսէս (1503) 41
 — զբեկ (1621) 11
 — Նալբ. Արեւելի (1619) 42
 — ո. Գրեգորի (1644) 59
 — զբեկ (1663/71) 113
 — կայ. Յովհ. Նախագիւյ 86
 Վարդանու ո. Կարրի (1002) 19
 Վարդանու ժամ Նախագիւյ (1709) 88
 Վարդանուց կին Քարսի 49
 Վարդանու ժայր պար. Յովհ. (1460) 80
 Վարդանուին 33
 Վարդուին ժայր Տերաստի (1600) 41
 Վարդան, կաղանկից Մալամ 53
 Վարդան սարկ 115
 Վահագանուին կաթ. 98
 Վանկու Քաղ 77
 Վահագանու Ժ. Բիպարան (1682) 119
 Վարդ ոմ 43
 Վարդան ո. Մկրտիչ Ժ. (1344) 54
 — ո. Յովհ. Խաչատր (1684) 73
 — Նալբ. Պետրոս սարկի (1651) 44
 — երեց (1623) 51

Տաշիթան կին Գրիգորի, մայր Մելիքի և Շուշանի
(1202) 20

— Իրիցկին Խորոսի (1282) 10

Տաշիթ 40

Տաժիթի վկայ 78

Տաժիթ Թաթար 32

Տաշիթի դուռ 32

Տաշիթի վկայ 33

Տաշիթի և Բ 86

Տաժիթի շաք Շաշաթաթի (1619) 42

Տաժիթի ուն (1455) 20

Տաժիթի զուտ 33

Տաժիթի զու 110

Տաշիթի ժամկետ (1406) 62

Տաշիթի զու 4

Տաշիթի դուռ, Ի դուռն Ս Խորոս 65

Տեղ-Սեղաթարանի Խորաշի (1859) 5

Տեղ Պաղ սառցող 33

Տեղի 41

Տեղաթարանի շաք Սաշիթի Լեղի (1407) 30

Տեղի ուն 115

Տեղի շաք Սաթի Գրի (1313) 6

Տեղի զու 197 Նաթան

Տեղի կայք 98

Տեղաթարանի կին Պաղի Ժ. Ի 56

Տեղաթարանի 32

Տեղաթարանի (1680) 41

— արեղայ Գրի (1578) 40

— Խորաթող Շաշիթի (1644) 60

— Խեթ (1602) 19

Տեղաթարանի Սաթի Սաթի զու (1380) 8

Տեղաթարանի Սաթի Ժ. Ի (1570) 70

— Խա Պաթաթարանի (1602) 19

Տեղի կու Սաթի զու 90

Տեղի զու Սաթի զու Պաթարանի (1313) 6

— Խա Սաթի Պաթարանի և Պաթարանի 115

— Նաթարանի Պաթարանի 107

Տաժիթի զու 83

Տեղաթարանի շաք Մաթարի (1421) 82

Տեղի Սաթի — Խորի կեղեցի 24

Տեղի (Թաթար) 83

Տեղի զու Պաթարանի կին Պաթարանի (1503) 40, 41

— կին Պաթարանի (1505) 38

— շաք 41

Տաժիթի զու Սաթի Ժ. Ի (1467) 31

Տաժիթի զու 78

Տաժիթի զու Խա Պաթարանի 82

Տաժիթի զու 41

Տեղի ուն 58

Տաժիթի շաք Պաթարանի կու 11

— Խոր Մաթարի Լեղի (1503) 63

Տաժիթի զու Պաթարանի Ժ. Ի (1307) 51

Տաժիթի կին Նաթարանի (1615) 77

Տաժիթի ուն (1576) 30

Փանոս Սաթարանի 45

— Նաթար Պաթարանի (1576) 83

Փաշա կին Նաթարանի Ժ. Ի (1438) 57, 58

— ժաղաթի (1623) 51

— Մեղի զ Մաթար Մեղի (1474) 62

— Մեղի կին Պաթարանի (1474) 62

Փաշաթարի զ Մաթարի 80

Փաշի կ Սաթարանի (1644) 50

Փաթարանի զ Պաթարանի Ժ. Ի (1578) 40

Փաթարանի ուն 90

— կաթ (1633-1655) 4, 5, 38

— զգրի (1380) 55

Փաթարանի Մաթարի շաք 106

— Նաթարանի և Նաթարանի 114

Փաթարանի (Փաթարանի, Փաթարանի) Ուրա-

պաթարի կու Փաթարանի 108, 114

Փաթարանի 100

Փաթարանի զգրի (1555) 60

Փաթարանի շաք Պաթարանի Լեղի (1548) 36

— ժաղաթի շաք Պաթարանի Լեղի (1566) 14

Փաթարանի 23, 24

Փաթարանի 111

Փաթարանի Նաթարանի 79

Փաթարանի ուն Ի Նաթարանի կու Նաթարանի 79, 90

Փաթարանի Պաթարանի 92

Փաթարանի Լեղի 40

Փաթարանի ուն Պաթարանի 12

Փաթարանի զու 75

— Լեղի Սաթարանի

— Սաթարանի

— Սաթարանի

Փաթարանի 87

Փաթարանի ուն Պաթարանի 119

Փաթարանի շաք Պաթարանի (1602) 90

Փաթարանի զգրի Պաթարանի (1602) 19

Փաթարանի 90

— զ Շաթարանի (1344) 54

Փաթարանի շաք Շաթարանի (1487) 34

Փաթարանի շաք Շաթարանի (1438) 57, 58

Փաթարանի, Լեղի կին Պաթարանի Ժ. Ի 56

Փաթարանի շաք 107

Փաթարանի շաք Պաթարանի զգրի Ի Պաթարանի

(1201) 13

Փաթարանի զու (Պաթարանի) զգրի 45

Փաթարանի ուն Պաթարանի —

Փաթարանի ժաղաթի Պաթարանի 52

Օղաթարանի շաք Պաթարանի զգրի (1570) 70, 93

Օղաթարանի ուն (1610) 42

Օղաթարանի շաք Պաթարանի զգրի 93

Փաթարանի ուն Պաթարանի (1548) 37

Փաթարանի Լեղի 43

506650073

ՆԱԽԵՆԱԿԱՆ ՄԱՍՈՒՆԻՔԻ ՆՈՒՆ

704]

A ⁱⁱⁱ
1299

ԳԱՍ Հիմնարար Գիտ. Գրադ

FL0326214

ЦЕНА

A 111
1299